

ABSZTRAKT

PREVENCIÓ, INTERVENCIÓ ÉS KOMPENZÁCIÓ

Korszerű neveléstudományi módszerekkel
a korai iskolaelhagyás ellen

Hungarian Conference on Educational Research

2019
HuCER május 23-24.

ABSZTRAKTKÖTET

EGER

**Prevenção, intervenção e compensação
HuCER 2019**

ABSZTRAKTKÖTET

**Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete
Budapest
2019**

Kiadja:

Magyar Nevelés- és Oktatóskutatók Egyesülete

Honlap: hera.org.hu

ISBN 978-615-5657-07-8

A konferencia tudományos programbizottsága:

Kozma Tamás DSc, professor emeritus (Debreceni Egyetem), a HERA elnöke

Juhász Erika PhD, tanszékvezető, főiskolai docens (Debreceni Egyetem), a HERA alelnöke

Tóth Péter PhD habil, főigazgató, egyetemi tanár (Óbudai Egyetem), a HERA alelnöke

Mrázik Julianna PhD habil, tanszékvezető, egyetemi docens (PTE BTK), a HERA nemzetközi koordinátora

Pajtókné Tari Ilona PhD habil, rektorhelyettes, egyetemi docens, EKE

Simándi Szilvia PhD habil, tanszékvezető, egyetemi docens, EKE

A konferencia operatív szervezőbizottsága:

Juhász Erika PhD, tanszékvezető, főiskolai docens (Debreceni Egyetem), a HERA alelnöke

Szabó Barbara, egyetemi tanársegéd (Debreceni Egyetem), a HERA általános titkára

Pogátsnik Mónika PhD, dékáni hivatalvezető (Óbudai Egyetem), a HERA szervezőtitkára

Simándi Szilvia PhD habil, tanszékvezető, egyetemi docens (Eszterházy Károly Egyetem)

Mrázik Julianna PhD habil, tanszékvezető, egyetemi docens (Pécsi Tudományegyetem BTK), a HERA nemzetközi koordinátora

A KultúrÁsz Közhasznú Egyesület munkatársai: Pete Nikoletta, szakmai vezető; Pete Balázs, média- és sportmenedzser; Pintér Magdolna, irodavezető; Hornyák Annamária, projektkoordinátor; Kállay Gyula Zoltán, rendezvény- és képzésszervező.

Külön köszönjük a HERA szakosztályvezetőinek szekciószervező és lektori munkáját:

Állampolgári nevelés, oktatási jogok (szakosztályelnök: Jancsák Csaba PhD)

Családi életre nevelés (szakosztályelnök: Engler Ágnes PhD habil.)

Felnőttkori és közösségi tanulás (szakosztályelnök: Juhász Erika PhD)

Felsőoktatás-kutatások (szakosztályelnök: Polónyi István CSc)

Gyermekevédelem és szociálpedagógia (szakosztályelnök: Gönczi Ibolya PhD habil.)

IKT szakosztály (szakosztályelnök: Buda András PhD, Molnár György PhD habil.)

Katonapedagógiai kutatások (szakosztályelnök: Harai Dénes PhD)

Koragyermekkori nevelés szakosztály (szakosztályelnökök: Józsa Krisztián PhD, Podráczky Judit PhD)

Környezetpedagógia (szakosztályelnök: Mika János DSc)

Közoktatási kutatások (szakosztályelnök: Langerné Buchwald Judit PhD)

Neveléstörténet és összehasonlító pedagógia (szakosztályelnök: Rébay Magdolna PhD habil.)

Oktatásszociológia (szakosztályelnök: Pusztai Gabriella DSc)

Romológiai kutatások (szakosztályelnök: Forray R. Katalin DSc)

Sportpedagógia (szakosztályelnök: Nagy Ágoston PhD)

Szakképzés és foglalkoztatás (szakosztályelnök: Fehérvári Anikó PhD habil.)

Szakképzés-pedagógiai és Szakmai Tanárképzési Szakosztály (szakosztályelnök: Tóth Péter PhD habil.)

Zenepedagógiai kutatások (szakosztályelnök: Duffek Mihály CSc megbízásából Váradi Judit PhD)

ABSZTRAKTOK

Togtokhmaa Zagir – Helga Dorner

PROFESSIONAL IDENTITY AND CORE COMPETENCES OF ADULT LEARNING FACILITATORS AT COMMUNITY LEARNING CENTRES IN MONGOLIA

Community learning centres (CLCs), public non-formal educational settings, have been providing educational opportunities for adults since 1997 in Mongolia. Currently, there are 351 CLCs, with 517 professionals, offering lifelong education programmes on family, citizenship, morality, aesthetics, life-skills, and science. However, the adult participation rate is low. Increasing the adult participation rate in the programmes and further improving the quality of the programmes are much dependent on competences of adult learning facilitators at CLCs. However, it seems adult learning facilitators are not able to develop necessary competences due to the weak professionalization system. In addition, there have been no attempts to understand how adult learning facilitators interpret and conceptualize their profession although this knowledge can be the best source to design policies for creating the strong professionalization system for adult learning facilitators at CLCs. Thus, the research aims: 1) to understand the professional identity of adult learning facilitators and 2) to identify core competences for qualified adult learning facilitators at CLCs in Mongolia. The research employs mixed research methods, involving adult learning facilitators as well as CLC administrators and adult learners at CLCs. The research has expected results on the professional identity of adult learning facilitators through the components of self-image, self-esteem, job motivation and task and time perspective which allows creating a comprehensive new understanding of the issue researched. Moreover, the core competence profile for adult learning facilitators will be identified through perspectives of all relevant stakeholders. *Kulcsszavak: professional identity; core competence; adult learning facilitator; community learning centre*

Előadó(k) email címe: togtokhmaazagir@gmail.com

Szűts Zoltán

THE IMPORTANCE OF IMMERSION AND FLOW IN AUGMENTED REALITY APPLICATIONS SUPPORTED LEARNING

All forms of technologically determined augmented reality have common features. According to our research, the two most important are immersion and flow. The phenomenon of AR is closely related with the technology: the optics, the sensors and HD displays are requirements. With the use of applications, digital information can be projected on the real world, while it becomes interactive. But the use of AR in learning requires easy usability and strong user experience. This way the goal is to make it as intuitive as possible and the same time support the immersion. It is obvious that without the broadband and high screen resolution, AR based curriculum simply does not work, but flow gives the necessary edge. In this talk, the author builds on the theory by Mihály Csíkszentmihályi, who in his discourse on flow points out the peak experience that occurs when an individual is deeply involved in an activity. This perfect instantaneous real momentum is the flow that is the unity of joy and creativity, something the most popular AR applications provide. The first step towards flow is the proper immersion.

According to Lev Manovich, new media makes possible new combinations of graphic, film, sound, and text, and all of them are represented in popular AR based learning apps. An idea developed in a book by Charlie Gere entitled *Art, Time and Technology* is concerned with this issue as well. In his work, Gere focuses on the role that art and games play in real-time digital systems. He understands these systems as information, telecommunication, and media systems which are part of the everyday user's life and have a greater and greater role in it. Our present digital – or “techno” – culture is based on these real-time computer systems.

Since the individual perceives differently the time in the course of the flow and falls into the learning activity, it seems obvious to apply the theory also in the AR learning apps environment. Interactivity in applications allows users to exercise control over creations and content, and to some extent over flow, invariably defining peak and deep, but also cathartic and flow points.

During the talk, the author will present best practices of AR learning apps related to flow and immersion such as Quiver, AugThat, SkyMap and Human Anatomy Atlas.

Kulcsszavak: Augmented Reality, ICT, Immersion, Flow, Quiver,

Előadó(k) email címe: szuts.z@eik.bme.hu

Nurmukhanova Dana – Győri János

SCHOOL EFFECTIVENESS IN A CHANGING EDUCATIONAL CONTEXT OF KAZAKHSTAN (NAZARBAYEV INTELLECTUAL SCHOOLS LEADING TOWARDS GIFTED EDUCATION)

In the education management and administration research area the studies on school effectiveness is a dominant issue. From the current research on school effectiveness, it became obvious that leadership is a crucial factor in educational success. The model of the school as an organizational learning organization comes to the line of the current focus of strategic and development planning in school effectiveness. The awareness of community interests, internal practices, and activities, monitoring, program evaluation, environmental analysis, and developmental planning are considered to be indicators of effectiveness in this model. Transferring the effective practices of schools is one of the core objectives in the educational system of Kazakhstan. It is the reason why identifying the characteristics of the effective school is an obligatory step in improving the quality of secondary education. The paper aims to explore the approaches for the conceptualization of school effectiveness, the key education policies implemented in Kazakhstan and the main principles of NIS reform leading towards the development of mainstream schools in the country. The findings include the overview of existing school practices for gifted education in Kazakhstan. The research provides recommendations on conducting research on school effectiveness that incorporates a variety of factors towards the holistic development of school practices as the research on Kazakhstani case raises a number of meaningful questions for discussion not only about the appropriate model of gifted children education but also about if the NIS model served the expectations of transitional society and if there is a particular risk with promoting elite education in Kazakhstan.

Kulcsszavak: school effectiveness, school as learning organization, gifted education, Nazarbayev Intellectual Schools

Előadó(k) email címe: dana.nurbatyr@gmail.com

Kasza Georgina

IMPACT OF TRANSNATIONAL POLICIES ON HUNGARIAN HIGHER EDUCATION: THE BOLOGNA PROCESS

In the past decades, the European integration and the Bologna process have established a framework in the Hungarian higher education scheme by which institutions define their strategic internationalizing objectives and activities. Since the launching of the Bologna process in 1999, internationalization has become one of the main policies in higher education in the European countries. Since its inception, the central element of the Bologna model has been the strengthening of international student mobility, and the focus also has been on bringing higher education institutions together (Hrubos, 2010). The presentation will examine the history of the Bologna process and its implementation within the Hungarian higher education scheme. The paper will focus on student and teaching staff mobility which have had the central element of the Bologna process from the beginning. The paper shows the results of one of the main stages of the doctoral research project. The research phase addressed in the paper presentation used qualitative methods for data collection. Besides the review of literature, the research examines policy documents produced by the Bologna process by the qualitative research methods such as document analysis (Bowen 2009) and discourse analysis (Bacchi, 2012). The discourse analysis used the approach of interpretive policy analysis by Bacchi (2012). The research perspective focuses on the question of what problems are represented in a specific policy, on the way policies represent policy 'problems'. The presentation gives insights into the implementation of related national, Hungarian policies, the impact of these policies on the universities' strategies and activities and the factors that affect these processes.

Kulcsszavak: transnational policies, Bologna process, discourse analysis

Előadó(k) email címe: georginakasza@gmail.com

Aigerim Satubaldina

CHALLENGES AND RECOMMENDATIONS FOR BLENDED LEARNING IMPROVEMENT

Blended learning is a hybrid of traditional classroom and online learning that encompasses the conveniences of online courses without the complete loss of face-to-face interactions between teachers and students. The present study used a case study design to examine students' experiences in learning through blended learning. This study provides an overview of blended learning, considers challenges pertaining to it as well as evidence is provided to the most common challenges that students face in learning through blended learning and possible solutions for continuous improvement of blended learning from the students' perspectives were given.

Today's education is no longer requires physical presence of students in the classrooms, because numerous innovations in technology have brought us the concept of blended learning (hybrid learning). Blended learning mode refers to the mixture of "teaching and learning approaches through Web-based and face-to-face interactions". Blended learning is the alternative to the conventional way of learning as it fosters students' independent and continuous learning. The benefits of new way of learning are the increased level of access and flexibility for students, which led to the higher level of students' involvement in the study process [8]. Acknowledging the value of blended learning many higher education institutions launched blended learning delivery mode. However, despite of the advantages brought by blended learning, students are still suffering challenges.

The purpose of this research is to explore the students' experiences in blended learning courses. The present study addresses the following research questions: 1) What were the main challenges that you faced in blended learning program? 3) What are your recommendations for the blended learning improvement?

Much research has been accomplished on blended learning; however, minor attention was given to difficulties students encounter in blended learning. Blended learning course instructors and higher educational institutions might benefit from the study, as the research indicates on areas that require improvement and gives recommendations for challenges' elimination. Therefore, this research attempts to make its contribution to an identification of obstacles that students face while being educated on hybrid learning programs in Kazakhstan.

Kulcsszavak: blended-learning, hybrid-learning, online learning

Előadó(k) email címe: aigerim.satubaldina@nu.edu.kz

Stambekova Assel

REMOTE TEACHING IN BUILDING PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY TO IMPROVE TEACHER EFFECTIVENESS IN MIDDLE SCHOOL TEACHERS IN KAZAKHSTAN.

Research on teacher effectiveness is often outcome based, typically measuring student achievement scores, similarly to school effectiveness studies, employing classroom observation, document analysis or collecting quantitative data to measure educational factors such as quality of teaching, classroom management, classroom relationships between both a teacher and a learner (Opdenakker, & Van Damme, 2006; Muijs, 2006).

This pilot study focuses explores teacher effectiveness in the context of trilingual education, contemporary curriculum and teacher education reforms in Kazakhstan. It explores the effectiveness of the online program as an intervention in increasing pedagogical content knowledge, quality of mentoring and teacher professional development, particularly improvements that transform teaching practices.

A participatory action research, informed by Lewin (Adelman, 1993), is employed as the research methodology. The role of the principal investigator is participatory. Classroom observations of both remote and non-remote lessons are employed and semi-structured interviews with main stakeholders involved in the remote teaching project as well as qualitative method analysis are carried out. Findings present Kazakhstani middle school teachers' views on teacher effectiveness closely related to current reforms' in school education in modern Kazakhstan. Teacher's personality is closely connected to teacher effectiveness in teachers' views.

Kulcsszavak: teacher education, remote teaching, co-teaching, teacher effectiveness

Előadó(k) email címe: assel.stambekova@nu.edu.kz

Sági Matild – Szemerszki Marianna

CHANGES IN RECRUITMENT OF INITIAL TEACHER EDUCATION

During the early 2000's huge decrease occurred in the number of students involved in teacher education in Hungary and even a teacher shortage took place for scientific subjects. Initial teacher education was often chosen as a "reserve" track of higher education: the number of people applying to teacher education as their first choice decreased, "second-choice" applicants had poorer achievement in their previous studies, and they were less motivated and committed to the teaching profession. (Varga, 2007; Kárpáti, 2009; Jancsák, 2014; Sági and Ercsei, 2014; Kállai and Szemerszki, 2016; Szemerszki, 2018) During the last period several major reforms have been implemented in the Hungarian education system, concerning both public education and higher education, and especially the initial teacher education and career condition of teachers. 2013 was a milestone of the introduction of these changes.

In our analyses we try to recover changes in (self-)selection of application into teacher track of higher education in Hungary between 2013 and 2018.

For this analysis, the pulled official database of higher education entry register (FELVI 2013-2018) was used. Besides the usual descriptive analyses, multinomial logit models were applied for disclosing potential effects of time spent since the introduction of a mass of educational reforms. The dependent variable refers to the success of application to teacher/non-teacher track of higher education. Besides of several control variables, date of student application to the higher education (year) was involved as an explanatory dummy variable (with the reference category of 2013).

Our main result is that during the examined period (2013-2018) the (self-)selection gap between teacher and non-teacher track of higher education narrowed slightly, but still remained.

Kulcsszavak: entry into higher education, initial teacher education, selection

Előadó(k) email címe: matild.sagi@gmail.com

Nemes Gyöngyi

EMOTIONS AND EFFECTS DURING THE TEACHER TRAINING – CONTINUATION OF A SELF-STUDY RESEARCH

The research examines a period from the life of the author that has been experienced during the training of the teacher of Hungarian Language and Literature at PTE BTK. In her earlier research, the author made a self-reflective analysis of her own naive views and beliefs (in connection with the teacher training) and presented how appeared the cooperative principles (Kagan, 2010) in her lesson plan. In this research, the author examines the hospitality diaries what prepared her classmates for the examined lesson, so, the author can provide a meta-reflective analysis of her teaching activity of that time. The method of this (and earlier) research is the self-study, what is an introspective process, where the teacher would to reveal the main features of activity, thinking and decisions – for a better understanding. However, self-study research has several methods (narrative analysis, self-discernment, various art-based techniques, self-reflective thinking) (Mrazik, 2010: 11–14), the author chooses the method of self-analysis and self-reflection thinking, with which it intends to get to the results. In the course of the research, with the analysis of the hospitality diaries and with the help of self-reflection and collegial reflection (Szivak 2014) reveal what thinking patterns led the author in her teaching, thus getting closer to her realistic professional self-image. The practical significance of this research, that teacher candidates with this method improve their openness, and make them more inclusive and receptive.

Kulcsszavak: teacher training, self-study, self-reflection, collegial reflection, hospitality diary

Előadó(k) email címe: gyongyi0606@freemail.hu

Székely Csilla Imola

THE HISTORICAL DEVELOPMENT OF THE CONCEPT OF MAN IN CONTRAST TO KLÁRA KOKAS'S VIEWPOINT

In this paper we will emphasize those aspects which characterize the concept of humans by the music pedagogue and music psychologist Klára Kokas (1929-2010). This is based on five writings of hers, and by this research, my analysis of her life's work of the concepts of God, man, and child will be complete. The method of work is a qualitative text analysis by the Atlas.ti7 software which will be followed by text interpretation.

First, the work method of the analysis, the aim of the research, and the content will be presented. In this continuum we put Klára Kokas's ideas about humans which is based on biblical traditions. At the same time, she is sensitive to the modern humanistic psychological trends and their aspects. As a Kodály student, Klára Kokas created a music educational theory based on Hungarian folk traditions (folk songs and children's games) as well on classical instrumental music. She used these musical elements in an innovative way: she merged together motion and dance with visual arts, so she achieved the Kokas-method as a complex personality development by music, improvisational dance and painting.

Second, the main notions will be defined. Third, the detailed analysis of Klára Kokas' concept of man will be presented. The method used to classify the different references of her anthropological terminology concerning her "man concept" will be presented. Based on these classifications, we will talk about Klára Kokas's concept of human spirit, attention, imagination and manifestation in adults. In conclusion, based on our research we will conceptualize Klára Kokas's beliefs while at the same time drawing out her world view and concept of man.

After we define the keywords and the brief history of human concept, we lift out phrases about her human concept, we analyze these texts from the viewpoint of human existence, human spirit, attention, imagination, verbal and nonverbal communication skills. It will be outlined the interconnection between the above and the utility of music in understanding the existence, lifting the spirit, sharpening the attention, activating the imagination and animating the communication.

Kulcsszavak: Klára Kokas, human person, concept of man, anthropology

Előadó(k) email címe: szcsillaimola@gmail.com

Osman Mohamed Elmahdi

COGNITIVE THEORIES AND APPROACHES TO COLLABORATIVE WEB-BASED LEARNING

"Web-based collaborative learning differs in terms of the composition, nature and activities of the learning environment, which has led to a trend towards learning theories such as theories related to knowledge-building and organization, such as:

- (I) Cognitive theory,
- (II) Constructivism theory, and
- (III) Social- Cognitive theory.

Learning must therefore be undertaken in the light of educational theories for the design of web-based learning programs. Jerk Kristy emphasizes the importance of adopting an educational theory, especially those related to the design of courses and lessons on the web or the Internet."

Second, the main notions will be defined. Third, the detailed analysis of Klara Kokas' concept of man will be presented. The method used to classify the different references of her anthropological terminology concerning her "man concept" will be presented. Based on these classifications, we will talk about Klára Kokas's concept of human spirit, attention, imagination and manifestation in adults. In conclusion, based on our research we will conceptualize Klára Kokas's beliefs while at the same time drawing out her world view and concept of man.

After we define the keywords and the brief history of human concept, we lift out phrases about her human concept, we analyze these texts from the viewpoint of human existence, human spirit, attention, imagination, verbal and nonverbal communication skills. It will be outlined the interconnection between the above and the utility of music in understanding the existence, lifting the spirit, sharpening the attention, activating the imagination and animating the communication.

Kulcsszavak: Collaborative learning, Cognitive theory, Concept Map, Constructivism theory. Social-Cognitive theory.

Előadó(k) email címe: dr_osmanmohamed@hotmail.com

Moses Gunda Njenga

CONTINUING PROFESSIONAL DEVELOPMENT FOR TVET TEACHERS IN KENYA: A RESEARCH AGENDA

In a world of continuous change in technology and modes of work organization, the quality and relevance of Technical and Vocational Education and Training (TVET) is heavily reliant on the up to datedness of the competencies of TVET teachers. This requires TVET teachers to engage in Continuous Professional Development (CPD). Effective continuing professional development is however an outcome of a policy framework that stimulates and sustains CPD. In the absence of such policy framework, CPD provision is erratic and as a consequence, the quality of TVET declines. Kenya's TVET is characterized by erratic provision and low uptake of TVET teacher CPD. From a review of key education policy documents in Kenya, policy intent to address the low uptake of CPD is identified, however, it is noted that the policies do not provide clear guidelines for the provision of CPD, financing and benefits for CPD. Using Kingdon's Multiple Streams framework, it is hypothesized that these policy gaps are indicative of the lack of clear and viable policy options to stimulate and sustain CPD. Research on current CPD practices, international and regional policies and acceptability of CPD policies by teachers is suggested to resolve the policy gaps.

Kulcsszavak: Technical and Vocational Education and Training, Continuous Professional Development, Multiple Streams framework

Előadó(k) email címe: gundanjenja@gmail.com

Taisia Muzafarova

COMPETENCIES IN EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT (ESD) IN TEACHING CURRICULA

The paper relates to the 17 Sustainable Development Goals (SDGs) of the United Nations, namely the 4th goal (Quality Education) which aims to “ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all”. The purpose of this paper is to promote a holistic understanding of teachers’ competencies in education for sustainable development (ESD), which reveals a specific role of teacher educators, and to propose the necessity of elaborated strategies on the institutional level under the Education 2030 agenda. The framework is based on relevant research in the field of ESD and integrates a number of previously published works under this topic. Competencies in education for sustainable development are addressed from the perspective of teacher educators and are positioned as an integral part of student teachers’ curricula. The paper establishes the foundation for the recognition and implementation of education sustainability development goals into the strategic planning of institutions and beyond, as a core of the teaching curricula. The paper states the need to develop the smaller-scale (curriculum) goals in an explicit manner to ensure the holistic vision for sustainable development in teaching institutions.

Kulcsszavak: teacher competencies, education for sustainable development, teaching curriculum.

Előadó(k) email címe: taisiamuzafarova@gmail.com

Sanaa Taher Saleh

THE POSITIVE AND NEGATIVE IMPACT OF ONLINE GAMES ON STUDENTS OF PRIMARY SCHOOLS

Playing is very important especially for young people because it can prepare their future. Groos and Piaget say that humans use play to prepare their adult life. Online games are one of the fastest growing trends of today's generation. Keeping children in mind, it is beneficial as well as harmful to them. The purpose of this research is to emphasize the both positive and negative impacts of playing online games. The research questions: How does the (parents) deal with the child's plying of these online games? What are the habits of the child to plying these games? What are the potential positive and negative effects of online games?

Methods: the study population includes students of primary schools age (7 to 15) the sample size includes a number of students selected by multiple steps stratified sampling. The research instrument: will be a questionnaire Addressed to the parents of students.

Results: The researcher predicts: It is possible to come up with a number of positives and negatives concerning the playing of these games.

Conclusions: the research may provide several answers to the impact of online games on the behaviors of school children it is the beginning of new studies in which the phenomenon is approached with multiple tactics However, according to the researcher's opinion, these studies should be based on detailed studies of specific games, and separately, in order to prevent a generalization that may be wrong.

Kulcsszavak: Positive, Negative, Online games, Primary school, Students

Előadó(k) email címe: sanasaleh29@gmail.com

Tóth Norbert

PEDAGOGICAL-ANTHROPOLOGICAL EXAMINATION OF THE PROBLEMS OF INSTITUTIONAL INTEGRATION OF ROMA STUDENTS IN THE CASE OF THREE SETTLEMENTS IN THE REGION

We can encounter the phenomenon day by day that at primary schools there are just few Roma children among well-performing students, while among students who fail in fulfilling the requirements there are a great amount of Roma pupils. The question may come to the surface intuitively: What are the reasons behind that?

The main objective of the lecture is to examine the problems of institutional integration of Roma students in the case of three settlements (Ibrány, Nagyhalász, and Tiszabercel) in the region of Nyírség. The research is particularly based on pedagogical-anthropological point of view.

One of the most important research questions is related to the following: What is the reason of the fact that within one particular local community Roma students have both school and institutional integration indicators that are statistically worse than non-Roma students' achievements. From this perspective my first hypothesis claims that the lower standard of living determines children's life goal and vision because they suffer from a disadvantage that cannot be compensated by the parents' background. The second hypothesis states that schools have set up a pedagogical program that aims to promote the success of disadvantaged and Roma students.

The research has been carried out relying primarily on qualitative methods such as fieldwork, interviews and the analysis of different kinds of school documentation.

Kulcsszavak: pedagogical-anthropology, education, Roma students

Előadó(k) email címe: tothnorbert0723@gmail.com

Benke Magdolna

VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING, THE CONTESTED PARTNER IN INNOVATION PROJECTS

Vocational Education and Training, the Contested Partner in Innovation Projects

The Learning Region (LR) concepts primarily consider universities as innovation partners (Lorenz and Lundvall, 2006) and ignore vocational education and training (VET) and secondary education in general. In this way, there is a contradiction between the advocacy of bottom-up initiatives in the LR concepts and 'ignoring' VET and also the 'non-inclusion' of a large group of citizens (Benke, 2013). The broader range of training institutions - as potential innovation partners - can be found in those approaches, where the learning region is interpreted as a regional-based development coalition (Asheim and Gertler, 2005). While at the level of theoretical concepts of the LR, secondary education and training do not play a prominent role, there are examples of development projects where the importance of secondary education appears. In the OECD Learning Region project, five participating European regions considered "there and then" the development of secondary education as the key to development (OECD, 2001). One CEDEFOP publication examined the impact of the LR concept on local development through case studies, highlighting the role of VET and secondary education and training (Gustavsen - Nyhan - Ennals (eds.), 2007).

My research attempts to point to the role of VET institutions as potential innovation partners in local development processes. I explain the reasons which lead to the fact that secondary VET is mostly ignored in the LR concepts. I search the differences in the interpretation of innovation concepts how they handle VET (Asheim, 1996). The main research question is, what circumstances support and what block and reduce the chance to build strong partnership with VET institutions. Since despite the fact that the definition and interpretation of secondary VET is in process of being transformed (see the three new VET scenarios of Cedefop), in practice, there is still a strong tendency to handle secondary VET as a means of responding quickly to the needs of the economy (particularly short-term), in many cases. Because of this I try to find answer to the question if the higher pro-activity level of VET could give a shift for VET to become partner in innovation.

The employed research methods are literature review, secondary processing of research results and expert interviews. The research is planning to focus mostly on international research outputs and on the available national outputs.

Kulcsszavak: Vocational education and training, learning region, innovation

Előadó(k) email címe: magdolna.benke@gmail.com

Langer Zsolt

ENTRY REQUIREMENTS OF HIGHER EDUCATION COMPARED INTERNATIONALLY

Following the modification of higher educational entry requirements, after 2020, an intermediate (B2) language exam and at least one advanced final exam will become a basic requirement for entry. Without these, the applicant will not be admissible for either publicly funded or tuition fee-based education. This change will impact disadvantaged students the most, as acquiring a language exam using purely the current public education system, without private tutors or courses, is highly unlikely. Through this research, with the use of online surveys, we wanted to find out what percentage of current students in higher education had acquired a language exam before their admission, and if that acquisition required the use of out of school, paid language lessons/courses. Additionally, we wanted to compare the admission requirements of medical, legal, and teacher training in Western, Central, and Eastern Europe, paying special attention to the specific subject requirements, as well as foreign language requirements.

Kulcsszavak: Higher education, entry requirements, language exam

Szerző(k) email címe: zsolt.langer01@gmail.com

Erdei Gábor

TANULÓ KÖRTŐL A TANULÓ SZERVEZETIG - A FELNŐTTKORI TANULÁS ALAPSEJTJEI

A felnőttkori tanulások – a tanulás attribútumaként - az egyéntől indulnak, azonban valamilyen fizikai térben és közegben artikulálódnak. Az individuális tanulások mellett kiemelkedő szerepet játszanak a különböző szervezeti formákban megjelenő társadalmi tanulások is, amelyek a tanulási tevékenységek számára fizikai közeget biztosítanak.

A tanuló körök a közösségben megvalósuló tanulási folyamatok elsődleges fizikai terei és keretei. Ezek a körök a legkülönbözőbb céllal jöhetnek létre, és meglehetősen különböző módon működhetnek, azonban a társadalmi és egyéni változások, fejlődések legfontosabb alapsejtjei. Dokumentáltan is több száz évre vezethetők vissza, de nem tévedünk nagyot, ha az emberiség első csoportos tanulási formációjának is nevezzük ezeket.

A tanuló szervezet – a tanuló körnél jóval későbbi kifejezésként - szociológiai megközelítése egy olyan fizikai térben működő egyének közösségének, amelyek a tanuló körnél erősebb szervezeti és formalizált jellemzőkkel bírnak. A tanuló szervezetek sokasága és térbeli sűrűsödése és ezek kapcsolódása, hálózatosodása formálhatja a tanuló régiót, tanuló társadalmat stb.

Bár a tanuló körök és ezek vizsgálata nem képez új jelenséget az andragógia világában, elméleti megközelítésünkben azt vizsgáljuk, hogy mennyiben más és miben tér el a tanuló kör a tanuló szervezettől. Jelenlegi munkánkban a nemzetközi szakirodalmak elemzése egy későbbi empirikus kutatásnak az alapját képezi.

Kulcsszavak: tanuló kör, tanuló szervezet, andragógia, felnőttkori tanulás

Szerző(k) email címe: erdei.gabor2@gmail.com

Miklósi Márta – Andrzej Piotrowski

ADULT EDUCATION UNDER SPECIAL CIRCUMSTANCES IN HUNGARY AND POLAND

Absztrakt: In our poster presentation we examine what kind of specific features appear concerning the education and training of detainees, what kind of privileges the system provides for this group of prisoners in two countries, Hungary and Poland.

Our research questions are:

1. What is the legal, financial, statistical background of prison education in both countries?
2. What kind of characteristic features does the Polish and Hungarian prison education have?
3. What kind of privileges are provided for the detainees during their education and training inside the law enforcement institutions by the member states, especially by Poland and Hungary?
4. What are the characteristic features of prison teachers in both countries?

The material to be presented at the poster can be used by the penitentiary systems of other European countries, as the difficulties of prison education are similar in most European states.

According to our opinion, the most important problem is caused by the fact that in the present system even the motivated detainees can learn at the expense of difficulties in both countries. Teachers try to teach them with the same methods, which often runs into difficulties because of their functional illiteracy, learning, behaviour problems, immature and quite often injured personality structure.

We define accurately in our poster how the prison education systems in Hungary and Poland work, which are the main similarities and distinctions concerning these systems. There are crucial differences in the following issues: legal framework, types of detention centres financial and statistical background, organisation of education, situation of prison teachers, rate of overcrowding. The law dictates and guarantees the rights of inmates in relation to the options of learning in both countries and in this field, there are some differences.

Kulcsszavak: prison education, prison teacher, Hungary and Poland

Szerző(k) email címe: miklosimarta@unideb.hu

Sánta Tamás

NEET & POTENCIÁLIS NEET FIATALOK. EGY EMPIRIKUS KUTATÁS EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA

Az előadás első felében a témával kapcsolatos definíciók megadására kerül sor, annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetű fiatalok e speciális köre a fókuszba kerüljön. Az első a NEET csoport (Not in Education, Employment or Training) általános definícióját adja meg. Mivel, véleményem szerint, ez az általános meghatározás nem fejezi ki a csoportban rejlő dinamikus jelleget, ezért előadásomban a NEET fiatalok egy újabb csoportját, az általam potenciális NEET fiataloknak nevezett csoportot is beemelem, és kísérletet teszek e csoport definíciós jellegű meghatározására, és egyben jellemzőinek rövid bemutatására.

Az előadás második fele egy nem régiben végzett empirikus kutatás főbb eredményeit mutatja be. A vizsgálatra két intézményben, a Budapesti Javítóintézetben és a Rákospalotai Javítóintézetben került sor. Mindkét intézményben fiatalkorú bűnelkövetőket tartanak fogva, akik a fentebb említett két kategória valamelyikébe tartoznak. Kvantitatív és kvalitatív módszerek segítségével 58 fiatal (31 férfi; 27 nő) került a vizsgálat fókuszába. A kutatás főbb eredményei bemutatják a fiatalok elsődleges, illetve másodlagos szocializációjukból fakadó súlyos deficiteket, mely, véleményem szerint, nemcsak e társadalmi probléma súlyosságára hívja fel a figyelmet, de egyben rávilágít arra is, hogy a megfelelő programok (policy) elmaradása esetén, nagy valószínűséggel, e jelenség társadalmunkban konzerválódhat.

Kulcsszavak: NEET fiatalok; Potenciális NEET fiatalok, elsődleges szocializációs deficit; másodlagos szocializációs deficit

Előadó(k) email címe: tamassanta70@gmail.com

Nyúl Eszter Anna

ÁLLAMPOLGÁRI NEVELÉS CSERKÉSZVEZETŐKÉNT A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

Az állampolgári nevelés egyik nagy múltú és nagy hatású módszere a cserkészlet. Az alapító, Baden-Powell a kezdetektől megfogalmazott célja jó állampolgárrá nevelés volt, napjainkban ez azonban a hazai cserkészvezetők körében kevésbé ismert, miközben a gyakorlatuk során - nem tudatosan -, megvalósítják.

Baden-Powell felnőtt vezetőknek írt útmutatása (1919 A Cserkészvezető) jó kiindulás ahhoz, hogy a hazai cserkészirodalomban keressünk vezetőknek szánt hasonló témájú írásokat (Cserkészvezető/Vezetők lapja 1924, 1932, 1933 és 1934 évfolyam), és abban nézzük meg, mennyire vették figyelembe és alkalmazták Baden-Powell állampolgári nevelési céljait. Tesszük ezt azért is, mert az 1989-es újjáalakulás után a magyar cserkészlet az egykori magyar vezetők írásaiban, példájában látta a követendő utat a folytatáshoz, és a mai napig úgy adja át a cserkészlet pedagógiáját, hogy közben „rejtett curriculumként” jelen van benne az állampolgári nevelés.

A cserkész mozgalom vezetőinek saját lapja, a Vezetők Lapja alkalmas arra, hogy abban nyomunkkövessük a tudatos állampolgári nevelést, vagy annak éppen hiányát. Vizsgálatunkban a lap kiadásának kezdő évfolyamát (1924), valamint a Magyarországon megrendezett világtalálkozó (Dzsembori 1933, Gödöllő) körüli zsongásban, nagyobb nemzetközi kitekintést feltételező évek írásait tekintettük át. Az összehasonlító kutatásunk eredményeként vontuk le következtetéseinket a hazai cserkészlet és az állampolgári nevelés pedagógiájának viszonyáról.

Kulcsszavak: jó állampolgár, cserkészlet, dzsembori, Vezetők lapja, állampolgári nevelés

Előadó(k) email címe: dr.nyulea@gmail.com

Jancsák Csaba

AZ ÉRTÉKVÁLSÁG/ÉRTÉKVÁLTÁS JELENSÉG ÉS A TÖRTÉNELEMTANÁROK VÉLEKEDÉSEI AZ ÁLLAMPOLGÁRI NEVELÉS ÉRTÉKDIMENZIÓIRÓL

A gazdasági válságok, az új migrációs áramlatok, a politikai populizmus erősödése, és a technológiai változások új sebezhetőségeket jelentenek a gyermek és ifjúsági korosztályok számára. Ezek hangsúlyos elemei a szabadság, a szolidaritás, az empátia, az autonómia értékeinek válsága és továbbá a post-truth korszak manipulációinak való kitettség.

A kutatás kiinduló állítása, hogy az állampolgári nevelés célrendszere szempontjából a narratív-értelmező kompetencia fejlesztése éppúgy fontos, mint a kollektív emlékezet megőrzésének támogatása. A történelemtanítás legfontosabb hozzáadott értékei a személyes és társadalmi identitástudat formálása valamint a felelős állampolgári létre nevelés.

Kérdőívünkben a Gábor (2013) és Schwartz (2015) által alkalmazott kérdéssorokat specifikáltuk a NAT-ban a történelemtanítás irányában megfogalmazott állampolgári kompetenciák esetében, azokat kiegészítve a kritikus gondolkodás, a történelmi gondolkodás (historical thinking), az aktív állampolgárság értékeit tartalmazó kérdésblokkokkal.

A kutatás empirikus forrását jelentő kérdőíves adatfelvételei történelemtanárok körében történtek (2017. ősz N=133; 2019. tavasz N=82).

Az előadásban azt mutatjuk be, hogy a történelem és állampolgári ismeretek tantárgyat tanító pedagógusok milyen vélekedésekkel jellemezhetők a tantárgy kereteiben megvalósuló és megvalósítható érték-transzfer folyamatokról, amelyek az állampolgári kompetenciák fejlesztését, az állampolgári nevelést támogatják.

Kulcsszavak: állampolgári nevelés, társadalmi értékek, történelemtanítás

Előadó(k) email címe: jancsak@jgyphk.szte.hu

Képiró Ágnes

TÁRSADALMI ÉRTÉKEK ÉS KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE 1956 TEMATIKÁJÁBAN, ORAL HISTORY INTERJÚRÉSZLETEKET FELDOLGOZÓ TANÓRÁKON

Az MTA-SZTE Elbeszélt Történelem és Történelemtanítás Kutatócsoport 1956-os forradalom és szabadságharc munkacsoportja az 1956-os forradalom témáját digitális oktatási anyagok, és ezekhez kifejlesztett módszerek alapján igyekszik közel vinni napjaink "screenager" nemzedékéhez. A kutatócsoport által használt videóinterjúk részben már meglévő dokumentumfilmek, interjúk felhasználásával, részben a tananyagfejlesztők által (tanárok vagy projektmunkában tanárok és diákok együttműködésével) készülnek a történelmi eseményen érintett személlyel. A tananyagok tesztelése általános és középiskolában is tanító partnerpedagógusok által, valamint előzetes és utólagos mérésekkel zajlik.

Tapasztalataink alapján a tanórákon vetített állóképes-szöveges digitális tananyagok, valamint a feladatlapok és a magyarázatok nagyszerűen kiegészíthetők audiovizuális tartalmakkal, melyeknél különös hangsúly helyeződik az egyéni példamutatások, szerepek kiértékelésére a látott videó alapján. Kísérleti tananyagainkban kiemelt szerepet szánunk a demokratikus társadalmi értékek és kompetenciák fejlesztésének. Az előadás célja prezentálni az 1956-os forradalom és szabadságharc négy, partnerpedagógusok által fejlesztett és szaklektorált kísérleti tanóra vállalt értékdimenzióit és pedagógiai céljait, a felhasznált videóinterjú-részletek társadalmi értékrendszerének bemutatásán, illetve hagyományos tananyagokkal való összevetésén keresztül.

Kulcsszavak: oral history, oktatáskutatás, társadalmi értékdimenziók

Előadó(k) email címe: agnesxkepiro@gmail.com

Kalocsai Janka

VÉLEMÉNYEK AZ ISKOLAI DEMOKRÁCIÁRÓL ÉS LEHETŐSÉGEIRŐL

A demokratikus országokban az iskola egyik alapvető feladatának tekintik azoknak a magatartásformáknak, készségeknek, attitűdöknek az átadását, melyek segítségével a diákok felelős állampolgárokká válhatnak. Itt sajátíthatják el szűk körben azokat a demokratikus formákat és érdekérvényesítési mintákat, melyeket a későbbiek során a tágabb környezetükre is alkalmazhatnak. Ha tanulmányaikban, illetve az iskola mindennapi életét érintő dolgokban befolyást, döntési lehetőséget biztosítunk a diákok számára, akkor megtanulhatják a valódi részvétellel járó felelősséget is. Az iskolák demokratikus működése alatt a pedagógusok és diákok aktív bevonását az iskolát érintő döntési folyamatokba, a működő diákönkormányzat meglétét (és tartalmas működését), a diákok és pedagógusok véleménynyilvánításának lehetőségét, a felmerülő problémák közös megbeszélését és rendezését, a nyitott iskolai légkört, valamint a különböző demokratikus készségek kialakítására irányuló nevelő-oktató munkát értjük.

Az előadás egy 2018 tavaszán három mintán - intézményvezetők N=70, pedagógusok N=118, és diákok N=899 körében - felvett online kérdőíves kutatás eredményeit mutatja be. A felvétel célja elsősorban a demokráciára, az aktív állampolgárságra nevelés aktuális helyzetének, gátjainak, illetve lehetőségeinek feltárása volt. Eredményeim szerint az intézményvezetők és a pedagógusok a diákokhoz képest lényegesen pozitívabban ítélik meg iskolájuk demokratikus működését. A diákok bevonása a döntési folyamatokba a pedagógusok és a diákok szerint is kulcsfontosságú, ugyanakkor mind a két félnek sokat kell még ezen a téren fejlődni. Mind a pedagógusok, mind a tanulók jelentős szerepet tulajdonítanak a diákönkormányzatoknak, a valóságban azonban ezeknek az intézményeknek a működése az esetek többségében csupán látszólagos.

Kulcsszavak: iskolai demokrácia, diákönkormányzatok, nehézségek, lehetőségek

Előadó(k) email címe: kalocsai.janka@yahoo.com

Fényes Hajnalka – Markos Valéria

ÖNKÉNTESSÉG ÉS CSALÁDTERVEK A FELSŐOKTATÁSI HALLGATÓK KÖRÉBEN

Tanulmányunkban a Család és karrier kutatás keretében vizsgáljuk, hogy a felsőoktatási hallgatók önkéntessége mennyiben jár együtt a házasság tervezésével (kontra egyéb párkapcsolati tervek) és az átlag feletti gyermekszámtervekkel. Hipotézisünk szerint az önkéntesség és az átlagnál több gyermek tervezésének háttérében egy közös (általunk nem mért) ok állhat, a diákok altruista attitűdje, emiatt a két tényező között együttjárás figyelhető meg. Regressziós eredményeink szerint a házasság tervezésére elsősorban a vallásosság, a jobb anyagi helyzet, az apa magasabb iskolázottsága, valamint a hallgatótársakkal való kiterjedt kapcsolatok voltak pozitív hatással. Azonban a nagyobb tervezett gyermekszám esélyét növelte a diákok vallásossága mellett az is, ha valaki egyetemi éve alatt önkénteskedett. Meggyőződésünk szerint tehát az altruizmus, a tolerancia és a segítőkészség fejlesztése a diákok körében pozitív hatással lehet mind a családalapítási tervek, mind az önkéntességre. Fontos megjegyezni azonban, hogy itt csak a házasság és az átlagosnál több gyermek tervezését vizsgáltuk, ám mint azt a szakirodalomból is tudjuk, ezek a tervek nem biztos, hogy meg is valósulnak.

Kulcsszavak: önkéntesség, felsőoktatási hallgatók, házasság és családtervek, kvantitatív elemzés

Előadó(k) email címe: fenyesh@gmail.com

Kozek Lilla Katalin

KAPCSOLATBAN? HAZAI HÁZASSÁGI STATISZTIKÁK ÉS ONLINE PÁRKAPCSOLATI KÉPZÉSEK: TÁRSADALMI HÁTTÉR ÉS ÖSSZEFÜGGÉSEK

Ha tekintettel vagyunk a demográfiai mutatók alakulására, az egyetemista fiatalok „Család és karrier” kutatásban feltárt családalapítási terveire, amelyekben a megkérdezettek 89%a házasságpártiak (Engler, 2017), felmerül a kérdés, szükséges-e és ha igen, milyen csatornákon lehetséges egyfajta célzott, személyre szabott, az életállapotnak megfelelő képzéssel támogatni a párkapcsolatok egészségét? Az előadás sorra veszi a kérdés hátterében kitapintható társadalmi tényezőket: milyen származási családból érkeznek a ma házasulandók, illetve, hogy az érintett korosztály milyen párkapcsolati előtörténettel érkezik (Mosotori _ Öry – Spéder 2018) A demográfiai sokszínűség akkor is felveti a személyre szabott képzés szükségességét, ha a származási családból hozott minták megtartó erejűek, ám alkalmazásuk az új körülményekre nem kézenfekvő. A párkapcsolati tanulás és szűkebb területe, az alapozó házasképzés témájában és módszereiben alkalmas az új minták elsajátítására, attitűdformálásra, készségek gyakorlására, közös stratégiák alkotására stb. (Ponzetti, 2016) Ezen a területen is megjelentek az online képzések, eltérő fókusszal akár értékelő, akár gazdagító, akár beavatkozási célzattal (Georgia, 2016), ezeknek befogadó közegét, a 25-35 éves fiatalok újkultúrájának társadalmi összefüggéseit is érintjük: IKT penetráció és felhasználás (Tóth 2016), illetve munkahelyi bevonódás (KSH, 2019). AZ adott közegben a personalizált, mikro- és makrotanulást több csatornán támogató párkapcsolati képzés hazánkban még kezdeti időszakát éli, a konferencia előadás egy pillanatképet vázol fel.

Kulcsszavak: personalizáció, online párkapcsolati képzés, házasodási életkor, válási arány, jóllét

Előadó(k) email címe: lilla.kozek@gmail.com

Dusa Ágnes Réka

NÁSZUTAS LAKOSZTÁLY VAGY BUSINESS OSZTÁLY? – CSALÁDVÁLLALÁSI TERVEK VÁLTOZÁSA A KÜLFÖLDI MUNKAVÁLLALÁSI TERVEK HATÁSÁRA

Absztrakt: Az egyetemista korosztály több szempontból is speciális helyzetben van, így a családalapítás felől közelítve is. Egyrészt a házasság és gyermekvállalás tekintetében életkoruk ideális, ám az a tény, hogy a munkaerő-piaci kihívások még előttük állnak, ki is tolhatja a magánéleti tervek megvalósítását (Engler 2018). Ez fokozottan igaz lehet külföldi karriertervek esetében (Dusa 2018).

Az előadás célja, hogy a Család és karrier (CSAK) kutatás adatbázisát felhasználva bemutassa a magyar fiatalok párkapcsolati és gyermekvállalási célú jövőterveire ható tényezőket, kiemelt figyelmet fordítva a külföldi tanulási- és munkavállalási tervek befolyásoló erejére. A kérdőíves felmérés során nyolc város 11 egyetemének nappali tagozatos hallgatói válaszait összesítettük (N=1502).

Az adatbázis felhasználásával korábbi kutatásunkban a mobilitás felől közelítettünk a családvállalás felé. Ezúttal a házassági és gyermekvállalási terveket helyezzük a középpontba és a külföldi mobilitás a potenciális befolyásoló tényezők egyike. Bináris logisztikus regressziós elemzésünk célja, hogy a korábban már ismertetett, a családdal és a mobilitással kapcsolatos jövőtervek közötti összefüggések után ok-okozati összefüggéseket is feltárjunk és a külföldi tanulási és munkavállalási tervek hatását más tényezők kontrollja alatt is megvizsgáljuk.

Kulcsszavak: karriertervek; külföldi munkavállalás; családalapítás

Előadó(k) email címe: agnesdusa@gmail.com

Engler Ágnes

KARRIERTERVEK FELSŐFOKON. HALLGATÓK SZAKMAI ÉS MAGÁNÉLETI PÁLYAKÉPE

Az általános tapasztalatok szerint a fiatalok prioritásokat állítanak fel jövőjükkel kapcsolatban, ahol a szakmai tervek és a magánéleti tervek általában együttesen nem, hanem egymást követve nem jelennek meg. A család és a karrier összehangolása a munkaerő-piaci életpályán is komoly erőfeszítéseket kíván (ld. pl. Lappegård és Rønsen 2005, Frey 2001, Siebers 2001, Schulte 2002, Blaskó 2005, Nave-Herz 2009, Engler 2011). Kíváncsiak voltunk arra, a leendő értelmiségi fiatalok terveiben, a jelenlegi társadalmi-gazdasági viszonyok között hogyan jelenik meg a két terület, illetve azok összeegyeztetése.

Előadásunkban egyetemi hallgatók jövőterveinek vizsgálatát végezzük, fókuszba állítva a munkaerő-piaci elhelyezkedést, karrierelképzeléseket, illetve a családalapítási elképzeléseket. Kérdésünk, hogyan látják a leendő diplomások esélyeiket a munkaerőpiacon és a privát kapcsolataik kialakításában. Hipotézisünk szerint a két terület prioritásban különbözik, a szakmai tapasztalatok megszerzése, az egzisztencia kiépítése megelőzi a magánéleti eseményeket.

Az előadásban bemutatott kutatás alapsokaságát Magyarország nappali tagozatos (teljes idejű) képzésben tanuló hallgató képezte, kivéve a frissen belépő elsőéveseket. A mintavételi eljárás során rétegzett mintavételt alkalmaztunk. A mintába került 11 felsőoktatási intézménybe összesen 1600 nyomtatott kérdőívet juttattunk el 2017-ben. A hallgatók önkéntesen és névtelenül töltötték ki a kérdőíveket, 1502 értékelhető kérdőív érkezett vissza. A kérdőívszerkesztés és a beolvasás az EvaSys rendszerrel történt, az adatokat SPSS szoftverrel dolgoztuk fel.

Kulcsszavak: felsőoktatás, karrier, család

Előadó(k) email címe: engler.agnes@arts.unideb.hu

Dósa Zoltán

ÖNMEGTÉVESZTÉS ÉS AMBIVALENCIA A GENERÁCIÓK VILLONGÁSÁBAN

Az önmegtévesztés behozhatatlan előnyt és biztosnak tűnő érveket teremt ahhoz, hogy az ember, az intelligenciájára hivatkozva, folyton beavatkozzon tágabban az élővilág és szűkebben a társas világ rendjébe, és felelősnek érezze magát mindazért, ami itt történik. Az iskolára tekinthetünk úgy is, mint egy adott társadalom kicsinyített mintázatára, annak generációs érdekellentétét tükrözi.

Azt taglaljuk, hogy mivel magyarázható, hogy a felnőttek vonakodnak elismerni a gyermeki bölcsességeket? Valószínűleg ugyanarról a fegyverről van szó, mint amit az élővilág más fajaival szemben érvényesítenek. Önmegtévesztés, ami felruházza az embert az utódai feletti hatalommal. Ami előnyösnek bizonyul interspecifikusan, az működik intraspecifikusan is a generációk közötti kapcsolatban, azzal a különbséggel, hogy itt nincsen behozhatatlan előny a hatalmasok számára, mert az utódok kitartó trónkövetelő munkája előbb-utóbb célra vezet.

Csatlósne Komáromi Katalin – Juhász Erika

KULTÚRA ÉS KÖZÖSSÉG – A KULTÚRA KÖZÖSSÉGÉPÍTŐ SZEREPE SÁROSPATAKON

A Bodrog parti város neve elsősorban az 1531-ben alapított Református Kollégium által vált ismertté. Az ősi alma mater mellett számos olyan intézmény és szellemi műhely működik napjainkban, amelyek jelentősen befolyásolják a város kulturális életét. Köztük találjuk a Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeumát, a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeit vagy a Makovecz Imre tervei alapján épült – a város emblemikus jelképévé vált – A Művelődés Háza és Könyvtárát, valamint több mint fél száz kulturális célú civil szervezetet. A hozzájuk kapcsolódó közösségek sokrétegűvé és sokszínűvé teszik a zempléni kisváros helyi társadalmát.

Egy naptári év eseményeit vizsgálva könnyen igazolható a kulturális szervezetek sokirányú tevékenysége és az általuk irányított folyamatokban résztvevő csoportok összetétele. A közösségek aktivitása sokat hozzátesz a Tokaj-hegylajai világörökségi tájegység északi pontján fekvő járási székhely mindennapi életéhez, mint ahogyan a közösségépítő hatást erősítik azok az infrastrukturális fejlesztések és beruházások is, amelyek a városi önkormányzat jóvoltából valósulnak meg.

A közösségek tevékenységei között a helyi hagyományok tiszteletben tartása és a tradíciók egyaránt hangsúlyosak – Pataki Öregdiákok hagyományai vagy éppen a Szent Erzsébethez kötődő kultusz ápolása – de számos innovatív kezdeményezés is tetten érhető. A lokális értékeken túl - két történelmi emlékhely, a Makovecz életmű - a több mint két évtizede Sárospatakra költözött és azóta sikeresen működő Zempléni Fesztivál is teremt városhoz kötődő közösségeket. Mindezek együttesen teszik élhetőbbé a hétköznapiakat és járulnak hozzá az életminőség javításához a gyakran hátrányos helyzetű jelzővel illetett településen.

A város történetében sokszor igazolást nyert, hogy a közösségben átélte élmények mással össze nem hasonlítható motivációt és felhajtóerőt jelentenek. Az előadás igazolja, hogy a közösségek egymásra gyakorolt hatása, a közöttük működő koordináció vagy alkalmanként érdekek ütköztetése viszi előbbre a Bodrog parti Athén kulturális életét.

Horváth Zoltán

A NÉPFŐISKOLA FOGALMA A HAZAI SZAKLEXIKONOK ÉS JOGSZABÁLYOK TÜKRÉBEN

A 2017-ben elfogadott LXVII. számú törvény önálló közművelődési intézményként határozta meg a népfőiskolákat, azonban újra definiálja azokat. Indokolt tehát megvizsgálni, hogy a hazai szakirodalomban és a jogszabályokban miként változott a népfőiskolák meghatározása. A hazai népfőiskolák jelenlegi (Durkó Mátyás Konferencia 2018) helyzetével és múltjával (Vasi Szemle. 2019/1. sz.) már foglalkoztam. Jelen előadásommal a népfőiskolák fogalmi keretét, illetve annak változását kívánom körül járni, azért, hogy pontos képünk legyen arról, hogy mit tekintünk jelenleg népfőiskolának? Fő kérdésem, hogy a '30-as évek óta miben változott a népfőiskolák definíciója hazánkban? A kérdés megvizsgálásához szövegelemzést végzek. A kutatásból világossá válik, hogy a közművelődés és a felnőttképzés civil mozgalmából mára az intézményesülést feltételező szervezetről beszélhetünk. Előadásomhoz a következő főbb szakirodalmakat, egyben forrásokat használom: 2017. évi LXVII. törvény A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról. Magyar Közlöny, 2017. évi 85. sz.; Báthory Zoltán és Falus Iván (főszerk.) (1997): Pedagógiai Lexikon. Keraban Könyvkiadó, Budapest; Benedek András, Csoma Gyula és Harangi László (szerk.) (2002): Felnőttoktatási és -képzési lexikon. Magyar Pedagógiai Társaság–OKI Kiadó–Szaktudás Kiadó Ház, Budapest; Kemény Ferenc (1933): Magyar Pedagógiai Lexikon. Révai Kiadó, Budapest

Kulcsszavak: népfőiskola; felnőttképzés; közművelődés

Előadó(k) email címe: zoltan.h.82@gmail.com

Tengely Adrienn

A FELNŐTT KATEKÉZIS KÉRDÉSEI A 19-20. SZÁZADBAN AZ EGRI FŐEGYHÁZMEGYÉBEN

A Katolikus Egyház a Trienti zsinat korától kezdve nagy hangsúlyt helyezett a hívek vallási képzésére. Ez egyrészt a lelki élet elmélyítését és ezáltal egy buzgóbb katolikus társadalom kitermelését célozta, másrészt pedig a katolikus hitelvek jobb megismerését. A vallási felnőttképzés fontos elemeit jelentették a prédikációk, a népmissziók és a lelkigyakorlatok, s mindenekelőtt a felnőtt-katekézisek, amelyek az elkövetkező évszázadokban is jelen voltak az egész katolikus világban. Ezek működését különféle módokon újra és újra szabályozták, részletezték, melyekből megismerhetjük egy-egy kor vallási felnőttnevelési gyakorlatát, mely időnként a világi felnőttképzés módszereivel is rokonságot mutat.

Kulcsszavak: Felnőttoktatás, andragógia, közösségi tanulás, neveléstörténet

Előadó(k) email címe: tengely.adrienn@uni-eszterhazy.hu

Zagyváné Szűcs Ida

PEDAGÓGUS NÉZETEK A PEDAGÓGUS MINŐSÍTÉS, A SZAKMAI ÉNHATÉKONYSÁG ÉSZLELÉSE ÉS A SZAKMAI ÖNÉRTÉKELÉS KERESZTMETSZETÉBEN

A pedagógusok előmeneteli rendszerének (Kotschy, 2011, 2011. évi CX. törvény, 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet) bevezetése, amely egyszerre tűzte ki célul a pedagógusok minősítését és szakmai fejlődésének támogatását, vezetett bennünket annak kiderítésére, hogy hogyan értelmezik a pedagógusok a szakmai önértékelés fogalmát, milyen tényezők befolyásolják azt, és hogy mindez hogyan segíti a pedagógusok szakmai fejlődését. A beágyazott doktori kutatásunk (Creswell és Plano, 2007) középső, kvantitatív szakaszában 670 gyakorló pedagógus által kitöltött online kérdőív adatait dolgoztuk fel SPSS 22 statisztikai elemző szoftver segítségével. Mérőeszközünk „jóságát” annak pszichometriai mutatói támasztják alá. A kutatás e szakaszában a szakmai énhatékonyság, a szakmai önértékelés és a minősítés (külső értékelés) keresztmetszetébe állítva vizsgáltuk meg a pedagógusok nézeteit.

A leíró és matematikai statisztikai eljárások segítségével végzett adatelemzés eredményeként megállapíthatjuk, hogy a pedagógusok szakmai énhatékonyságának személyes megítélése hat a pedagógusok önértékelésére, de csak a tanulók tanulásának támogatása, azaz a módszertan és vele szoros összefüggésben a személyre szabott fejlesztés, valamint a közösségek fejlesztése vonatkozásában. Ugyancsak kapcsolat mutatható ki a szakmai énhatékonyság személyes észlelése és a pedagógusok külső értékelése között. A kimutatható kapcsolatok azt támasztják alá, hogy a pedagógusok szakmai önértékelésének legfőbb forrását a diákokkal végzett közös munka megítélése jelenti. A szakmai munka egyéb dimenzióit és azok külső megítélését nem tartják fontosnak. Részeredményeink alapul szolgálnak a pedagógusok élethosszig tartó tanulását, azon belül pedig szakmai önértékelését támogató javaslataink megfogalmazásához.

Kulcsszavak: szakmai önértékelés, szakmai énhatékonyság észlelése, szakmai fejlődés

Előadó(k) email címe: szida5@gmail.com

Barabási Tünde

ERDÉLYI FELNŐTTEK TANULÁSI JELLEMZŐI KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A TANULÁSI MOTIVÁCIÓRA

Az előadásban az erdélyi magyar felnőttek tanulási jellemzőinek bemutatására vállalkozunk egy olyan empirikus vizsgálat eredményeire támaszkodva, amely összehasonlító jelleggel valósult meg a Kárpát-medence magyarok lakta régióiban, azzal a céllal, hogy rávilágítsunk a közös pontokra, amelyek függetlenek attól, hogy egy felnőtt tanuló melyik országban él, ugyanakkor azokra a specifikus elemekre is, amelyek egy-egy régiónak a sajátosságai. Az előadásban ennek a szélesebb ívű vizsgálatnak egy szeletét – az összehasonlításra alapot teremtő erdélyi háttér adatok feldolgozásából származó eredményeket – foglaljuk össze. Alapvető feltételezésünk, hogy a felnőttkori tanulás sajátosságai a tanulási igények, motivációk, cél, nehézségek szintjén, amelyekről a szakirodalomban (Kispálné Horváth, 2007/a, 2007/b; Kaiciné és Csoma, 2012; Koltai és Zrinszky) olvashatunk tükröződnek az erdélyi mintán kapott eredményekben is. Anként módszert alkalmazva, vizsgálati eszközként egy a kutatócsoport által kidolgozott kérdőívet használtunk, amelynek a demográfiai adatokon túlmenően a fókuszpontjait a felnőttkori tanulás céljai, motivációs háttere, didaktikai igénye, nehézségei, a tanulási környezet, eredményesség kérdéskörei jelentették. A vizsgálati minta hozzáférés alapú, az alapsokaságot a vizsgálat időpontjában képzési folyamatban résztvevő felnőtt tanulók képezték. A vizsgálat eredményei egyrészt az erdélyi felnőttkori tanulás helyzetének a láttatására alkalmasak, másrészt a felnőttek képzésének optimalizálását teszik lehetővé a tanulói igények, tanulási jellemzők és képzési sajátosságok összehangolása révén.

Kulcsszavak: felnőttkori tanulás, tanulási motivációk, Erdély

Előadó(k) email címe: tunde.barabasi@gmail.com

Megyesi Erzsébet

TANULÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÉS AKADÁLYOKKAL A FELNŐTTKÉPZÉSBEN – ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI HELYZETKÉP, 2018.

A társadalom elöregedésének, ezáltal a munkavállalási korú népesség számának jelentős és folyamatos csökkenésének kérdése nem csak hazánkban megjelenő, hanem globális probléma. Fontos annak előtérbe helyezése, hogy a gazdasági struktúra változása, a foglalkozások szerkezetének átalakulása, az igényelt szaktudás jellemzőinek permanens formálódása jelentősen kiemeli a demográfiai folyamatok eredményeként is fellépő munkaerő-piaci egyensúlytalanságot. A munkaerő hiányának kérdése fókuszba állítja a szakképzést, azonban a kormányzati stratégiák alapvetően az iskolarendszerű képzés átalakítását célozzák - ugyanakkor az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés is kiemelt szerepet tölt be a megfelelően képzett munkaerő biztosításában. Speciális és bevonandó célcsoportot jelentenek a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel élők.

A kutatás célja a - potenciális munkaerő-piaci tartalék egy csoportjaként is számba vehető - tanulási nehézségekkel, zavarokkal és akadályokkal élőkre képzői oldalról fókuszálva képet kapni az észak-magyarországi helyzetről, felmerült problémákról, alkalmazott módszerekről és megoldási lehetőségekről. Eszközeként a rendelkezésre álló online és nyomtatott szakirodalom tanulmányozása mellett a statisztikai adatok (KSH, OSAP, KIR) feldolgozására került sor, továbbá nem reprezentatív mintát alkotó felnőttképző intézmények szakmai vezetőivel, képviselőivel történt interjúk egészítik ki a helyzetértékelést.

Kulcsszavak: STI, SNI, BTMN, felnőttképzés, Észak-Magyarország

Előadó(k) email címe: megyesi.erszebet@gmail.com

Sárosi Tünde

ÖNKÉNTESSÉGRE NEVELÉS A KÖZMŰVELŐDÉSBEN: AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT MINT ESZKÖZ

A 2018-as magyarországi önkéntességről folytatott reprezentatív kutatások eredményei azt mutatják, hogy a magyar felnőtt lakosság csupán negyede végzett önkéntes tevékenységet a megkérdezést megelőző 12 hónap során. Közülük szignifikánsan magasabb a nők aránya és a jelenleg is tevékenyek átlagéletkora közel 46 év. Ezen adatok arra mutatnak rá, hogy a fiatalok szociális érzékenyítése és önkéntességre való nevelése társadalmunk kiemelt feladata kell, hogy legyen.

A 2011-ben bevezetett közösségi szolgálat olyan „szervezett keretek között folytatott, anyagi érdektől független” tevékenység, melynek központi célja az önkéntességre nevelés.

A közoktatási törvény 8 területet kínál a diákok számára az 50 órás szolgálat elvégzéséhez. Ezek közül az egyik a kulturális és közösségi terület, mely egy 2017-ben az OFI által készített online felmérés alapján a legkedveltebb területek közé tartozik.

A múzeumok és könyvtárak számára gyakran nehéz feladat a diákok mentorálásának megszervezése és koordinálása. Szervezett, szakszerű felkészítés és reflexió hiányában a diákok sokszor elvesztik motivációjukat és nem vesznek részt szívesen a tevékenységekben.

Az előadás egy 2018-as EKE-OFI által készített online felmérés (N=19.075) eredményeire támaszkodva, annak másodelemzésén keresztül mutatja be az önkéntességre nevelés lehetőségeit az Iskolai Községi Szolgálat eszközével és képet ad a közművelődési intézmények különböző programjellemezőiről. Ezen eredmények felismerése segítheti az IKSZ hatékonyabb megszervezését a diákok önkéntességre nevelésének érdekében.

1. Önkéntesség Magyarországon 2018: Önkéntesség Magyarországon 2018 első eredményei, Új Nemzedék Központ Nonprofit Kft.
2. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
3. A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. EMMI rendelet 133§"

Kulcsszavak: önkéntesség, közösségi szolgálat, szociális érzékenység, közművelődés

Előadó(k) email címe: sarositunde@gmail.com

Simándi Szilvia

KÖZÖSSÉGI TANULÁS ONLINE TÉRBEN

Munkánk a közösségi művelődés területén egy eddig még szűk körben kiaknázott kezdeményezés inspirálására tesz javaslatot: nevezetesen tanulókörök ösztönzésére és támogatására online környezetben. Megítélésünk szerint a személyes jelenlétre építő tanulókörök mellett teret nyerhetnek a részben személyes jelenlétet preferáló, illetve az egészében online tanulási környezetben megvalósuló tanulókörök is. Feltevésünk, hogy a Web 2.0. internetes szolgáltatások bevonásával online felületen is megvalósíthatóak a felnőttkori tanulást, művelődést támogató tanulókörök, továbbá, hogy az online tanulási környezetben pozitív tapasztalatot szerzők inkább nyitottak az online tanulókörök iránt, mint a tapasztalattal nem rendelkezők, vagy online tanulási környezetben kedvezőtlen tanulási tapasztalatot szerzők. Munkánkban a Facebook közösségi oldal keretein belül vizsgáltuk az online tanulókörök lehetőségeit, és a hallgatók körében végzett, illetve az igényfelmérés során kirajzolódott eredményei alapján egy SWOT elemzést is készítettünk, melyben az online tanulókörök erősségeit, korlátait, illetve a kiaknázható lehetőségeket és lehetséges veszélyforrásokat igyekeztünk csokorba szedni.

Kulcsszavak: közösségi tanulás, tanulókör, online tér

Előadó(k) email címe: simandi.szilvia@uni-eszterhazy.hu

Széman E. Rózsa

HOL TEREMNEK A HŐSÖK? AZ EMKE ÁLTAL KOORDINÁLT HÉTKÖZNAPI HŐSIENK PROJEKT EDDIGI TANULSÁGAI

Az EMKE Közép-Erdélyi Magyar Művelődési Intézete 2016-ban kapott először meghívást az Emberi Erőforrások Minisztériumától a Hétköznapi hőseink – Írjunk történelmet! című projekt erdélyi koordinálására. A projekt célja a helyi cselekvésre ösztönzés: egy-egy közösség közel- és távoli múltjának feltérképezése, olyan egykoron élt, esetleg most is élő – a saját közösségükért felelősséget érző, annak érdekeit szem előtt tartva cselekvő – személyek és cselekedetek azonosítása és bemutatása, akik/amelyek példaként felmutathatók a most élők számára. S ebbe a voltaképpen közművelődési feladatellátásba elsődlegesen a fiatalokat, valamint irányítójukat vonjuk be 4-6 fős csapatokkal – s jó esetben rajtuk keresztül az egész települést (most már erre is van példa).

A követelmény, mely azóta sem változott: legalább 20.000 karakternyi dolgozat, valamint fotó és videódokumentáció egy élő vagy már elhunyt személy életéről, vagy valamilyen különleges cselekedetről. Az eredeti kiírásnak megfelelően biztosítottunk a csapatoknak egy néhány órás képzést, melyen részint a helytörténeti kutatások mikéntjébe nyerhettek bepillantást, útmutatást, hogy hogyan fogjanak hozzá a kutatáshoz, részint pedig a fényképeszi, filmkészítési képszerkesztés kulisszái mögé tekinthettek be.

A projekt vizsgálatának eredményeképpen képet kaphatunk arról, hogy egy alapvetően nem alulról jövő kezdeményezést is magáévá tehet és sikerrel felhasználhat egy közösség a saját maga számára, ha kellő támogatást kap a közösségfejlesztés, közösségépítés mikéntjére vonatkozóan.

Kulcsszavak: hétköznapi hős, helytörténet, szórvány, kisebbség, közösség

Előadó(k) email címe: emke.oe@gmail.com

Gósi Zsuzsanna – Faragó Beatrix

MOTIVÁCIÓK AZ OKJ-S VÉGZETTSÉG MEGSZERZÉSÉRE A SPORTSZAKIRÁNYÚ KÉPZÉSEKEN

"Az elmúlt években a sportszektor stratégiai jelentőségű ágazattá vált. A sportfinanszírozás területén számos kedvező változás történt: támogatások, kedvezményes adózási lehetőségek, létesítményfejlesztési projektek. A környezet változásának hatására a sportolói létszám is növekedésnek indult (Gósi és Nagy, 2018). Ennek következtében egyre több, különösen edzői végzettséggel rendelkező sportszakemberre van igény.

Kutatásunk során a sportszakirányú OKJ-s képzésben résztvevő hallgatók motivációját és a képzésük finanszírozási hátterét vizsgáltuk. Az Országos Képzési Jegyzék 1993-ban került először kiadásra, mint miniszteri rendelet, azóta azonban többször átalakult (Zachár, 2009). Az edzői munkakörhöz kapcsolódva jelenleg alapfokú sportoktatói és középfokú sportedzői képzettség megszerzésére van lehetőség.

A válaszadók esetében az elsődleges motiváció az volt, hogy mindig is szerettek volna sportedzői képesítéssel rendelkezni. A kérdőívet kitöltők jellemzőit figyelembe ez természetesnek mondható, hiszen több mint 90%-a képzésben résztvevőknek fiatalkorában versenyszerűen sportolt. A további meghatározó célok között szerepelt a munkahely megszerzés és megtartás. Néhány esetben jelent csak meg a válaszok között a tudás elmélyítése, mint motiváció. A válaszadók szerint a sport számtalan kompetenciát erősít fiatalokban, amelyek később a munkavilágában is előnyösek lehetnek.

Kulcsszavak: sportszektor, OKJ-képzés, motivációk a felnőttképzésben

Előadó(k) email címe: gosi.zsuzsanna@ppk.elte.hu

Kenyeres Attila Zoltán

TUDOMÁNYOS ÉS ÁLTALÁNOS ISMERETSZERZÉSI FORRÁSOK ÉS AZOK MEGBÍZHATÓSÁGA A KULTURÁLIS KÖZFoglalkoztatottak körében

Elemzésünk a magyarországi kulturális közfoglalkoztatottak televízióból és a posztklasszikus dokumentumfilmekből történő informális tanulását vizsgáló országos kutatáshoz illeszkedik. Ezen belül célunk az, hogy feltárjuk, milyen információforrásból szerzik az általános, illetve kifejezetten a tudományra vonatkozó értesüléseiket a kulturális közfoglalkoztatottak. A kapott eredményeket háttérváltozók dimenziójában analizálva arra is keressük a választ, hogy az egyes információforrások alkalmazását hogyan befolyásolja az egyén gazdasági, kulturális és társadalmi tőkéje. Elemzésünk empirikus alapját az az országos online kutatás adta, amelyet a Debreceni Egyetem Művelődéstudományi és Humán Tanulmányok Tanszéke valamint a Nemzeti Művelődési Intézet közösen végzett 2016 nyarán. Csaknem 4000 kulturális közfoglalkoztatott töltötte ki az online kérdőívet, amelynek eredményeit SPSS adatkezelő program segítségével analizáljuk. Publikációnkban a kutatás releváns eredményeit ismertetjük, illetve hasonlítjuk össze az idevonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalmi megállapításokkal. A tömegmédia és a tudomány kapcsolatát elemezve több kutató is rámutat, hogy a tömegmédia sokak számára elsődleges forrásnak számít a tudománnyal kapcsolatos információk disszeminációjában (lásd: Geller et al. 2002; Young 2002; National Science Board 1998; Lewenstein 2001; Donohue 2014; Aldridge – Dingwall 2003; Van Dyke 2006).

Kulcsszavak: informális tanulás, dokumentumfilm, televízió, média, kulturális közfoglalkoztatottak

Előadó(k) email címe: kenyeres.attila@arts.unideb.hu

Miklósi Márta – Barabás Tünde

A TANULÁSHOZ VALÓ JOG ÉRVÉNYESÜLÉSE HÁROM ORSZÁGBAN – EGY KUTATÁS TÜKRÉBEN

"A „Tanuló közösségek és társadalmi átalakulás – kelet-közép-európai tapasztalatok” című projekt alapvető célja a felnőttképzés, felnőtt tanulás nem formális intézményrendszerének, jogi szabályozásának, mennyiségi és minőségi jellemzőinek, helyzetének megismerése hazánkban és 3 partnerországban, Ukrajnában, Szlovákiában és Romániában. A megvalósítás során összpontosítunk a felnőtt tanulás nem formális, kulturális és közösségi módozataira, a társadalmi felzárkózásra fókuszáló felnőttek képzését megvalósító programokra, ehhez kapcsolódó jó gyakorlatok megismertetésére, adaptációk kidolgozására mind a négy országban.

A kutatás egyik fókusza a tanuláshoz való jog alapjogként érvényesülésének vizsgálata a hazai és nemzetközi jogszabályi környezetben. Konferencia-előadásomban összefoglalom, hogy hogyan valósul meg a határon túli magyarok oktatása, képzése három országban, Ukrajnában, Szlovákiában és Romániában, különös tekintettel a kisebbségi tanulás erősségeinek, gyengeségeinek és a felmerülő problémák megoldási lehetőségeinek vázlatos bemutatására. (Bartha 2003; Fedinec - Csernicskó 2017; Márton – Kapitány 2016; Murvai 2017; Pallagi 2017)

Kulcsszavak: tanuláshoz való jog, határon túli magyarok oktatása

Előadó(k) email címe: miklosimarta@unideb.hu

Oszlanczi Tímea

A KÖZMŰVELŐDÉS SZAKMAI TARTALMÁNAK JOGI MEGHATÁROZÁSI KERETEI AZ ÁGAZATI TÖRVÉNYEK SZINTJÉN

A közművelődés alapfeladataként meghatározott életminőség javítás megvalósításához elengedhetetlen az egyetemes és a nemzeti kulturális örökség forrásainak megismerése, valamint az értékordozó közösségi és egyéni művelődés lehetőségeinek megteremtése, amely a kulturális ellátás rendszerén belül valósul meg.

Már a két világháború között is nagy hangsúlyt kaptak a nép művelődését szolgáló fejlesztő intézkedések, melyek Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter munkásságán keresztül hatott.

Az Országos Népművelési Konferencia 1970-ben már a közművelődés fogalmának megjelenítésével, később pedig a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának határozatával („A közművelődés helyzetéről és további feladatairól” 1974. március 19-20.) konkrét célkitűzések kerültek megfogalmazásra.

A fenti határozat cél- és feladatrendszerére épülve került megalkotásra a közművelődés első hazai, átfogó, magas jogi szabályozási szinten megfogalmazásra kerülő forrása, az 1976. évi V törvény a közművelődésről. A törvény a korszak jellegzetességeit leképezve a szocialista embereszmény középpontba helyezésével kizárólag általános szakmai tartalmat magában foglalva jelöli ki az államot a közművelődés irányítójaként.

A fenti jogszabályt hatályon kívül helyező 1997. évi CXL. törvény már széleskörű szakmai és társadalmi vitával támogatottan került előterjesztésre, melynek eredményeképpen a közművelődés szakmai tartalmakat is megjelenítő szabályozási keretek közé került.

A jog által kínált garanciák részletes kidolgozására azonban csak a napjainkig ható, legutóbbi jogi környezet átalakítása vállalkozott, melynek eredményeképpen a minőség biztosításának kérdésköre is válaszokat nyert.

Előadásunkban részletesen bemutatjuk, hogy a fenti közművelődési kodifikációk mentén milyen konkrét szakmai tartalmakon keresztül került sor a közművelődés szervezésére.

Kulcsszavak: közösségi művelődés, szakmai tartalom, jogi garancia,

Előadó(k) email címe: oszlanczi.timea@uni-eszterhazy.hu

Márkus Edina

INNOVÁCIÓK A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ FELNŐTTEK KÉPZÉSÉBEN ÉS FOGLALKOZTATÁSÁBAN

A hátrányos helyzet leküzdése, a munkavállalói kompetenciarés csökkentésének egyik legfontosabb eszköze a képzés. A foglalkoztatáspolitikai aktív eszközének célja, hogy a felnőttképzés eszközrendszerével olyan képzési programot kínáljon a célcsoport számára, amivel hátrányaik ellenére a munkaerőpiac aktív résztvevőivé válhatnak.

Milyen arányú a fogyatékossgal élő népesség? Milyen a hazai és európai foglalkoztatási helyzetük? Hogyan valósul-valósulhat meg a képzésük? Milyen hazai kezdeményezések vannak a fogyatékossgal élők képzésére, foglalkoztatására? Mi ezekben a kezdeményezésekben az újszerű? Milyen körülmények mentén jönnek létre és hogyan tarthatók fenn hosszabb távon?

Többek között ezekre a kérdésekre próbálunk választ találni a kutatásunkban. A témával foglalkozó szakirodalom, a rendelkezésre álló statisztikai adatok elemzésével és esetek tanulmányozásával.

A megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása hazai viszonylatban még mindig rendkívül alacsony, a 2011-es Eurostat adatok szerint 23,7%, míg az EU 27-ek átlaga 47, 3%. Az alacsony foglalkoztatottság oka az alacsony iskolai végzettség, illetve a tény, hogy az utóbbi évek pozitív tendenciái előtt Magyarországon magas volt a munkanélküliek aránya. A fogyatékkal élők 56%-a legfeljebb általános iskolát végzett, a főiskolát, egyetemet végzettek aránya pedig még a 10%-ot sem éri el.

Az esetek indulási körülményeit, fenntarthatóságát; képzési vonatkozásait és társadalmi szerepvállalásra irányuló tevékenységeit vizsgáljuk. A vizsgált szervezetek elsősorban a formálódó hazai „para-gasztro” mozgalom szervezetei közül kerülnek ki. Ezekről elmondható, hogy folyamatosan működnek az élelmiszergyártás és/vagy a vendéglátás területén. Fogyatékos/megváltozott munkaképességű személyek integrált foglalkoztatását valósítják meg. A foglalkoztatottak munkaszerződés alapján dolgoznak, munkabért kapnak, közvetlen interakciók zajlanak a vásárlókkal. A társadalmi vállalkozások a szociális, rehabilitációs missziója mellett megjelenik a profittermelés, annak érdekében, hogy a kezdeményezés hosszútávon fenntartható legyen.

Kulcsszavak: fogyatékossgal élők felnőttképzése, komplex rehabilitáció, társadalmi innováció

Előadó(k) email címe: markusedina@gmail.com

Márkus Edina – Viola Tamasova

A FELNŐTT TANULÁS MOTIVÁCIÓI

A felnőtt tanulás eredményességének feltétele, hogy ismerjük a hallgatók motivációját, érdeklődési területeit. Ehhez lehessen a képzési tartalmat, a tanulási formákat, a curriculáris és extracurriculáris tartalmakat igazítani, fejleszteni. Nem előzmények nélküli a felnőtt tanulók kutatása. Több hazai és nemzetközi vizsgálat foglalkozik a felnőtt tanulók aktivitásával, motivációjának, a tanulásuk akadályainak vizsgálatával, ezek megismerése, elemzése alapul szolgált a vizsgálatunkhoz.

Kvantitatív kérdőíves felmérést végeztünk saját készítésű kérdőívvel, válaszadóink Szlovákiából, Ukrajnából, Romániából és Magyarországról voltak, 557 fő.

A vizsgálat során a motivációkat és akadályokat vizsgáltuk, valamint a tanulási aktivitást. A felnőtt tanulás formáira, módszereire, helyszíneire, igényeire, a tanultak hasznosíthatóságára fókuszáltunk. Próbáltuk azt megvizsgálni, hogy milyen háttérváltozók befolyásolják ezeket.

SPSS program segítségével elemeztük az adatokat. A képzés jellegére vonatkozó kérdés esetében megfigyeltük, hogy döntően munkához, szakmai képesítés megszerzéséhez köthető vagy felsőfokú szakképzettség megszerzésére irányuló képzésben vettek részt a legutóbbi felnőttképzésük keretében a válaszadók. Ha azt vizsgáljuk, hogy van-e eltérés országonként a felnőttképzés jellege szerint, akkor azt láthatjuk, hogy nem jelentős. Minden ország esetében a munkahelyi tanfolyam van az első helyen és ezt követi a felsőoktatási képzés, majd a magyarországi, ukrainai és szlovák válaszadók esetében a szakmai képesítést nyújtó tanfolyamok következnek, a romániai kitöltők esetében a szabadidős tanfolyamok jelennek meg. Ezen túl még a nyelvtanfolyam és a valamilyen munkakörre vonatkozó tanfolyamok említése jellemző. Megkérdeztük, hogy milyen céllal kezdett hozzá a válaszadó a felnőttkori tanuláshoz gyakorláshoz. A tudás, képesség bővítése a meghatározó, ezután következik a hasznosítható, alkalmazható tudás szerzése, majd a bizonyítvány és diplomaszerzés. A változók összevonása érdekében faktorelemzést végeztünk, melynek segítségével 3 jól elkülöníthető faktort tudtunk megkülönböztetni a tanulási célokra vonatkozó megállapításokból. Az első faktorba azok a válaszok tartoztak, amelyek esetében az egzisztenciális motívumok a meghatározóak, a második csoportba az érdeklődés alapú motívumok, a harmadik csoportba a tudás hasznosítására vonatkozó célok.

Kulcsszavak: felnőtt tanulás, tanulási motiváció, felnőttképzés

Előadó(k) email címe: markusedina@gmail.com

Pásztor Rita

EGY FELNŐTTKÉPZÉS EREDMÉNYESSÉGE TARTALMI ÉS SZOLGÁLTATÁSI FÓKUSZOKBÓL

Előadásunkban Bihar megye (Románia) egy hátrányos helyzetű településén megszervezett felnőttképzés elemzésére vállalkozunk. Kutatásunk célja feltárni a résztvevők és a szervezők szemszögéből a képzés eredményességének megítélését. A képzés elsődlegesen társadalmi szempontokat domborít ki, mivel nem szakképzettséget nyújt, hanem a résztvevők megszerzett tudásának, ismereteinek, korábbi munkatapasztalatának munkaerőpiaci hasznosítását segíti, közvetlen célja a lakosság tudás szintjének javítása, a „humán erőforrás-bázis megerősítése” (Muliter- Nagy 2010:249). A felnőttképzési hatékonyságot befolyásoló tényezők közül jelen esetben az időintervallum és időbeosztás, módszerek, módszertani eszközök mentén értékeljük a képzést (Juhász 2009). Kvalitatív kutatási módszerek szolgáltatják a kutatási kérdések megválaszolásához szükséges adatokat, melyet nyolc fókuszcsoporthoz tartozó interjú során 138 résztvevő szolgáltatott. Az eredményességet a szervező oldaláról a lemorzsolódás, jelenlét, vizsgajegyek, csoportos projekt munkák kidolgozása mentén elemezzük.

A felnőttképző programok keretében megjelennek különböző szolgáltatások is, melyek célja a résztvevők motiválása, a lemorzsolódás csökkentése, az egyéni kompetenciák fejlesztése (Márkus 2010, Muliter and Nagy 2010). Az általunk elemzett képzésben megjelenő szolgáltatások nem kidolgozott része a programnak, informális módon nyújtanak támogatást az egyes csoport-szükségletek kielégítéséhez.

Kulcsszavak: Felnőttképzés, eredményesség, motiváció, lemorzsolódás, szolgáltatás

Előadó(k) email címe: pasztor.rita@partium.ro

Hegedűs Anita

A FELSŐOKTATÁS ÉS A MÚZEUMOK KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEI: „MÚZEUMBA JÁRÁS”. EGY MÚZEUMI EGYETEMI KURZUS HATÁSA, EREDMÉNYEI.

A Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán több éve működik a „Múzeumba járás” című, szabadon választható kurzus. Az óra célja, hogy megismertesse a múzeumok működését, felépítését és az újfajta, látogató-központú szemléletet a hallgatókkal, egyúttal pedig a múzeumot, mint tanulási teret is felkínálja a résztvevőknek.

Két félévben, a 2017. és 2018. őszi félévekben készítettünk kutatást a Múzeumba járás című kurzus résztvevőivel. A vizsgálat kvantitatív és kvalitatív elemeket is tartalmazott: a kérdőíves felmérés mellett a félév elején és a félév végén is fókuszcsoporthoz tartozó interjúkon vettek részt a hallgatók. A kérdőív középpontjában a múzeumokkal kapcsolatos, számszerűsíthető adatok feldolgozása állt, míg a fókuszcsoporthoz tartozó interjúk esetében a mélyebb összefüggések megvilágítása, múzeumokkal kapcsolatos attitűd-vizsgálat volt a cél. Emellett kutattuk azt is, mit gondolnak a hallgatók a múzeumok, mint tanulási terek lehetőségeiről, alkalmazásáról.

Az előadás célja, hogy bemutassa a kutatás eredményeit: milyen háttérű hallgatók érkeztek a kurzusra és hogyan változott, változott-e a múzeumokkal kapcsolatos véleményük a kurzus elvégzése után. A kutatás újszerű a múzeumi-egyetemi együttműködések tekintetében. Az előadás középpontjában a kutatási eredmények prezentálása áll, emellett pedig kísérletet teszünk mélyebb tanulságok megfogalmazására is, melyek a jövőbeli múzeumi-egyetemi/főiskolai együttműködéseknek segíthetnek.

Kulcsszavak: felsőoktatás, múzeum, kulturális tanulás, egyetem

Előadó(k) email címe: anitahegedus.mail@gmail.com

Morvai Laura

FIATALOK TANULÁSSAL KAPCSOLATOS ASPIRÁCIÓI A MAGYAR IFJÚSÁG 2016. ADATAI ALAPJÁN.

Korábbi, a 2012-es Magyar Ifjúság adatbázisán végzett kutatásainkból tudjuk, hogy a diploma megléte és területi különbségek komoly válaszvonalat képeznek a tanulási terveket illetően. Különösen fontos ennek a területnek a vizsgálata, hiszen tudjuk, hogy az expanzió hatására az adott iskolai szint elvégzéséből fakadó társadalmi előnyök csökkennek, amely egyrészt azt indukálja, hogy annak elvégzése elvárásként jelenik meg (Green 1980), másrészt az egyéni tanulmányi stratégiák átrendeződnek és magasabb szintre irányulnak (Green 1980) vagy más irányba (pl. felnőttképzés felé) mozdulnak el (Pusztai & Fináncz 2003).

Jelen vizsgálódásunk során a fiatalok további tanulási terveinek hátterében álló tényezők (kor, legmagasabb iskolai végzettség, családi háttér, tanulással kapcsolatos attitűd, regionális különbségek) vizsgálatára vállalkozunk. Feltételezéseink szerint a legfiatalabb korcsoport (15-19) évesek lesznek azok, akik legnagyobb arányban tervezik tanulmányaik folytatását, hiszen ők legfeljebb érettségivel rendelkeznek. Korábbi kutatásaink alapján azt feltételezzük, hogy bizonyos régiókban a diplomások nagyobb arányban rendelkeznek további tanulási tervekkel. Hipotézisünk szerint a tanulás értékével és a saját képességekkel kapcsolatos pozitív attitűd lesz a legmeghatározóbb tényező a továbbtanulással kapcsolatos aspirációk tekintetében.

A vizsgálat során kérdéseinkre kereszttáblák és logisztikus regresszió segítségével keressük a válaszokat.

Eredményeink azt mutatják, hogy a regionális különbségek és a legmagasabb iskolai végzettség szerepe nagyon meghatározó a fiatalok aspirációit illetően, még egyes régiókban a diplomások, addig más régiókban az alapfokú végzettségűek rendelkeznek nagyobb továbbtanulási kedvvel. A pozitív tanulási önkép, a diploma értékébe vetett bizalom szintén növelték a tanulási kedvet.

Kulcsszavak: tanulási tervek, ifjúság, területiség

Előadó(k) email címe: morvailaura@gmail.com

Batár Levente

MILYEN TANULÁSI FORMÁK JÁRULNAK HOZZÁ A NYELVTUDÁSHOZ?

"A témaválasztás indoklása

Nyelvtanárként régóta foglalkoztat, diákjaim milyen tanulási formák segítségével juthatnak használható nyelvtudáshoz. Egy izgalmas poszteren kívánom bemutatni e formákat.

Legfőbb kutatási kérdések

Mik a formális, a nonformális és informális tanulás legfontosabb forrásai?

Mik e tanulási formák helyszínei?

Miben rejlik az informális nyelvtanulás hatékonysága?

Szabad irányítani vagy szervezni az informális tanulást?

A kutatás elméleti, gyakorlati jelentősége.

Fel kívánom hívni a pedagógusok figyelmét a nonformális és az informális tanulásban rejlő lehetőségekre és azok szükségességére.

Kulcsszavak: formális, nonformális, informális tanulás

Szerző(k) email címe: batarlevente@gmail.com

Horváth Zoltán

TANULÁS VIDEÓMEGOSZTÓK SEGÍTSÉGÉVEL

Az egyre népszerűbb videómegosztó csatornák a tudáselsajátítás és -átadás területén is fontos szerephez jutnak. Az online oktató, tutorial videókkal kapcsolatos az a 650 fős mintán alapuló online kérdőíves kutatás, amelyről a poszterbemutató szól. A kutatás főbb eredményei szerint a válaszadók több mint fele napi szinten néz videómegosztó csatornákat. Elsősorban szórakoztató tartalmakat, de közel 70%-ban oktatóvideókat is. A tutorial videókra alapvetően, mint gyakorlati, praktikus tudásszerzési forrásként tekintenek, de elméleti tudásbázisként is használják, azonban megbízhatóságukat erős kritikával kezelik. A többi választható forma mellett is egyre meghatározóbb szerephez jutnak a gyakorlati és az elméleti tudásszerzésben. A közművelődés számára azonban intő jel lehet, hogy a válaszadók utolsó helyen jelölték meg az ilyen intézményeket ismeretforrásként. A válaszadók 17%-a rendelkezik maga is videócsatornával, és 16%-uk már készített oktatóvideót. Ebből is látszik, hogy szívesen használják tudásmegosztásra ezt a színteret. Összefoglalva: bemutatom egy dinamikusan fejlődő, nem formális tanulást segítő mozgóképes műfaj áttekintését kísérli meg.

Kulcsszavak: nem formális tanulás, oktatóvideók, YouTube

Szerző(k) email címe: zoltan.h.82@gmail.com

Bocsi Veronika

ELSŐGENERÁCIÓS ÉRTELMISSÉGIK A FELSŐOKTATÁSBAN

A felsőoktatás komplex szocializációs színtérként értelmezhető (Szabó, 2013). A hatások forrásai sokfélék, a változások az egyéni predispozíciók függvényei, s a folyamat beágyazott nem csupán a campuson belüli, hanem az azon kívüli feltételrendszerbe is (Weidman 2006). Ez a nehezen modellezhető hatásmechanizmus az értelmiségivé válás egyik alapvető keretét képezi. Különös fontossággal bír ez a folyamat azoknak a hallgatóknak az esetében, akik elsőgenerációs értelmiségiek lesznek. A nemzetközi kutatások rámutatnak arra, hogy ezek a diákok a képzés előtt, közben, majd a végzés után is – bizonyos mutatók mentén – lemaradásokkal küzdenek (Laemmli 2011, Havemann és Smedding 2006, Christie 2016), s nagyobb a körükben a lemorzsolódás esélye is (Pike és Kuh, 2005). Elemzésünkhöz a Magyar Ifjúság Kutatás 2012-es és 2016-os adatbázisát használtuk fel. A Magyar Ifjúság 2016 adatbázisban a nappali tagozatos hallgatók kapcsán (N=735) mind az anyagi helyzet, mind pedig a kulturális mutatók esetében ki tudjuk mutatni az elsőgenerációs diákok lemaradását. A 2012-es és a 2016-os adatok összevetése az elsőgenerációs értelmiségi hallgatók arányának olyan ütemű csökkenését jelzi, ami meghaladja a minta egészében kimutatható trendeket. A nem diplomás szülők gyermekeinek vizsgálata egy bezáródási folyamatra utal. Úgy tűnik, hogy a mélyről induló és magasra futó mobilitási ívek, amely a reziliens életutak (Ceglédi, 2018) klasszikus képéhez kapcsolódnak, ritkábbakká váltak az elmúlt időszak felsőoktatási rendszerében.

Kulcsszavak: felsőoktatás, hallgatók, elsőgenerációs értelmiségiek, társadalmi mobilitás

Előadó(k) email címe: bocsiveron@gmail.com

Tratnyek Magdolna

ELSŐGENERÁCIÓS ÉRTELMIÉGIK A FELSŐOKTATÁSBAN

Egy gyermek sikeres életútja nagyban függ attól, hogy kap-e támogatást, lehetőséget képességei kibontakoztatásához. Ugyanúgy a sikertelenség, a kudarcos életút is sok esetben a családban kezdődik. Tud-e egymásról, ismeri –e egymást és tud-e egymással kommunikálni, együttműködni pedagógus és az intézmény? Különösen, ha a család, illetve a gyermek valamilyen szempontból hátrányos helyzetben van.

De mi is az a hátrányos helyzet? Kit tekinthetünk annak?

Mit tehet a pedagógus? Van – eszköze, motivációja ehhez a munkához?

Az Evangélikus Pedagógiai Intézet 3 éves nemzetközi ERASMUS+ projekt keretében, kelet- közép európai együttműködéssel, a határokon átívelő partnerségben kereste a válaszokat ezekre a kérdésekre. Az esélyteremtő együttműködési hálózat létrehozásával célunk volt a pedagógusok képzésével, mentorálásával a Kedvesház módszertanon alapuló pedagógiai megközelítés gyakorlati alkalmazásának elterjesztése és továbbfejlesztése.

A projektben a gyakorló kollégákkal együttműködésben létrehoztunk egy innovatív szellemi terméket, szakmai, módszertani kézikönyvet, melynek célja a családokkal való együttműködés módszertanának bővítése, támogatása.

A kötet címe: Utak és hidak – esélyteremtés együttműködésben a családokkal.

- A bemutatott gyakorlatok, eljárások kipróbáltak, tartalmazzák a projektben részt vett pedagógusok személyes tapasztalatait, élményeit.
- A szövegbe épített feladatok továbbgondolásra, a helyi viszonyok közötti alkalmazásra készíthetők az olvasót.
- Tartalmazza a szülőkhöz vezető utak újszerű megközelítését azzal, hogy az osztálytermi folyamatokon keresztül (is) közelebb vezeti egymáshoz a családokat és a pedagógusokat.
- A kötetet három nyelven (magyar, román és szlovák nyelven) is hozzáférhetővé tesszük, ezzel elősegítve a közös gondolkodást a más nyelvet beszélő, akár azonos országban élők között.

Előadásomban a projektben alkalmazott módszereket, a továbbképzés mentorálással kombinált módját, valamint a szakmai módszertani kézikönyvet és annak alkalmazási lehetőségeit mutatom be.
Kulcsszavak: kapcsolatépítés, hátrányos helyzet, család és iskola, megoldásfókusz

Előadó(k) email címe: magdolna.tratnyek@gmail.com

Kuthy-Megyesi Judit

TANULÓ KÖZÖSSÉGEK ÉS TÁRSADALMI INNOVÁCIÓK WEKERLÉN

Az immár 110 éves Wekerletelep egy, a fővárosi környezetre nem jellemző közösségi tanulási milióval rendelkező egykori ipari munkás munkástelep. A Budapest XIX. kerületében található telep mozaikszerű megjelenésében egyrészt a szerepet játszik a belvároshoz közeli, ugyanakkor a fővárosiak által kedvelt kertvárosi hangulat, másrészt a kialakításakor népi szecesszió vonásokkal rendelkező, a centenáriumot meghaladó hagyományokat ápoló „leszármazottakat” és „betelepülőket” tömörítő társadalmi környezet.

Előadásunkban a telep sajátosságait összegző, a közösségi tanulás és társadalmi innováció témakörére fókuszáló esettanulmányunk első eredményeit ismertetjük.

A témaválasztás nem öncélú, a vizsgálat, a Közép-Magyarország régióban történő elhelyezkedése dacára – előzményei és elméleti keretei alapján – illeszkedik a 2011 és 2015 között megvalósult tanuló régiós kutatáshoz (Kozma et al. 2015), illetve annak 2018-ban indult LearnInnov című folytatásához (Kozma 2018). Az esettanulmány célja a telepi közösség sajátos mintázatainak feltárása (szerveződések, kommunikáció, tanulás, változások, motivációk, feltételek), annak esettanulmányban történő összefoglalása, jó példák, közösségi innovációk felkutatása volt. Kutatásunk első fázisában a telep három hangadójával, az ún. „storytelling” módszerével készített, személyes interjúk mentén vizsgáltuk meg, hogyan jellemzik általánosságban a telepet az itt élők, mi jellemzi Wekerle formális és informális közösségeit, milyen platformokon kommunikálnak a wekerleiek, hogyan valósul meg a közösségi tanulás Wekerlén, valamint milyen változásokat tapasztalnak a telepen és mi az, amire még szükség lehetne meglátásuk szerint.

Kulcsszavak: társadalmi innováció, tanuló közösség, Wekerletelep, esettanulmány, storytelling

Előadó(k) email címe: megyesi.judit.1988@gmail.com

Józsa Gabriella – Kocsis Zsófia

A MUNKAVÁLLALÁS SZEREPE A LEMORZSOLÓDÁSBAN

A felsőoktatás átalakulásával a hallgatói társadalom is átalakult. Az eddig szűk rekrutációs bázisra épülő egyetemek kapui széles társadalmi rétegek számára nyíltak meg (Kozma, 2004; Polónyi, 2017). A hallgatói összetétel heterogenitásával megjelent a lemorzsolódás jelensége, ami nem csak a felsőoktatást, hanem a közoktatást érinti. Korábbi kutatások hangsúlyozzák az első egyetemi év jelentőségét (Horn, 1998), hiszen ekkor szocializálódik az egyén az egyetem világába, s alakítja ki a kapcsolati hálóját (Pusztai, 2011). Továbbá ekkor derülnek ki, hogy a meglévő tanulási módszerek, képességek és anyagi ráfordítások milyen mértékben elegendőek a bennmaradáshoz. Munkánkban a lemorzsolódás okai közül a gazdasági okokat vizsgáljuk, azon belül is a hallgatói munkavállalásra fókuszálunk, ami évek óta hangsúlyos szerepet játszik a fiatalok életében, ugyanis fokozatos átmenet figyelhető meg a tanulás és a munka között (Csoba, 2013). Számos egyetemista fizetett munka nélkül nem engedhetné meg magának, hogy felsőoktatási intézménybe tanuljon, ebből kifolyólag a középiskolások egyik céljaként jelent meg a tapasztalatszerzés, a nyári és az iskolai időszakban történő munkavállalás (Kispálné-Vincze, 2009; Maseviciute et al, 2018). Azonban fizetett munka a lemorzsolódás egyik előrejelzője lehet már a középiskolások körében is, hiszen csökken tanulásra, szabadidőre fordított idő (D'Amico, 1984; Vickers et al. 2013). Jelen kutatásunkban komplex módszerek alkalmazásával arra keressük a választ, hogy azonosíthatók-e már a felvételi pillanatában a lemorzsolódáshoz vezető anyagi kockázati tényezők. A kvantitatív szakaszban a 2018-as felvételi adatbázis, a Eurostudent VI. és a CHERD lemorzsolódottakat vizsgáló kutatás releváns adatait elemeztük, amely során az anyagi terhek és a munkavállalás okozta intézményelhagyást vettük górcső alá. A kvantitatív adatokat kiegészítettük félig strukturált interjúk eredményeivel, hogy átfogó képet kapjunk a vizsgált korosztály anyagi és munkavállalási terheiről. Vizsgálatunk rávilágít az anyagi terhek domináns jelenlétére a felsőoktatásban és jelentős szerepére a lemorzsolódásban.

Kulcsszavak: lemorzsolódás, munkavállalás, anyagi helyzet,

Előadó(k) email címe: jszgabi@gmail.com

Marx-Dén Krisztina

AZ AMERIKAI SZOCIOLÓGIA INTÉZMÉNYESÜLÉSE: A FŐSODOR VERSUS AFROAMERIKAI MEGKÖZELÍTÉS

A klasszikus amerikai szociológia legkiemelkedőbb afroamerikai tudósa W.E.B. Du Bois (1868-1963) volt. Bár a mai napig elsősorban polgárjogi aktivistaként ismert, Du Bois munkássága a szociológia szempontjából is releváns volt, és az integráció korai képviselőjeként a mai napig is az. Előadásomban azt mutatom be, hogy a századfordulón, az amerikai szociológia intézményesülése időszakában, mi jellemezte a fősodor versus afroamerikai felsőoktatási intézményekben zajló szociológia oktatást, kiemelt figyelmet szentelve a diszciplína meghirdetett kurzusaira, és a curriculumra. A kutatás részeként vizsgálom az HBCU-eket (Historically Black Colleges and Universities), valamint a felsőoktatás finanszírozási formáit, és az akadémiai szabadság kérdéskörét is. A kutatás módszertana elsődleges irodalom - a korabeli amerikai felsőoktatásra vonatkozó statisztikai adatok, tantervek, levelezések és egyéb források-, valamint másodlagos – társadalom- és szociológiatörténeti - szakirodalom feldolgozása.

Kulcsszavak: felsőoktatás, intézményesülés, amerikai szociológia, afroamerikai

Előadó(k) email címe: krisztina.den@gmail.com

Tóth Dorina Anna

HALLGATÓI CSOPORTOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA A SZÉKHELY-TELEPHELY FÜGGVÉNYÉBEN

Előadásunkban az északkelet-magyarországi közösségi felsőoktatási képzési központok (a továbbiakban KFKK-ok) (Salgótarján, Ózd, Kisvárdai és Sátoraljaújhely) és a hozzájuk kapcsolódó gesztor egyetemek hallgatói rekrutációs bázisának elemzésével és összehasonlításával foglalkozunk. Kutatásunk célja a székhelyek és a telephelyek hallgatóinak összehasonlítása. Ehhez a felsőoktatási felvételi adatbázis (FELVI) 2017. évi adatait használtuk fel, mivel 2017 szeptemberében minden általunk vizsgált intézményben elkezdődtek a képzések a KFKK-okban. A kutatás során érintett felsőoktatási gesztor intézmények közé tartozik a Debreceni Egyetem, a Miskolci Egyetem és az Óbudai Egyetem, ezek képezik a vizsgált székhelyeket. Kutatásunkból kiderül, hogy a telephelyek hallgatói idősebbek, mint a székhelyen továbbtanulók, illetve megfontolt, kidolgozott továbbtanulási stratégiával rendelkeznek, a telephelyek hallgatóinak felvételi többletpontjai pedig azt az eredményt hozták, hogy közöttük több hátrányos helyzetű hallgató van, továbbá kevésbé rendelkeznek nyelvvizsgákkal, mint a székhelyeken tanuló hallgatók. Eredményeinket tovább árnyaljuk a jövőben a telephelyek hallgatóival készített kérdőívekkel.

Kulcsszavak: közösségi felsőoktatási képzési központ, atipikus hallgató, felsőoktatás-politika, továbbtanulás

Előadó(k) email címe: anna.dorina.toth@gmail.com

Kovács Edina

MILYEN A KIVÁLÓ/TEHETSÉGES PEDAGÓGUSJELÖLT?

Jelen kutatás az Új Nemzedék Központ egyik projektjeként valósult meg. Mivel a projektek a tehetségről szóltak, első kutatási kérdésként adódott, hogy beszélhetünk-e „tehetséges” diákokról a pedagógusképzés keretében, vagy a kiválóság elsősorban a megfelelő kompetenciák fejlesztésének eredménye. Kutatási kérdésünk volt továbbá, hogy vannak-e különbségek az egyes oktatási szintek között? A korábbi kutatások (például a TALIS) eredményei miatt azt is vizsgáltuk, hogy az interjúalanyok elkülönítik-e az akadémiai és a pedagógiai tudást, tehetséget, és ha igen, akkor előnyben részesítik-e valamelyiket.

2018. február - április között 14 oktatói és 6 fókuszcsoporthoz tartozó hallgatói interjút készítettünk.

A megkérdezettek a Debreceni Egyetem és az Eötvös Loránd Tudományegyetem oktatói és hallgatói közül kerültek ki. A két egyetem a pedagógusképzésben részt vevők nagy létszáma, továbbá komplex tehetséggondozó programja miatt került kiválasztásra. Az interjúkat átírtuk és tematikusan elemeztük. Eredményeink szerint a kritikus gondolkodás, a jó kommunikációs készségek és a problémamegoldó kompetenciák a kiválóság legfontosabb kritériumai. Minden interjúalany úgy vélte, hogy a legfontosabb feladat a kompetenciák fejlesztése, és egyetértettek abban, hogy erre nincs elegendő idő a képzés során. A hallgatók egyebek mellett több gyakorlatot szeretnének; de az elemzés során kiderült, hogy a probléma nem a gyakorlat mennyisége, hanem az (ön)reflexió hiánya. Eredményeink arra mutatnak, hogy a pedagógusképzés szerkezetében néhány lényeges változásra lenne szükség.

Kulcsszavak: pedagógusképzés, kompetencia, tanárképzés

Előadó(k) email címe: kovacs.edina.12@gmail.com

Hrabéczy Anett

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ HALLGATÓK BEKERÜLÉSI ÉS BENNMARADÁSI ESÉLYEI A FELSŐOKTATÁSBAN

Kutatásunk középpontjában a fogyatékossgal élő hallgatók állnak. A téma aktualitását adja, hogy a felsőoktatási expanzió következtében az ezredforduló után nagyobb számban jelentek meg az említett hallgatók az egyetemeken, azonban jogszabályi szinten csak 2007 óta foglalkoznak jelenlétükkel. Kutatásunk a fogyatékossgal élő hallgatók bekerülési és bennmaradási esélyeit vizsgálja kvantitatív és kvalitatív kutatási módszerekkel: a felsőoktatási információs rendszer statisztikai adatait elemezve, valamint fogyatékossgal élő hallgatókkal készült interjúkra támaszkodva. Kutatásunk korlátjaként említenünk kell az adatbázisok nem teljes lefedettségét és a célcsoport nehéz elérhetőségét. Legfontosabb eredményeink között szerepel, hogy a vizsgált csoportból leggyakrabban az autizmus spektrumzavarral élő, valamint a mozgásszervi fogyatékossgal élő hallgatók morzsolódnak le, és legkisebb arányban a tanulási zavarral élő hallgatók. Plusz államilag támogatott féléveket a fogyatékossgal élők közel egynegyede igényelt, közülük is kiemelkedtek a tanulási zavarral élők. Lényeges támogató faktorként jelennek meg a felsőoktatásban megvalósuló támogatások, azonban a sikeres bekerülést és a diplomaszerezést nagy mértékben képes befolyásolni az egyén konkrét társas kontextusa. További kutatási lehetőségként felmerül a fogyatékossgal élő hallgatók intézményi jelenlétének és tanulmányi eredményességet támogató tényezőinek mélyebb kvantitatív vizsgálata.

Kulcsszavak: Sajátos nevelési igény, fogyatékossg, esélyegyenlőség, felsőoktatás, lemorzsolódás

Előadó(k) email címe: hrabeczyanett@gmail.com

Csók Cintia

KÉT SZOCIÁLIS ÉS KÉT BÖLCSESZ SZAK MUNKAERŐ-PIACI JELLEMZŐI

A felsőoktatásban végzettek pályafutásának általános elemzésére az utóbbi években jelentős erőfeszítések történtek, melyek a képzési terület- illetve szakspecifikus elemzések szükségességét vetették föl. Kutatásunkban a szociálpedagógia képzésben részt vett hallgatókat hasonlítottuk össze a szociális munka, andragógia és pedagógia alapszakokon végzettekkel. A Frissdiplomások 2012-adatbázis statisztikai elemzése során mutattuk be a végzettek rekrutációját, a felsőoktatásból a munkaerő-piacra való átmenetét és az aktuális munkaerő-piaci helyzetét összehasonlításban. Az adatbázis a 2007-ben, 2009-ben és 2011-ben abszolutóriumot szerzettek adatait tartalmazza. A kutatás kvalitatív szakaszában olyan végzettekkel készítettünk félig strukturált interjúkat, akik az említett periódusban abszolváltak. A kvantitatív elemzésünk legfontosabb eredménye, hogy az egyes csoportok összetételének különbségeit erőteljesen magyarázza a képzéseket nyújtó intézmények regionális elhelyezkedése. Az interjúkban vizsgált dimenziók alapján típusokat állítottunk fel, a szociális szakemberek abba a kategóriába kerültek, melyet a gyakorlatorientáltság, a szakmába ágyazott tudás és a pályastabil diplomás karrier jellemez. Ezzel szemben a bölcsész képzési területen végzettek az elméletközpontúság, a konvertálható tudás és az útkereső pályafutás mentén tipizálhatók.

„Az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-18-2 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával készült”

Kulcsszavak: felsőoktatás, segítő pályák, rekrutáció, munkaerő-piaci helyzet

Előadó(k) email címe: csokcintia@gmail.com

Kasza Georgina

NEMZETKÖZI POLITIKÁK, BOLOGNAI FOLYAMAT ÉS HAZAI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK

Az elmúlt évtizedekben az európai integráció és a bolognai folyamat meghatározta azt a keretrendszert, amelyben az intézmények meghatározták nemzetköziesedési stratégiai céljaikat és kapcsolódó tevékenységeiket. Az előadás azon transznacionális politikák céljait és központi elemeit mutatja be, amelyek az elmúlt évtizedekben meghatározó hatást gyakoroltak a magyar felsőoktatásra. Az előadás a bolognai folyamat hallgatói és oktatói mobilitással kapcsolatos politikájára fókuszál, amely a kezdetektől fogva a bolognai folyamat központi eleme volt. Az előadás egy doktori kutatási projekt egyik szakaszának eredményeit mutatja be. A doktori kutatás célja annak vizsgálata, hogy a nemzetközi kezdeményezések, a felsőoktatás nemzetköziesítését célzó politikák, programok miként befolyásolhatják az intézményi szintű gyakorlatokat. A szakirodalom áttekintése mellett a kutatás a bolognai folyamat szakpolitikai dokumentumait vizsgálja olyan kvalitatív kutatási módszerekkel, mint a dokumentumelemzés (Bowen, 2009) és a diskurzuselemzés (Bacchi, 2012). A diskurzuselemzés Bacchi (2012) interpretive policy analysis módszerét alkalmazta. A kutatási perspektíva arra a kérdésre összpontosít, hogy milyen problémák, milyen módon jelennek meg egy adott politikában. A kutatás szerint a bolognai folyamat alapvető fontosságú a felsőoktatási intézmények stratégiai céljainak és tevékenységeinek meghatározásához Európában és azon túl is. Az előadás betekintést nyújt a kapcsolódó nemzeti, magyar politikák végrehajtásába, ezeknek a politikáknak az egyetemek stratégiáira és tevékenységeire gyakorolt hatására, valamint az e folyamatokat befolyásoló tényezőkre.

Kulcsszavak: transznacionális politikák, bolognai folyamat, diskurzuselemzés

Előadó(k) email címe: georginakasza@gmail.com

Fónai Mihály – Márton Sándor

SZOCIÁLIS SZAKOKON VÉGZETTEK MUNKAERŐ-PIACI ÉLETÚTJÁNAK A JELLEGZETESSÉGEI

Előadásunkban négy szociális szak végzett frissdiplomásainak a főbb demográfiai mutatóit és munkaerő-piaci beilleszkedésüket, annak jellemzőit vetjük össze. A téma aktualitását a szociális képzések és a szociális szakmák munkaerő-piaci pozícióinak a romlása magyarázza. Azt vártuk, hogy a szociológusok a többitől eltérő munkaerő-piaci magatartással jellemezhetők, amit részben a képzésük célrendszere, a képzés tartalma, és a potenciális foglalkoztató intézményrendszer flexibilitása magyaráz.

A szociális szakok esetében ehhez képest a szocio-demográfiai háttér és a munkaerő-piaci tapasztalatok, elvárások, elégedettség alapján némiképp eltérő képet tapasztaltunk. A szociális munkások és a szociálpolitikusok szocio-demográfiai mutatói állnak egymáshoz közelebb, akárcsak a szociálpolitikusok és a szociológusok, amit részben az MA/egyetemi képzési szint hatásával magyarázunk.

Eredményeink azt mutatják, hogy a munkaerő-piaci életutat, annak jellemzőit, és a munkával való elégedettséget magának a szakmának a helyzete, potenciális intézményrendszere, a szóba jöhető foglalkozások, még inkább munkakörök alakítják. A szociális szakmák közötti hasonlóságokat és eltéréseket is részben e szakok, szakmák szocio-demográfiai háttere, részben a képzések célrendszere és szakmai, tudományos tartalma alakítja.

Előadásunkban a DPR 2015-ös adatfelvételének az eredményeit elemezzük. Az összes válaszoló közül (20 579 fő) a társadalomtudományi képzési terület négy szakját válogattuk le (828 fő).

Kulcsszavak: szociális szakok, átmenet a munkaerőpiacra, munkaerő-piaci jellemzők

Előadó(k) email címe: fonai.mihaly@law.unideb.hu

Hegedűs Roland – Teperics Károly

EGY VIDÉKI EGYETEM MAGYAR HALLGATÓINAK ANYAGI HELYZETE

A felsőoktatási intézmények megléte több szempontból (gazdasági, kulturális stb.) is jó hatással van egy városra (Teperics – Czimre 2018). A felsőoktatási intézmények mellett a hallgatóik költségei is hozzájárulnak a város bevételeihez (M. Császár – Alpek 2018). Egy Pécsen végzett kutatás eredményei pedig azt bizonyítják, hogy az egyetem hallgatószámának csökkenése negatívan érinti a város gazdaságát (Heindl 2014).

A korábbi vizsgálatokból kiindulva 2016/2017-es tanévben végeztünk egy online kérdőíves vizsgálatot a Debreceni Egyetem hallgatóinak körében. A vizsgálat során a hallgatók intézményválasztást befolyásoló tényezőire, a várossal és egyetemmel való elégedettségére, valamint költési szokásaikra vonatkozóan tettük fel kérdéseinket. A felmérés során 1507 válasz érkezett. Jelen vizsgálatunkban a kutatás azon részére voltunk kíváncsiak, hogy milyen költési eltérések mutathatók ki a hallgatók között a nem, a kar és egyéb háttérváltozók mentén.

Eredményeink szerint a hallgatók nagy összegeket költenek el havonta lakhatásra, különböző szabadidős tevékenységekre, melyek növelik a város bevételeit. A nemek közötti különbségek, azt mutatják, hogy a férfi szignifikánsan többet költenek. A karok között nagy különbség mutatkozik az átlagos költségekben. Elemzéseink szerint a legtöbbet az Állam- és Jogtudományi Karon költenek, míg a legkevesebbet a Zeneművészeti Karon, a kettő különbsége közel 30 000 forinttal tehető havonta.

Kulcsszavak: pénzügyi költség, felsőoktatási hallgatók, gazdaság

Előadó(k) email címe: hegedusroland1989@gmail.com

Hegedűs Roland – Pető Ildikó

EGY VIDÉKI PEDAGÓGUSKÉPZŐ KAR HALLGATÓINAK VÉLEMÉNYE A PEDAGÓGUSSZAKMÁRÓL

Hazánkban a gyógypedagógia hiányszakmának tekinthető, egyre több és több szakemberre van szükség, emiatt a munkaerőpiaci kilátásai biztosnak tekinthetők (Hegedűs 2015). Viszont maga a pedagógus szakma nem feltétlenül vonzó és társadalmi megítélése sem kedvező (Szabó 2009, Fónai – Dusa 2014). A hallgatók intézményválasztásával kapcsolatban már több szakirodalom született (Forray R. – Híves 2005, Pusztai 2009, Rámháp 2018), jelen kutatásunkkal ehhez szeretnénk hozzájárulni: megvizsgáljuk a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar hallgatóinak intézményválasztását és véleményüket a pedagógus szakma presztízsről.

Kutatásunkban a kar első éves, nappali tagozatos hallgatóit kérdeztük online kérdőív segítségével. Megvizsgáljuk melyek azok a tényezők, amelyek a szakválasztásukat befolyásolták, valamint első éves hallgatóként hogyan ítélik meg a pedagóguspályát. A kérdőívünket 138 hallgató töltötte ki 2018 első felében óvodapedagógia, szociálpedagógia, csecsemő- és kisgyermeknevelő és gyógypedagógia szakokról.

Az eredmények azt mutatják, hogy különbségek vannak az egyes szakok között. A gyógypedagógiára felvett hallgatóknak nagy motivációt jelentett az, hogy jelenleg gyógypedagógus hiány van az országban, valamint kevésbé motiváló számukra a gyermekek szeretete. Fontosabb volt számukra, hogy jó jövedelemmel rendelkezzenek, valamint az is, hogy elismert foglalkozást szerezzenek szemben a kar más pedagógia szakán tanuló hallgatókkal.

Kulcsszavak: presztíz, felsőoktatási hallgatók, pedagógusképzés

Előadó(k) email címe: hegedusroland1989@gmail.com

Szigeti Fruzsina

KI AKAR KÜLFÖLDÖN SZERENCSÉT PRÓBÁLNI?

A magyar emberi erőforrás a világ fejlődésétől elmaradva „fejlődik”, melynek hátterében a vándorlás (is) meghúzódhat. Hazánk voltaképpen az Európai Unió egyik legrosszabbul teljesítő országa, egyre inkább jellemzi a fiatal és képzett egyének „kibocsátása” (Polónyi 2016).

A kivételes elmék külső vándorlása hátrányosan érinti országunk tudományos életét, lassul országunk felzárkózása a többi OECD országhoz, mivel kevesebb azoknak a képzett szakembereknek az aránya, akik a gazdasági tevékenységek mikro- és makro szintjén a leginkább termelékenyek. Mindezért már a vándorlási hajlandóság azonosítása is szükségszerű, ami a tervezett viselkedésmélet alapján a vándorlás pozitívumainak és negatívumainak átgondolása, a szubjektív normák tapasztalása, valamint az érzékelt cselekvési kontroll révén alakulhat át tényleges cselekvéssé, valódi vándorlássá (Ajzen 1991, 2005).

Vizsgálatom célja a Debreceni Egyetem doktoranduszaira vonatkozó vándorlási attitűdök feltérképezése. Mennyire jellemző a debreceni PhD-hallgatókra, hogy külföldön akarnak szerencsét próbálni akár már az abszolválás után (is)? Kik azok, akik valószínűnek tartják a külföldön történő letelepedést, hosszabb vagy akár rövidebb időre? Vándorlási attitűdjeiket mely tényezők határozzák meg? Karrierre, kihívásra, szakmai fejlődésre, elismerésre stb. vágyanak vagy egyszerűen az egzisztencia hajtja őket? Feltételezem, hogy a nemzetközi színterekre vágyó doktoranduszok vándorlási mechanizmusai saját választásukhoz, szakmai karrierükhöz kötődnek. Fiatalok, egyedülállók, beszélnek az adott ország nyelvét, könnyen és rugalmasan alkalmazkodnak a kultúrához, humán tőkéjük révén kedvező munkaerő-piaci pozícióba kerülnek, amit a korábbi külföldi tapasztalatok és a külföldön jelenlévő kapcsolathálózat is elősegít (Bauer – Zimmermann 1999, Blaskó – Gödri 2014, Portes 2008, Sik – Örkény 2003, Simonovits 2003).

Kutatásom alapját a „PSQLMA 2017” biztosítja, amiben a 2017-ben (2016/2017/2 és 2017/2018/1 szemeszter) aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkező debreceni PhD-hallgatók szerepelnek.

Kulcsszavak: felsőoktatás, PhD-hallgatók, vándorlási hajlandóság

Előadó(k) email címe: szigeti.fruzsina.89@gmail.com

Nagy Katalin

A VEZETÉS/LEADERSHIP SZEREPE ÉS HATÁSA AZ OKTATÁS MINŐSÉGÉRE

Előadásom célja az, hogy ismertessem doktori disszertációm egyik fő tézispontját, melynek háttéréül felhasználom és elemzem Halász Gábor egy 1966-os korábbi kutatásának eredményeit, ennek vezérelvét tovább vizsgálom, bemutatva saját kutatásaim jelenlegi releváns eredményeit és megállapításait.

Halász Gábor írta korábbi munkájában, hogy „közhely, hogy egy-egy rendszer működésének a színvonalát alapvetően meghatározza a rendszeren belüli vezetés színvonala. Ezért közhelynek kell tekintenünk azt is, hogy bármilyen oktatáspolitikai, amelynek célja az oktatás minőségének a fejlesztése, kiemelt figyelmet kell, hogy szenteljen az iskolákban és az irányító szervezetekben dolgozó vezetőknek. Nagyon sokszor elmondják, hogy az oktatás sikere és eredményessége alapvetően a pedagógusokon múlik. Meghökkenő ugyanakkor, milyen ritkán halljuk azt, mi minden múlik azokon, akik vezetői felelősséget viselnek az oktatásügyben: mindenekelőtt az óvodák, az iskolák és a kollégiumok vezetőin és az iskolafenntartó önkormányzatoknál dolgozó irányító szakembereken.”

Átgondolva előző gondolatsorokat úgy vélem, hogy az oktatási rendszerünk több mint 50 év elteltével csak most ismeri fel, hogy gyökeresen meg kell változtatnunk azt az elavult vezetői, vezetési szemléletet, amely eddig jellemzően uralkodott és beépült a gyakorlatba.

Kutatásomban végigvizsgálom az oktatási rendszer változásait vezetői szemmel a rendszerváltás előtti időktől napjainkig, arra keresve a választ, hogy maga a rendszer megfelelően támogatja-e azt, hogy előtérbe helyezzük az oktatás minőségének javulását.

Irodalomkutatásomban a saját tapasztalataim mellett nagyrészt Halász Gábor és Polónyi István tudományos kutatásaira és írásaira támaszkodom.

Kulcsszavak: oktatás minősége, vezetői szemléletváltás, oktatáspolitikai

Előadó(k) email címe: nagy.k@eik.bme.hu

Kerülő Judit

A „KOMPLEX ALAPPROGRAM” TAPASZTALATAI, AHOGY A KÉPZŐK LÁTJÁK

A „Komplex Alapprogram” az Európai Unió támogatásával megvalósuló projekt legfőbb célja az, hogy a köznevelési intézményekben folyó oktatás élményközpontúvá váljon a diákok számára és javuljon a végzettség nélküli iskolaelhagyás aránya. A program öt iskolafejlesztő módszerre épül, módszertana a heterogén csoportokban megvalósuló differenciált fejlesztésen alapszik. A projektben valamennyi hazai pedagógusképzéssel foglalkozó felsőoktatási intézmény, így a Nyíregyházi Egyetem is részt vesz. A program három szakaszra bontható.

Az első időszakban valósult meg a fejlesztés, amikor a résztvevő felsőoktatási intézmények szakemberei kidolgozták a differenciált fejlesztés módszertanát, erre épülve pedig az öt iskolafejlesztő módszert. A második szakasz a pedagógusok továbbképzése, felkészítése volt, a harmadik szakasz az iskolai bevezetésről szól.

Referátumomban a második szakasz tapasztalatait mutatom be. A Nyíregyházi Egyetem a pedagógusok továbbképzését 2018 nyarán indította el. 25 iskolában tartottunk felkészítést. 20 tréner 65 tréningen találkozott a program bevezetését tervező intézmények tanáraival. Folyamatosan mérjük, értékeljük a továbbképzések tapasztalatait. A képzések indítása előtt interjúkat készítettünk az iskolák vezetőivel, pedagógus adatfelvételek segítségével szereztünk információkat a tanárok szakmai tapasztalatairól, terveiről, motivációiról, énhatékonyságáról. A pedagógus továbbképzéseket követően vizsgáltuk a képzések megszervezésére és az abban közvetített szakmai tartalmakra vonatkozó tapasztalatokat a pedagógusok és a trénerek beszámolóit alapján. Referátumomban a tréneri vélemények összegzése alapján mutatom be a program tartalmáról, módszereiről alkotott véleményeket, ismertetem a legnépszerűbb feladatokat, elemzem a résztvevők motiváltságát és bemutatom a továbbképzésen tapasztalt problémákat is. Továbbá arra is választ keresek, jelentett-e bármilyen problémát, ha a továbbképzéseken a pedagógusokkal együtt az intézményvezető is jelen volt. Tapasztalataink, eredményeink fontosak a további képzések megszervezése és tartalmi korrekciója szempontjából is.

Kulcsszavak: Komplex Alapprogram, pedagógus továbbképzés, tréneri tapasztalatok

Előadó(k) email címe: keruloj@gmail.com

Nyilas Orsolya – Kerülő Judit

A DUÁLIS KÉPZÉSEK HAZAI TAPASZTALATAI

A duális képzések magyarországi helyzetéről folytatott kutatást az Expanzió Kft 2018 decemberében. A kutatás célja az volt, hogy megismerjék a felsőoktatási intézmények tapasztalatait, jó gyakorlatát és azokat a problémákat, amelyekkel találkoztak a 2015, a duális képzések elindítás óta a képzést megvalósító intézmények. A képzőintézmények ugyan szerveztek már ebben a témában megbeszéléseket, tapasztalatszeréket, de átfogó elemzés még nem készült.

A kutatásban nyolc felsőoktatási intézmény vett részt, ezek mindegyikének jelenleg is van duális képzésben résztvevő hallgatója. Interjúk készültek a duális képzés szervezéséért és lebonyolításáért felelősökkel, egy a képzések szervezését végző külső cég vezetőjével és három olyan cég munkatársával, ahol a duális képzések indulása óta van hallgató. duális képzés az agrár, gazdaságtudományok, informatika, műszaki, vagy természettudomány képzési területeken indított, gyakorlatigényes alap- és mesterképzési szakokon, valamint szociális munka alapképzési szakon folytatható. Ebből következően azok a felsőoktatási intézmények élhetnek a duális képzés indításának lehetőségeivel, akik rendelkeznek az ezekhez a képzési területekhez tartozó alap és ezekre épülő mesterszakok indításának engedélyével.

Annak ellenére, hogy a képzési engedéllyel rendelkező felsőoktatási intézmények kiadványaikban, rendezvényeiken, nyílt napjaikon, az Oktatási Hivatal a felvételt készülő diákok által látogatott honlapokon bőven ellátja információval az érdeklődőket, gyakran tapasztalhatók téves ismeretek, félelmek az új képzési formával szemben. Az is gyakorta előfordul, hogy a szülő beszél le gyereket a duális képzésről, mondván dolgozhat még eleget, addig legyen gondtalan diák, ameddig erre lehetősége van. Pedig a duális képzés számtalan olyan problémára kínál megoldást, ami a felsőoktatással kapcsolatban jogosan vagy jogtalanul, de folyamatosan megfogalmazódik, nevezetesen a képzések túl elméletiek, nem az életre készítik fel, nem veszik figyelembe a szakma, a végzetek leendő munkahelyeinek igényeit. A duális rendszer eddigi tapasztalatairól, annak ellenére, hogy már ötödik éve folyik ilyen formában képzés, átfogó elemzés még nem készült.

Ez az előadás elsősorban a vizsgálatban szereplő kilenc felsőoktatási intézmény tapasztalatait elemzi. Azt mutatja be, milyen előnyöket fogalmaztak meg a képzés szereplői és arra is választ ad, hogy ezeket az elvárásokat részben vagy egészben sikerült-e megvalósítaniuk. Ismerteti továbbá azokat a jó gyakorlatokat is, amelyeket a képzőintézmények annak tartanak és követnek. Az eddigi tapasztalatok biztatóak, remélhetőleg az itt felmerült problémák is megoldhatóak lesznek, ezért készült az elemzés és az ezt bemutató referátum.

Kulcsszavak: duális képzés, jó gyakorlatok, a képzések eredményei és problémái

Előadó(k) email címe: nyilas.orsolya@nye.hu

Serfőző Mónika – Sándor Mónika

KORAGYERMEKKORI PEDAGÓGUSJELÖLTEK EGYETEMI TANULMÁNYAIKKAL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSAI

A felsőoktatási eredményességét, a hallgatók sikeres egyéni egyetemi pályafutását alapvetően meghatározza, hogy hogyan alkalmazkodnak a felsőoktatási tanulási környezetben. Nemzetközi kutatások igazolják, hogy az egyetemi beválás és a korábbi középiskolai sikerek és kudarcok nem függetlenek egymástól. Danilowicz-Gösele (2017).

Kutatásunk egyik célja az volt, hogy megismerjük a képzésbe belépő pedagógushallgatók egyetemi pályafutásukkal kapcsolatos pozitív és negatív elvárásait és megvizsgáljuk, hogy ezen elvárásokat milyen tényezők befolyásolhatják. Ezen kívül vizsgáltuk, hogy hallgatóink korábbi iskolai sikerei, illetve nehézségei összefüggenek-e azzal, hogy aktuálisan milyen az attitűdjük egyetemi tanulmányaikhoz.

Kérdőíves vizsgálatunkban 381 elsőéves, nappali tagozatos (145 fő tanító, 163 fő óvodapedagógus, 73 fő kisgyereknevelő) hallgató válaszolt arra a kérdésünkre, hogy középiskolai tanulmányai során mely területeken érezte magát kiemelkedően jónak, illetve mi az, ami kifejezetten nehéz volt számára? A válaszokat kategóriákba rendeztük és elemeztük.

Hallgatóink többsége középiskolai tanulmányaiban inkább a humán tárgyakat és a nyelveket jelölte meg erősségként, míg a matematika és az ezzel kapcsolatos reál tárgyak jelentették számukra a legnagyobb nehézséget. Ez az eredmény összhangban van, a karunkon végzett egyéb vizsgálatok eredményeivel is (Bagota és Sztányi 2018).

Felsőoktatási tanulmányaik kezdetére irányuló várakozásaik alapvetően pozitívak, ugyanakkor bizonytalanok abban, hogy hogyan fognak megfelelni az egyetemi követelményeknek, hogyan tudják majd beosztani az idejüket, megtervezni tanulásukat; tartanak az önállóságtól, felelősségvállalástól és hogy magukra lesznek utalva.

Célunk az, hogy a kutatási eredmények ismeretében olyan eszközöket dolgozzunk ki, amivel növelhetjük hallgatóink önbecsülését és pozitívabb teret alakíthatunk ki számukra. A képzés fejlesztésével még a jelenleginél is nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk mind az önismereti, mind a tanulásmódszertani kurzusok indítására, valamint biztosítanunk kell a pozitív tanulási tapasztalatok megszerzésének lehetőségét hallgatóink számára - lehetőség szerint a számukra legtöbb előzetes kudarcral megterhelt területeket célozva.

Kulcsszavak: tanulási sikerek, tanulási nehézségek, felsőoktatási várakozások, énkép

Előadó(k) email címe: moni.sandor1@gmail.com

Serfőző Mónika – Böddi Zsófia

KORAGYERMEKKORI PEDAGÓGUSJELÖLTEK EGYETEMI TANULMÁNYOKKAL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSAI

A felsőoktatásba belépő hallgatók körében végzett eddigi kutatások vizsgálták a bemeneti kompetenciákat (pl. Kocsis, 2015; Csapó és mtsai, 2018), a sikeres egyetemi tanulást támogató pszichológiai erőforrásokat (vö. Szabó és mtsai, 2018), a felsőoktatásban tanulók értékeit (pl. Pusztai, 2015; Bocsi, 2016) valamint a bevonódás és a motiváció szerepét a lemorzsolódás megelőzése szempontjából (pl. Czákó és Bolló, 2018). Pedagógusképzési kutatásunk sajátossága, hogy a koragyermekkori nevelés leendő szakembereire (kisgyereknevelők, óvodapedagógusok, tanítók) fókuszál. A felsőfokú pedagógusképzés fiatalabb szakjairól van szó, ahol a társadalmi és anyagi megbecsültség alacsony (pl. Paksi és mtsai, 2015), gyakori vélekedés, hogy a kisgyerekekkel foglalkozás egyszerűbb, módszerei kevésbé tudatosak, gyorsan megtanulhatók.

A képzés legelején, az első két hétben készítettük felmérésünket, mely az elsőéves hallgatók jellemzőit vizsgálta az alábbi szempontokból: (1) szakválasztás motivációi, (2) előzetes elképzelések a pályáról, (3) középiskolai élményekből kibontakozó tanuláskép, (4) várakozások és aggodalmak az egyetemi tanulmányokkal kapcsolatban, (5) a játékról, a játék fejlődésben betöltött szerepéről alkotott laikus nézetek. Zárt és nyitott kérdéseket is tartalmazó, papír alapú kérdőívünket 381 elsőéves nappali tagozatos hallgató (145 fő tanító, 163 fő óvodapedagógus, 73 fő kisgyereknevelő) töltötte ki egy bevezető, pályaszocializációs kurzuson.

Előadásunkban (1) a szakválasztás jellemzőit és motivációit, valamint a (2) középiskolai élményekből kibontakozó tanulásképet elemezzük. A hallgatók többsége (85%) most kezdi felsőoktatási tanulmányait. A szak választásában a belső motívumok játszottak leginkább szerepet, 84% első helyen jelölte meg ezt a szakot. A külső motívumok közül különbség ($p=0,01$) van a szakok között a tanári ajánlás fontosságában. A választást nagyban befolyásolja két további tényező: a pedagógus pályán dolgozó közeli családtag ill. a gyerekek között szerzett saját tapasztalat.

Előzetes iskolai élményeik alapján mennyiségi jellemzők szervezik a tanulásról alakított képüket: sok időt igényel, sok anyagot kell megtanulni, egyhangú folyamat. Ez nincs összhangban az aktív bevonódást igénylő, önszabályozott tanulásra építő kurzusok elvárásaival (Serfőző és mtsai, 2017), ezért van szükség a tanulás támogatására már a felsőoktatásba lépés kiemelt időszakában is.

Kulcsszavak: felsőoktatási szocializáció, pedagógusképzés, pályamotiváció, koragyermekkori nevelés

Előadó(k) email címe: serfozo.monika@tok.elte.hu

Böddi Zsófia – Serfőző Mónika

KORAGYERMEKKORI PEDAGÓGUSJELÖLTEK NÉZETEI A JÁTÉKRÓL A KÉPZÉS ELEJÉN

A felsőoktatási expanzió együtt járt a hallgatók felkészültségének nagymértékű változatosságával. A belépő hallgatók képzésének fejlesztéséről azért kezdtünk gondolkodni, mert a hallgatók előzetes tanulási tapasztalatai egyre kevésbé elegendőek az eredményes felsőoktatási tanulmányokhoz.

A pedagógusképzés, ezen keresztül a pedagóguspálya választásának egyéni meggyőződéseit feltáró szakirodalom kiemelten foglalkozik a pedagóguspálya választásában érvényesülő képzési programok átalakításával. (Feng, L., és Sass, T. R. 2017; Dicke, T., Elling, J., Schmeck, A., & Leutner, D. 2015)

Kutatásunkban a kora-gyermekkori pedagógusképzésbe belépő hallgatók pályaképével foglalkozunk. Arra keressük a választ, hogy a pedagóguspálya elején, a képzés indulásakor milyen meggyőzések határozzák meg a választást. Ezek a feltételezések korábbi tapasztalataikból és a szűkebb vagy tágabb közösségük elvárásaiból állnak össze (Beltman et al, 2015). A pedagógusok pályaképe jelentősen változik karrierjük során és eltér attól, amit a képzés elején feltételeztek (Beijaard et al, 2004), ez az oktatási változásokból is következik (Vähäsantanen, 2015). Szükség van új szakmai szerepek adaptálására, a szakmai identitás változtatására és arra, hogy új megközelítéseket is képesek legyenek alkalmazni munkájuk során (Hargreaves, 2005; Hoekstra et al, 2009). Erre a folyamatos szakmai fejlődésre az alapképzés során kell felkészítenünk a leendő pedagógusokat. A kezdeti pályakép elemzése révén arról tudhatunk meg többet, hogy honnan indul ez a tanulási folyamat, milyen motivációs tényezőkre lehet alapozni, hogyan lehet ezzel is segíteni a későbbi pályán maradáshoz.

A pályapercepció és annak szakválasztásra gyakorolt hatása problémakörben az alábbi kutatási kérdésekre kerestünk választ: 1. Mit tudnak a választott szakról, a hozzá tartozó pályáról a hallgatók a képzés legelején? Mi vonzó benne számukra? 2. Hogyan kapcsolják ezeket a jellemzőket saját erősségeikhez? Mit gondolnak, miben kell fejlődniük?

A képzés legelején, az első két hétben készítettük felmérésünket, mely az elsőéves hallgatók jellemzőit vizsgálta az alábbi szempontokból: (1) szakválasztás motivációi, (2) előzetes elképzelések a pályáról, (3) középiskolai élményekből kibontakozó tanuláskép, (4) várakozások és aggodalmak az egyetemi tanulmányokkal kapcsolatban, (5) a játékról, a játék fejlődésben betöltött szerepéről alkotott laikus nézetek.

Zárt és nyitott kérdéseket is tartalmazó, papír alapú kérdőívünket 381 elsőéves nappali tagozatos hallgató (145 fő tanító, 163 fő óvodapedagógus, 73 fő kisgyerekeknevelő) töltötte ki egy bevezető, pályaszocializációs kurzuson."

Kulcsszavak: pályakép, tanulási környezet, tanulási paradigma, oktatási változások, kora-gyermekkor

Előadó(k) email címe: bajzathangela@gmail.com

Kováts Gergely

A BIZALOM SZEREPE EGY FELSŐOKTATÁSI REFORM MEGVALÓSULÁSÁBAN: A FENNTARTÓI MEGÁLLAPODÁSOK ESETE

A cikk a magyar felsőoktatásba 2008 és 2010 között működő hároméves fenntartói megállapodás bevezetését és működését vizsgálja. A tanulmány fő kérdése, hogy az intézmények vajon miért írtak alá olyan megállapodást, amely jelentős kockázatokkal járt rájuk nézve, és amelyek bekövetkezése nagyon valószínű volt. A kérdést a bizalommal foglalkozó szakirodalom, Mayer és munkatársai (1995) bizalom modellje alapján vizsgáltam. Ehhez interjút készítettem az Oktatási Minisztérium egykori munkatársaival és intézményi vezetőikkel, amelyeknek során vizsgáltam a Minisztérium megbízhatóságának, jóindulatának és integritásának észlelését, az intézmények kockázatcsökkentő kísérleteit.

Kulcsszavak: Bizalom, finanszírozás, felsőoktatás

Előadó(k) email címe: gergely.kovats@uni-corvinus.hu

Major-Kathi Veronika – Ollé János

A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK NEMZETKÖZIESÍTÉSE MINT AZ INTÉZMÉNYI KULTÚRA VÁLTOZÁSÁNAK INDIKÁTORRENDSZERE

A felsőoktatásban a fokozódó társadalmi és intézményen belüli elvárásokkal arányosan egyre inkább jellemző a professzionalizálódó menedzsment, a stratégiai tervezés és fejlesztés és a változások objektív mérhetősége (McCaffery, 2010., Sullivan és mtsai, szerk. 2012).

A hazai felsőoktatásban a mai napig az 1990-es, 2000-es években meghatározó nemzetköziesítési koncepciók (pl.: Knight és de Wit, 1995., Quiang, 2003., Teichler 2004., Hudzik, 2011., de Wit, 2016, stb.) a meghatározók, melyek főként a hallgatói asszimiláció támogatását célozzák. Ugyanakkor létfontosságú felismerni, hogy az intézményi kultúrában jelen lévő multikulturális nyitottság akkor válhat igazi értéké, ha a kölcsönhatást állítja fókuszba, és teret enged az interkulturális találkozások révén létrejövő új értékek intézményformáló hatásának is.

Hipotézisünk szerint az intézményi kultúrát érintő célzott fejlesztések fenntarthatóságának és eredményességének feltételei közé tartozik a kreatív és adaptív implementáció, a visszacsatolásokat lehetővé tevő indikátorrendszer és mérhetőség, az intézményi kultúrát érintő párhuzamosan zajló fejlesztések hasonlóságainak, különbségeinek és kölcsönhatásainak ismerete.

Egy felsőoktatási intézmény nemzetköziesítésének komplex folyamata az intézményi tevékenység és produktivitás szinte minden területére hatással van, az intézményi kultúra fejlődésének olyan narratívája, amelyik esettanulmány jellegű példát szolgáltatva változást vizsgálókat összehasonlító értelmező elemzéséhez.

Kulcsszavak: felsőoktatás intézményi kultúra, minőségfejlesztés, oktatói-kutatói teljesítményértékelés, nemzetköziesítés

Előadó(k) email címe: mkveronikaa@gmail.com

Morvai Laura – Hodossi Sándor

DIPLOMÁN INNEN ÉS TÚL – EGY EGYHÁZI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNY ESETE

A diplomás pályakövetés makro, mezo, mikro szinten egyaránt releváns és jól hasznosítható adatokhoz juttatja a felsőoktatás különböző stakeholdereit (Széll et al. 2016). Kis számuk és speciális képzési kínálatuk miatt ritkán taglalt kérdés az egyházi felsőoktatási intézmények (Soltész 2005), hallgatóik (Szemerszki 2006) és méginkább a diplomás pályakövetésük helyzete (Orosz & Sági 2018). A nemzetközi szakirodalomban, ha vizsgálják is az egyházi felsőoktatást, akkor a felekezeti identitás (Blevins 1998, Davignon 2013), a modernizáció (Szolár 2010) jelentik a vizsgálódások fő csapásirányait. Az egyházi felsőoktatási intézmények egy része a hitéleti szakokon túl világi képzést is folytat. Korábbi kutatások (Pusztai 2015) azt mutatták, hogy az egyházi pedagógusképzésben végzett pedagógusok a pályához jobban ragaszkodnak, eltérő nevelési elvekkel rendelkeznek, és más feladatokat tartanak fontosnak, mint az állami felsőoktatásban végzettek.

Kutatásunkban az alábbi kérdésekre keressük a választ: Milyen háttérű fiatalok és miért választják az egyházi felsőoktatási intézményt? Van-e különbség a hitéleti és nem hitéleti szakosok társadalmi háttérében? A hallgatók társadalmi háttére és az elhelyezkedés között van-e összefüggés?

A vizsgálat adatbázisát egy hazai intézményi komplex hallgatói életút követést megvalósító rendszere adja, mely nem az országos DPR kutatás kérdőívével, hanem saját mérőeszközökkel dolgozik. Eredményeink azt mutatták, hogy a hitéleti és nem hitéleti képzésbe érkezők egyaránt magas hivatástudattal rendelkeznek, családi háttér szempontjából viszont nagy különbségek látszanak.

A szakirodalom (Eucation 2013) is megerősíti az eredményünket, miszerint egy kis intézmény esetén a kapott eredmények nagyobb jelentőséggel bírnak, könnyebben hasznosíthatók a gyakorlatban is, a minőségbiztosítás meghatározó részét képezhetik.

Kulcsszavak: felsőoktatás, diplomás pályakövetés, intézményválasztás, munkaerőpiac

Előadó(k) email címe: morvailaura@gmail.com

Lakatos Timea

ROMA PROGRAMOK A FELSOŐOKTATÁSBAN

A társadalom új fejlődési céljait általában az értelmiségek szokták megfogalmazni. Amióta a roma közösségben is vannak értelmiségek, ők azok, akik a romák azonosságtudatát, egyúttal közösségi tudatát alakítják és erősítik (Forray R. Katalin 2012). Előadásomban olyan programokat ismertetek, melyek Magyarországon roma/cigány fiatalok számára nyújtanak lehetőséget arra, hogy felsőfokú tanulmányokat folytathassanak a Közép-európai Egyetemen, annak érdekében, hogy tanulmányaik befejeztével saját közösségeik hatékonyabb segítői lehessenek. A Roma English Language Program (RELP) és a Roma Graduate Preparation Program (RGPP) olyan intenzív angol nyelvi képzés, amely nem csak nyelvi tudással, hanem különböző kompetenciákkal is segítséget ad a roma/cigány tanulóknak ahhoz, hogy angol nyelvű MSc szintű diplomával rendelkezzenek.

A felsőoktatás inkluzív válna Európában is fókuszba került az elmúlt évtizedekben, azokat a csoportokat célozva, akik részvétele mérhetően alulreprezentált ezen a területen – legyen szó a nők, az etnikai kisebbségek, az alacsony társadalmi-gazdasági helyzetű, a korai iskoláztatási hátrányokkal sújtott személyek vagy a migránsok csoportjáról (Varga 2015). Az inkluzív rendszer működtetési feltételeit alapul véve, kutatásomban a RELP és RGPP programban részt vevő, 16 országból érkező roma/cigány tanulók összetételét vizsgálom.

Kutatási célom továbbá, a tanulók tanulmányi előmenetelének áttekintése is, valamint feltérképezni azokat a társadalmi, szociális és szülői hatásokat, melyek alapképzésükhöz vezettek. A kutatás részeként kvantitatív és kvalitatív módszerek, így a program statisztikai adatainak elemzése, a diákokkal végzett kérdőíves kutatás, és az oral history interjú alkalmazásával kerül felmérésre. Előadásomban a vizsgálat aktuális eredményeiről számolok be.

Kulcsszavak: roma/cigány, felsőoktatás, inkluzív környezet

Előadó(k) email címe: lakatos.timeja@gmail.com

Pinczés Tamás

AZ EGÉSZSÉGMAGATARTÁS ÉS A KOHERENCIA-ÉRZÉS KAPCSOLATA LEENDŐ TANÍTÓK KÖRÉBEN

A magyar tanulók egészségi állapota elmarad az európai átlagtól (ESPAD, 2015). Az eredmények ugyan ismertek, de azok kiváltó okaira is érdemes figyelmet fordítani. Antonovsky elmélete arra hívja fel a figyelmet, hogy az egészségi állapot mozgatórugója a koherencia-érzés, hiszen összefüggés igazolható az egészség és a koherencia-érzés között (Eriksson és Lindström, 2006).

Adatgyűjtésünkre (N=83) 2016. év elején került sor a DRHE Tanítóképzési Intézetben. Kutatásunk alapját egy önkitöltéses kérdőív alkotta, amely kitért az egészségmagatartási szokásokra, szubjektív egészség önértékelésre és a koherencia-érzésre. Az adatokat t-próba, keresztábra és ANOVA módszerrel elemeztük (SPSS).

Megállapíthatjuk, hogy a tanítók 61,4%-a dohányzott már, és az alkoholt szinte mindenki kipróbálta. A koherencia skála pontértékeinek átlaga fordított arányban volt a dohányzással és az alkoholfogyasztással. Az egészségi állapot (jobb) értékelésével pedig egyenes arányban. Az egészségmagatartás és a sportolás között ugyanakkor nem igazolható összefüggés.

Megállapítható tehát, hogy a leendő tanítók nem igazán mutatnak jó példát az egészségmagatartásuk alapján. Azonban kiemelendő, hogy a koherencia-érzés függvényében az egészségmagatartás kedvezőbbnek mutatkozik és az egészségi állapot önértékelésére is jótékonyan hat.

Kulcsszavak: koherencia, tanító, egészségmagatartás

Előadó(k) email címe: pinczes.tamas@drhe.hu

Máté-Szabó Barbara

A FELŐOKTATÁSI SZAKKÉPZÉS HALLGATÓI AZ ÉSZAK-ALFÖLDI RÉGIÓBAN

Az előadásunkban a felsőoktatás szakképzésben tanuló hallgatókat vizsgáljuk. A felsőoktatási szakképzés, korábban felsőfokú szakképzés (2003–2013) és akkreditált iskolarendszerű felsőfokú szakképzés (1998-2003) témájában az elmúlt 20 évben több jelentős kutatás zajlott. Egyrészt a hallgatói oldallal foglalkozó kutatások (Hrubos, 2002; Szemerszki, 2012), amelyek elsősorban a képzésben tanulók társadalmi összetételére, szocio-kulturális hátterére összpontosítottak, másrészt a munkaerő-piaci és hallgatói oldallal egyaránt foglalkozó kutatások (Szemerszki, 2006; Fehérvári- Kocsis 2009) is voltak.

Munkánk során a hazai kutatások eredményeire alapozva kérdőíves vizsgálatot végeztünk. A kérdőíves vizsgálat az észak-alföldi régió 4 intézményében, a Debreceni Egyetem, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem, a Neumann János Egyetem és a Nyíregyházi Egyetem különböző karain felsőoktatási szakképzésben nappali és levelező tagozaton tanuló hallgatók körében zajlott. Összesen 826 fő töltötte ki kérdőívünket. Előadásunkban a hallgatók társadalmi hátterének vizsgálata mellett a tanulási motivációjukat, továbbtanulási szándékukat, munkavállalási terveiket és jövőképüket elemezzük.

Az eredmények segítségével választ kaphatunk arra, hogy a FOSZK hallgatók milyen tanulási motivációkkal rendelkeznek, emellett milyen céljaik is vannak az oklevelük átvételét követően.

Kulcsszavak: felsőoktatási szakképzés, intézmények, tanulási motiváció

Előadó(k) email címe: szabobara89@gmail.com

Gősi Zsuzsanna – Patakiné Bősze Júlia

HOGYAN TOVÁBB? AZ ELTE SPORTSZAKOS ALAPKÉPZÉSEINEK JÖVŐJE A KÖTELEZŐ NYELVVIZSGA TÜKRÉBEN

A szabályozás szerint a 2020 szeptemberében induló alap- és osztatlan képzésre csak azok vehetők fel, akik legalább B2 szintű, általános nyelvi, komplex nyelvvizsgával rendelkeznek. A 335/2014-es kormányrendeletben a felvételi eljárás több pontját is módosították. Ezek közül a nyelvvizsga az, amely a szakértők szerint csökkenteni fogja a hallgatói létszámot (eduline.hu). A módosítás rávilágít arra, hogy a magyar oktatáspolitikai kiemelt értékkel ruházza fel a nyelvvizsgát (Fekete és Csépes, 2018). A KSH 1998-ban és 2010-ben vizsgálta a 15-29 éves korosztályt a nyelvtudás szempontjából. Az időszak alatt egyértelműen pozitív változások következtek be. A nyelvvizsgával rendelkezők aránya 14%-ról 30,2%-ra nőtt. (Szilágyi, 2013) Azonban az elmúlt években a felvételt nyert hallgatók közül nagyságrendileg 40%-a nem rendelkezett nyelvvizsgával (eduline.hu).

Kutatásunk során arra kerestük a választ, hogy az ELTE Sport- és Rekreációs-szervezés képzéseinek esetében a felvett hallgatók, milyen arányban rendelkeztek középfokú nyelvvizsgával, és milyen egyéb többletpontszámot tudtak érvényesíteni. A felvételt nyertek közül több mint 70 % rendelkezett nyelvvizsgával. Az országos átlagnál ez kedvezőbb. Az eljárás során szinte kivétel nélkül érvényesítettek többletpontokat. A rendelet életbe lépésének hatására a felvételt nyert hallgatók létszáma várhatóan nem fog csökkenni, azonban a felvételi pontszáma igen.

Kulcsszavak: kötelező nyelvvizsga, felvételi eljárás, felvételi pontszámok

Előadó(k) email címe: gosi.zsuzsanna@ppk.elte.hu

Farkas János

MOTIVÁCIÓ A HAZAI GAZDASÁGI SZAKNYELVOKTATÁSBAN

A kutatás célja, hogy a hazai felsőoktatásban folyó szaknyelvi képzés jellemzőit feltárja, mely részét képezi a partiumi térség felsőoktatási intézményeiben folyó gazdasági szaknyelvoktatást feltáró összehasonlító nemzetközi kutatásnak. Ennek első lépéseként a hazai felsőoktatási intézmények szaknyelvi képzésének motivációs vetületét veszi górcső alá a kutatás. Az empiria számos magyarországi egyetemen lebonyolított kérdőíves kutatás nyomán mutatja be a szaknyelvi képzés motivációs aspektusait. A felsőoktatási intézmények karain folyó gazdasági szaknyelvi képzésére vonatkozó kérdőívek jól reprezentálják a hallgatók szaknyelvi motivációval kapcsolatos attitűdjeit a kvantitatív vizsgálati eredmények bemutatásával. Az általános elv, hogy a tanulónak aktív szerepet kell játszania a tanulási folyamatban, széles körben elfogadottak. Ezt az elvet figyelembe véve a poszterbemutató azt a feltevést és egyben hipotézist veszi figyelembe, hogy a szaknyelv hatékony megtanulásához a motiváció elengedhetetlen. Az idegennyelv nyelv elsajátításának egyik fő pszichológiai tényezője, amely sokoldalú interakciókat eredményez más affektív, kognitív és kontextus faktorokkal a nyelvtanulás során. A kutatás gyakorlati jelentősége jelentős, ugyanis a szaknyelvi motivációt vizsgálva kiderül, hogy azt a tanulási folyamat határozza meg és hatással van az osztályteremben nyújtott nyelvi teljesítményre.

Kulcsszavak: gazdasági szaknyelvi motiváció, felsőoktatás, szaknyelvi képzés

Szerző(k) email címe: farkas.janos@econ.unideb.hu

Jancsó Tamás

AZ ELTE BELSŐ INTÉZMÉNYI KAPCSOLATRENDSZERÉT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

A poszterbemutatón a szekcióelőadásban megtartott kutatásom részleteit szeretném majd bemutatni. Kutatásomban az ELTE belső kapcsolatrendszerét, és az ezt meghatározó elemeket vizsgálom. A munka leginkább az oktatásföldrajzi, és azon belül a tudásmilió vizsgálatok közé sorolható be. Arra voltam kíváncsi, hogy az egyetem milyen környezetet biztosít az ott dolgozó és tanuló egyetemi polgárok számára. A földrajzos kiindulási alap mellett az interdiszciplináris szemlélet jegyében a szociológia, a szociálpszichológia, a környezetpszichológia kapcsolódó eredményeit, módszereit is felhasználom. Két kérdőíves vizsgálatot végeztem el, az ELTE hallgatói valamint az oktató-kutatói között. Az eredmények alapján megállapítható, hogy sok szempontból gyengék a kapcsolatok az egyetemen belül, különösen igaz ez a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karra és a Tanító- és Óvóképző Karra. Ez a két kar lehetőséget teremt az egyetemi integrációk hatásainak vizsgálatára is. A hallgatók egyetemi identitása erős, azonban az oktatói felmérés a bürokrácia és a pénzhiány komoly problémáira is felhívja a figyelmet. Kiemelhető még, hogy számos kapcsolatban konfliktusok rajzolódnak ki. A hallgatók között az Állam- és Jogtudományi Karral kapcsolatos negatív vélemények szembetűnőek. Az oktatóknál pedig a Pedagógiai és Pszichológiai Kar negatív megítélése a természettudósok és bölcsészek között."

Kulcsszavak: oktatásföldrajz, tudásmilió, mentális térképezés, interdiszciplinaritás

Szerző(k) email címe: jancsotomi@gmail.com

Bocsi Veronika

ELSŐGENERÁCIÓS ÉRTELMSÉGIÉK A FELSŐOKTATÁSBAN

A felsőoktatás komplex szocializációs színtérként értelmezhető (Szabó, 2013). A hatások forrásai sokfélék, a változások az egyéni predispozíciók függvényei, s a folyamat beágyazott nem csupán a campuson belüli, hanem az azon kívüli feltételrendszerbe is (Weidman 2006). Ez a nehezen modellezhető hatásmechanizmus az értelmiségivé válás egyik alapvető keretét képezi. Különös fontossággal bír ez a folyamat azoknak a hallgatóknak az esetében, akik elsőgenerációs értelmiségiek lesznek. A nemzetközi kutatások rámutatnak arra, hogy ezek a diákok a képzés előtt, közben, majd a végzés után is – bizonyos mutatók mentén – lemaradásokkal küzdenek (Laemmli 2011, Havemann és Smedding 2006, Christie 2016), s nagyobb a körükben a lemorzsolódás esélye is (Pike és Kuh, 2005). Elemzésünkhöz a Magyar Ifjúság Kutatás 2012-es és 2016-os adatbázisát használtuk fel. A Magyar Ifjúság 2016 adatbázisban a nappali tagozatos hallgatók kapcsán (N=735) mind az anyagi helyzet, mind pedig a kulturális mutatók esetében ki tudjuk mutatni az elsőgenerációs diákok lemaradását. A 2012-es és a 2016-os adatok összevetése az elsőgenerációs értelmiségi hallgatók arányának olyan ütemű csökkenését jelzi, ami meghaladja a minta egészében kimutatható trendeket. A nem diplomás szülők gyermekeinek vizsgálata egy bezáródási folyamatra utal. Úgy tűnik, hogy a mélyről induló és magasra futó mobilitási ívek, amely a reziliens életutak (Ceglédi, 2018) klasszikus képéhez kapcsolódnak, ritkábbakká váltak az elmúlt időszak felsőoktatási rendszerében.

Kulcsszavak: felsőoktatás, hallgatók, elsőgenerációs értelmiségiek, társadalmi mobilitás

Előadó(k) email címe: bocsiveron@gmail.com

Sitku Krisztina

HARMADIK MISSZIÓ ÉS HALLGATÓI LEMORZSOLÓDÁS

A felsőoktatási expanzió mentén felerősödő hallgatói lemorzsolódás kutatása csupán az utóbbi években kezdődött el Magyarországon (Fenyves és mtsai, 2017). A probléma jelentősége megkívánja annak minél teljesebb körű feltárását és több irányú megoldáskeresését. Ezek egyike lehet a felsőoktatási intézmények harmadik missziós tevékenysége, amely feltételezésem szerint megelőzheti a korai iskolaelhagyás egyes okainak kialakulását, illetve hozzájárulhat azok kezeléséhez.

A harmadik misszió mára az intézményi stratégiák részévé vált (Bander, 2011), s irányultságait, közvetlen céljait, megjelenési formáit és megvalósulási módjait tekintve rendkívül széles spektrumot ölel fel. A vállalkozói egyetem egyik friss meghatározását alapul véve (Gibb, 2013, idézi HeInnovate, 2018), vagy az elkötelezett egyetem fogalma és az egyetemi társadalmi felelősségvállalás koncepciója szerint (Gál, 2016, Hrubos, 2018, Reisinger és Dános, 2015) a harmadik missziós tevékenységek megvalósításában a hallgatóknak is aktív szerep jut, ill. maguk is haszonélvezőivé válhatnak.

Kutatásomban azt kívánom megvizsgálni, hogy milyen szerepet játszhat egy egyetem harmadik missziós tevékenysége alapképzéses hallgatói lemorzsolódásának megelőzésében. Növelheti-e azok tanulási motivációját az intézményi elköteleződés elmélyüléséhez való hozzájárulásával? Hiszen a tanulási cél és az intézmény melletti kitartás gyengesége többek között a hallgató intézménye iránti elkötelezettségének és identitásának megerősítésével, a kampusz társas kapcsolathálóiba való mélyebb beágyazódással, valamint tevékenységeinek kampuszhoz kötésével is megelőzhető (Fenyves és mtsai, 2017; Tino, 1993, 2004; Astin, 1993; Pusztai, 2011). Ezen célokhoz pedig hozzájárulhat az intézmény tudatos harmadik missziós gyakorlata.

Kutatásom eredményeit a vonatkozó hazai és angol nyelvű szakirodalom elemzése, valamint a Dunaújvárosi Egyetem nappali tagozatú alapképzéseire járó, és az egyetem harmadik missziós tevékenységeiben részt vevő hallgatókkal készített interjúk alapján kívánom megállapítani.

Kulcsszavak: lemorzsolódás, hallgatói beágyazódás, intézményi elköteleződés, harmadik misszió

Előadó(k) email címe: sitkuk@uniduna.hu

Józsa Gabriella – Kocsis Zsófia

A MUNKAVÁLLALÁS SZEREPE A LEMORZSOLÓDÁSBAN

A felsőoktatás átalakulásával a hallgatói társadalom is átalakult. Az eddig szűk rekrutációs bázisra épülő egyetemek kapui széles társadalmi rétegek számára nyíltak meg (Kozma, 2004; Polónyi, 2017). A hallgatói összetétel heterogenitásával megjelent a lemorzsolódás jelensége, ami nem csak a felsőoktatást, hanem a közoktatást érinti. Korábbi kutatások hangsúlyozzák az első egyetemi év jelentőségét (Horn, 1998), hiszen ekkor szocializálódik az egyén az egyetem világába, s alakítja ki a kapcsolati hálóját (Pusztai, 2011). Továbbá ekkor derülnek ki, hogy a meglévő tanulási módszerek, képességek és anyagi ráfordítások milyen mértékben elegendőek a bennmaradáshoz. Munkánkban a lemorzsolódás okai közül a gazdasági okokat vizsgáljuk, azon belül is a hallgatói munkavállalásra fókuszálunk, ami évek óta hangsúlyos szerepet játszik a fiatalok életében, ugyanis fokozatos átmenet figyelhető meg a tanulás és a munka között (Csoba, 2013). Számos egyetemista fizetett munka nélkül nem engedhetné meg magának, hogy felsőoktatási intézménybe tanuljon, ebből kifolyólag a középiskolások egyik céljaként jelent meg a tapasztalatszerzés, a nyári és az iskolai időszakban történő munkavállalás (Kispálné-Vincze, 2009; Maseviciute et al, 2018). Azonban fizetett munka a lemorzsolódás egyik előrejelzője lehet már a középiskolások körében is, hiszen csökken tanulásra, szabadidőre fordított idő (D'Amico, 1984; Vickers et al. 2013). Jelen kutatásunkban komplex módszerek alkalmazásával arra keressük a választ, hogy azonosíthatók-e már a felvételi pillanatában a lemorzsolódáshoz vezető anyagi kockázati tényezők. A kvantitatív szakaszban a 2018-as felvételi adatbázis, a Eurostudent VI. és a CHERD lemorzsolódottakat vizsgáló kutatás releváns adatait elemeztük, amely során az anyagi terhek és a munkavállalás okozta intézményelhagyást vettük górcső alá. A kvantitatív adatokat kiegészítettük félig strukturált interjúk eredményeivel, hogy átfogó képet kapjunk a vizsgált korosztály anyagi és munkavállalási terheiről. Vizsgálatunk rávilágít az anyagi terhek domináns jelenlétére a felsőoktatásban és jelentős szerepére a lemorzsolódásban.

Kulcsszavak: lemorzsolódás, munkavállalás, anyagi helyzet

Előadó(k) email címe: jszgabi@gmail.com

Marx-Dén Krisztina

AZ AMERIKAI SZOCIOLÓGIA INTÉZMÉNYESÜLÉSE: A FŐSODOR VERSUS AFROAMERIKAI MEGKÖZELÍTÉS

A klasszikus amerikai szociológia legkiemelkedőbb afroamerikai tudósa W.E.B. Du Bois (1868-1963) volt. Bár a mai napig elsősorban polgárjogi aktivistaként ismert, Du Bois munkássága a szociológia szempontjából is releváns volt, és az integráció korai képviselőjeként a mai napig is az. Előadásomban azt mutatom be, hogy a századfordulón, az amerikai szociológia intézményesülése időszakában, mi jellemezte a fősodor versus afroamerikai felsőoktatási intézményekben zajló szociológia oktatást, kiemelt figyelmet szentelve a diszciplína meghirdetett kurzusaira, és a curriculumra. A kutatás részeként vizsgálom az HBCU-eket (Historically Black Colleges and Universities), valamint a felsőoktatás finanszírozási formáit, és az akadémiai szabadság kérdéskörét is. A kutatás módszertana elsődleges irodalom - a korabeli amerikai felsőoktatásra vonatkozó statisztikai adatok, tantervek, levelezések és egyéb források-, valamint másodlagos – társadalom- és szociológiatörténeti - szakirodalom feldolgozása.

Kulcsszavak: felsőoktatás, intézményesülés, amerikai szociológia, afroamerikai

Előadó(k) email címe: krisztina.den@gmail.com

Tóth Dorina Anna

HALLGATÓI CSOPORTOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA A SZÉKHELY-TELEPHELY FÜGGVÉNYÉBEN

Előadásunkban az északkelet-magyarországi közösségi felsőoktatási képzési központok (a továbbiakban KFKK-ok) (Salgótarján, Ózd, Kisvárdai és Sátoraljaújhely) és a hozzájuk kapcsolódó gesztor egyetemek hallgatói rekrutációs bázisának elemzésével és összehasonlításával foglalkozunk. Kutatásunk célja a székhelyek és a telephelyek hallgatóinak összehasonlítása. Ehhez a felsőoktatási felvételi adatbázis (FELVI) 2017. évi adatait használtuk fel, mivel 2017 szeptemberében minden általunk vizsgált intézményben elkezdődtek a képzések a KFKK-okban. A kutatás során érintett felsőoktatási gesztor intézmények közé tartozik a Debreceni Egyetem, a Miskolci Egyetem és az Óbudai Egyetem, ezek képezik a vizsgált székhelyeket. Kutatásunkból kiderül, hogy a telephelyek hallgatói idősebbek, mint a székhelyen továbbtanulók, illetve megfontolt, kidolgozott továbbtanulási stratégiával rendelkeznek, a telephelyek hallgatóinak felvételi többletpontjai pedig azt az eredményt hozták, hogy közöttük több hátrányos helyzetű hallgató van, továbbá kevésbé rendelkeznek nyelvvizsgákkal, mint a székhelyeken tanuló hallgatók. Eredményeinket tovább árnyaljuk a jövőben a telephelyek hallgatóival készített kérdőívekkel.

Kulcsszavak: közösségi felsőoktatási képzési központ, atipikus hallgató, felsőoktatás-politika, továbbtanulás

Előadó(k) email címe: anna.dorina.toth@gmail.com

Kovács Edina

MILYEN A KIVÁLÓ/TEHETSÉGES PEDAGÓGUSJELÖLT?

Jelen kutatás az Új Nemzedék Központ egyik projektjeként valósult meg. Mivel a projektek a tehetségről szóltak, első kutatási kérdésként adódott, hogy beszélhetünk-e „tehetséges” diákokról a pedagógusképzés keretében, vagy a kiválóság elsősorban a megfelelő kompetenciák fejlesztésének eredménye. Kutatási kérdésünk volt továbbá, hogy vannak-e különbségek az egyes oktatási szintek között? A korábbi kutatások (például a TALIS) eredményei miatt azt is vizsgáltuk, hogy az interjúalanyok elkülönítik-e az akadémiai és a pedagógiai tudást, tehetséget, és ha igen, akkor előnyben részesítik-e valamelyiket.

2018. február - április között 14 oktatói és 6 fókuszcsoporthoz tartozó hallgatói interjút készítettünk.

A megkérdezettek a Debreceni Egyetem és az Eötvös Loránd Tudományegyetem oktatói és hallgatói közül kerültek ki. A két egyetem a pedagógusképzésben részt vevők nagy létszáma, továbbá komplex tehetséggondozó programja miatt került kiválasztásra. Az interjúkat átírtuk és tematikusan elemeztük. Eredményeink szerint a kritikus gondolkodás, a jó kommunikációs készségek és a problémamegoldó kompetenciák a kiválóság legfontosabb kritériumai. Minden interjúalany úgy vélte, hogy a legfontosabb feladat a kompetenciák fejlesztése, és egyetértettek abban, hogy erre nincs elegendő idő a képzés során. A hallgatók egyebek mellett több gyakorlatot szeretnének; de az elemzés során kiderült, hogy a probléma nem a gyakorlat mennyisége, hanem az (ön)reflexió hiánya. Eredményeink arra mutatnak, hogy a pedagógusképzés szerkezetében néhány lényeges változásra lenne szükség.

Kulcsszavak: pedagógusképzés, kompetencia, tanárképzés

Előadó(k) email címe: kovacs.edina.12@gmail.com

Hrabéczy Anett

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ HALLGATÓK BEKERÜLÉSI ÉS BENNMARADÁSI ESÉLYEI A FELSŐOKTATÁSBAN

Kutatásunk középpontjában a fogyatékossgal élő hallgatók állnak. A téma aktualitását adja, hogy a felsőoktatási expanzió következtében az ezredforduló után nagyobb számban jelentek meg az említett hallgatók az egyetemeken, azonban jogszabályi szinten csak 2007 óta foglalkoznak jelenlétükkel. Kutatásunk a fogyatékossgal élő hallgatók bekerülési és bennmaradási esélyeit vizsgálja kvantitatív és kvalitatív kutatási módszerekkel: a felsőoktatási információs rendszer statisztikai adatait elemezve, valamint fogyatékossgal élő hallgatókkal készült interjúkra támaszkodva. Kutatásunk korlátjaként említenünk kell az adatbázisok nem teljes lefedettségét és a célcsoport nehéz elérhetőségét. Legfontosabb eredményeink között szerepel, hogy a vizsgált csoportból leggyakrabban az autizmus spektrumzavarral élő, valamint a mozgásszervi fogyatékossgal élő hallgatók morzsolódnak le, és legkisebb arányban a tanulási zavarral élő hallgatók. Plusz államilag támogatott féléveket a fogyatékossgal élők közel egynegyede igényelt, közülük is kiemelkedtek a tanulási zavarral élők. Lényeges támogató faktorként jelennek meg a felsőoktatásban megvalósuló támogatások, azonban a sikeres bekerülést és a diplomaszerezést nagy mértékben képes befolyásolni az egyén konkrét társas kontextusa. További kutatási lehetőségként felmerül a fogyatékossgal élő hallgatók intézményi jelenlétének és tanulmányi eredményességet támogató tényezőinek mélyebb kvantitatív vizsgálata.

Kulcsszavak: Sajátos nevelési igény, fogyatékossg, esélyegyenlőség, felsőoktatás, lemorzsolódás

Előadó(k) email címe: hrabeczyanett@gmail.com

Kasza Georgina

NEMZETKÖZI POLITIKÁK, BOLOGNAI FOLYAMAT ÉS HAZAI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK

Az elmúlt évtizedekben az európai integráció és a bolognai folyamat meghatározta azt a keretrendszert, amelyben az intézmények meghatározták nemzetköziesedési stratégiai céljaikat és kapcsolódó tevékenységeiket. Az előadás azon transznacionális politikák céljait és központi elemeit mutatja be, amelyek az elmúlt évtizedekben meghatározó hatást gyakoroltak a magyar felsőoktatásra. Az előadás a bolognai folyamat hallgatói és oktatói mobilitással kapcsolatos politikájára fókuszál, amely a kezdetektől fogva a bolognai folyamat központi eleme volt. Az előadás egy doktori kutatási projekt egyik szakaszának eredményeit mutatja be. A doktori kutatás célja annak vizsgálata, hogy a nemzetközi kezdeményezések, a felsőoktatás nemzetköziesítését célzó politikák, programok miként befolyásolhatják az intézményi szintű gyakorlatokat. A szakirodalom áttekintése mellett a kutatás a bolognai folyamat szakpolitikai dokumentumait vizsgálja olyan kvalitatív kutatási módszerekkel, mint a dokumentumelemzés (Bowen, 2009) és a diskurzuselemzés (Bacchi, 2012). A diskurzuselemzés Bacchi (2012) interpretive policy analysis módszerét alkalmazta. A kutatási perspektíva arra a kérdésre összpontosít, hogy milyen problémák, milyen módon jelennek meg egy adott politikában. A kutatás szerint a bolognai folyamat alapvető fontosságú a felsőoktatási intézmények stratégiai céljainak és tevékenységeinek meghatározásához Európában és azon túl is. Az előadás betekintést nyújt a kapcsolódó nemzeti, magyar politikák végrehajtásába, ezeknek a politikáknak az egyetemek stratégiáira és tevékenységeire gyakorolt hatására, valamint az e folyamatokat befolyásoló tényezőkre.

Kulcsszavak: transznacionális politikák, bolognai folyamat, diskurzuselemzés

Előadó(k) email címe: georginakasza@gmail.com

Fónai Mihály – Márton Sándor

SZOCIÁLIS SZAKOKON VÉGZETTEK MUNKAERŐ-PIACI ÉLETÚTJÁNAK A JELLEGZETESSÉGEI

Előadásunkban négy szociális szak végzett frissdiplomásainak a főbb demográfiai mutatóit és munkaerő-piaci beilleszkedésüket, annak jellemzőit vetjük össze. A téma aktualitását a szociális képzések és a szociális szakmák munkaerő-piaci pozícióinak a romlása magyarázza. Azt vártuk, hogy a szociológusok a többitől eltérő munkaerő-piaci magatartással jellemezhetők, amit részben a képzésük célrendszere, a képzés tartalma, és a potenciális foglalkoztató intézményrendszer flexibilitása magyaráz.

A szociális szakok esetében ehhez képest a szocio-demográfiai háttér és a munkaerő-piaci tapasztalatok, elvárások, elégedettség alapján némiképp eltérő képet tapasztaltunk. A szociális munkások és a szociálpolitikusok szocio-demográfiai mutatói állnak egymáshoz közelebb, akárcsak a szociálpolitikusok és a szociológusok, amit részben az MA/egyetemi képzési szint hatásával magyarázunk.

Eredményeink azt mutatják, hogy a munkaerő-piaci életutat, annak jellemzőit, és a munkával való elégedettséget magának a szakmának a helyzete, potenciális intézményrendszere, a szóba jöhető foglalkozások, még inkább munkakörök alakítják. A szociális szakmák közötti hasonlóságokat és eltéréseket is részben e szakok, szakmák szocio-demográfiai háttere, részben a képzések célrendszere és szakmai, tudományos tartalma alakítja.

Előadásunkban a DPR 2015-ös adatfelvételének az eredményeit elemezzük. Az összes válaszoló közül (20 579 fő) a társadalomtudományi képzési terület négy szakját válogattuk le (828 fő).

Kulcsszavak: szociális szakok, átmenet a munkaerőpiacra, munkaerő-piaci jellemzők

Előadó(k) email címe: fonai.mihaly@law.unideb.hu

Hegedűs Roland –Teperics Károly

EGY VIDÉKI EGYETEM MAGYAR HALLGATÓINAK ANYAGI HELYZETE

A felsőoktatási intézmények megléte több szempontból (gazdasági, kulturális stb.) is jó hatással van egy városra (Teperics – Czimre 2018). A felsőoktatási intézmények mellett a hallgatóik költségei is hozzájárulnak a város bevételeihez (M. Császár – Alpek 2018). Egy Pécsen végzett kutatás eredményei pedig azt bizonyítják, hogy az egyetem hallgatószámának csökkenése negatívan érinti a város gazdaságát (Heindl 2014).

A korábbi vizsgálatokból kiindulva 2016/2017-es tanévben végeztünk egy online kérdőíves vizsgálatot a Debreceni Egyetem hallgatóinak körében. A vizsgálat során a hallgatók intézményválasztást befolyásoló tényezőire, a várossal és egyetemmel való elégedettségére, valamint költési szokásaikra vonatkozóan tettük fel kérdéseinket. A felmérés során 1507 válasz érkezett. Jelen vizsgálatunkban a kutatás azon részére voltunk kíváncsiak, hogy milyen költési eltérések mutathatók ki a hallgatók között a nem, a kar és egyéb háttérváltozók mentén.

Eredményeink szerint a hallgatók nagy összegeket költenek el havonta lakhatásra, különböző szabadidős tevékenységekre, melyek növelik a város bevételeit. A nemek közötti különbségek, azt mutatják, hogy a férfi szignifikánsan többet költenek. A karok között nagy különbség mutatkozik az átlagos költségekben. Elemzéseink szerint a legtöbbet az Állam- és Jogtudományi Karon költenek, míg a legkevesebbet a Zeneművészeti Karon, a kettő különbsége közel 30 000 forintra tehető havonta.

Kulcsszavak: pénzügyi költség, felsőoktatási hallgatók, gazdaság

Előadó(k) email címe: hegedusroland1989@gmail.com

Hegedűs Roland – Pető Ildikó

EGY VIDÉKI PEDAGÓGUSKÉPZŐ KAR HALLGATÓINAK VÉLEMÉNYE A PEDAGÓGUSSZAKMÁRÓL

Hazánkban a gyógypedagógia hiányszakmának tekinthető, egyre több és több szakemberre van szükség, emiatt a munkaerőpiaci kilátásai biztosnak tekinthetők (Hegedűs 2015). Viszont maga a pedagógus szakma nem feltétlenül vonzó és társadalmi megítélése sem kedvező (Szabó 2009, Fónai – Dusa 2014). A hallgatók intézményválasztásával kapcsolatban már több szakirodalom született (Forray R. – Híves 2005, Pusztai 2009, Rámháp 2018), jelen kutatásunkkal ehhez szeretnénk hozzájárulni: megvizsgáljuk a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar hallgatóinak intézményválasztását és véleményüket a pedagógus szakma presztízséről.

Kutatásunkban a kar első éves, nappali tagozatos hallgatóit kérdeztük online kérdőív segítségével. Megvizsgáljuk melyek azok a tényezők, amelyek a szakválasztásukat befolyásolták, valamint első éves hallgatóként hogyan ítélik meg a pedagóguspályát. A kérdőívünket 138 hallgató töltötte ki 2018 első felében óvodapedagógia, szociálpedagógia, csecsemő- és kisgyermeknevelő és gyógypedagógia szakokról.

Az eredmények azt mutatják, hogy különbségek vannak az egyes szakok között. A gyógypedagógiára felvett hallgatóknak nagy motivációt jelentett az, hogy jelenleg gyógypedagógus hiány van az országban, valamint kevésbé motiváló számukra a gyermekek szeretete. Fontosabb volt számukra, hogy jó jövedelemmel rendelkezzenek, valamint az is, hogy elismert foglalkozást szerezzenek szemben a kar más pedagógia szakán tanuló hallgatókkal.

Kulcsszavak: presztízs, felsőoktatási hallgatók, pedagógusképzés

Előadó(k) email címe: hegedusroland1989@gmail.com

Szigeti Fruzsina

KI AKAR KÜLFÖLDÖN SZERENCSÉT PRÓBÁLNI?

A magyar emberi erőforrás a világ fejlődésétől elmaradva „fejlődik”, melynek hátterében a vándorlás (is) meghúzódhat. Hazánk voltaképpen az Európai Unió egyik legrosszabbul teljesítő országa, egyre inkább jellemzi a fiatal és képzett egyének „kibocsátása” (Polónyi 2016).

A kivételes elmék külső vándorlása hátrányosan érinti országunk tudományos életét, lassul országunk felzárkózása a többi OECD országhoz, mivel kevesebb azoknak a képzett szakembereknek az aránya, akik a gazdasági tevékenységek mikro- és makro szintjén a leginkább termelékenyek. Mindezért már a vándorlási hajlandóság azonosítása is szükségszerű, ami a tervezett viselkedésemélet alapján a vándorlás pozitívumainak és negatívumainak átgondolása, a szubjektív normák tapasztalása, valamint az érzékelt cselekvési kontroll révén alakulhat át tényleges cselekvéssé, valódi vándorlássá (Ajzen 1991, 2005).

Vizsgálatom célja a Debreceni Egyetem doktoranduszaira vonatkozó vándorlási attitűdök feltérképezése. Mennyire jellemző a debreceni PhD-hallgatókra, hogy külföldön akarnak szerencsét próbálni akár már az abszolválás után (is)? Kik azok, akik valószínűnek tartják a külföldön történő letelepedést, hosszabb vagy akár rövidebb időre? Vándorlási attitűdjeiket mely tényezők határozzák meg? Karrierre, kihívásra, szakmai fejlődésre, elismerésre stb. vágnak vagy egyszerűen az egzisztencia hajtja őket? Feltételezem, hogy a nemzetközi színterekre vágyó doktoranduszok vándorlási mechanizmusai saját választásukhoz, szakmai karrierükhöz kötődnek. Fiatalok, egyedülállók, beszélnek az adott ország nyelvét, könnyen és rugalmasan alkalmazkodnak a kultúrához, humán tőkéjük révén kedvező munkaerő-piaci pozícióba kerülnek, amit a korábbi külföldi tapasztalatok és a külföldön jelenlévő kapcsolathálózat is elősegít (Bauer – Zimmermann 1999, Blaskó – Gödri 2014, Portes 2008, Sik – Örkény 2003, Simonovits 2003).

Kutatásom alapját a „PSQLMA 2017” biztosítja, amiben a 2017-ben (2016/2017/2 és 2017/2018/1 szemeszter) aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkező debreceni PhD-hallgatók szerepelnek.

Kulcsszavak: felsőoktatás, PhD-hallgatók, vándorlási hajlandóság

Előadó(k) email címe: szigeti.fruzsina.89@gmail.com

Nagy Katalin

A VEZETÉS/LEADERSHIP SZEREPE ÉS HATÁSA AZ OKTATÁS MINŐSÉGÉRE

Előadásom célja az, hogy ismertessem doktori disszertációm egyik fő tézispontját, melynek háttéréül felhasználom és elemzem Halász Gábor egy 1966-os korábbi kutatásának eredményeit, ennek vezérelvét tovább vizsgálom, bemutatva saját kutatásaim jelenlegi releváns eredményeit és megállapításait.

Halász Gábor írta korábbi munkájában, hogy „közhely, hogy egy-egy rendszer működésének a színvonalát alapvetően meghatározza a rendszeren belüli vezetés színvonala. Ezért közhelynek kell tekintenünk azt is, hogy bármilyen oktatáspolitikai, amelynek célja az oktatás minőségének a fejlesztése, kiemelt figyelmet kell, hogy szenteljen az iskolákban és az irányító szervezetekben dolgozó vezetőknek. Nagyon sokszor elmondják, hogy az oktatás sikere és eredményessége alapvetően a pedagógusokon múlik. Meghökkenítő ugyanakkor, milyen ritkán halljuk azt, mi minden múlik azokon, akik vezetői felelősséget viselnek az oktatásügyben: mindenekelőtt az óvodák, az iskolák és a kollégiumok vezetőin és az iskolafenntartó önkormányzatoknál dolgozó irányító szakembereken.”

Átgondolva előző gondolatsorokat úgy vélem, hogy az oktatási rendszerünk több mint 50 év elteltével csak most ismeri fel, hogy gyökeresen meg kell változtatnunk azt az elavult vezetői, vezetési szemléletet, amely eddig jellemzően uralkodott és beépült a gyakorlatba.

Kutatásomban végigvizsgálom az oktatási rendszer változásait vezetői szemmel a rendszerváltás előtti időktől napjainkig, arra keresve a választ, hogy maga a rendszer megfelelően támogatja-e azt, hogy előtérbe helyezzük az oktatás minőségének javulását.

Irodalomkutatásomban a saját tapasztalataim mellett nagyrészt Halász Gábor és Polónyi István tudományos kutatásaira és írásaira támaszkodom.

Kulcsszavak: oktatás minősége, vezetői szemléletváltás, oktatáspolitikai

Előadó(k) email címe: nagy.k@eik.bme.hu

Kerülő Judit

A „KOMPLEX ALAPPROGRAM” TAPASZTALATAI, AHOGY A KÉPZŐK LÁTJÁK

A „Komplex Alapprogram” az Európai Unió támogatásával megvalósuló projekt legfőbb célja az, hogy a köznevelési intézményekben folyó oktatás élményközpontúvá váljon a diákok számára és javuljon a végzettség nélküli iskolaelhagyás aránya. A program öt iskolafejlesztő módszerre épül, módszertana a heterogén csoportokban megvalósuló differenciált fejlesztésen alapszik. A projektben valamennyi hazai pedagógusképzéssel foglalkozó felsőoktatási intézmény, így a Nyíregyházi Egyetem is részt vesz. A program három szakaszra bontható.

Az első időszakban valósult meg a fejlesztés, amikor a résztvevő felsőoktatási intézmények szakemberei kidolgozták a differenciált fejlesztés módszertanát, erre épülve pedig az öt iskolafejlesztő módszert. A második szakasz a pedagógusok továbbképzése, felkészítése volt, a harmadik szakasz az iskolai bevezetésről szól.

Referátumomban a második szakasz tapasztalatait mutatom be. A Nyíregyházi Egyetem a pedagógusok továbbképzését 2018 nyarán indította el. 25 iskolában tartottunk felkészítést. 20 tréner 65 tréningen találkozott a program bevezetését tervező intézmények tanáraival. Folyamatosan mérjük, értékeljük a továbbképzések tapasztalatait. A képzések indítása előtt interjúkat készítettünk az iskolák vezetőivel, pedagógus adatfelvételek segítségével szereztünk információkat a tanárok szakmai tapasztalatairól, terveiről, motivációiról, énhatékonyságáról. A pedagógus továbbképzéseket követően vizsgáltuk a képzések megszervezésére és az abban közvetített szakmai tartalmakra vonatkozó tapasztalatokat a pedagógusok és a trénerek beszámolóinak alapján. Referátumomban a tréneri vélemények összegzése alapján mutatom be a program tartalmáról, módszereiről alkotott véleményeket, ismertetem a legnépszerűbb feladatokat, elemzem a résztvevők motiváltságát és bemutatom a továbbképzésen tapasztalt problémákat is. Továbbá arra is választ keresek, jelentett-e bármilyen problémát, ha a továbbképzéseken a pedagógusokkal együtt az intézményvezető is jelen volt. Tapasztalataink, eredményeink fontosak a további képzések megszervezése és tartalmi korrekciója szempontjából is.

Kulcsszavak: Komplex Alapprogram, pedagógus továbbképzés, tréneri tapasztalatok

Előadó(k) email címe: keruloj@gmail.com

Nyilas Orsolya, Kerülő Judit

A DUÁLIS KÉPZÉSEK HAZAI TAPASZTALATAI

A duális képzések magyarországi helyzetéről folytatott kutatást az Expanzió Kft 2018 decemberében. A kutatás célja az volt, hogy megismerjék a felsőoktatási intézmények tapasztalatait, jó gyakorlatát és azokat a problémákat, amelyekkel találkoztak a 2015, a duális képzések elindítás óta a képzést megvalósító intézmények. A képzőintézmények ugyan szerveztek már ebben a témában megbeszéléseket, tapasztalatszerket, de átfogó elemzés még nem készült.

A kutatásban nyolc felsőoktatási intézmény vett részt, ezek mindegyikének jelenleg is van duális képzésben résztvevő hallgatója. Interjúk készültek a duális képzés szervezéséért és lebonyolításáért felelősökkel, egy a képzések szervezését végző külső cég vezetőjével és három olyan cég munkatársával, ahol a duális képzések indulása óta van hallgató. duális képzés az agrár, gazdaságtudományok, informatika, műszaki, vagy természettudomány képzési területeken indított, gyakorlatigényes alap- és mesterképzési szakokon, valamint szociális munka alapképzési szakon folytatható. Ebből következően azok a felsőoktatási intézmények élhetnek a duális képzés indításának lehetőségeivel, akik rendelkeznek az ezekhez a képzési területekhez tartozó alap és ezekre épülő mesterszakok indításának engedélyével.

Annak ellenére, hogy a képzési engedéllyel rendelkező felsőoktatási intézmények kiadványaikban, rendezvényeiken, nyílt napjaikon, az Oktatási Hivatal a felvételt készülő diákok által látogatott honlapokon bőven ellátja információval az érdeklődőket, gyakran tapasztalhatók téves ismeretek, félelmek az új képzési formával szemben. Az is gyakorta előfordul, hogy a szülő beszél le gyereket a duális képzésről, mondván dolgozhat még eleget, addig legyen gondtalan diák, ameddig erre lehetősége van. Pedig a duális képzés számtalan olyan problémára kínál megoldást, ami a felsőoktatással kapcsolatban jogosan vagy jogtalanul, de folyamatosan megfogalmazódik, nevezetesen a képzések túl elméletiek, nem az életre készítik fel, nem veszik figyelembe a szakma, a végzetek leendő munkahelyeinek igényeit. A duális rendszer eddigi tapasztalatairól, annak ellenére, hogy már ötödik éve folyik ilyen formában képzés, átfogó elemzés még nem készült.

Ez az előadás elsősorban a vizsgálatban szereplő kilenc felsőoktatási intézmény tapasztalatait elemzi. Azt mutatja be, milyen előnyöket foglalmaztak meg a képzés szereplői és arra is választ ad, hogy ezeket az elvárásokat részben vagy egészben sikerült-e megvalósítaniuk. Ismerteti továbbá azokat a jó gyakorlatokat is, amelyeket a képzőintézmények annak tartanak és követnek. Az eddigi tapasztalatok biztatóak, remélhetőleg az itt felmerült problémák is megoldhatóak lesznek, ezért készült az elemzés és az ezt bemutató referátum.

Kulcsszavak: duális képzés, jó gyakorlatok, a képzések eredményei és problémái

Előadó(k) email címe: nyilas.orsolya@nye.hu

Serfőző Mónika – Sándor Mónika

KORAGYERMEKKORI PEDAGÓGUSJELÖLTEK EGYETEMI TANULMÁNYAIKKAL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSAI

A felsőoktatási eredményességét, a hallgatók sikeres egyéni egyetemi pályafutását alapvetően meghatározza, hogy hogyan alkalmazkodnak a felsőoktatási tanulási környezetben. Nemzetközi kutatások igazolják, hogy az egyetemi beválás és a korábbi középiskolai sikerek és kudarcok nem függetlenek egymástól. Danilowicz-Gösele (2017).

Kutatásunk egyik célja az volt, hogy megismerjük a képzésbe belépő pedagógushallgatók egyetemi pályafutásukkal kapcsolatos pozitív és negatív elvárásait és megvizsgáljuk, hogy ezen elvárásokat milyen tényezők befolyásolhatják. Ezen kívül vizsgáltuk, hogy hallgatóink korábbi iskolai sikerei, illetve nehézségei összefüggenek-e azzal, hogy aktuálisan milyen az attitűdjük egyetemi tanulmányaikhoz.

Kérdőíves vizsgálatunkban 381 elsőéves, nappali tagozatos (145 fő tanító, 163 fő óvodapedagógus, 73 fő kisgyereknevelő) hallgató válaszolt arra a kérdésünkre, hogy középiskolai tanulmányai során mely területeken érezte magát kiemelkedően jónak, illetve mi az, ami kifejezetten nehéz volt számára? A válaszokat kategóriákba rendeztük és elemeztük.

Hallgatóink többsége középiskolai tanulmányaiban inkább a humán tárgyakat és a nyelveket jelölte meg erősségként, míg a matematika és az ezzel kapcsolatos reál tárgyak jelentették számukra a legnagyobb nehézséget. Ez az eredmény összhangban van, a karunkon végzett egyéb vizsgálatok eredményeivel is (Bagota és Sztányi 2018).

Felsőoktatási tanulmányaik kezdetére irányuló várakozásaik alapvetően pozitívak, ugyanakkor bizonytalanok abban, hogy hogyan fognak megfelelni az egyetemi követelményeknek, hogyan tudják majd beosztani az idejüket, megtervezni tanulásukat; tartanak az önállóságtól, felelősségvállalástól és hogy magukra lesznek utalva.

Célunk az, hogy a kutatási eredmények ismeretében olyan eszközöket dolgozzunk ki, amivel növelhetjük hallgatóink önbecsülését és pozitívabb teret alakíthatunk ki számukra. A képzés fejlesztésével még a jelenleginél is nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk mind az önismereti, mind a tanulásmódszertani kurzusok indítására, valamint biztosítanunk kell a pozitív tanulási tapasztalatok megszerzésének lehetőségét hallgatóink számára - lehetőség szerint a számukra legtöbb előzetes kudarccal megterhelt területeket célozva.

Kulcsszavak: tanulási sikerek, tanulási nehézségek, felsőoktatási várakozások, énkép

Előadó(k) email címe: moni.sandor1@gmail.com

Serfőző Mónika – Böddi Zsófia

KORAGYERMEKKORI PEDAGÓGUSJELÖLTEK EGYETEMI TANULMÁNYOKKAL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSAI

A felsőoktatásba belépő hallgatók körében végzett eddigi kutatások vizsgálták a bemeneti kompetenciákat (pl. Kocsis, 2015; Csapó és mtsai, 2018), a sikeres egyetemi tanulást támogató pszichológiai erőforrásokat (vö. Szabó és mtsai, 2018), a felsőoktatásban tanulók értékeit (pl. Pusztai, 2015; Bocsi, 2016) valamint a bevonódás és a motiváció szerepét a lemorzsolódás megelőzése szempontjából (pl. Czákó és Bolló, 2018). Pedagógusképzési kutatásunk sajátossága, hogy a koragyermekkori nevelés leendő szakembereire (kisgyereknevelők, óvodapedagógusok, tanítók) fókuszál. A felsőfokú pedagógusképzés fiatalabb szakjairól van szó, ahol a társadalmi és anyagi megbecsültség alacsony (pl. Paksi és mtsai, 2015), gyakori vélekedés, hogy a kisgyerekekkel foglalkozás egyszerűbb, módszerei kevésbé tudatosak, gyorsan megtanulhatók.

A képzés legelején, az első két hétben készítettük felmérésünket, mely az elsőéves hallgatók jellemzőit vizsgálta az alábbi szempontokból: (1) szakválasztás motivációi, (2) előzetes elképzelések a pályáról, (3) középiskolai élményekből kibontakozó tanuláskép, (4) várakozások és aggodalmak az egyetemi tanulmányokkal kapcsolatban, (5) a játékról, a játék fejlődésben betöltött szerepéről alkotott laikus nézetek. Zárt és nyitott kérdéseket is tartalmazó, papír alapú kérdőívünket 381 elsőéves nappali tagozatos hallgató (145 fő tanító, 163 fő óvodapedagógus, 73 fő kisgyereknevelő) töltötte ki egy bevezető, pályaszocializációs kurzuson.

Előadásunkban (1) a szakválasztás jellemzőit és motivációit, valamint a (2) középiskolai élményekből kibontakozó tanulásképet elemezzük. A hallgatók többsége (85%) most kezdi felsőoktatási tanulmányait. A szak választásában a belső motívumok játszottak leginkább szerepet, 84% első helyen jelölte meg ezt a szakot. A külső motívumok közül különbség ($p=0,01$) van a szakok között a tanári ajánlás fontosságában. A választást nagyban befolyásolja két további tényező: a pedagógus pályán dolgozó közeli családtag ill. a gyerekek között szerzett saját tapasztalat.

Előzetes iskolai élményeik alapján mennyiségi jellemzők szervezik a tanulásról alakított képüket: sok időt igényel, sok anyagot kell megtanulni, egyhangú folyamat. Ez nincs összhangban az aktív bevonódást igénylő, önszabályozott tanulásra építő kurzusok elvárásaival (Serfőző és mtsai, 2017), ezért van szükség a tanulás támogatására már a felsőoktatásba lépés kiemelt időszakában is.

Kulcsszavak: felsőoktatási szocializáció, pedagógusképzés, pályamotiváció, koragyermekkori nevelés

Előadó(k) email címe: serfozo.monika@tok.elte.hu

Böddi Zsófia – Serfőző Mónika

KORAGYERMEKKORI PEDAGÓGUSJELÖLTEK NÉZETEI A JÁTÉKRÓL A KÉPZÉS ELEJÉN

A felsőoktatási expanzió együtt járt a hallgatók felkészültségének nagymértékű változatosságával. A belépő hallgatók képzésének fejlesztéséről azért kezdtünk gondolkodni, mert a hallgatók előzetes tanulási tapasztalatai egyre kevésbé elegendőek az eredményes felsőoktatási tanulmányokhoz.

A pedagógusképzés, ezen keresztül a pedagóguspálya választásának egyéni meggyőződéseit feltáró szakirodalom kiemelten foglalkozik a pedagóguspálya választásában érvényesülő képzési programok átalakításával. (Feng, L., és Sass, T. R. 2017; Dicke, T., Elling, J., Schmeck, A., & Leutner, D. 2015)

Kutatásunkban a kora-gyermekkori pedagógusképzésbe belépő hallgatók pályaképével foglalkozunk. Arra keressük a választ, hogy a pedagóguspálya elején, a képzés indulásakor milyen meggyőzések határozzák meg a választást. Ezek a feltételezések korábbi tapasztalatainkból és a szűkebb vagy tágabb közösségük elvárásaiból állnak össze (Beltman et al, 2015). A pedagógusok pályaképe jelentősen változik karrierjük során és eltér attól, amit a képzés elején feltételeztek (Beijaard et al, 2004), ez az oktatási változásokból is következik (Vähäsantanen, 2015). Szükség van új szakmai szerepek adaptálására, a szakmai identitás változtatására és arra, hogy új megközelítéseket is képesek legyenek alkalmazni munkájuk során (Hargreaves, 2005; Hoekstra et al, 2009). Erre a folyamatos szakmai fejlődésre az alapképzés során kell felkészítenünk a leendő pedagógusokat. A kezdeti pályakép elemzése révén arról tudhatunk meg többet, hogy honnan indul ez a tanulási folyamat, milyen motivációs tényezőkre lehet alapozni, hogyan lehet ezzel is segíteni a későbbi pályán maradáshoz.

A pályapercepció és annak szakválasztásra gyakorolt hatása problémakörben az alábbi kutatási kérdésekre kerestünk választ: 1. Mit tudnak a választott szakról, a hozzá tartozó pályáról a hallgatók a képzés legelején? Mi vonzó benne számukra? 2. Hogyan kapcsolják ezeket a jellemzőket saját erősségeikhez? Mit gondolnak, miben kell fejlődniük?

A képzés legelején, az első két hétben készítettük felmérésünket, mely az elsőéves hallgatók jellemzőit vizsgálta az alábbi szempontokból: (1) szakválasztás motivációi, (2) előzetes elképzelések a pályáról, (3) középiskolai élményekből kibontakozó tanuláskép, (4) várakozások és aggodalmak az egyetemi tanulmányokkal kapcsolatban, (5) a játékról, a játék fejlődésben betöltött szerepéről alkotott laikus nézetek.

Zárt és nyitott kérdéseket is tartalmazó, papír alapú kérdőívünket 381 elsőéves nappali tagozatos hallgató (145 fő tanító, 163 fő óvodapedagógus, 73 fő kisgyerekeknevelő) töltötte ki egy bevezető, pályaszocializációs kurzuson."

Kulcsszavak: pályakép, tanulási környezet, tanulási paradigma, oktatási változások, kora-gyermekkor

Előadó(k) email címe: bajzathangela@gmail.com

Kováts Gergely

A BIZALOM SZEREPE EGY FELSŐOKTATÁSI REFORM MEGVALÓSULÁSÁBAN: A FENNTARTÓI MEGÁLLAPODÁSOK ESETE

A cikk a magyar felsőoktatásba 2008 és 2010 között működő hároméves fenntartói megállapodás bevezetését és működését vizsgálja. A tanulmány fő kérdése, hogy az intézmények vajon miért írtak alá olyan megállapodást, amely jelentős kockázatokkal járt rájuk nézve, és amelyek bekövetkezése nagyon valószínű volt. A kérdést a bizalommal foglalkozó szakirodalom, Mayer és munkatársai (1995) bizalom modellje alapján vizsgáltam. Ehhez interjút készítettem az Oktatási Minisztérium egykori munkatársaival és intézményi vezetőikkel, amelyeknek során vizsgáltam a Minisztérium megbízhatóságának, jóindulatának és integritásának észlelését, az intézmények kockázatcsökkentő kísérleteit.

Kulcsszavak: Bizalom, finanszírozás, felsőoktatás

Előadó(k) email címe: gergely.kovats@uni-corvinus.hu

Major-Kathi Veronika – Ollé János

A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK NEMZETKÖZIESÍTÉSE MINT AZ INTÉZMÉNYI KULTÚRA VÁLTOZÁSÁNAK INDIKÁTORRENDSZERE

Absztrakt: A felsőoktatásban a fokozódó társadalmi és intézményen belüli elvárásokkal arányosan egyre inkább jellemző a professzionalizálódó menedzsment, a stratégiai tervezés és fejlesztés és a változások objektív mérhetősége (McCaffery, 2010., Sullivan és mtsai, szerk. 2012).

A hazai felsőoktatásban a mai napig az 1990-es, 2000-es években meghatározó nemzetköziesítési koncepciók (pl.: Knight és de Wit, 1995., Quiang, 2003., Teichler 2004., Hudzik, 2011., de Wit, 2016, stb.) a meghatározók, melyek főként a hallgatói asszimiláció támogatását célozzák. Ugyanakkor létfontosságú felismerni, hogy az intézményi kultúrában jelen lévő multikulturális nyitottság akkor válhat igazi értékkel, ha a kölcsönhatást állítja fókuszba, és teret enged az interkulturális találkozások révén létrejövő új értékek intézményformáló hatásának is.

Hipotézisünk szerint az intézményi kultúrát érintő célzott fejlesztések fenntarthatóságának és eredményességének feltételei közé tartozik a kreatív és adaptív implementáció, a visszacsatolásokat lehetővé tevő indikátorrendszer és mérhetőség, az intézményi kultúrát érintő párhuzamosan zajló fejlesztések hasonlóságainak, különbségeinek és kölcsönhatásainak ismerete.

Egy felsőoktatási intézmény nemzetköziesítésének komplex folyamata az intézményi tevékenység és produktivitás szinte minden területére hatással van, az intézményi kultúra fejlődésének olyan narratívája, amelyik esettanulmány jellegű példát szolgáltatva változást vizsgálókat összehasonlító értelmező elemzéséhez.

Kulcsszavak: felsőoktatás intézményi kultúra, minőségfejlesztés, oktatói-kutatói teljesítményértékelés, nemzetköziesítés

Előadó(k) email címe: mkveronikaa@gmail.com

Morvai Laura – Hodossi Sándor

DIPLOMÁN INNEN ÉS TÚL – EGY EGYHÁZI FELSOÓKTATÁSI INTÉZMÉNY ESETE

A diplomás pályakövetés makro, mezo, mikro szinten egyaránt releváns és jól hasznosítható adatokhoz juttatja a felsőoktatás különböző stakeholdereit (Széll et al. 2016). Kis számuk és speciális képzési kínálatuk miatt ritkán taglalt kérdés az egyházi felsőoktatási intézmények (Soltész 2005), hallgatóik (Szemerszki 2006) és méginkább a diplomás pályakövetésük helyzete (Orosz & Sági 2018). A nemzetközi szakirodalomban, ha vizsgálják is az egyházi felsőoktatást, akkor a felekezeti identitás (Blevins 1998, Davignon 2013), a modernizáció (Szolár 2010) jelentik a vizsgálódások fő csapásirányait. Az egyházi felsőoktatási intézmények egy része a hitéleti szakokon túl világi képzést is folytat. Korábbi kutatások (Pusztai 2015) azt mutatták, hogy az egyházi pedagógusképzésben végzett pedagógusok a pályához jobban ragaszkodnak, eltérő nevelési elvekkel rendelkeznek, és más feladatokat tartanak fontosnak, mint az állami felsőoktatásban végzettek.

Kutatásunkban az alábbi kérdésekre keressük a választ: Milyen háttérű fiatalok és miért választják az egyházi felsőoktatási intézményt? Van-e különbség a hitéleti és nem hitéleti szakosok társadalmi háttérében? A hallgatók társadalmi háttére és az elhelyezkedés között van-e összefüggés?

A vizsgálat adatbázisát egy hazai intézményi komplex hallgatói életút követést megvalósító rendszere adja, mely nem az országos DPR kutatás kérdőívével, hanem saját mérőeszközökkel dolgozik. Eredményeink azt mutatták, hogy a hitéleti és nem hitéleti képzésbe érkezők egyaránt magas hivatástudattal rendelkeznek, családi háttér szempontjából viszont nagy különbségek látszanak.

A szakirodalom (Eucation 2013) is megerősíti az eredményünket, miszerint egy kis intézmény esetén a kapott eredmények nagyobb jelentőséggel bírnak, könnyebben hasznosíthatók a gyakorlatban is, a minőségbiztosítás meghatározó részét képezhetik.

Kulcsszavak: felsőoktatás, diplomás pályakövetés, intézményválasztás, munkaerőpiac

Előadó(k) email címe: morvailaura@gmail.com

Jancsó Tamás

AZ ELTE BELSŐ INTÉZMÉNYI KAPCSOLATRENDSZERÉT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

Kutatásomban az ELTE belső kapcsolatrendszerét, és az ezt meghatározó elemeket vizsgálom. A munka leginkább az oktatásföldrajzi, és azon belül a tudásmiliő vizsgálatok közé sorolható be. Arra voltam kíváncsi, hogy az egyetem milyen környezetet biztosít az ott dolgozó és tanuló egyetemi polgárok számára. A földrajzos kiindulási alap mellett az interdiszciplináris szemlélet jegyében a szociológia, a szociálpszichológia, a környezetpszichológia kapcsolódó eredményeit, módszereit is felhasználom.

Két kérdőíves vizsgálatot végeztem el, az ELTE hallgatói, valamint az oktató-kutatói között. Az eredmények alapján megállapítható, hogy sok szempontból gyengék a kapcsolatok az egyetemen belül, különösen igaz ez a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karra és a Tanító- és Óvóképző Karra. Ez a két kar lehetőséget teremt az egyetemi integrációk hatásainak vizsgálatára is. A hallgatók egyetemi identitása erős, azonban az oktatói felmérés a bürokrácia és a pénzhiány komoly problémáira is felhívja a figyelmet. Kiemelhető még, hogy számos kapcsolatban konfliktusok rajzolódnak ki. A hallgatók között az Állam- és Jogtudományi Karral kapcsolatos negatív vélemények szembetűnőek. Az oktatóknál pedig a Pedagógiai és Pszichológiai Kar negatív megítélése a természettudósok és bölcsészek között.

A kutatás során az egyik fő vizsgálati módszer a mentális térképezés, amit egy jelentős térbeli kiterjedéssel rendelkező intézmény belső kapcsolatrendszerének megismerésére még nem használtak hazánkban.

Kulcsszavak: oktatásföldrajz, tudásmiliő, mentális térképezés, interdiszciplinaritás

Előadó(k) email címe: jancsotomi@gmail.com

Timea Lakatos

ROMA PROGRAMOK A FELSOŐOKTATÁSBAN

A társadalom új fejlődési céljait általában az értelmiségek szokták megfogalmazni. Amióta a roma közösségben is vannak értelmiségek, ők azok, akik a romák azonosságtudatát, egyúttal közösségi tudatát alakítják és erősítik (Forray R. Katalin 2012). Előadásomban olyan programokat ismertetek, melyek Magyarországon roma/cigány fiatalok számára nyújtanak lehetőséget arra, hogy felsőfokú tanulmányokat folytathassanak a Közép-európai Egyetemen, annak érdekében, hogy tanulmányaik befejeztével saját közösségeik hatékonyabb segítői lehessenek. A Roma English Language Program (RELP) és a Roma Graduate Preparation Program (RGPP) olyan intenzív angol nyelvi képzés, amely nem csak nyelvi tudással, hanem különböző kompetenciákkal is segítséget ad a roma/cigány tanulóknak ahhoz, hogy angol nyelvű MSc szintű diplomával rendelkezzenek.

A felsőoktatás inkluzív válna Európában is fókuszba került az elmúlt évtizedekben, azokat a csoportokat célozva, akik részvétele mérhetően alulreprezentált ezen a területen – legyen szó a nők, az etnikai kisebbségek, az alacsony társadalmi-gazdasági helyzetű, a korai iskoláztatási hátrányokkal sújtott személyek vagy a migránsok csoportjáról (Varga 2015). Az inkluzív rendszer működtetési feltételeit alapul véve, kutatásomban a RELP és RGPP programban részt vevő, 16 országból érkező roma/cigány tanulók összetételét vizsgálom.

Kutatási célom továbbá, a tanulók tanulmányi előmenetelének áttekintése is, valamint feltérképezni azokat a társadalmi, szociális és szülői hatásokat, melyek alapképzésükhöz vezettek. A kutatás részeként kvantitatív és kvalitatív módszerek, így a program statisztikai adatainak elemzése, a diákokkal végzett kérdőíves kutatás, és az oral history interjú alkalmazásával kerül felmérésre. Előadásomban a vizsgálat aktuális eredményeiről számolok be.

Kulcsszavak: roma/cigány, felsőoktatás, inkluzív környezet

Előadó(k) email címe: lakatos.timeja@gmail.com

Tamás Pinczés

AZ EGÉSZSÉGMAGATARTÁS ÉS A KOHERENCIA-ÉRZÉS KAPCSOLATA LEENDŐ TANÍTÓK KÖRÉBEN

A magyar tanulók egészségi állapota elmarad az európai átlagtól (ESPAD, 2015). Az eredmények ugyan ismertek, de azok kiváltó okaira is érdemes figyelmet fordítani. Antonovsky elmélete arra hívja fel a figyelmet, hogy az egészségi állapot mozgatórugója a koherencia-érzés, hiszen összefüggés igazolható az egészség és a koherencia-érzés között (Eriksson és Lindström, 2006).

Adatgyűjtésünkre (N=83) 2016. év elején került sor a DRHE Tanítóképzési Intézetben. Kutatásunk alapját egy önkitöltéses kérdőív alkotta, amely kitért az egészségmagatartási szokásokra, szubjektív egészség önértékelésre és a koherencia-érzésre. Az adatokat t-próba, keresztábra és ANOVA módszerrel elemeztük (SPSS).

Megállapíthatjuk, hogy a tanítók 61,4%-a dohányzott már, és az alkoholt szinte mindenki kipróbálta. A koherencia skála pontértékeinek átlaga fordított arányban volt a dohányzással és az alkoholfogyasztással. Az egészségi állapot (jobb) értékelésével pedig egyenes arányban. Az egészségmagatartás és a sportolás között ugyanakkor nem igazolható összefüggés.

Megállapítható tehát, hogy a leendő tanítók nem igazán mutatnak jó példát az egészségmagatartásuk alapján. Azonban kiemelendő, hogy a koherencia-érzés függvényében az egészségmagatartás kedvezőbbnek mutatkozik és az egészségi állapot önértékelésére is jótékonyan hat.

Kulcsszavak: koherencia, tanító, egészségmagatartás

Előadó(k) email címe: pinczes.tamas@drhe.hu

Máté-Szabó Barbara

A FELŐOKTATÁSI SZAKKÉPZÉS HALLGATÓI AZ ÉSZAK-ALFÖLDI RÉGIÓBAN

Az előadásunkban a felsőoktatás szakképzésben tanuló hallgatókat vizsgáljuk. A felsőoktatási szakképzés, korábban felsőfokú szakképzés (2003–2013) és akkreditált iskolarendszerű felsőfokú szakképzés (1998-2003) témájában az elmúlt 20 évben több jelentős kutatás zajlott. Egyrészt a hallgatói oldallal foglalkozó kutatások (Hrubos, 2002; Szemerszki, 2012), amelyek elsősorban a képzésben tanulók társadalmi összetételére, szocio-kulturális hátterére összpontosítottak, másrészt a munkaerő-piaci és hallgatói oldallal egyaránt foglalkozó kutatások (Szemerszki, 2006; Fehérvári- Kocsis 2009) is voltak.

Munkánk során a hazai kutatások eredményeire alapozva kérdőíves vizsgálatot végeztünk. A kérdőíves vizsgálat az észak-alföldi régió 4 intézményében, a Debreceni Egyetem, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem, a Neumann János Egyetem és a Nyíregyházi Egyetem különböző karain felsőoktatási szakképzésben nappali és levelező tagozaton tanuló hallgatók körében zajlott. Összesen 826 fő töltötte ki kérdőívünket. Előadásunkban a hallgatók társadalmi hátterének vizsgálata mellett a tanulási motivációjukat, továbbtanulási szándékukat, munkavállalási terveiket és jövőképüket elemezzük.

Az eredmények segítségével választ kaphatunk arra, hogy a FOSZK hallgatók milyen tanulási motivációkkal rendelkeznek, emellett milyen céljaik is vannak az oklevelük átvételét követően.

Kulcsszavak: felsőoktatási szakképzés, intézmények, tanulási motiváció

Előadó(k) email címe: szabobara89@gmail.com

Dusa Ágnes Réka – Kocsis Zsófia – Markos Valéria

A CIVIL AKTIVITÁS, A HAZAI ÉS A KÜLFÖLDI MUNKAVÁLLALÁS KÜLÖNBÖZŐ MEGJELENÉSI FORMÁI A LEMORZSOLÓDÁS FOLYAMATÁBAN

A felsőoktatásban lévő fiatalok egy sajátos kultúrát teremtettek, amelyhez a tanulmányaik elvégzése mellett az egyetemi élettel együtt járó társasági, kulturális eseményeken való részvétel is köthető (Kozma, 2006). Ezek közül kiemelendő az hallgatói munkavállalás és a civil szervezetekben való részvétel. A felsőoktatási hallgatók önkéntes és fizetett munkavállalását növekvő tendencia jellemzi. Ezeknek a tevékenységeknek számos előnye van a jövőbeli megtérülés szempontjából, azonban a lemorzsolódás egyik lehetséges okaként megjelenik a munkaerőpiac vonzása. Masevičiūtė et al. (2018) kutatása szerint a hallgatók negyede munkahelyi okok miatt szakította meg a tanulmányait. Valamint a hallgatók részéről ehhez kapcsolódhat az általuk végzett szak piacképességének negatív megítélése, amely az egyetemi tanulmányok félbeszakításához vezethet. Kutatások igazolják, hogy a felsőoktatásba való belépést követően a hallgatók gyakran felhagynak önkéntes munkavégzésükkel, hiszen a tanulmányaiknak több időt és energiát szentelnek (Hustinx et al., 2005). A jelenlegi kutatásunkban arra fókuszáltunk, hogy a munkavállalásnak és a civil aktivitásnak milyen szerepe volt a lemorzsolódás folyamatában. A Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD-H) 2018-ban végzett kutatásának adatbázisát (DEPART 2018) használtuk fel. A vizsgálat során olyan volt hallgatókat kerestünk fel, akik az elmúlt 10 évben diplomaszerzés nélkül félbehagyták felsőoktatási tanulmányaikat. Harminckét magyarországi (elsősorban Észak-alföldi) és öt határon túli felsőoktatási intézmény egykori hallgatóját kerestünk fel hólabda módszerrel, összesen 605 fő töltötte ki a kérdőívet. Vizsgálatunkban elemeztük, hogy a hallgatók a felsőoktatási tanulmányaikat mennyiben hajlandók megszakítani az önkéntes tevékenységvégeztésükért cserébe. A jelenlegi kutatásunkban megvizsgáltuk, hogy a lemorzsolódott hallgatók milyen gyakran és milyen okokból végeztek fizetett munkát, és önkéntes munkát a tanulmányaik során.

Kulcsszavak: civil aktivitás, hallgatói munkavállalás, lemorzsolódás, külföldi munkavállalás

Előadó(k) email címe: agnesdusa@gmail.com

Markos Valéria

AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT SORÁN BEKÖVETKEZETT TANULÁSI FORMÁK VIZSGÁLATA

Előadásunk célja annak vizsgálata, hogy az iskolai közösségi szolgálat során vajon végbemehet-e tanulási folyamat, és ha igen, mi jellemzi azt. Feltételezzük, hogy a közösségi szolgálat a tapasztalati és a közösségi tanulás egy formája, mely során aktív tanulás, transzformatív tanulás és a szolgálati jelleg egyaránt jelen van. Előadásunkban 12. évfolyamos középiskolás diákok körében vizsgáljuk a közösségi szolgálat során végbement tanulási folyamatokat (N=637). Vizsgáljuk azt is, hogy kimutatható-e különbség az egyes háttértényezők mentén (pl. nem, megye, iskolatípus, kulturális és gazdasági tőke, vallásosság) abban a tekintetben, hogy a tanulók tudtak-e profitálni a szolgálat során tanultakból az oktatási intézményekben, valamint a szolgálat alatt tudták-e hasznosítani az iskolai tudást. Az eredmények azt mutatják, hogy a településtípus, iskolatípus, a kulturális tőke és a tanulmányi átlag szignifikáns hatással van a tanulásra.

Kulcsszavak: iskolai közösségi szolgálat, tapasztalati tanulás

Előadó(k) email címe: markosvaleria.90@gmail.com

Révész-Kiszela Kinga

AZ ADHD JELENSÉGGKÖRE: A MOTOROS- ÉS A TANULÁSI KÉPESSÉGEK, MINT PROBLÉMÁS TERÜLETEK

Magyarországon általános problémaként értelmezhető az ADHD tüneteinek és viselkedéses megnyilvánulásainak összetévesztése a hipermotilitás fogalmával és jelenségével, azonban ez a tünetegyüttes ennél átfogóbb és mind a motoros, mind a tanulási képességek szempontjából más megítélést igényel (Harvey és Reid, 2003; Pitcher és mtsai, 2003).

Kutatások igazolják, hogy azon gyermekeknél, akiknek a mozgásában problémát észlelünk, veszélyeztetettek lehetnek figyelemzavarra, valamint tanulási és pszichoszociális problémák kialakulására is (Dewey és mtsai, 2002; Blythe és mtsai, 2017). Vagyis az ADHD tüneteinek gyökerét a motoros képességstruktúra-beli eltérésben és a megkésett idegrendszeri érés miatt kialakuló tanulási nehézségekben, zavarokban kell keresni.

Vizsgálatunkban ADHD tüneteket mutató nagycsoportos óvodás gyermekek (N=19) tanulási- és motoros képességeit mértük fel és hasonlítottuk össze például motorosan alulteljesítő, megtartott csecsemőkori reflexekkel élő, stb. gyermekek eredményeivel a jelenség feltárása, valamint az iskolaérettség kritériumainak megállapítása céljából. A használt tesztek a DIFER teszt, valamint az Alapozó Terápia tájékoztató vizsgálata, és csecsemőkori reflexvizsgálat volt.

Feltételeztük, hogy az ADHD tüneteket mutató gyermekeknek a motoros- és a tanulási képességei is alacsonyabbak az életkorban elvárhatótól, azonban ezen hipotézisünk csak részben igazolódott be. Hiszen tanulási képességek terén valóban a legérzékenyebb csoportról van szó, míg motorosan ez a megállapítás nem bizonyult helytállónak.

Előadó(k) email címe: revesz-kiszela.kinga@uni-eszterhazy.hu

Gősi Zsuzsanna – Patakiné Bősze Júlia

HOGYAN TOVÁBB? AZ ELTE SPORTSZAKOS ALAPKÉPZÉSEINEK JÖVŐJE A KÖTELEZŐ NYELVVIZSGA TÜKRÉBEN

A szabályozás szerint a 2020 szeptemberében induló alap- és osztatlan képzésre csak azok vehetők fel, akik legalább B2 szintű, általános nyelvi, komplex nyelvvizsgával rendelkeznek. A 335/2014-es kormányrendeletben a felvételi eljárás több pontját is módosították. Ezek közül a nyelvvizsga az, amely a szakértők szerint csökkenteni fogja a hallgatói létszámot (eduline.hu). A módosítás rávilágít arra, hogy a magyar oktatáspolitikai kiemelt értékkel ruházza fel a nyelvvizsgát (Fekete és Csépes, 2018). A KSH 1998-ban és 2010-ben vizsgálta a 15-29 éves korosztályt a nyelvtudás szempontjából. Az időszak alatt egyértelműen pozitív változások következtek be. A nyelvvizsgával rendelkezők aránya 14%-ról 30,2%-ra nőtt. (Szilágyi, 2013) Azonban az elmúlt években a felvételt nyert hallgatók közül nagyságrendileg 40%-a nem rendelkezett nyelvvizsgával (eduline.hu).

Kutatásunk során arra kerestük a választ, hogy az ELTE Sport- és Rekreációs-szervezés képzéseinek esetében a felvett hallgatók, milyen arányban rendelkeztek középfokú nyelvvizsgával, és milyen egyéb többletpontszámot tudtak érvényesíteni. A felvételt nyertek közül több mint 70 % rendelkezett nyelvvizsgával. Az országos átlagnál ez kedvezőbb. Az eljárás során szinte kivétel nélkül érvényesítettek többletpontokat. A rendelet életbe lépésének hatására a felvételt nyert hallgatók létszáma várhatóan nem fog csökkenni, azonban a felvételi pontszáma igen.

Kulcsszavak: kötelező nyelvvizsga, felvételi eljárás, felvételi pontszámok

Előadó(k) email címe: gosi.zsuzsanna@ppk.elte.hu

Farkas János

MOTIVÁCIÓ A HAZAI GAZDASÁGI SZAKNYELVOKTATÁSBAN

A kutatás célja, hogy a hazai felsőoktatásban folyó szaknyelvi képzés jellemzőit feltárja, mely részét képezi a partiumi térség felsőoktatási intézményeiben folyó gazdasági szaknyelvoktatást feltáró összehasonlító nemzetközi kutatásnak. Ennek első lépéseként a hazai felsőoktatási intézmények szaknyelvi képzésének motivációs vetületét veszi górcső alá a kutatás. Az empiria számos magyarországi egyetemen lebonyolított kérdőíves kutatás nyomán mutatja be a szaknyelvi képzés motivációs aspektusait. A felsőoktatási intézmények karain folyó gazdasági szaknyelvi képzésére vonatkozó kérdőívek jól reprezentálják a hallgatók szaknyelvi motivációval kapcsolatos attitűdjeit a kvantitatív vizsgálati eredmények bemutatásával. Az általános elv, hogy a tanulónak aktív szerepet kell játszania a tanulási folyamatban, széles körben elfogadottak. Ezt az elvet figyelembe véve a poszterbemutató azt a feltevést és egyben hipotézist veszi figyelembe, hogy a szaknyelv hatékony megtanulásához a motiváció elengedhetetlen. Az idegennyelv nyelv elsajátításának egyik fő pszichológiai tényezője, amely sokoldalú interakciókat eredményez más affektív, kognitív és kontextus faktorokkal a nyelvtanulás során. A kutatás gyakorlati jelentősége jelentős, ugyanis a szaknyelvi motivációt vizsgálva kiderül, hogy azt a tanulási folyamat határozza meg és hatással van az osztályteremben nyújtott nyelvi teljesítményre.

Kulcsszavak: gazdasági szaknyelvi motiváció, felsőoktatás, szaknyelvi képzés

Szerző(k) email címe: farkas.janos@econ.unideb.hu

Jancsó Tamás

AZ ELTE BELSŐ INTÉZMÉNYI KAPCSOLATRENDSZERÉT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

A poszterbemutatón a szekcióelőadásban megtartott kutatásom részleteit szeretném majd bemutatni. Kutatásomban az ELTE belső kapcsolatrendszerét, és az ezt meghatározó elemeket vizsgálom. A munka leginkább az oktatásföldrajzi, és azon belül a tudásmilió vizsgálatok közé sorolható be. Arra voltam kíváncsi, hogy az egyetem milyen környezetet biztosít az ott dolgozó és tanuló egyetemi polgárok számára. A földrajzos kiindulási alap mellett az interdiszciplináris szemlélet jegyében a szociológia, a szociálpszichológia, a környezetpszichológia kapcsolódó eredményeit, módszereit is felhasználom.

Két kérdőíves vizsgálatot végeztem el, az ELTE hallgatói valamint az oktató-kutatói között. Az eredmények alapján megállapítható, hogy sok szempontból gyengék a kapcsolatok az egyetemen belül, különösen igaz ez a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karra és a Tanító- és Óvóképző Karra. Ez a két kar lehetőséget teremt az egyetemi integrációk hatásainak vizsgálatára is. A hallgatók egyetemi identitása erős, azonban az oktatói felmérés a bürokrácia és a pénzhiány komoly problémáira is felhívja a figyelmet. Kiemelhető még, hogy számos kapcsolatban konfliktusok rajzolódnak ki. A hallgatók között az Állam- és Jogtudományi Karral kapcsolatos negatív vélemények szembetűnőek. Az oktatóknál pedig a Pedagógiai és Pszichológiai Kar negatív megítélése a természettudósok és bölcsészek között."

Kulcsszavak: oktatásföldrajz, tudásmilió, mentális térképezés, interdiszciplinaritás

Szerző(k) email címe: jancsotomi@gmail.com

Dusa Ágnes Réka

A MOBILITÁSI TŐKE FELTÉRKÉPEZÉSE A MAGYAR IFJÚSÁGBAN

Az Európai Unió egyik alapelve a munkaerő szabad áramlása, s ezért támogatott cél a fiatalok tanulási és munkavállalási célú földrajzi mobilitása. Ugyanakkor számos országban ezt a témát elsősorban az agyelszívás és elvándorlás (népességcsökkenés) veszélye szempontjából szokták megközelíteni. A magyarok kivándorlását a kilencvenes évek elején a rendszerváltás, majd 2004-ben az uniós csatlakozás lendítette fel. A KSH (2018) adatai szerint a 2017-ben külföldre költöző magyarok 43%-a 30 év alatti volt, többségük férfi, és túlnyomó részük nem házas. Mivel az elvándorlók egyre magasabb arányban a fiatal korosztályból kerülnek ki, ezért különösen fontos a migrációs potenciált és a mobilitási tőkét a körükben felmérni.

Az elemzésünk során a Magyar Ifjúság 2016 (N=8000) adatbázist használtuk fel, hogy megvizsgálhassuk a külföldi munkavállalás iránt nyitott és az attól elzárkózó 15-29 éves magyarországi fiatalok közötti különbségeket. A mobilitási vizsgálatok során hagyományosan használt változók mellett olyan speciális, összetett változók hatását is bevontunk a regressziós vizsgálatba, mint a mobilitási tőke.

Kulcsszavak: munkavállalási mobilitás, mobilitási tőke, kivándorlás

Szerző(k) email címe: agnesdusa@gmail.com

Fodor Emőke

A MEZŐSÉGI SZÓRVÁNYOKTATÁSI PROGRAM

A Mezőségi Szórványoktatási Program összehangolt és tervszerű módon, hosszútávon biztosítja a mezőségi szórványközösség anyanyelven történő oktatását. A programot 1999-ben indította el a választói Kallós Zoltán Alapítvány és ehhez csatlakozott 2000-ben a szamosújvári Téka Alapítvány a helyi református egyházzal együtt. Az indulástól eltelt 19 év alatt több mint 400 gyerek tanulhatott és tanul magyarul. Felépült két korszerű kollégium, ahol civilizált életkörülményeket és minőségi oktatást biztosítunk. Válaszúton az óvodások és az 1-4 osztályosok meg a szakiskolások, Szamosújváron az 5-12 osztályosok jelentik a célcsoportot.

Munkánk által azonosítjuk azokat a mezőségi tanulókat, akik számára lakóhelyükön nem biztosítható az anyanyelvi oktatás; azokat a családokat, amelyek nehéz szociális helyzetük miatt nem vállalhatják gyerekeik oktatását. A bentlakásokban élő gyerekek, fiatalok számára biztosítjuk az anyanyelvi oktatást a választói és a szamosújvári állami iskolák magyar nyelvű oktatási vonalain; a civilizált és korszerű életkörülményeket és önfelnevelési lehetőségeket.

A szamosújvári Téka Szórványkollégium a 2018-2019-es tanévben 140 diákról gondoskodik. Ők 29 mezőségi településről származnak. A teljesen civil hátterű kollégiumok közé tartozunk. Nincs mögöttünk fenntartó önkormányzat, iskola vagy a román állam.

Kulcsszavak: szórvány, oktatás, identitás

Előadó(k) email címe: fodor_emoke@yahoo.com

Homoki Andrea – Czinderi Kristóf

HOLTARTÓMÉTER?!" – AZ ÓVODAI ÉS ISKOLAI SZOCIÁLIS SEGÍTŐK MEGJELENÉSE A KÖZNEVELÉSBEN

Absztrakt: Prezentációnkban a HERA Gyermekvédelmi és Szociálpedagógiai Szakosztályához kapcsolódó kutatásunk eredményeivel a 2018 szeptemberétől bevezetett új gyermekvédelmi szolgáltatást nyújtó óvodai, iskolai szociális segítő szakemberek által nyújtott tevékenységek jellemzőit, továbbá a szolgáltatáshoz kapcsolódó társszakmák és érintettek elégedettségi vizsgálatát, szükségletfelmérését végeztük, fél évvel a szolgáltatás bevezetését követően.

A köznevelési intézményekben megvalósított szociális segítő tevékenységet Ivanics (2018) közlekedési csomópontként értelmezi, melynek középpontjában a segítő szociális munkás, szociálpedagógus, pedagógus, gyermekvédelmi feladatokat ellátó szakember áll. A képi metafora utal arra, hogy a segítőnek, akármilyen végzettséggel tölti is be a feladatát multidiszciplináris tudással (Makai 2003; Soós 2017; Homoki 2012, 2018) kell rendelkeznie annak érdekében, hogy képessé váljon komplex módon segíteni az iskola aktorainak az iskolai csoportokba és közösségbe való sikeres beilleszkedését (Buda 2009 Bányai 2003), a hatékonyságát növelő egyéni-környezeti-társas eredményességet elősegítő preventív eszközök és módszerek pontos szükségletközpontú választásával és szakszerű alkalmazásával (Eisenbach 2009; Susánszky 2011; Gönczi 2014; Varga Júlia 2015).

Fókuszcsoporthoz tartozó interjú és statisztikai adatelemzés módszerével tártuk fel a válaszadó iskolai szereplők tapasztalásait, észrevételeit, dilemmáit az óvodai, iskolai szociális segítés hétköznapi gyakorlatáról. A válaszadó intézmények között a köznevelési intézmények minden szintje megjelenik óvodától a középiskoláig, különböző településtípusokról érkeztek az intézményvezetők által delegált képviselők, jellemzően a hátrányos helyzetű gyermekek száma a megkérdezett intézményekben azonos arányban alakult 10-20% között szóródik.

A metafora-analízis és az interjú módszerekkel feltárt eredményeink azt mutatják, hogy a bevezetést követően az új szakember megjelenését minden intézménytípusban nagy várakozással fogadták, azonban a bevezetést követő fél év elteltével ambivalens érzéseket tükröznek a válaszok. A szolgáltatás kereteinek, a szolgáltató személyiségének és szakmai tudásának korlátai éppúgy tetten érhetők, mint a sikeresen megvalósított együttműködés eredményeként a gyermek tanulmányi munkájához szükséges előmozdító háttértámogatás biztosítása.

A válaszadók többsége a fókuszcsoporthoz tartozó interjú keretében alkalmazott „holtartóméter”-skálánkon lassú beindulást és haladást jelző válaszokat jelöltek."

Kulcsszavak: óvodai iskolai szociális segítés, szükségletfelmérés, elégedettség, társszakmák együttműködése, preventív módszerek

Előadó(k) email címe: andi.homoki@gmail.com

V.Gönczi Ibolya

SZOCIÁLIS SEGÍTŐK A KÖZNEVELÉS RENDSZERÉBEN

A társadalmi, gazdasági, politikai téren megjelenő átalakulások hatásai csak az utóbbi két évtizedben több területen lényeges változásokban tükröződnek vissza. Jelentősen átstrukturálódtak a hagyományos családmmodellek, a szülők nevelési módszerei, bizonytalanság jellemzi egyre több család életvitelét, értékrendjét. Ebből is eredeztethető, hogy növekszik a különböző típusú problémával (agresszivitás, adaptációs nehézségek, figyelemzavar, szorongás) küzdő gyerekek száma, aminek következtében a köznevelés rendszerében egyébként is leterhelt pedagógusokra újabb feladatok hárulnak. E helyzet kezelésére, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében indokolt a köznevelési intézményekben folyó szociális támogató szolgáltatások bővítése.

2018.szeptember 1-től a család- és gyermekjóléti központok szociális segítőket rendeltek a köznevelési intézményekbe, akiknek az összetett feladata között prioritást kap a prevenció, a gyermekvédelmi problémák megelőzése. Az állás betöltéséhez előírt végzettség szükséges (felsőfokú szociális szakképzettség, illetve gyermek- és ifjúságvédelmi tanácsadó oklevéllel rendelkező: nevelőtanár, pedagógus, pedagógiai előadó, pszichopedagógus, gyógypedagógus). Tevékenységük harmonizál a Gyvt. 40/A. § (2) ag) pontjával, amely értelmében a család- és gyermekjóléti központ az általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat biztosít. Munkájuk során nem csak a gyermekek, de a szülők, pedagógusok irányába is segítséget nyújtanak a központ emberei.

A fentiek alapján a HERA Gyermekvédelmi és Szociálpedagógiai Szakosztályában egy kutatást szerveztünk, amelyben azt vizsgáljuk, hogy a köznevelési intézményekben bevezetésre került új feladatkör előkészítő folyamata hogyan zajlott. Valamint azt, hogy az eltelt közel fél évszázad milyen tapasztalatokat eredményezett, milyen volt a külső szakemberek fogadtatása, mi jellemezte az információ-áramlást, mik a sikerek, mit kell tovább erősíteni, a felmerült nehézségek hogyan szüntethetők meg. Módszerünk a jogszabályi (1997/XXXI.Gyvt; 2011/CXC.Ktv) és a szakirodalmi háttér (Budai:2017; Homoki:2018; Nagy:2017; Varga:2015) áttekintése, valamint fókuszcsoportos interjú, és annak során nyert adatok feldolgozás. Az interjúba bevont szakemberek reprezentálták a téma szempontjából releváns területeket (Családsegítő-és Gyermekjóléti Központ munkatársai, óvodapedagógus, általános-, középiskolai osztályfőnökök, fejlesztő pedagógus).

A fókuszcsoportos interjú az alábbiakra mutat rá:

- a pedagógusok és a Központ munkatársai egybehangzó véleménye szerint több időre lett volna szükség az előkészítő szakaszra, és további finomításra szorul az információáramlás;
- a pedagógusok lényeges segítséget várnak a szociális segítő szakemberektől, hiszen tanulmányaik alapján számukra nehezen átlátható a gyermekvédelmi-, és szociális ellátórendszer, annak módszertani sajátosságai;
- elsősorban a Központ munkatársai szerint bővíteni kell az infrastrukturális feltételrendszert

Kulcsszavak: köznevelési rendszer; szociális segítés; szakmai együttműködés; információáramlás

Előadó(k) email címe: gonczi.ibolya@arts.unideb.hu

Nagy Krisztina – Bulyáki Tünde – Ráczné Németh Teodóra – Mihály-Tamás Katalin

AZ ÓVODAI ÉS ISKOLAI SEGÍTÉS A KÖZNEVELÉSI INTÉZMÉNYEKBEN. AZ ÉRME KÉT OLDALA

Előadásunkban a HERA Gyermekvédelmi és szociálpedagógiai kutatások szakosztályában folytatott vizsgálatunk eredményeiről szeretnénk beszámolni. A téma igen aktuális, mivel egy új, 2018 szeptemberétől elindított speciális gyermekvédelmi szolgáltatás kapcsán mértük fel az első fél év tapasztalatait.

Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységgel kapcsolatos információk áramlását két oldalról közelítjük meg: egyrészt a szolgáltatást nyújtó szakemberek által végzendő tevékenységek módszertani felkészítésének folyamatát mutatjuk be, másrészt pedig a leginkább érintett társszakma képviselői, a pedagógusok körében végzett fókuszcsoporthoz tartozó elégedettségi vizsgálat, szükségletfelmérés tapasztalatait.

A kutatás elméleti keretéhez azokat a pedagóguskutatásokat (pl. Falus (1989), Imre – Nagy (2003)) is fontos kiindulópontnak tekintjük, amelyek évtizedek óta jelzik, hogy a tanárok olyan gyermekvédelmi problémákkal találkoznak, melyek nehézséget jelentenek számukra a pedagógiai munkájukban, és amelyek megoldására nem kaptak felkészítést. Az elmúlt évtizedekben többféle elképzelés, megoldási javaslat született a köznevelési intézményekben jelentkező gyermekvédelmi problémák, helyzetek kezelésére, kialakultak jó gyakorlatok is. A professzionális szociális szakemberek jelenléte a köznevelési intézményekben, a gyermekvédelmi problémák megoldásáról multidiszciplináris teamben való közös gondolkodás, a társszakmák együttműködése azonban nem vált általánosan elterjedtté.

Az utóbbi hónapokban a magyar gyermekvédelmi rendszert érintően hatályba léptetett jogszabályi változások új lehetőséget kínálnak arra, hogy a segítő hivatások gyakorlói (legyenek akár szociális munkások, akár pedagógusok), megtalálják a közös alapokat a gyermekek segítése, személyiségük kibontakoztatása érdekében. 2018 szeptembere óta kerül sor valamennyi köznevelési intézményben az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetésére a köznevelési intézmény és a család- és gyermekjóléti központ közti együttműködési megállapodás alapján.

Az SZGYF Módszertani Főosztálya 2018. szeptemberét megelőzően is komoly felkészítő munkát végzett a szolgáltatás zökkenőmentes bevezetése érdekében. E tevékenységünk révén tudunk pontos képet mutatni a bevezetéssel kapcsolatos tapasztalatokról, nehézségekről, amelyeket igyekszünk a hálózati műhelyeken a szociális szakemberekkel átbeszélni, sokszor közvetítve a gyermekvédelem és a köznevelés között. A tapasztalatok megosztása azért is nagyon fontos, mert minden köznevelési intézmény más és más képet mutat, legyen az óvoda, általános vagy középiskola, vagy kollégium.

A metafora-analízis és interjú módszerekkel végzett fókuszcsoporthoz tartozó vizsgálat során kirajzolódott helyzetkép szerint a pedagógusok munkájuk során sokféle gyermekvédelmi problémát érzékelnek, ugyanakkor a tanárok saját kompetenciájukon kívül eső feladatként tartják számon a gyerekek és családjaik segítségét. Bár az óvodai, iskolai szociális segítő feladatkörét, a jogszabályi kereteket nem ismerik, az új szakember lehetséges tevékenységeit nagyon sokrétűen határozzák meg, komplex feladatértelmezéssel találkozunk, rengeteg elvárás társítanak a szaktanárok a gyermekvédelmi szakemberekhez. A szolgáltatás bevezetésével kapcsolatos információáramlást nem tartják elegendőnek, a fókuszcsoporthoz tartozó interjú keretében alkalmazott „holtartométer”-skálán a szolgáltatás működtetését a kezdeti fázisba helyezték el.

Kulcsszavak: óvodai iskolai szociális segítés, szükségletfelmérés, elégedettség, társszakmák együttműködése

Előadó(k) email címe: nkrisztina@yahoo.com

Rariga Imola Beáta

A MEZŐSÉGI SZÓRVÁNYOKTATÁSI PROGRAM

Absztrakt: A Mezőségi Szórványoktatási Program összehangolt és tervszerű módon, hosszútávon biztosítja a mezőségi szórványközösség anyanyelven történő oktatását. A programot 1999-ben indította el a választói Kallós Zoltán Alapítvány és ehhez csatlakozott 2000-ben a szamosújvári Téka Alapítvány a helyi református egyházal együtt. Az indulástól eltelt 19 év alatt több mint 400 gyerek tanulhatott és tanul magyarul. Felépült két korszerű kollégium, ahol civilizált életkörülményeket és minőségi oktatást biztosítunk. Válaszúton az óvodások és az 1-4 osztályosok meg a szakiskolások, Szamosújváron az 5-12 osztályosok jelentik a célcsoportot.

Munkánk által azonosítjuk azokat a mezőségi tanulókat, akik számára lakóhelyükön nem biztosítható az anyanyelvi oktatás; azokat a családokat, amelyek nehéz szociális helyzetük miatt nem vállalhatják gyerekeik oktatását. A bentlakásokban élő gyerekek, fiatalok számára biztosítjuk az anyanyelvi oktatást a választói és a szamosújvári állami iskolák magyar nyelvű oktatási vonalain; a civilizált és korszerű életkörülményeket és önfelnevelési lehetőségeket.

A szamosújvári Téka Szórványkollégium a 2018-2019-es tanévben 140 diákról gondoskodik. Ők 29 mezőségi településről származnak. A teljesen civil hátterű kollégiumok közé tartozunk. Nincs mögöttünk fenntartó önkormányzat, iskola vagy a román állam.

Kulcsszavak: oktatás, szórvány, identitás, megmaradás

Szerző(k) email címe: imola@teka.ro

Pásztor Rita – Bernáth Krisztina

OKTATÁSI EGYENLŐTLENSÉGEK ÉS KIREKESZTÉS: A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ DIÁKOK HELYZETE BIHAR MEGYÉBEN

Az oktatáshoz való jogot Románia Alkotmánya minden állampolgár számára garantálja, ennek gyakorlati megvalósulása azonban nem zökkenőmentes. A speciális oktatásra szoruló diákok iskolai életútja arra derít fényt, hogy a jelenleg alkalmazott szociálpolitikák nem képesek kiegyenlíteni a társadalmi egyenlőtlenségeket, hatásuk messzemenően elmarad a szükségletektől.

Tanulmányunk célja bemutatni ezen társadalmi csoport körében készült szükségletfelmérés eredményeit, mely a Bihar megyei speciális oktatás szereplőit célozta meg. Az empirikus adatokon keresztül tárgyaljuk a különleges bánásmódot igénylő diákok helyzetét, kitérve a rendszer által nyújtott infrastruktúra vizsgálatára és a mozgósított anyagi- és humán erőforrások helyzetére is. A tanulmány alapját képező adatokat kvalitatív és kvantitatív módszerekkel gyűjtöttük be: 10 fókuszcsoportos interjú készült a Bihar megyei speciális oktatási intézményekben dolgozó pedagógusok és kisegítő személyzet bevonásával, majd kérdőíves adatfelvételre is sor került a pedagógusok/kisegítő személyzet (N= 314), valamint a szülők (N=218) körében. Az adatfelvételt 2016 és 2017 decemberében végeztük.

A kutatási eredmények az érintettek szemszögéből bemutatják be ezen speciális oktatási szegmens helyzetét, de ugyanakkor rámutatnak a problémák strukturális meghatározottságára is, elősegítve a megértést és a hatékonyabb stratégiai tervek kidolgozását.

Kulcsszavak: egyenlőtlenségek, speciális oktatás, szükségletfelmérés, Bihar megye

Szerző(k) email címe: pasztor.rita@partium.ro

Forgó Sándor

ÚJMÉDIA RENDSZEREK

Ha elfogadjuk Umberto Eco (1983) őstelevízió-neotelevízió korszakolását, mely a közszolgálati (oktató)-kereskedelmi ellentétpár- (szerintem egymást ki is egészítő) formációit, akkor az ezredforduló környékével kezdődő korszak, valóban – az interaktivitás és produktivitás területén különösen – merőben más, mint az azt megelőző két fő áramot képező médiumtipológia.

A késő-modern korunkban – a paleo, és a neotelevízió után, megjelennek az új hibrid médiumok (neomédia) – melyekben az együttműködésen alapuló közösségi színtereket, médiakörnyezetet és a használatot vizsgáló diszciplínák (pszichológiai, szociálpszichológia, szociológia, hálózatalmélet) – jelennek meg. Ebben kiemelt szerepet kap a médiakutatás és kommunikációelmélet – ezen belül a kommunikáció rituális modelljének (Carey 1989) a használat-kielégülés modelljének (Katz 2007) és a kommunikáció participációs elméletének (Horányi 2009), a hálózatalméletnek (Barabási 1999), mely egyik alapjává vált a hálózati tanulásnak, konnektivizmus (Siemens 2005). A interaktív tévé, mobil eszközök oktatásban történő megjelenésével – újragondolást igényel, kiegészítésre szorul az újmédia rendszer közösségi jellegének értelmezése.

Újra kell gondolni a kompetenciarendszert, egyfajta hálózatalapú és/vagy újmédia kompetenciákra is fel kell készíteni hallgatóinkat/diákjainkat. A rendszer elemei azonban nem egymásra épülve, hanem véletlenszerűen fraktális, cirkulárisan kiterjedő kompetenciarendszerré kiterjedve alakulnak, melyben fő motívum a kollaborációban, a médiahasználók közösségi együttműködésében ragadható.

Kulcsszavak: Újmédia konnektivizmus, kommunikáció

Előadó(k) email címe: drforgos@gmail.com

Czékmán Balázs

PEDAGÓGUSOK A MOBILTECHNOLÓGIA TÜKRÉBEN: ÁLTALÁNOS DIGITÁLIS ÉS MOBIL ESZKÖZ-HASZNÁLATI KOMPETENCIÁK

A mobiltechnológia terjedését és oktatási célú használatát nemzetközi (Clarke et al., 2014; Fabian–Maclean, 2013; Marés, 2012) és hazai (Abonyi-Tóth – Turcsányi-Szabó, 2015; Kis-Tóth – Borbás – Kárpáti, 2014; Racsó – Herzog, 2015) kutatások eredményei is alátámasztják. Az 1:1 (egy az egyhez) hozzáférési modellt lehetővé tévő mobil eszközökből egyre több kerül az oktatási intézményekbe különböző multinacionális vállalatok kezdeményezései és állami informatikai eszközbeszerzések révén (lásd informatikai eszközbeszerzések: KK Szakmai Tanévnyitó, 2018).

Kérdés, hogy az iskolákba került digitális eszközök (például tabletek) használatához, oktatási célú alkalmazásához a pedagógusok milyen szintű (digitális) kompetenciákkal rendelkeznek. Kutatásunkat egy budapesti tankerületben végeztük, melynek keretében kilenc oktatási intézmény pedagógusainak (N=42) mértük fel általános digitális kompetenciáját az IKER keretrendszer, valamint mobil eszköz-használati kompetenciáját egy saját fejlesztésű online mérőeszköz segítségével. Általános digitális kompetencia terén az eredmények azt mutatják, hogy a keretrendszer négy szintje közül a pedagógusok zöme az IKER1 és IKER2 szintre sorolta be magát. Mobil eszköz-használati kompetencia terén (ötfokozatú Likert-skála) az internethasználat és online kommunikáció emelkedett ki (3,96), az általános használat közepesnél kicsit jobb (3,57) eredményt mutatott, a leggyengébb terület (1,63) az oktatási célú mobil eszköz-használat volt.

Kulcsszavak: mobiltechnológia, digitális kompetencia, mobil eszköz-használati kompetencia

Előadó(k) email címe: balazs.czekman@gmail.com

Herczegh Judit

A TROLLING FUNKCIÓI ÉS DISZFUNKCIÓI A KÖZÖSSÉGI MÉDIÁBAN

Előadásunkban célunk a kulturális kommunikáció szélsőségeinek nyomon követése az internet és számítógép által meghatározott közeg tükrében, hiszen úgy gondoljuk, hogy ezen eszközök az egyéni szocializáció részét képezik. A család az elsődleges, az iskola pedig a másodlagos szocializációs szintér, így az információs társadalmat tekintjük a harmadik szocializációs közegnek, amelynek nagy előnye - különösen a mostani fiatalok számára - hogy míg az iskola csak tanuló éveink alatt közvetít mintákat és értékeket, addig az információs társadalom a családhoz hasonlóan egy élethosszig tartó formálódást biztosít (Herczegh 2014).

A közösségi hálózatok a kommunikáció és információ áramlás terei, amelyek nem csupán szocializációs szempontból látnak el tanulási és kultúra közvetítő funkciókat.

Danah M. Boyd, Nicole B. Ellison 2007-es *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship* c. munkájukban három kritériummal határozzák meg a közösségi hálózatokat: lehetővé teszi az egyéneknek hogy (1) nyilvános vagy félig nyilvános szakosított oldalt hozzanak létre egy behatárolt rendszerben, (2) összekösse azokkal a felhasználókkal, akikkel kapcsolatban vannak (3) megnézhessek és áttekinthessék kapcsolataikat és mások kapcsolatait a rendszerben (Boyd-Ellison 2007). Ebben az online közvetítettség által biztosított anonimitásban a *facet to face* kommunikáció szabályainak betartása mellett a szélsőséges mintázatok is megjelennek trolling formájában.

Az online közeg is életre hívta a maga viselkedési és kommunikációs etikettjét, amely azonban csupán követendő példaként van jelen. Az online felületek elsődleges kommunikációs funkciója arctalanságából adódóan sokszor nem a szocializációs normáknak megfelelően teljesül, különösen hangsúlyosan van jelen ez a jelenség a közösségi média oldalain. A trolling komoly veszélyforrás az online közösségi terek működésemben és funkcióinak fenntartásában ugyanakkor a közösség építését is szolgálhatja, hiszen rámutat a hasznos funkciókra és felfedi a diszfunkciókat.

Előadásunkban a trolling jelenségekörének szociológiai és pszichológiai aspektusait kívánjuk bemutatni, valamint a jelenséghez köthető egyes típusokat elhatárolni.

Kulcsszavak: információs társadalom, trolling, online kommunikáció

Előadó(k) email címe: herczeghjudit@gmail.com

Pósze Andrea

AZ IKT ESZKÖZÖK HASZNÁLATÁNAK JELENTŐSÉGE ÉS SZÜKSÉGESSÉGE KÁRPÁTALJAI FILOLÓGUS-PEDAGÓGUSOK KÖRÉBEN

Egy pedagógusnak feladata és kötelessége az élethosszig tanulás. Fontos, hogy mindig felkészültek és naprakészek legyenek. Ez a 21. században könnyen megvalósítható, hála az elektronikus információforrások tömkelegének.

Kutatásom célja: az információs eszközök használatának gyakorisága Kárpátalján oktató filológus-pedagógusok körében.

Munkámat felmérő kutatási módszerrel végeztem filológus-pedagógusok körében, elsősorban kérdőíves felmérés segítségével.

Az IKT eszközök alkalmazása segítségével színesebbé, érdekesebbé tehetjük óráinkat és közben motiváljuk tanulóinkat a tanulási folyamat bekapcsolódásába.

A kutatási eredmények azt bizonyítják, hogy ahol van lehetőség információs eszközök használatára, a tanulók aktivitása eredményesebb.

Minden nehézség ellenére szembe kell nézni napjaink elvárásaival, hisz minden időben a pedagógusokat a példamutató jelzővel illették, ami nem véletlen, hisz a kis nebulók a nagyobb diáktársaikkal egyaránt a tanáraikról vesznek példát. Ezért is nagyon fontos a pedagógusszakmában a fejlődés.

Kulcsszavak: IKT, pedagógus, kompetencia

Előadó(k) email címe: poszeandrea@kmf.uz.ua

Orosz Beáta – Novák Olivér

KOOPERÁCIÓS MEGOLDÁSI LEHETŐSÉGEK A TANULÁSI FOLYAMATOKBAN A DIGITALIZÁCIÓ KORSZAKÁBAN

A digitális transzformáció időszakában a teljes oktatási rendszer átalakulása figyelhető meg (Racsko 2017), melynek fókuszában újfajta, kollaboratív és technológia-alapú tanulás (Hunya 2014) tapasztalható. A tanulók számára természetes digitalizációs folyamat kihívás elé állítja a pedagógusokat, akiknek alkalmazkodniuk kell a paradigmaváltáshoz és megváltozott igényekhez, így megteremtve a hatékony tanulási környezetet (Benedek 2007, Molnár 2017, Komenczi 2013, Kárpáti 2007, Nádasi 2014). Ezen okokból elengedhetetlen a tanulói preferenciák megismerése, ezt szolgálta 2018-ban készített attitűdvizsgálati felmérésünk, mely alapján elmondható, hogy a megkérdezett tanulók 89%-a szerint fontos az IKT-eszközök használata, 83,5%-uk a saját eszközét szereti használni, 71,7% keres rendszeresen digitális tananyagot, 42,1% pedig maga is állít elő elektronikus tananyagtartalmakat. Az eredmények egyértelműen jelzik a BYOD-szemlélet (Molnár 2018) gyakorlati terjedését, de szükségessé vált a kutatásnak egy olyan új megközelítése, mely teljes képet ad a tanulói preferenciák okairól. Kutatásunkhoz választott, kvalitatív módszer alapjául egy szakképzésben tanuló hallgató bevonása a kutatásba, a korábbi mérésekre építve. A közös munka eredményeként egy három szintű modell állítható fel - melynek részesei a tanárképzők, a tanárok és a tanulók, - amely rávilágít a digitalizáció kiemelt szerepére az egyéni tanulási utak biztosításában és a munkaerőpiaci igényekre való felkészítés-felkészülésben, valamint bemutatja a tanulási eredményességre való pozitív hatását. A kutatás jelentősége a gyakorlati hasznosításban rejlik, az eredményekből nemcsak a tanulók profitálhatnak a hatékonyabb módszertani váltások miatt, hanem a pedagógusok is, továbbá az eredmények értékes információkkal szolgálnak a tanárképzés számára.

Kulcsszavak: kooperáció, digitalizáció, tanulói bevonás, BYOD, IKT

Előadó(k) email címe: oroszbetty2369@gmail.com

Kővári Attila

FELNŐTTOKTATÁS 4.0 KIHÍVÁSAI

Az előadás az Oktatás 4.0 kihívásait járja körül, különös tekintettel a felnőttoktatás vonatkozásaira. Az Oktatás 4.0-val kapcsolatban nem jelenik meg olyan élesen a felnőttoktatás jelentőségének felértékelődése, mint arra az Ipar 4.0 kihívásaiból és a demográfiai adatokból következtetni lehet. Az előadás egyrészt demográfiai adatok alapján ezt vizsgálja, valamint elemzi azokat az előrejelzéseket, tényezőket, amelyek a jövő munkaerőpiacát és ezzel összefüggésben az Oktatás 4.0 irányait meghatározzák. Másrészt az előadás kiemeli a Felnőttoktatás 4.0 elvárásait és az összegzésben azokat a korszerű technológiákat, melyek ezeket az irányokat támogatják a jelenlegi kutatások tükrében.

Kulcsszavak: Oktatás 4.0, felnőttoktatás, demográfia

Előadó(k) email címe: kovariati@outlook.com

Kővári Attila – Rajcsányi Molnár Mónika – Nagy Bálint

MATECH, A MATEMATIKA VERSENY, AHOL A DIGITÁLIS TUDÁS ÉS KREATIVITÁS KULCSSZEREPE

A 2018 év után 2019-ben is a Klebelsberg Központ szervezésében megrendezésre került a MaTech országos matematika verseny, melyen 10 és 11 osztályos diákok 3 fős csapatokkal nevezhetnek. A Dunaújvárosi Egyetem, mint szakmai partner a verseny felépítésében, lebonyolításában, feladatok összeállításában, értékelésében működött közre. Az előadás bemutatja a 2018 évi verseny felépítését, feladatait és ezek kapcsolatát a mai kor kihívásait jelentő digitális tudással és kreativitás gyakorlati feladatokban megjelenő alkalmazásával.

Kulcsszavak: matematika, verseny, digitális tudás

Előadó(k) email címe: kovariati@outlook.com

Buda András – Szabó József

GAMEREK MULTILATERÁLIS VIZSGÁLATA

A gamer egy olyan személy, aki gyakran játszik interaktív számítógépes játékokkal (elsősorban videojátékokkal), közülük sokan mérik össze tudásukat különböző versenyeken. Besorolhatjuk őket a hagyományos elnevezésekkel: versenysportoló, tömegsportoló, amatőr (Salen 2004), de az online világban inkább az árnyaltabb, olykor akár kimondottan játékra specializált kategorizálások a megszokottak (pl. Bartle 1996, Wirman 2007). Pl. Fromme (2012) a tevékenység átgondoltsága alapján tesz különbséget a játékosok között. Kiemelten kezeli a tudatos játékost, aki általában csak egy-két játékban próbál meg jól teljesíteni, ennek érdekében megpróbálja hibáit, gyengeségeit felderíteni és azokat korrigálva minél jobb teljesítményt elérni (Szabó – Buda 2017).

Ezt a tevékenységet segítheti kiválóan egy sportegyesület, mely terepet biztosított az általunk elvégzett kutatásnak is. A DEAC-Hackers e-sport szakosztály tagjait kerestük meg 2019. elején egy online kérdőívvel, kérdéseinkre a tagság közel 50 %-a válaszolt. A tagok természetesen nagyon sok időt töltenek számítógépes játékkal, hétköznapi 2/3-uk legalább 3 órát, hétvégén viszont legalább 4 órát játszik naponta, de általában nem érzik azt, hogy függők lennének, 58 %-uk bármennyi időt kibírna kedvenc játéka nélkül. Elsősorban a fejlődés érdekében játszanak kikapcsolódásként, de rendkívül fontos számukra az, hogy közben egy csapat tagjai lehetnek.

Az előadásban a kutatás további eredményeit kívánjuk részletesen bemutatni a további motívumoktól kezdve a gazdasági kérdéseken keresztül, egészen az egészségügyi vonatkozásokig.

Kulcsszavak: gamer, IKT, e-sport

Előadó(k) email címe: buda.andras@arts.unideb.hu

Kristóf Zsolt

FELADATMEGOLDÁSOK VIRTUÁLIS TÉRBEN

A technológiának az oktatásban betöltött szerepe igen sokrétű lehet. Többek között a mérésértékelés teljes folyamatát is befolyásolhatja a technológia. Azt, hogy a technika milyen mértékben és hogyan változtatja a mérésértékelést, a tesztelés célja és kontextusa határozza meg (Molnár 2010).

Egy közel 10000 főt vizsgáló kutatás szerint a magyar diákok háromnegyede-négyötöde üdvözlí a számítógépes tesztelés terjedését, a pedagógusok esetében ez az arány 90%, tehát ők még határozottabban nyitottak a változásra, mint tanulók (Molnár & Magyar 2015).

Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy a virtuális térben végzett feladatmegoldásokkal kapcsolatos meglátások hol helyezkednek el a papír alapú és az online térben történő tesztelésre vonatkozó vélemények tengelyén. A kutatás alanyai mind papír alapon, mind az online térben, Moodle keretrendszer segítségével, mind pedig a virtuális tér által biztosított keretek között, a Second Life-ban végeztek feladatmegoldásokat. A teszteken kívül háttérkérdőívet is ki kellett tölteniük a megkérdezetteknek, akiket hólabda módszer segítségével emeltünk be a kutatásba a Debreceni Egyetem hallgatóin keresztül.

Az eredmények szerint a virtuális térben történő feladatmegoldások elnyerték a vizsgálat alanyainak tetszését. Az online térben történő teszteléshez hasonlóan érezték, ezzel együtt a válaszokban tapasztaltunk lényegi különbségeket is a három kitöltési környezetre vonatkozóan.

Kulcsszavak: feladatmegoldás, virtuális, Second Life

Előadó(k) email címe: zsolt.kristof@gmail.com

Ollé János

KÜLÖNBÖZŐ TEVÉKENYSÉGTERVEZÉSI SÉMÁVAL KÉSZÜLŐ DIGITÁLIS TANANYAGOK HATÉKONYSÁGÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE

Az online LMS rendszerekben elérhető digitális tananyagok minőségfejlesztésében az utóbbi évek egyik meghatározó trendje lett az oktatástervezési modellekről a tanulási élmény tervezésére való váltás (Reiser, R.A. - Dempsey, J.V., 2018.) A tevékenységközpontú oktatástervezés lehetővé teszi az oktatási és tanulási célok specifikus tervezését és a tananyagban való érvényesítését, ezáltal a tanulási eredményesség növelését (Ollé, 2018., Ollé és mtsai, 2015.)

A kutatás célja ugyanannak az oktatási tartalomnak különböző oktatási célok és eltérő tevékenységtervezések alapján kialakított online tananyagaival történő tanulás hatékonyságának összehasonlító elemzése. A kutatás alapkérdése, hogy az eltérő tananyagsablon alapján érvényesülő eltérő tevékenységtervezés (oktatási tartalom logikája, tanulási feladatok és tanulói aktivitás) hatása megmutatkozik-e a különböző tananyagokkal tanulók tanulási teljesítményében. A kontrollcsoportos kutatásban az előismeretek, a tanulási aktivitás és az oktatási célok szempontjából releváns tanulási teljesítményt mértük online eszközökkel. Az információközvetítő, a szabályozott-algoritmizáló, illetve a nézetformáló tananyagsémák szerint elkészült tananyagokkal történő tanulás az előismeretek közötti különbségektől függetlenül jelentősen különböző tanulási teljesítményt produkál (N=108, ANOVA $p<0.05$), vagyis az eltérő tevékenységtervezéssel készülő tananyagoknál megjelenik az oktatási célok szerint differenciált tanulási eredményesség.

Kulcsszavak: oktatástervezés, digitális tananyag, tanulási tevékenységtervezés

Előadó(k) email címe: olle.janos@gmail.com

Barnucz Nóra

TANÁRI ATTITÚDOK A DIGITÁLIS OKTATÁS TÜKRÉBEN

Coleman és mtsai a szociális és a humán tőke szerepét hangsúlyozták az iskola intézményi hatásával szemben (Coleman et al., 1966.; Lannert-Nagy 2006), azonban az iskola kevésbé képes a társadalmi különbségek csökkentésére (Zolnai & mtsai 2016:7). Ezzel szemben az IKT eszközök oktatásban való megjelenése szociális háttértől függetlenül a tanulók kognitív és affektív tudásának fejlesztésére kiváló lehetőség lehet (M. Eraut 1998).

Célunk a társadalmi háttér mentén megjelenő hátrányok tükrében megvizsgálni, hogy a pedagógusok az oktatásban rendelkezésükre álló IKT eszközök használatával hozzájárulnak-e az (integrált) tanulók képességeinek fejlesztéséhez.

Mivel a tanulási-tanítási környezet minősége, a tanulók iskolai eredménye, az iskolai klíma összefüggésbe hozható a pedagógusok gyermekekkel kapcsolatos attitűdjével (Széll 2015), így hipotézisünk szerint mindez összefüggésbe hozható a pedagógusok IKT eszközök oktatásban való használatának attitűdjével is.

Online kérdőíves kutatást végeztünk (2017/2018) Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében dolgozó pedagógusok körében (N=300). Az elemzések során klaszter- és faktorelemzést, varianciaanalízist alkalmaztunk.

Eredményeink szerint a társadalomszerkezet hatására kialakult korlátok átlépését meghatározó tényezők leginkább azon pedagógusok által azonosíthatók, akik a vizsgált régió kedvezőtlen társadalmi helyzete ellenére pozitív hozzáállásukkal hatékonyan integrálják az oktatásba a rendelkezésükre álló IKT eszközöket ($P=0,000$).

Kulcsszavak: IKT, pedagógusok, szociális háttér, közoktatás

Előadó(k) email címe: barnucznora@gmail.com

Nagy Katalin

KÖZÖSSÉGI TANULÁS ÉS KÖZÖS TUDÁSÉPÍTÉS GYAKORLATI MEGVALÓSULÁSA A BME TANÁR SZAKOS HALLGATÓK KÖRÉBEN

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem szakmai tanár szakos hallgatói oktatása során régóta fontosnak tartottuk és az oktatók is nagy figyelmet fordítottak arra, hogy olyan közös tanulási teret alakítsanak ki, melyben azon hallgatók, akik már több éves, vagy akár több tíz éves szakmai gyakorlattal rendelkeznek, segítség azokat, akik a pályájuk elején állnak, a tudásuk és tapasztalatuk megosztása által. Azt gondoljuk, hogy ez a mai világban az digitális eszközök térhódításával még könnyebb és egyszerűbb lett, hiszen még csak térben és időben sem kell feltétlenül egyszerre jelen lenniük a résztvevőknek (Racskó, 2017, Benedek-Molnár, 2018). A tanulási tér és a tanulási folyamat nyitottá és szabadabbá válik ilyen támogatás mellett. Az ilyen korszerű digitalizált környezetben a megfelelő minőségű digitális tanulás folyamata megköveteli, hogy még nagyobb kontrollt és szemléletváltást mutassanak az oktatók, hiszen ilyen módon egy támogatói, tutori, mentori szerepbe és nem hagyományos tanári szerepkörben kell tevékenykedniük.

Az eddigi oktatási tapasztalatunk alapján azt feltételezésünk, hogy a közösségi tanulás és közös tudásépítés a nálunk tanuló hallgatói körében nagymértékben megvalósul. Ugyanakkor az is kiderült számunkra, hogy azon hallgatók, akik pedagógiai ismeretek nélkül érkeznek hozzánk, nagyobb pedagógiai figyelmet igényelnek, így egy olyan mentori támogató rendszer kiépítése a célunk, melyben ők is maximális figyelmet kaphatnak, hatékonyabbá téve ezzel a tanulási tevékenységüket, illetve a tanulási eredményeiket.

Kulcsszavak: kollaboráció, közösségi tanulás, tudásépítés

Előadó(k) email címe: nagy.k@eik.bme.hu

Molnár György

REALITÁS VAGY UTÓPIA? MIT HOZHAT A JÖVŐ A KORSZERŰ DIGITÁLIS OKTATÁSI ÉS MÓDSZERTANI LEHETŐSÉGEK TERÜLETÉN?

Az utóbbi évtizedekben végbement jelentős fejlődések - melyeket az Ipar 3.0 és a 4.0, valamint a digitalizáció fogalma és jelensége is fémjelez – hatására társadalmi, gazdasági és kulturális adottságaink és szokásrendszerünk is némiképpen formálódott, vagy inkább nagymértékben megváltozott. E jelenségek sorozata átalakította nemcsak a mindennapi életünket, hanem a tanulásról és az oktatásról kialakult szemléletünket, véleményünket is. Napjainkban már inkább a digitális eszközrendszer, az újmédiára és az IKT-ra épített korszerű, rugalmas tanulási környezetről és módszerekről beszélhetünk. Ezek létjogosultságát érzékeltetik azok a nemzetközi trendek és tendenciák, melyek a kooperatív, problémamegoldó módszertani megoldásokra építkeznek, másfelől a saját eszközhasználatra és élményalapú módszerhasználatra fektetik a hangsúlyt. Ezek hátterében meghúzódnak azok az új nemzetközi javaslatok is, melyek az Európai Unió és az UNESCO ajánlásai írnak le. Ezek hatására egyre jobban körvonalazódik a digitális kompetenciák és készségek fontossága, az őt leíró keretrendszerrel, vagy a köznevelési intézmények minősítésére formálódó digitális névjegy és digitális iskola fogalomrendszere. A felsőoktatásban is tetten érhetőek ezek a jelenségek, ahol napjainkban már tisztán online kurzusok segítségével mesterszintű diploma szerezhető, nyitott tömeges támogató keretrendszerek támogatásával. Innen már csak néhány lépés a virtuális-osztálytermek teljes körű bevezetése, vagy a robotok támogatás az oktatás színterein a mesterséges intelligencia segítségével. Persze ez számos etikai és társadalmi problémát is felvet, de körvonalazza egyúttal a jövőt is. Előadásunkban a legújabb holisztikus szemléletű fejlődési irányvonalakat állítjuk szembe a mai realisztikus világgal az oktatás terén a több évtizedes oktatási tapasztalatainkat felhasználva.

Kulcsszavak: digitalizáció, újmédia eszközrendszere, digitális kompetencia, IKT, oktatásmódszertan

Előadó(k) email címe: molnar.gy@eik.bme.hu

Forgó Sándor – Molnár György – Szűts Zoltán

TECH ÁLTAL HOMÁLYOSAN

A jelen pedagógia diskurzusainak jelentős része a digitális médiatartalmak és az online kommunikációs csatornák köré összpontosul. Már egy ideje folyik a korábbi média elméletek revideálása, az oktatáskutatók azonban, mintha még adósok lennének az ilyen jellegű rekonstrukcióval. Myat Kornél 2010-ben a Médiakutatóban publikált, Médiaelméletek és a késő-modern médiakörnyezet című, a későmodernitás környezetéhez adaptált médiaelméletek kapcsán azt írja, hogy a korunkat az „egymással összekapcsolódó, komplex és hibrid médiumok hálózata... [jellemzi] ... amely a társadalmi és kulturális környezettel kölcsönhatásban a tapasztalatok egyfajta táráként működik, kulcsszereplője pedig a jelentés- és identitáskonstruáló médiahasználó.”

Véleményünk szerint ez a médiahasználó a kulcsszereplője a tanulási folyamatoknak is, melyek a jelenben zajlanak, és elválaszthatatlanok a digitális médiatartalmak befogadásától. Előadásunkban először bemutatjuk a jelen komplex médiakörnyezetét, kiemeljük, milyen trendek érvényesülnek az infokommunikációs technológiákra épülő oktatásban, és miért gondoljuk, hogy a média és információs műveltség jelenti majd az oktatás hatékonyságához vezető utat.

Kulcsszavak: infokommunikáció, médiainformatika, oktatás támogatás

Előadó(k) email címe: molnar.gy@eik.bme.hu

szuts.z@eik.bme.hu

forgo.sandor@uni-eszterhazy.hu

Hajdicsné Varga Katalin

KÜLÖNBÖZŐ KORCSOPORTOK MOTIVÁLÁSA, FELKÉSZÍTÉSE A KATONAI PÁLYÁRA (A KATONAI ETIKA, A KATONAÁLLÍTÁS ÉS TOBORZÁS A TÖRTÉNELMI VÁLTOZÁSOK TÜKRÉBEN)

Az elmúlt évtizedekben az információs társadalom létrejöttével új elemmel bővült a toborzás módszertana, a digitális technológiák fejlődésével a fiatalok fogyasztói szokásai az online toborzás eszköztárának kialakulásához, fejlődéséhez vezetett. A honvédelmi nevelés szervezett, rendszerezett formában a közoktatásban és a felsőoktatásban megjelenő fiatalságra vonatkozott.

A Honvéd Kadét Program a KatonaSuli folytatása a 2018-19. tanévtől az általános és középiskolákban. Küldetése, hogy az oktatás mellett biztonságos környezetben kihívást jelentő, érdekes, szervezett, katonai és sport témájú tevékenységekkel készítse fel a kadétoakat a választott életpályájuk sikeres megvalósítására, eközben hiteles információkkal bővítse ismereteiket a Magyar Honvédségről és annak társadalmi szerepéről.

A Honvédelmi alapismeretek tantárgy a felsőoktatás hallgatói számára hiánypótló, célja az alapvető elméleti honvédelmi ismeretek átadása az érdeklődőknek.

A honvédelmi nevelés mindkét szinten három területen hozhat hasznót: képességfejlesztési szinten, az erkölcsi nevelés kérdéseiben, továbbá az ismeretek biztosítása által. A cél az, hogy a fiatalok felelős állampolgárokká váljanak, kapcsolatba kerüljenek a Magyar Honvédséggel, valamint az is, hogy erősödjön a társadalmi szolidaritás a magyar állampolgárok között

Vizsgálataimat a NKE HHK adjunktusaként kezdtem, részt vettem a két szinten folytatott képzés anyagának fejlesztésében, valamint tevékenykedtem emelt szintű érettségi bizottság tagjaként, a felsőoktatásban pedig vizsgáztatóként, jelenlegi munkahelyemen 9. és 10. évfolyamon tanulnak kadétoak. Kutatásaimhoz a személyes gyakorlat eredményein kívül katonai kollégiumok anyagait vizsgáltam, továbbá előzetes kutatások publikációit használtam fel.

Kulcsszavak: hazaszeretet, hazafias-honvédelmi nevelés, felkészítés a katonai pályára

Előadó(k) email címe: hajvarka@gmail.com

Endrődy Orsolya – Lénárt István – Markovina Irina

MAGYAR ÉS OROSZ ÓVODÁSOK GYERMEKKORÉRTTELMEZÉSEI ÉS NYELVI TUDATOSSÁGA

2018-ban Moszkvában és Budapesten, 100-100 4-5 éves gyermek között végeztünk kutatást, a gyermekkorról, és az őket körülvevő világ percepciójáról, a shoulder-to-shoulder (Griffin et al. 2014) és a szóasszociációs módszer felhasználásával. Az elméleti keretek James és Prout, illetve Hendrick nyomán: a gyermekort társadalmi konstrukcióként (James&Prout 1997), a gyermekeket társadalmi aktorokként (Hendrick 2000) tekintjük. A kérdőív 27 kérdést, és 10 stimulus-szót tartalmaz. A tíz stimulusból öt a gyermekkorhoz szorosabban kapcsolható (gyermek, család, játék, barát és otthon), öt lexikográfiai szótárakra épít (víz, fekete, angyal, ördög, külföldi). A kutatás a kora gyermekkor kutatásokhoz és a pszicholingvisztika tudományterületéhez kapcsolható, elsődlegesen a nyelvi tudatosság (Tarasov 1996) megértését célozza.

Eredmények: a gyermekek magukat a felnőttek kis változatának tekintik; úgy gondolják, hogy a gyermekek játszanak, a felnőttek nem. Érdekes elemként köszön vissza a gyermekkortörténet egyik központi dilemmája – a gyermekek ártatlanok, vagy sem (Heywood 2001). Mindkét csoport szépnek és jónak gondolja a gyermekeket. Számos ponton találtunk azonosságokat a szavak definícióiban pl. család (anya, szeretet, jószág). Megjelenik a globalizáció hatása is (pl. lego, tabletek, rajzfilmek és rajzfilm-szereplők). A vizsgálat a gyermekek számára elaborációs lehetőséget is teremtett. A továbbiakban a kutatás a kisiskolás-korosztály, illetve egy harmadik nyelv használóinak vizsgálatával folytatódik.

Kulcsszavak: gyermekkép, koragyermekkor, nyelvi tudatosság, pszicholingvisztika

Előadó(k) email címe: endrody.orsolya@tok.elte.hu

Józsa Krisztián – Józsa Gabriella

A CHEXI ÉS AZ ADEXI VÉGREHAJTÓ FUNKCIÓ KÉRDŐÍVEK MAGYAR ADAPTÁCIÓJA

Előadásunkban a végrehajtó funkció (executive function) vizsgálatára szolgáló két kérdőív, a CHEXI (Childhood Executive Functioning Inventory, Thorell és Nyberg, 2008) és az ADEXI (Adult Executive Functioning Inventory; Holst és Thorell, 2017) magyarra adaptálásának a folyamatát, a magyar változatok pszichometriai mutatóit közöljük. A végrehajtó funkció egy komplex kognitív konstruktum, amely részt vesz a gondolatok, az érzelmek és a viselkedés szabályozásában. Három átfogó komponense van: munkamemória, gátlás, kognitív flexibilitás; fejlettsége számos területen jelentős prediktív erővel bír, kiemelendő ezek közül az iskolai tanulás sikeressége (Zelazo et al. 2016).

A CHEXI kérdőívet 4–11 éves gyermekek értékelésére dolgozták ki, a szülők és pedagógusok ugyanazt a mérőeszközt töltik ki, ami összesen 24 Likert típusú állítást tartalmaz. Az ADEXI kérdőívben 14 állítással kell önértékelést végezni.

A magyar nyelvű változatok elkészítésének első lépése a fordítás, majd visszafordítás, korrekció, kismintás kipróbálás, újabb korrekció volt. Ezt követően került sor az első nagymintás hazai adatfelvételre. Az óvodások jellemzésére a CHEXI kérdőívet 229 óvónő és 166 szülő töltötte ki. Az iskolai kipróbálás során a CHEXI-t 166 pedagógus, 357 szülő válaszolta meg, az ADEXI-vel 283 tanuló adott önjellemzést. Minden részminta esetében a faktoranalízis megerősítette a magyar változatok validitását, a KMO értékek 0,9 feletti. A reliabilitások ugyancsak magasak, az alsókálák Cronbach- α értékei 0,7–0,9 között vannak. Eredményeink szerint a kérdőívek magyar változatai jó pszichometriai mutatókkal rendelkeznek. Az adaptációnak köszönhetően a hazai kutatás és gyakorlat új mérőeszközökkel bővült."

Kulcsszavak: végrehajtó funkció, kérdőív, mérőeszköz adaptálás, reliabilitás, validitás

Előadó(k) email címe: jozsa@sol.cc.u-szeged.hu

Krakker Anna

ÖKOLÓGIAI LÁBNYOM VIZSGÁLAT A 12-14 ÉVES KOROSZTÁLY KÖRÉBEN

Kutatásomban azt vizsgálom, mekkora a magyarországi 12-14 éves diákok ökológiai- és karbonlábnyoma, valamint mit gondolnak arról, mit tehetnének a Föld védelme érdekében. A felmérés a 21. Országos Biológiaverseny egyik feladatának keretén belül valósult meg. 129 fő szolgáltatott adatot arról, hogy az osztályukba járók ökológiai- és karbonlábnyoma mennyi, így összesen 2830 fő vett részt a felmérésben. A mintaadók körülbelül 10%-a volt az, aki vagy nem jól oldotta meg a feladatot vagy az osztálytársak nem szolgáltatottak adatot, így a kiértékelhető válaszadók száma 2553 fő. A válaszadók 49%-a fiú, 51%-a lány volt.

2019 első felében magyarországi 7. és 8. osztályos általános iskolás és gimnáziumi tanulók körében arra voltam kíváncsi, tudják-e mi az az ökológiai lábnyom, és vajon az övéké mekkora lehet.

Ezt követően azt vizsgáltam, hogy mit gondolnak arról, hogyan lehetne csökkenteni az eredményüket, ehhez online ökológiai lábnyom mérési eszközt alkalmaztam.

Azt is vizsgáltam, vajon mit gondolnak arról, hogy miként lehetne javítani az országos átlagon a hasonló korú diákok esetében. Kíváncsi voltam a véleményükre arról is, hogy a hazai 18 éven felüliek körében végzett korábbi hasonló vizsgálatok során kapott értékeket hogyan javíthatnánk, mit változtassunk életmódunkon, annak érdekében, hogy megóvjuk környezetünket.

Előzetesen három hipotézist fogalmaztam meg, melyek a kutatás során beigazolódtak. Az első, hogy a vizsgált diákok ökológiai lábnyomának legnagyobb kitevője az otthon töltött időhöz kapcsolódik. A második, hogy azokon a településeken, ahol a népességszám nagyobb, az ökológiai- és karbonlábnyom is nagyobb, mint a kisebb településeken élőké. A harmadik pedig, hogy a vizsgált diákok rendelkeznek olyan tudással, amely segíthetné őket abban, hogy az ökológiai-és karbonlábnyomuk kisebb legyen.

Kulcsszavak: ökológiai lábnyom, karbonlábnyom, szemléletformálás

Előadó(k) email címe: krakker.anna@gmail.com

Hill Katalin – Darvay Sarolta – B. Zsoffay Klára

TUDATOS FOGYASZTÓVÁ NEVELÉS OKOSTELEFONHASZNÁLAT VIZSGÁLAT SEGÍTSÉGÉVEL TANÍTÓ SZAKOS HALLGATÓK KÖRÉBEN

Az okostelefon mára nem közönséges használati tárgy, hanem sokak számára nélkülözhetetlen „társsá” nőtt ki magát. Hogyan lehetséges ez? Erre kerestük közösen a választ tanító szakos hallgatóinkkal.

A projekt céljai: 1. A mobiltelefon példáján keresztül az elektromos eszközök teljes életciklusának, környezeti terhelésének megismerése (az ércbányászattól a hulladékkezelésig), társadalmi, emberjogi, etikai kérdések megvitatása. 2. A fogyasztásra sarkalló fő tendenciák, pszichológiai befolyásolás tudatosítása (pl. tervezett és erkölcsi elavulás). 3. A hallgatók telefonhoz fűződő viszonyának feltérképezése kérdőív segítségével. 4. Átgondolni, hogy fogyasztóként hogyan lehet a fenntarthatóság szempontjait figyelembe venni. A kérdőívben érintett fő területek a hallgatók telefon-vásárlási szokásait, a telefon különböző funkcióinak és alkalmazásainak használati szokásait, telefonhoz fűződő viszonyát érintették (mennyire vált életének részévé, függőnek tartja -e magát, hogyan hat a társas kapcsolataira).

A projekten keresztül a hallgatók tudatos és felelős fogyasztóvá nevelése mellett fontos cél volt, hogy tudatosodjon bennük, hogy az okostelefon miként befolyásolja életük mindennapjait. Az előadásban a projekt, és ezen belül a kérdőív eredményei kerülnek bemutatásra.

Kulcsszavak: Fenntartható fogyasztás, okostelefon

Előadó(k) email címe: hillkatalin@gmail.com

Fodor Éva

FÉNYSZENNYEZÉS-SZEMPONTÚ TANÖSVÉNYEK

A tanösvények a környezeti nevelés, valamint a rekreáció hasznos és kedvelt színterei, ugyanis hozzájárulnak a látogatók környezeti szemléletének formálásához, illetve a minőségi szabadidő-eltöltéshez. A tanösvények alkalmasak számos környezeti jelenség bemutatására, mindemellett fontos céljuk lehet a figyelmet bizonyos környezeti problémákra irányítani.

Jelen kutatás a fényszennyezés és a tanösvények területéhez kapcsolódó tudományos tartalmak összegzésére, valamint a fényszennyezéshez köthető tanösvények jó gyakorlatainak ismertetésére vállalkozik.

A kutatás első része releváns hazai és nemzetközi szakirodalmi forrásokra támaszkodva tekinti át, majd összegezi a fényszennyezéshez és a tanösvényekhez kapcsolódó legfőbb tudományos tartalmakat. A továbbiakban erre épülően ismerteti a két terület szintetizált fogalmi rendszerét. A kutatás második része az elméleti eredményekre alapozva mutat be jó hazai és nemzetközi gyakorlatokat olyan tanösvényekkel kapcsolatosan, amelyek a fényszennyezés területéhez kötődnek.

A kutatást az EFOP-3.6.2-16-2017-00014 azonosító számú, „Nemzetközi kutatási környezet kialakítása a fényszennyezés vizsgálatának területén” című projekt támogatta.

Kulcsszavak: fényszennyezés, humán hatások, tanösvény

Előadó(k) email címe: fodor.eva@uni-eszterhazy.hu

Varga Attila – Neumayer Éva

ISKOLAI TEHETSÉGGONDOZÁS A TERMÉSZETBEN – EGY PEDAGÓGUS-TOVÁBBKÉPZÉS TANULSÁGAI

Napjainkra a környezetpszichológiai kutatásokból egyértelművé vált, hogy a gyerekek neurológiai fejlődési rendellenességeinek, tanulási zavarainak egy jelentős része mögött legalább részben okként a természetben töltött idő hiánya által okozott természethiány szindróma húzódik meg (Louv, 2005) (Gill, 2014). A tehetséges gyerekekkel kapcsolatos kutatások pedig rávilágítottak arra, hogy a tehetséges gyerekek körében is gyakoriak a neurológiai fejlődési rendellenességek, tanulási zavarok, vagyis a kettős különlegességű tehetséges diákok (Gyarmathy, 2015).

Ezekre a kutatási eredmények alapozva került kidolgozása egy olyan 30 órás akkreditált pedagógus-továbbképzés, melynek keretében a pedagógusok a tehetséggondozásban használható szabadég pedagógiai elemekkel is megismerkedhettek. Az előadás a továbbképzésen résztvevő 76 pedagógustól gyűjtött minőségbiztosítási kérdőívek, szóbeli visszajelzések, foglalkozásmegfigyelések adatainak segítségével mutatja be a továbbképzés tanulságait.

Az eredmények alapján elmondható, hogy a továbbképzés során sikerült hidat teremteni a tehetséggondozás, leginkább zárt térbe helyezett gyakorlata és a természetben, szabad ég alatt végzett, korábban a tehetséggondozás számára nagyrészt elvesztegetett időnek gondolt pedagógiai tevékenységek (kirándulás, erdei iskola ...) között. A továbbképzés további, nem várt hatása volt, hogy a pedagógusok körében a természet szerepe a saját mentális egészségük szempontjából is felértékelődött.

Kulcsszavak: természethiány, tehetséggondozás, pedagógus továbbképzés

Előadó(k) email címe: varga.v.attila@gmail.com

Csonka Sándor

A MÓDOSÍTOTT ÚJ ÖKOLÓGIAI PARADIGMA SKÁLA REVÍZIÓJA, EGY KVALITATÍV KUTATÁS EREDMÉNYEINEK TÜKRÉBEN

A Dunlap et al. (2000) által megalkotott Módosított Új Ökológiai Paradigma Skála (Revised New Ecological Paradigm Scale) az egyik legelterjedtebb fajtája azon mérési módszereknek, amelyek az ökológiai világnézet erősségének számszerű, pszichometria leírására törekednek. A tesztet napjainkig számtalan országban és sokféle társadalmi csoport esetében alkalmazták a környezeti nevelési kutatások részeként különböző attitűd vizsgálatokban (pl.: Manoli et al., 2007), illetve egyéb kutatási területeken az ökológiai világnézet vizsgálatában (pl.: Nagy, 2011). Ugyanakkor a széleskörű használattal párhuzamosan jelentős számban érte bíráló is a módszert, amelyek talán kevésbé ismertek az alkalmazók körében. Céлом a skála kritikai szempontú elemzése, korábbi tanulmányok, és egy új kutatás eredményei alapján. Ez utóbbi esetében a skála egyes állításait Humánökológia Msc szakos hallgatók, illetve a témában laikus személyek értelmezték, vitatták meg. A kvalitatív kutatásban 15 fő vett részt. A kapott válaszok nagyobb kategóriákra oszthatók. Egyrészt értelmezési nehézségeket, többértelmű mondatrészeket tártunk fel több állítás esetében, továbbá környezet etikai hiányosságokat is felfedeztünk. Az észrevételeket összehasonlítottam korábbi kutatásokban leírtakkal, keresve a megegyező és az újszerű eredményeket. Prezentációmban ezeket a meglévő és új kritikai elemeket, illetve korrigálási lehetőségeket kívánom bemutatni. Az előadás hozzájárulhat a skála alkalmazási korlátainak és hiányosságainak széleskörűbb megismeréséhez, illetve a jövőbeni hatékonyabb és körültekintőbb felhasználáshoz.

Kulcsszavak: NEP skála, kritika, kvalitatív

Előadó(k) email címe: cssud91@gmail.com

Mika János

KÖRNYEZETPEDAGÓGIAI KIHÍVÁSOK AZ OECD KÖRNYEZETI TELJESÍTMÉNYÉRTÉKELÉSE (2018) ALAPJÁN

Az OECD Teljesítményértékelése listázza az elmúlt tíz év eredményeit és hiányosságait. Ez a dokumentum szolgál az előadás elméleti hátterével ahhoz, hogy az előnyös változások és az elmaradások egyaránt tematizálják környezeti nevelésünk tárgyköreit. Például, a dokumentum megállapítja, hogy „2008 óta Magyarország jelentősen előre lépett abban, hogy az erős gazdasági növekedését elválassa a fő környezeti problémáitól. A biológiai sokféleség védelme kiemelt közpolitikai prioritásainak egyike. A városi légszennyezés és a felszíni vizek rossz minősége azonban továbbra is jelentős probléma. További haladás szükséges az alacsony CO₂-kibocsátású, körforgásos gazdaság felé.” E mondatok és más állítások mellett, az Értékelés elismeri (i.) a megújuló energiaforrások, különösen a biomassza magas arányát az energiaszerkezetben és (ii.) a hulladékkezelés csökkenését, a növekvő újrafeldolgozást és újrahasznosítást a Lehetőségek között. A Kihívások között szerepel (iii.) az épületállomány alacsony energiahatékonysága, (iv.) az előregedett és gyorsan növekvő járműpark és (v) a légszennyezettséggel összefüggő magas egészségügyi kockázatok. Bár az OECD nem érinti a környezeti nevelést, az előadás ajánlásokat is közread annak érdekében, hogy a környezeti nevelésben érintett kollégák, a friss tények mellett, ötleteket kapjanak arra, hogy miként hívják fel tanítványaik figyelmét hazai környezetünk kedvező és kedvezőtlen jellemzőire és tendenciáira.

Kulcsszavak: OECD, Magyarország, környezet, lehetőségek, kihívások

Előadó(k) email címe: mika.jancsi@gmail.com

Farkas Andrea

A KÖRNYEZETBIZTONSÁG OKTATÁSI KIHÍVÁSAI A 21. SZÁZADBAN

A 21. század elején számos olyan kihívással kell szembenéznünk, amelyek kockázataira fel kell készülni. A környezetbiztonság, mint fogalom szemléletmód váltást igényel, amit már az oktatásban és nevelésben is el kell kezdeni. Ez a fokozott figyelem a biztonságra szükségessé vált –a klímaváltozáshoz is kapcsolódóan –a tiszta víz, az energiabiztonság, az egészséges és biztonságos ételmeiszer, valamint a földjeink és állataink megóvásának érdekében. A probléma azonban kettős, mert míg a természet és az ember viaskodik egymással, addig az oktatás nem követi a valós problémák életszerű tanítását. Ezt igazolják azok a számok, amelyek a fiatalok pályaválasztásában a környezettudományi tárgyak terén súlyosan csökkenő tendenciát mutatják. A környezetbiztonságra nevelés már kis korban elkezdődhet, majd a célzott oktatással folytatódhat. Itt azonban kettős a kihívás: az egyik a természet gyors változása és a szükséges felkészülés a kockázatokra, a másik pedig az új fiatal generációk életszemléletének változása, amely miatt a figyelemfelkeltés új eszközeire van szükség. A fiatalok nevelésében, oktatásában minden olyan eszközt, információt, tudást, képi ábrázolást alkalmazni kell, ami a mindennapi életben használatos vagy ismert, vagy vonzó. Mindezekre a diákok túlterheltsége és a környezetbiztonságot fenyegető kockázatokhoz való alkalmazkodás okán van szükség. Az előadásban kibontom a kockázatok, a tanulmányban pedig utalok a legfontosabb hazai és nemzetközi forrásokra.

Kulcsszavak: környezetbiztonság kihívásai kockázatok oktatás klímaváltozás víz, energia, média, agrárium, digitalizáció, fejlesztés, innováció

Előadó(k) email címe: andrea@andrefarkas.hu

Kónya György – Mónus Ferenc

KÖZÉPISKOLÁSOK KÖRNYEZETTUDATOSSÁGA A DIÁKOK ÉS ISKOLÁJUK SZOCIO-ÖKONÓMIAI HÁTTERÉNEK FÜGGVÉNYÉBEN

Az iskolában tanórán és a tanórán kívül tartott környezeti nevelési programok hozzájárulnak a megfelelő környezettudatos viselkedés kialakításához. A tankönyvek környezeti ismeretei erősítik a diákok környezeti tudását, az Ökoiskolák pedig hatékonyan hozzájárulnak a megfelelő környezeti neveléshez. Kutatásunk célja annak megismerése, hogy a középiskolás tanulók környezeti attitűdjeinek két összetevőjét (környezettudatos magatartás, környezeti ismeret) milyen tényezők befolyásolják. Vizsgáltuk az intézmény földrajzi helyzetét (megye), Ökoiskola jellegét, a diák évfolyam, nemét, lakóhely szerinti település típusát, a szülők iskolai végzettségét, mint olyan hatástényezőket, melyekről feltételeztük, hogy befolyásolják a környezeti attitűd összetevőit. Az adatok felvételére 2016-ban került sor három megyében (Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Veszprém). Összesen 12 gimnázium 1110 tanulója töltötte ki a kérdőíveket. Az eredményeink szerint a vizsgált középiskolások környezettudatos viselkedése gyengébb, mint a tudása; a környezeti tudás csak nagyon gyenge pozitív korrelációt mutat a környezettudatos viselkedéssel. Az ökoiskolás diákok környezettudatosabban viselkednek, de a környezeti ismeret területén nem tudunk szignifikáns különbséget kimutatni az ökoiskolások javára. A vizsgált környezetbarát viselkedések tekintetében a magasabb évfolyamra járók és a lányok viselkednek környezettudatosabban, a legerősebb hatása a viselkedésre azonban a szülők iskolázottságának volt.

Kulcsszavak: környezettudatos magatartás, környezeti ismeret, középiskola

Előadó(k) email címe: konyagy@freemail.hu

Rigóczki Csaba

10-13 ÉVES GYERMEKEK LAKÓHELYATTÍTÚDJE, GYERMEKRAJZOKON KERESZTÜL

A hely-attitűdök kutatása és ápolása-fejlesztése a környezeti nevelés egyik kitüntetett feladata. Ennek az attitűdnek indikátorai a gyermekrajzok. Ezt kívánja bizonyítani a pszichológiai analízis eszköztárát adaptáló, kiemelten Hardi István és Vass Zoltán munkásságára támaszkodó kutatás.

Kulcsszavak: attitűd, gyermekrajz, helyidentitás, környezetpszichológia

Előadó(k) email címe: csaba.rigoczki@nemzetigeografia.hu

Rigóczki Csaba – Szabon Márta

INTERAKTÍV KÖRNYEZETI NEVELÉS AZ ÁLLATKERTBEN - DIDAKTIKAI ALAPOK

Az előadásban bemutatott, erdei tanösvények didaktikai tapasztalatára épülő, a Fővárosi Állatkert egyedülálló infrastrukturális adottságait és természettudományos kínálatát felhasználó M-Learning sétautak egyaránt szolgálják a 10-14 éves és a 14-17 éves fiatalokat is abban, hogy környezetükkel ápolt viszonyuk harmonikusabbá váljon.

Kulcsszavak: környezeti nevelés, IKT, Állatkert, tanösvény

Előadó(k) email címe: csaba.rigoczki@nemzetigeografia.hu

Marsi Irén

KÖRNYEZETPEDAGÓGIA

Az iskolában folyó környezeti nevelés hatására a végzős évfolyam tanulói környezettudatosabb magatartást tanúsítanak, mint a 9. évfolyam tanulói. A második hipotézisem tehát miszerint az iskolában folyó egészségnevelés hatására a végzős évfolyam tanulói inkább egészségtudatos döntéseket hoznak, mint a 9. évfolyam tanulói. A környezeti nevelés megjelenik az iskolai és az iskolán kívüli foglalkozásokon, és hogy a tanárok elkötelezettek a környezeti nevelés iránt, valamint az, hogy a tanárok a nevelési cél eléréséért különböző módszereket és eszközöket is alkalmaznak.

Kulcsszavak: környezetvédelem; szakiskolák -ökoiskolák képzési rendszere, környezeti attitűdök, környezeti nevelés kérdése a pedagógus társadalomban

Szerző(k) email címe: marsi.iren@gmail.com

Barabás Andrea

A TANULÓI EREDMÉNYESSÉGET BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK A KISEBBSÉGI OKTATÁSBAN

Kutatások erős pozitív összefüggést mutatnak a teljesítmény és a szocioökonómiai státusz mutatóival (Bourdieu, 1999; Andor–Liskó, 2000; Pusztai, 2004, 2009), a tanulók teljesítményét a családi-társadalmi háttér mellett az iskola tanulási környezete is meghatározza (Lannert, 2006; Pusztai, 2009; Bacskaï, 2015, Széll, 2015). A romániai kompetenciamérések során csak a tanulói teljesítmény kerül kiértékelésre, a felméréseket nem kíséri háttérkérdőív. A kutatásunkban a negyedik osztályos mérések eredményeit befolyásoló tényezőket vizsgáljuk. Saját készítésű háttérkérdőívet alkalmaztunk. A Kovászna megyében magyar nyelven tanuló negyedikes diákok (N=1054) mérési eredményei és háttérkérdővek alapján elkészült adatbázis adatait elemezzük.

A vizsgálatban a következő kérdéseket tárgyaljuk: Az előkészítő osztályban járó tanulók eredményesebbek-e azoknál, akik nem jártak előkészítő osztályban? A szülők iskolai végzettsége azonos mértékben befolyásolja-e a matematika, magyar- és román nyelv kompetenciaméréseinek eredményeit?

A feltárt eredmények rávilágítanak arra, hogy az előkészítő osztályban járó tanulók nagyobb arányban teljesítenek átlageredményeken felül, mint akik nem jártak előkészítő osztályban. Továbbá megállapíthatjuk, hogy a szülők iskolai végzettsége nem azonos mértékben befolyásolja a tanulók iskolai eredményességét a különböző kompetenciaterületek mérési eredményeire nézve.

Kulcsszavak: előkészítő osztály, kompetenciamérések, tanulói eredményesség

Előadó(k) email címe: andrea.barabas17@gmail.com

Barna Viktor – Debreczeni Zsuzsanna

A TÉMA/JELENÉGALAPÚ KOLLÉGIUMI FOGLALKOZÁSSZERVEZÉS SZEREPE AZ ISKOLAEELHAGYÁS MEGELŐZÉSÉBEN

Az előadás a középiskolai kollégiumokban élő tanulókkal folytatott fókuszcsoporthoz tartozó interjúk eredményeit elemzi.

A téma/jelenség alapú foglalkozásszervezés kollégiumi bevezetésére irányuló kutatótanári program egyik kiemelt célja, hogy a kollégista tanulók ne felesleges plusz elfoglaltsággént éljék meg a kollégiumban szervezett foglalkozásokat. Vagyis olyan témákkal találkozassanak, amelyek érdeklik őket, és látják azok közvetlen hasznát, valamint olyan módszerekkel közelítsük e témákat, hogy azok feldolgozásában érdemben részt tudjanak venni. Ezzel javulhat a kollégiumok megtartó képessége, ami közvetve az iskolaelhagyás megelőzéséhez is hozzájárulhat.

Az interjúkon felmértük azokat a témákat, amelyekkel a tanulók szívesen foglalkoztak, és azokat, amik nem voltak jelen a kollégiumi életükben, de fontosnak tartanak azok tárgyalását.

A kutatás során korábban felmértük a kollégiumpedagógusok releváns kompetenciáit.

Kulcsszavak: téma/jelenség alapú foglalkozásszervezés, tanulói témafelvetések

Előadó(k) email címe: drbarnaviktor@yahoo.com

Dorner László – Sági Matild

TANÁRI ÉNHATÉKONYSÁG ÉS AZ ISKOLA KOLLEKTÍV KAPACITÁSA

A korai iskolaelhagyás a tanulmányi teljesítményen túlmenően számos más tényezővel (egyéni motiváltság, szociális készségek, bevonódás, iskolai klíma, tanulás és tanítás szereplőinek együttműködése, szakmai támogató rendszer, stb.) szoros összefüggést mutat (Rumberger és Lim 2008; Rumberger 2012, Szemerszki 2016). A tanári vélekedések, meggyőződések, hitek, személyes és kollektív elméletek, együttműködési gyakorlatok befolyásolják pedagógusok gyakorlatát. E hatások gyakran az észlelt énhatékonyságban tükröződnek. A pedagógus észlelt énhatékonysága jelentősen befolyásolja a diákok tanulási jellemzőire gyakorolt hatást még a kevésbé motivált vagy nehezen kezelhető tanulók esetében is (Skaalvik és Skaalvik 2007, 2008, 2010). Az erőteljesebb kollektív kapacitású tantestületek olyan önálló egyéniségekből állnak, akik az eltérő elképzeléseiket, képességeiket és adottságaikat, a különféle osztálytermi stratégiáikat és gyakorlatukat beviszik a közös tudástárba, s a közösség belső önészlelése, tudása, gyakorlata és támogatása mindig rendelkezésükre áll (Fullan 2010, 2011; Hargreaves és Fullan, 2012).

Kutatásunk során arra a kérdésre kerestünk választ, hogy milyen kapcsolat van a pedagógusok észlelt énhatékonysága az iskola kollektív kapacitása között. Az elemzés a Komplex Alapprogram pilot szakaszában részt vevő iskolák pedagógusai körében 2018 augusztus-szeptemberében végzett helyzetfeltáró vizsgálat online kérdőíves vizsgálatra támaszkodik. A végső elemszámunk: 50 iskola 641 pedagógusa. A pedagógusok észlelt énhatékonyságának mérésénél a Skaalvik-féle Norvég Tanári Énhatékonyság Skála (Skaalvik és Skaalvik, 2007) itemsorát és faktorstruktúrára; az iskolai kollektív kapacitás feltérképezésénél pedig az OECD TALIS 2013 tanárkutatásban (OECD 2014) is alkalmazott itemsorra építettünk.

Eredményeink szerint a magasabb énhatékonysággal jellemezhető pedagógusok az átlagosnál jobbnak tartják a saját szakmai kompetenciájukat, ugyanakkor jobban igénylik a szakmai támogatást is. Az észlelt énhatékonyság és az iskola kollektív kapacitása közötti erőteljes, pozitív korreláció van.

Kulcsszavak: korai iskolaelhagyás, tanári énhatékonyság, pedagógus együttműködés, kollektív kapacitás

Előadó(k) email címe: dorner.laszlo@uni-eszterhazy.hu

Erdész Ákos

SZÜLŐI ELVÁRÁSOK A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS BEVEZETÉSÉT KÖVETŐEN

A pedagógusok általánosságban vett státusza romlik a jövedelmi pozíció és a társadalmi presztízs tekintetében. (Fónai és Dusa (2014)). Elbert (2010) is vizsgálta a testnevelők megbecsülését. A megítélés minden részről közepesnek mondható, miközben a testnevelés fontosságát mindenki elismeri. A mindennapos testnevelés bevezetését követően a testnevelőkre még nagyobb felelősség hárul, hiszen testnevelő személyisége még meghatározóbb lett az egészséges-, sportos életmód kialakításában.

A kutatásom célja, hogy feltárjam a testnevelőkről alkotott jelenlegi képet.

1. A szülőknek milyen elvárásai vannak a testnevelő tanárral szemben?
2. A szülői megítélés szerint milyen legyen egy ideális testnevelés óra?
3. A szülők szerint a testnevelő vagy a szülő feladata az egészséges életmódra nevelés?

A válaszadók egy online kérdőívet töltöttek ki. (n=168). A kutatásban csak azok vehettek részt, akiknek gyermekei a közoktatás keretein belül jelenleg is tanulnak. Az eredményeket az IBM SPSS 22.0 programcsomaggal elemeztem.

1. A szülők véleményei alapján az ideális testnevelő: jól képzett, kiváló szakember, elhivatott, gyerekorientált, innovatív, megértő, következetes, példát mutat életvitelével.
2. Okozzon örömet, rengeteg játékos feladattal. Differenciált tanóra. A tanár promotálja a sport szeretetét, tegye sokoldalúvá és változatossá az órákat. Szülők elvárásai között nem jelent meg a testnevelő sportág kiválasztó szerepe.
3. Szülők szerint a testnevelőnek és a szülői párosnak közösen van szerepe abban, hogy kialakítsák, az egészséges életmódra törekvést. Mind a két oldalnak megvan a saját eszköze, hogy hogyan tudnak a gyerekek életminőségére hatni.

Pedagógus- diák- szülő háromszög minden tagja része a közoktatásnak, ezért kell figyelembe venni a résztvevők elvárásait.

Kulcsszavak: testnevelés, szülői elvárások, mindennapos testnevelés, testnevelő

Előadó(k) email címe: erdesz.akos0905@gmail.com

Gazdag Katalin

AZ ISKOLAVEZETÉS ÉS EREDMÉNYESSÉG

Napjainkban a magas színvonalú közoktatás egyre fontosabb mutatója az oktatás eredményessége. Számos hazai és nemzetközi elemzés arra mutat rá, hogy az iskolavezetés kiemelkedő jelentőségű az iskolai eredményességet tekintve (OECD, 2013). Az iskolavezetéssel összefüggésben felvethető a kérdés, hogy az iskola igazgatója mennyire képes befolyásolni az osztálytermi folyamatokat, a tanítás minőségét. Nemzetközi empirikus kutatások (Schratz, 2014) szignifikáns összefüggést találtak az iskolavezetés, a tanítás-tanulás, a változás, a kollégák és az intézmény stratégiai irányítása között. Célunk annak vizsgálata, hogy az iskolavezetés tevékenysége milyen hatást gyakorol az intézmény működésének eredményességére, hatékonyságára.

Kutatásunk első, elméleti részében a romániai iskolavezetésre vonatkozó fontosabb jogszabályok és a különböző módszertani rendelkezések, beleértve a kisebbségi (magyar nyelvű) oktatásra vonatkozó kérdések, kerülnek elemzésünk homlokterébe, megteremtve ezáltal azt az elméleti keretet, amelybe kutatásunk második, empirikus része, inkadrálódik. Kvalitatív kutatásunk részében az iskolaigazgatókkal készített interjúk alapján a romániai magyar tan nyelvű iskolák helyzetének elemzésére vállalkozunk. Arra vagyunk kíváncsiak, hogy a gyakorlatban hogyan fonódik össze a vezetés és a tanulási-tanítási folyamatok irányítása, hogyan hat az iskolavezetés tevékenysége, a vezetés minősége az eredményekre.

A kutatás során feltárt előzetes eredményekből megállapíthatjuk, hogy az igazgató tevékenysége nem közvetlenül változtatja meg az iskolai eredményeket, de az eredményességet befolyásoló tényezőket alakíthatja.

Kulcsszavak: iskolavezetés, igazgatók, eredményesség, hatékonyság

Előadó(k) email címe: katygazdag@gmail.com

Gergely Viktória

A SZLOVÁKIAI MAGYAR DIÁKOK OLVASÁSI SZOKÁSAINAK MEGHATÁROZÁSA

Előadásomban a szlovákiai magyar nemzetiségű diákok olvasási szokásai vizsgálatának eredményeit ismertetem. Szlovákia legnagyobb lélekszámú kisebbsége magyar, s ez a kisebbség rendelkezik kiterjedt alap- és középfokú anyanyelvi iskolahálózattal. Kutatásom célja a diákok olvasási szokásainak feltérképezése, hogy választ kapjunk arra a kérdésre, hogy az egyes korosztályok olvasási szokásai milyen mértékben változnak, s hogy milyen mutatókkal (szociális háttér, iskolai eredményesség) korrelálnak. A kutatásban összesen 98 fő vett részt három korosztályból, konkrétan 23 gimnazista, 38 felső tagozatos és 37 alsó tagozatos általános iskolás diák. A vizsgálat módszere egy 28 kérdésből álló önkitöltős kérdőív volt.

Az adatközlők válaszai segítségével felmérhető volt, hogy nincs nagy különbség a különböző korosztályok olvasási attitűdjeiben. A válaszok elemzése alapján megállapítható, hogy a tanulók minden korcsoportjának csupán töredéke olvas szabadidejében, az olvasás mindegyik korcsoportnál a szabadidős tevékenységek közül az utolsó helyek egyikén foglal helyet. Másrészt, a csoportok koruktól függetlenül szubjektíven azt állítják, hogy nem rendelkeznek semmilyen nehézségekkel a szövegértést illetően. Azt állítják, hogy az olvasás könnyű számukra, így megértenek mindent, amit olvasnak. A hosszú mondatok, illetve az ismeretlen szavak sem okoznak számukra gondot. Megállapítható, hogy ezek a kijelentések ellentmondanak a nemzetközi felmérések eredményeinek. Ezen eredmények potenciális felhasználása segítségül szolgálhat a szlovákiai magyar tanulók olvasási szokásainak és szövegértési képességeinek további vizsgálatára.

Kulcsszavak: magyar nyelv, kisebbségi nyelv, szövegértés, olvasási szokások

Előadó(k) email címe: viktoria.gergelyova@ukf.sk

Horváth Cintia – Bognár József

A SZÜLŐK ISKOLAI VÉGZETTSÉGÉNEK SZEREPE A FIATALOK SPORTTAL ÉS EGÉSZSÉGGEL KAPCSOLATOS ÉRTÉKRENDSZERÉRE, EGÉSZSÉGMAGATARTÁSI SZOKÁSAIRA ÉS A BMI-RE

A fiatalok sporttevékenységének, értékrendszerének és egészségmagatartásának vizsgálati népszerűnek számítanak. Az eddigi kutatások elsősorban az attitűd, az ismeretek és a viselkedésformák elemzésére irányultak. Jelen vizsgálat célja annak bemutatása, hogy a szülők legmagasabb iskolai végzettsége milyen hatással van a fiatalok egészséggel kapcsolatos értékrendszerére, egészségmagatartási szokásaira és testtömegindexére (BMI). A kutatást egy megyeszékhely 11-12. évfolyamos gimnazistái (n=109) körében végeztük. Az adatgyűjtés eszközeként egy zárt kérdéseket tartalmazó önkitöltős kérdőív, illetve a testmagasság és testtömeg mérése szolgált. Az eredményeink alapján elmondható, hogy a 17-18 éves tanulók a megfelelő folyadékfogyasztást gondolják a legfontosabb egészségmagatartási tényezőnek ($M=3,83\pm0,397$), míg a saját szokásrendszerük tekintetében a higiénit ($M=3,65\pm0,516$) emelték ki. Az alkoholfogyasztás kerülését általában nem tartják fontosnak ($M=3,02\pm0,981$), amely a szokásrendszerüket tekintve is alacsony értéket mutat ($M=2,49\pm1,094$). A tanulók BMI értéke $23,41\pm5,173$ volt. Minél magasabb az édesanya iskolai végzettsége, annál fontosabb a gyermekek számára a pihenés ($F=8,752$; $p<0,000$) és a folyadékfogyasztás ($F=3,651$; $p=0,029$), illetve annál egészségesebb táplálkozási szokásokkal rendelkeznek ($F=3,209$; $p=0,044$). Minél alacsonyabb az édesapa iskolai végzettsége, annál kevésbé fontos a gyermekek számára a harmonikus emberi kapcsolat ($F=8,833$; $p<0,000$), annál egészségtelenebb táplálkozási szokásokkal rendelkeznek ($F=3,416$; $p=0,037$), annál kevésbé ápolják a társas kapcsolataikat ($F=4,907$; $p=0,009$) és meglepetésre, annál inkább kerülnek a dohányzást ($F=3,347$; $p=0,039$). A BMI eredményeiben nem jelentett befolyásoló tényezőt a szülők iskolai végzettsége. Eredményeink alapján elmondható, hogy érdemes több oldalról vizsgálni a szülők iskolai végzettségének befolyásoló szerepét a fiatalok egészségtudatos aktív életmódjával kapcsolatosan.

Kulcsszavak: egészségmagatartás, értékrendszer, szokásrendszer, szülő iskolai végzettsége

Előadó(k) email címe: horvath.cintia@uni-eszterhazy.hu

Horváth Zsófia Irén – Harangus Katalin

A TANULÁSI KÖRÜLMÉNYEK ÉS A TANULÁS ÉRZELMI, MOTIVÁCIÓS, VALAMINT KOGNITÍV TÉNYEZŐI KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA KÖZÉPISKOLÁS DIÁKOK KÖRÉBEN

A tanulói hatékonyságot akadályozó tényezők egy része a tanulási környezet sajátosságaihoz köthetőik. A centralizált romániai oktatási rendszerben különösen fontosnak tartjuk megvizsgálni azt, hogy a magyar nemzeti kisebbséghez tartozó, anyanyelvi oktatásban részesülő diákok, milyen sajátos körülmények között tanulnak (Horváth, 2016).

Az előadásban azon eredmények kerülnek bemutatásra, amelyeket „A problémamegoldó képesség vizsgálata különböző műveltségi területeken (szövegértés, szövegalkotás, matematikai /számítógépes gondolkodás)” empirikus vizsgálat keretében kaptunk (Pletl, 2018). A 2016 - 2017-es tanév második felében végeztük a felmérést 9. és 10. évfolyamos romániai magyar középiskolás tanulók körében.

Célunk a tanulói hatékonyságot meghatározó tényezők vizsgálata, a tanulás kognitív és affektív tényezőinek a feltárása. Arra a kérdésre kerestük a választ, hogy milyen összefüggés van a tanulási körülmények és a tanulás érzelmi, motivációs, valamint kognitív tényezői között. A vizsgálat eszközei a tanulás körülményeit és támogatottságát felmérő háttérkérdőív, valamint a Kognitív és Affektív Tanulási Tényezők (KATT) kérdőív (Taskó 2015).

A kapott eredmények nem csak feltáró jellegük miatt jelentősek, hanem azok alapján elindulhat a megfelelő pedagógiai és pszichológiai segítség megtervezése. Szándékunkban áll olyan javaslatokat megfogalmazni, amelyek a kimutatott probléma - a lehetséges és a tényleges teljesítmény közötti különbség - enyhítését szolgálják.

Kulcsszavak: tanulási körülmények, tanulási tényezők, tanulói hatékonyság

Előadó(k) email címe: zsofiahorvath@yahoo.com

Hörich Balázs

TÁRSADALMI KÖRNYEZET ÉS REZILIENCIA

Egy tanuló társadalmi-gazdasági háttere jelentősen meghatározza teljesítményét – ez gyakorlatilag a mért teljesítmény területétől függetlenül minden oktatási rendszerben így van (OECD 2010, 2013, 2016). A reziliencia arra vonatkozik, hogy egy tanuló túl tud-e lépni ezen a meghatározottságon, képes-e a családi háttéréhez képest jobban teljesíteni. A szakirodalom szerint az iskolai rezilienciát befolyásoló faktorok két társadalmi intézmény-csoport köré szerveződnek: az egyik a család, a másik az iskola (Papp 2015, Mani et al 2013, Sprietsma 2013).

Az előadásban a 2016. évi Országos Kompetenciamérés 10. évfolyamos tanulói adatbázisa segítségével azt mutatom be, hogy a reziliencia kialakulását hogyan befolyásolja az iskola belső társadalmi világa és a tágabb lakóhelyi környezet. Eredményeim szerint a reziliens tanulók körében is gyakoribb a relatíve kedvezőbb társadalmi háttér, ugyanakkor az iskolának és a települési környezetnek is van érdemi befolyása. Amennyiben egy osztályban többségben vannak az átlagos vagy a kedvező státuszú tanulók, az serkenti az alacsony státuszú osztálytársak eredményeit; ha pedig az alacsony státusz van többségben, az gátló hatást fejt ki. Az osztályszinten mért nagy társadalmi különbségek szintén csökkentik a reziliencia előfordulásának valószínűségét. Utóbbit befolyásolja még az osztályméret, illetve az is, hogy szegregált osztályba vagy iskolába jár-e a vizsgált tanuló. A reziliencia esélyét növeli, ha a tanuló fejlettebb településre jár iskolába, illetve ha maga is fejlettebb településen él.

Kulcsszavak: reziliencia, OKM, társadalmi környezet, lakóhelyi környezet

Előadó(k) email címe: horichb@gmail.com

Imre Anna

A TANULÓK HANGJA: SZEMÉLYRE SZABOTT TANULÁS, TANULÓI ÉS PEDAGÓGUSI TANULÁSI UTAK

A személyre szabott tanulási környezet kialakításának kérdése új kihívásokat és új lehetőségeket fogalmaz meg az oktatás szereplői számára: nagyobb tanulói részvételt, elköteleződést eredményez, ehhez új tanulási utak, szerepek és feltételek kialakulását feltételezi a tanulók és a pedagógusok számára is. A tanulók hangja kezdeményezés egy, ezt a változást elősegítő megközelítést jelent, ami hozzájárulhat nemcsak a tanulói és tanulási eredményességhez, hanem a pedagógusok tanulásához és a pedagógiai gyakorlat változásához is. A kérdés elméleti hátterét a tanulói eredményességhez, a személyre szabott tanulási környezethez, illetve a pedagógiai paradigmaváltáshoz kapcsolódó elméleti megközelítések jelentik (pl. Fielding 2010, Einhorn 2016, Hargreaves, 2004, Halász 2009, Kane et al., 2010).

A Student Voice - Bridge to learning projekt keretében azt vizsgáltuk, hogy hazai környezetben milyen tanulói tapasztalatok és részvétellel összefüggő igények fogalmazódnak meg, s milyen lehetőségek és akadályok körvonalazódnak a kérdéssel kapcsolatban, néhány résztvevő iskola esetében. A projekthez kapcsolódó feltáró kutatás két általános és két középfokú iskolára terjedt ki, ezekben a tanulók és a pedagógusok körében kérdőíves adatfelvételt és interjúkat készítettünk.

Az előadás keretében a kérdőíves adatfelvétel fontosabb tapasztalatait mutatjuk be Bemutatjuk egyfelől, hogy a tanulók milyen részvételi igényeket fogalmaztak meg és hogyan vélekedtek ezek megvalósulási lehetőségeiről. Bemutatjuk másfelől a pedagógiai gyakorlat néhány jellemzőjét, és a pedagógusok tanulók hangjával kapcsolatos nézeteket és a megvalósítás lehetőségével összefüggő véleményét.

Imre Nóra – Kállai Gabriella

A KORAI ISKOLAEELHAGYÁS INTÉZMÉNYVEZETŐI ÉS SZÜLŐI NÉZŐPONTBÓL

A hosszú ideig marginális problémaként kezelt korai iskolaelhagyás folyamatát különböző rendszer-, intézményi- és egyéni szintű tényezők befolyásolják (Kaye et al. 2017). Az intézményi tényezőkön a család, az iskola és a közösségek sajátosságait értjük (Hammond et al. 2007). Az iskolai légkör, a tanár-diák kapcsolat jellege, a szülők iskolai részvétele és otthoni támogatása mind befolyásolják a tanuló iskolához fűződő nézeteit, attitűdjeit (Lyche 2010). Egyéni sorsokat vizsgálva úgy tűnik, többféle kockázati tényező egymást erősítő hatásaként sodródnak ki a fiatalok az iskolarendszerből (Kállai-Tomasz 2016), egy komplex és hosszabb folyamat eredményeként (Rumberger, 2012). Bár a kilépés mozzanata általában hazai viszonylatban nem az általános iskolában, hanem középfokon történik meg, az előrejelző tényezők gyakran már felső tagozatban megmutatkoznak (Hawkins et al. 2013).

Az előadás támaszkodik a Komplex Alapprogram kísérleti szakaszában, a 2018/19-es tanévben felvett intézményvezetői interjúkra (N=48), a pedagógus kérdőíves vizsgálat adataira (N=641) és a 4. évfolyamos tanulók szüleit érintő kérdőíves felmérésre (N=1586). Az előadásban egyfelől bemutatjuk, hogyan értelmezik a korai iskolaelhagyás fogalmát az iskolavezetők, milyen kiváltó okokat azonosítanak, és miként látják a prevenció lehetőségeit az általános iskolában. Másfelől a szülők, tágabban értelmezve a család tanulót érintő szándékait, terveit és ezzel összefüggésben megvalósuló aktivitását mutatjuk be. Eredményeink szerint azok az intézményvezetők és pedagógusok, akik komoly problémaként érzékelik a tanulók motiválatlanságát, erőteljesebben növelnék a szülők bevonását az iskolával való együttműködésben, amit a korai iskolaelhagyás prevenciója szempontjából is kulcskérdésnek gondolnak.

Kulcsszavak: korai iskolaelhagyás, szülői bevonódás, intézményvezetés

Előadó(k) email címe: imre.nora@uni-eszterhazy.hu

Jankó Krisztina – Szemerszki Marianna

DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉS HETEROGÉN TANULÓCSOPORTOKBAN – PEDAGÓGUS TOVÁBBKÉPZÉSEK ÉS INTÉZMÉNYI MEGVALÓSÍTÁS

Egy 2013-ban, országos reprezentatív mintán végzett kutatás eredményei szerint a pedagógusok túlnyomó többsége szükségesnek érezte szak módszertani és pedagógiai kompetenciáinak fejlesztését (Szemerszki, 2015). A kérdezést megelőző évben 28 százalékuk vett részt ilyen jellegű képzésen, s ezzel ez volt a második leggyakoribb továbbképzési típus (Sági, 2015). 2018 tavaszán ismételtén rákérdeztünk a továbbképzési igényekre, s az 1400 fő körében folytatott adatfelvétel továbbra is a (szak)módszertani és pedagógiai kompetenciák fejlesztésének szükségességét mutatta. Emellett nagy igény mutatkozott a digitális tananyag- és eszközhasználat fejlesztése, az SNI-tanulók oktatásának támogatása, illetve az agresszió- és konfliktuskezelés szakmai támogatása iránt is.

A Komplex Alapprogram továbbképzései a fenti igények széles körére reagálnak, amellet, hogy egységes rendszerbe szerveződve kínálnak szakmai fejlődési lehetőséget. Előadásunkban azt mutatjuk be, hogy milyen fogadtatásra találtak ezek a képzések, mely területeken jellemezték azokat újszerűnek a résztvevők és milyen további igények fogalmazódtak meg irányukban. A folyamatos monitorozás révén egy 3679 kérdőív eredményeit tartalmazó adatbázis áll a rendelkezésünkre, amelynek eredményei arra utalnak, hogy a DFHT-képzések különösen jó fogadtatásra leltek. A képzéseket a legtöbb résztvevő gyakorlati szempontból jól használhatónak tartja, s mind a módszereket, mind a képzőt illetően kedvező a fogadtatásuk. A tanév során készült intézményvezetői és pedagógus interjúk révén a képzések gyakorlati hasznosulásába, az intézményi bevezetés nehézségeibe is bepillantást nyertünk.

Kulcsszavak: pedagógus kompetenciák, pedagógus továbbképzések, mérés-értékelés

Előadó(k) email címe: janko.krisztina@ofi.hu, szemerszki.marianna@uni-eszterhazy.hu

Józsa Krisztián – Török Balázs

A KOMPLEX ALAPPROGRAM VIZSGÁLATI MÓDSZEREI

A Komplex Alapprogram (Révész, K. Nagy és Falus, 2018) kísérleti szakaszának vizsgálatára kialakított mérőeszköz csomag széles spektrumban teszi elemezhetővé az intézményi folyamatokat. Az előadás bemutatja a kísérleti szakaszba bevont intézményi kör jellemzőit, és ismerteti a vizsgálatok főbb módszereit, témafókuszait. A program hatékonyságának vizsgálata során adatokat gyűjtünk a tanulóktól, a szülőktől, a pedagógusoktól, valamint az intézményvezetőktől. Kérdőíveket, tanórai megfigyeléseket, egyéni és fókuszcsoportos interjúkat alkalmazunk. Vizsgáljuk egyrészt azokat a tényezőket, amelyek a szakirodalom alapján feltehetően előre jelzik a tanulók lemorzsolódását, másrészt az öt fő alprogrami területhez (logika, digitális, testmozgás, életgyakorlat, művészet) kapcsolódó affektív változókat. Adatgyűjtést végeztünk a program megkezdését megelőzően, 2018 őszén, az utómérésre pedig 2019 tavaszán kerül sor. Kiegészítő adatfelvételnként a tanév során ún. évközi mérésekre is sor kerül. A vizsgálatokban a negyedik osztályos tanulókra fókuszálunk. Ebben az első pilot programba 57 intézmény kapcsolódott be, ahol 1839 tanuló mérésére került sor. Az intézmények egy része kontroll iskolaként szolgál. Az elő- és az utómérés összehasonlító elemzése lehet az egyik indikátora a pilot program hatékonyságának. Az évközi mérések a folyamatos visszacsatolás funkcióját látják el. Vizsgálatunktól azt várjuk, hogy hozzájárul a Komplex Alapprogram hatékonyságának, minőségbiztosításának az értékeléséhez. Az eredmények segítséget adhatnak a Komplex Alapprogram továbbfejlesztéséhez, széleskörű implementációjához.

Kulcsszavak: Komplex Alapprogram, pilot program, vizsgálati módszerek, iskolai lemorzsolódás

Előadó(k) email címe: jozsa@sol.cc.u-szeged.hu
torok.balazs.gyozo@uni-eszterhazy.hu

K. Nagy Emese – Révész László

A DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉS HETEROGÉN TANULÓCSOPORTBAN TANÍTÁSI-TANULÁSI STRATÉGIA HELYE A KOMPLEX ALAPPROGRAM CÉLRENDSZERÉBEN

A korai iskolaelhagyás csökkentésére irányuló EU 2020 stratégia célkitűzéseihez illeszkedő hazai stratégiák mentén került kialakításra a Komplex Alapprogram. (Európai Bizottság 2010:13; Magyarország Kormánya 2015; Magyarország Kormánya 2015; Magyarország Kormánya 2014) A program a korai iskolaelhagyás preventív kezelését célozza a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók kiemelt, komplex támogatása révén, fókuszba helyezve a korai iskolaelhagyással kiemelten érintett nevelési-oktatási intézmények fejlesztését. A projekt ezen intézmények és pedagógusai számára szakmai szolgáltatásokat biztosít. Az előadás első része a Komplex Alapprogram főbb céljait mutatja be, második része a program egyik fő elemét, a Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportban tanítási-tanulási stratégiát.

A projekt keretében a pedagógusok módszertani támogatása céljából olyan nevelési-oktatási program került kidolgozásra, melynek egyik meghatározó fontosságú pedagógiai eleme a differenciált fejlesztés széleskörű alkalmazása heterogén összetételű tanulócsoportokban. A Komplex Alapprogramot bevezető iskolák a Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportban (DFHT) tanítási-tanulási stratégia néven ismerhették meg azt a pedagógiai eljárásrendet, mely a tanulók státuszkezelésén keresztül kívánja kedvező irányba befolyásolni a diákok iskolatapasztalatát. (GSC 2015:5)

A DFHT tanítási-tanulási stratégia a diákok tanulását középpontba helyezve épít a pedagógusok meglévő tudására, kreativitására, önfejlesztési törekvéseire. A megvalósítás során lehetőség nyílik a pedagógusi kompetenciák fejlesztésére, a tantestületen belüli pedagógiai kultúra gazdagítására, az esetlegesen szükséges attitűdváltás elősegítésére, támogatására. A DFHT tanítási-tanulási stratégia implementálásával fejleszthető a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók együttműködési készsége, kezelhetővé válnak a tanulók közötti státuszkülönbségek, feloldhatók a feszültségkeltő státuszproblémák. (Európai Bizottság 2017:7) A tanítási-tanulási stratégia középpontjában a személyre szabott differenciálás áll, ami a korai iskolaelhagyás megelőzését segítheti. (Európai Bizottság 2016) A DFHT a tanulást olyan aktív tevékenységként értelmezi, amelyben a tanuló a már meglévő tudásrendszerekbe beágyazott ismeretei segítségével egyéni módon értelmezi az új ismereteket.

Kulcsszavak: korai iskolaelhagyás, prevenció, differenciált fejlesztés

Előadó(k) email címe: nagy.emese@uni-eszterhazy.hu

Kalocsai Janka – Hörich Balázs

TEHETSÉGGONDOZÁSI NEHÉZSÉGEK A KÖZOKTATÁSBAN

Az elmúlt években egyre nagyobb figyelem övezi az iskolai tehetséggondozási tevékenységet, ami egyúttal azzal a szemléletváltással is együtt jár, hogy az oktatási szféra a tehetségek megjelenésére és fejlesztésére már nem egy magától értetődő, spontán folyamatként tekint, hanem azt egy tudatos, szervezett tevékenységként képzei el (Bíró, 2015). Ahhoz, hogy minél több tehetség tudja képességeit megfelelően kibontakoztatni, valamint képességeit teljesítménybe fordítani, jól működő környezetre van szükség, aminek elengedhetetlen feltétele, hogy a tanulókkal jól felkészült pedagógusok és szakemberek foglalkozzanak (Gyarmathy 2007).

A „Tehetségek Magyarországa” című EFOP-3.2.1-15-2016-00001 kódszámú kiemelt projekt részeként, intézményvezetők (N=479) és pedagógusok (N=1412) körében folytatott online kérdőíves kutatásban többek között azt vizsgáltuk, vajon a közoktatás alap- és középfokú intézményeiben tanító pedagógusok milyen nehézségeket tapasztalnak a tehetséggondozási tevékenység során, mely tehetségterületeken mutat aszimmetriát a pedagógusi kínálat és a tanulói kereslet. Eredményeink szerint a pedagógusok és a tanulók terheltsége komoly gátja a tehetséggondozási tevékenységnek, de a szervezési és tartalmi problémák sem elhanyagolhatók. Figyelemreméltó, hogy bár a szakkörök szervezése az egyik leggyakoribb tehetséggondozási tevékenység a közoktatásban, az általános iskolák 30, a gimnáziumok 39, a szakgimnáziumok 55 százalékában nem alakul optimálisan a foglalkozások kínálata vagy az azok iránti kereslet. Különösen aggasztó, hogy a legnagyobb problémák az elmúlt években felértékelődött területeken jelentkeznek.

Kulcsszavak: közoktatás, tehetséggondozás, nehézségek

Előadó(k) email címe: kalocsai.janka@yahoo.com
horichb@gmail.com

Kiss Márton

MIÉRT FONTOS A METAKOGNÍCIÓ A MATEMATIKAI FELADATOK MEGOLDÁSA SORÁN?

A kutatás arról akart információt szerezni, hogy mi jellemzi a tanulók metakognitív tevékenységeit a problémamegoldás során. A metakognitív tevékenységek vizsgálata a megértés, tervezés, kivitelezés és a visszatekintés szakaszaira tagolódott. Fő kérdés, hogy mennyire befolyásolják a megoldást a kivitelezést megelőző és az azt követő szakaszok olyan 9. osztályos tanulóknál, akik az átlagnál jobb matematikai képzettséggel rendelkeznek.

Két feladatból álló írásbeli felmérésben a feladatok megoldásának levezetése előtt és után a tanulók további kérdéseket kaptak, ezzel irányítva őket a metakognitív tevékenységek elvégzésére. Összesen hat szempont tartozott egy feladathoz: (1) a feladatok lényegének lejegyzése, (2) ötlet vagy terv írása, (3) a megoldás levezetése indoklással, (4) ellenőrzés, (5) más módszerrel való próbálkozás, (6) hasonló, könnyebb példa szerkesztése.

Az írásbeli munkák kiértékelése után feltételezések többsége a vizsgált csoportra vonatkozóan beigazolódott. A tanulók nincsenek hozzászoktatva ahhoz, hogy a megoldás levezetésén kívül más szempontokon is dolgozzanak. Az általunk utasításként is megfogalmazott szempontok többségének kidolgozása tényleg felületes maradt. Azt a hipotézist is igazolta a vizsgálati csoport, hogy a diákok nagyon ragaszkodnak a kapott eredményekhez és eljárási módjukhoz. A megfigyelések azt mutatják, hogy a tanulók nem ismerik az eredmény levezetésén kívüli tevékenységek jelentőségét.

Kulcsszavak: Metakogníció, matematika, értelmezés, visszatekintés

Előadó(k) email címe: kmarci88@gmail.com

Ludányi Lajos

A VÁLASZIDŐ MÉRÉSÉNEK FELHASZNÁLÁSA KÉMIAI FOGALMAK KÖZELSÉGÉNEK VIZSGÁLATÁRA

A válaszüő mérésén alapuló vizsgálatok segítségével meghatározhatók bizonyos kognitív folyamatok bekövetkezéséhez tartozó időtartamok. Az általam kifejlesztett módszerrel a válaszüás idejéből következtettem a kémiai fogalmak kognitív struktúrában elfoglalt közelségére. Vizsgálatom tárgyául a kémia tantárgy megértésének legnagyobb, – a szakirodalomban „johnstoni háromszögnek” nevezett – problémáját választottam. Lényege, hogy oktatásunk során ugyanazon fogalmat egyidejűleg három fogalmi szinten (makro, atomi és szimbólumszint) is értelmezzük, és a kémia megértésének egyik mutatója, hogy mennyire könnyen képes a tanuló váltani a három szint között. Azt vizsgáltam, hogy a tanulók miként azonosítják az adott fogalmi szint reprezentánsait egy másik szintről indulva, azaz például mennyi időbe telik „átkapcsolni” egy pohár víz, a H_2O képlet illetve a vízmolekula modellje között. A válaszüáshoz szükséges időtartam hossza fordítottan arányos a két fogalom egymás közti kapcsolatának erősségével.

Vizsgálatomat 7 iskolából származó 494, 12-18 éves diákjának bevonásával végeztem a 2017/18-as tanév során. Az időmérés módja miatt (aktívtáblás tanulói szavazórendszer) az adatok feldolgozásakor olyan új megoldásokkal kellett élnem, melyet a szakirodalomban eddig még nem alkalmaztak. Az eredmények arra utalnak, hogy a módszer további finomítása, laboratóriumi körülmények közé vitele eredményesen használható a tanulói kognitív struktúra feltérképezésére.

Kulcsszavak: válaszüő, kémiai fogalmak, aktívtáblás tanulói szavazórendszer

Előadó(k) email címe: dr.ludanyi.lajos@gmail.com

Nóbik Attila – Baráth Tibor – Böczén Csaba – Cseh Györgyi – Lénárd Sándor – Orosz László – Puskás Aurél – Rapos Nóra – Saád Judit – Tráserné Horváth Annamária

A PEDAGÓGUSOK DIGITÁLIS KOMPETENCIA ELVÁRÁSAINAK RENDSZERBE ILLESZTÉSE. AZ IMPLEMENTÁCIÓ STRATÉGIAI MEGKÖZELÍTÉSE

Az implementáció egy előre megtervezett modell, specifikáció, terv megvalósítása, gyakorlatba történő átültetésének a folyamata. Szűkebb értelemben az implementáció a változási-változtatási folyamat egy eleme, annak folyamata. Egyszerűsített modellje az inicializáció, implementáció, fenntartás, eredmény négyes egységében ragadható meg (Fazekas, 2012). A pedagógusok digitális kompetencia-elvárásainak rendszerbe illesztése folyamatában jelenleg az inicializáció keretében az implementáció tervezése zajlik. Az implementáció kérdését elméleti, illetve gyakorlati szinten nemzetközi és hazai tapasztalatok alapján tekintjük át, az implementáció előkészítettsége, szintjei, gyorsasága, feltételrendszere, az implementáció bevezetésének támogatása, monitorozása, értékelése vonatkozásában. Bemutatásra kerülnek olyan hazai kezdeményezések, a nemzetközi implementációs eredmények elemzése során megismert hasonló, sikeres példák, melyek hozzájárulhatnak az implementáció sikeréhez. A bevezetés, alkalmazás időszükségletét ajánlott mértékletes, reális elvárásokkal tervezni, számot vetve az intézmények közötti jelentős különbségekkel mind a digitális felkészültség, mind a hozzáférés tekintetében. Érdeemes teret engedni a hálózati, horizontális tanulásnak, az iskolák közötti együttműködés támogatásának. Az intézményi, tanári autonómia és ezzel párhuzamosan a vezetők, pedagógusok felelősség vállalása a sikeres implementáció egyik kulcsa.

Kulcsszavak: implementáció, digitális kompetencia elvárások, implementációs modell, stratégia

Előadó(k) email címe: nobik@jgyphk.szte.hu

Nóbik Attila – Rapos Nóra – Baráth Tibor – Böczén Csaba – Lénárd Sándor – Orosz László – Saád Judit – Tráserné Horváth Annamária

A PEDAGÓGUSKÉPZÉS ÉS -TOVÁBBKÉPZÉSI RENDSZER FELKÉSZÜLTSEGE A DIGITÁLIS ELVÁRÁSOKRA

"A pedagógusképzés és -továbbképzés előtt álló meghatározó kihívás, hogy miként segíti a pedagógusok digitális felkészülését (vö: DOS, DigCompEdu). A tanárképző programok esetében intézményi-szintű vízió és politika hiányában nehezen megvalósítható a digitális technológia diszciplínákon átívelő integrációja és a digitális kompetencia keret alkalmazása (ITELab, 2017, 2018). A hazai térben azonban keveset tudunk a képzés és továbbképzés felkészültségéről.

Kutatásunk célja bemutatni, hogy 1) a tanító-, a gyógypedagógus-tanár- és tanárképzést jelenleg szabályozó KKK milyen módon tartalmaz digitális kompetencia-elvárásokat, s hogyan bővíthetők a digitális elvárásokkal. 2) A digitális kompetencia elvárások elemzése a pedagógusképzésben (képzési programok és a gyakorlat szintjén) és a 3) továbbképzési rendszerben.

Módszerek: tartalomelemzésre épülő összehasonlító elemzés (KKK, NAT, képzési programok, továbbképzési programok, DigCompEdu), interjú képzésfelelősökkel, oktatókkal (n=15).

Eredmények: A digitális elvárásokhoz kapcsolódó fogalomrendszer nem egységes a szabályozásban, s jellemzően technológiai megközelítésű, szemben a képzésben fontos tanulás fókuszú értelmezéssel. A képzéseken belül nincs stratégia a digitális elvárásokra való felkészítésre, a meglevő tárgyakon túl középtávon törekedni kell, hogy a digitális felkészítés egy tárgyhoz kötöttség megszűnjön, ehhez oktatói felkészítés szükséges. A továbbképzések jelen formában nem támogatják a digitális felkészülés szervezeti beágyazódását.

Kulcsszavak: pedagógusképzés és – továbbképzés, digitális kompetencia-elvárások

Előadó(k) email címe: nobik@jgyphk.szte.hu

Oláh Katalin

MEGÚJULÓ KÉPZÉS. MEGÚJULÓ NÉZETEK?

2008-ban, a hazai neveléstudósok szót emeltek „A magyar közoktatás megújításáért” (FAZEKAS–KÖLLŐ–VARGA, 2008), és a Bölcsék Tanácsa (CSERMELY és mtsai, 2009) közzétette újjáépítésére vonatkozó javaslatait. A tanulói eredményesség vonatkozásában, nemzetközi jelentések deklarálták: „A tanárok számítanak” (OECD, 2007; BARBER–MOURSHED, 2007), így az innovációk preferált területeként, a tanárképzés megreformálása és a pedagógiai munka minőségének fejlesztése fókuszba került (KÁRPÁTI, 2008).

Napjainkra, a pedagógusképzés reformjának (ARATÓ, 2015) eredményeként, gyakorló szakemberekké lesznek azok a hallgatók, akik az átalakult képzésben formálódtak pedagógus-jelöltekké. A kompetencia alapú tanárképzés fundamentuma, a reflektív pedagógus attitűd kibontakoztatása (ARATÓ és mtsai, 2011; KUCSERKA-SZABÓ, 2015), mint a hatékonyság alappillére (DEWEY, 1997; FALUS, 2001; SÁNTHA, 2007; SZIVÁK, 2010, 2014). A tradicionális-, és a megújuló pedagógusgenerációk praxisához kapcsolódó különbségek vagy hasonlóságok nehezen tetten érhetők, de a változás folyamata vizsgálható, akár a pedagógusok nézetei által (BÁRDOSSY–DUDÁS, 2011). E nézetek kutatómódszertana a reflektivitásra épít, mely elméletre alapozva, feltáró kutatást végzünk (fogalmi térkép–rendezett fa [SZIVÁK, 2002, 2014. 66.; SÁNTHA, 2009]) a pedagógus saját motivációstratégiájára vonatkozó nézeteiről. A cél kettős: előzményként, szolgálni jövőbeni kutatásokhoz; és egy kvalitatív vizsgálat előkészítése, mellyel megfogalmazhatók a minőségi tanítás-tanulás folyamatának paraméterei (MAJOROSI–SÁNTHA, 2015, 2017), így a pedagógusok nézetei és megvalósított gyakorlatának koherenciája a tanulási motiváció területén (OLÁH, 2018).

Kulcsszavak: pedagógus nézetek, motivációstratégia, motiváció

Előadó(k) email címe: katalin.olah76@gmail.com

Sárosi Tünde

ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT A FENNTARTÓK TÜKRÉBEN

Magyarországon 2011-ben vezették be az Iskolai Közösségi Szolgálatot (továbbiakban: IKSZ), melynek elvégzése az érettségi vizsga megkezdésének feltétele. A bevezetés célja a fiatalok szemléletformálása az önkéntesség, a másokért való felelősségvállalás és az aktív állampolgárságra nevelés területén.

A törvény 8 tevékenységi területet határoz meg a szolgálat teljesítésére. Az IKSZ keretei között egészségügyi, szociális, oktatási, kulturális, környezetvédelmi, katasztrófavédelmi területen valamint az óvodás korú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, idős emberekkel közös sport- és szabadidős és bűn- és baleset-megelőzési területen folytatható tevékenység. A szolgálatot minden iskola saját maga szervezi meg a tanulók számára szabadon választott területeken.

Az egyházi fenntartású intézmények az állami iskolákban megszokott, általánostól eltérő szabályok szerint működhetnek és szervezhetik tevékenységüket, így az IKSZ megszervezése az iskolatípusok tekintetében is nagyon különböző módon történhet, bizonyos esetekben részben vagy egészen az intézmény jellegéhez igazítva.

Az előadás az Eszterházy Károly Egyetem Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet által 2018-ban készített online felmérés (N=19.075) másodelemzésén keresztül mutatja be a közösségi szolgálat sajátosságait az intézményfenntartók tükrében. Megvizsgálja az állami és egyházi fenntartású iskolák programjaiban előforduló különbségeket és jellegzetességeket, és felhívja a figyelmet a megszervezés során felmerülő buktatókra.

Kulcsszavak: iskolai közösségi szolgálat, intézményfenntartó, egyház, állam

Előadó(k) email címe: sarositunde@gmail.com

Schlachter Gabriella

TÉVKÉPZETEK A CSILLAGÁSZATI FÖLDRAJZBAN

A földrajzi tévképzetek és azok megjelenési területei közül kiaknázatlannak számít a csillagászati földrajz. Egy 2016-ban megkezdett kutatás részeredményein belül véletlenül elem került egy, a napfogyatkozással kapcsolatos tévképzet, mely elindított a tévképzetek kutatása felé.

A konkrét kutatás célja, hogy felmérje azokat a területeket a csillagászati földrajzon belül, melyeknél sok probléma jelenik meg. A következő kérdésekkel kapcsolatban vizsgáltam a tévképzeteket:

Ha eldöntendő kérdésként jelenik meg egy tévképzet, azt a diákok sikeresen kiszűrik.

A holdfázisokról meglévő ismeretrendszerbe nem tud sikeresen beépülni az az új információ, mely a jelenségek magyarázataként szolgál.

Azok a diákok, akik az ár-apály jelenség kiváltó tényezőjét és okát ismerik, értik az egész folyamatot.

A tévképzetekre nincsen hatással az idő, tehát a külső tényezők (informális csatornák) nem befolyásolják olyan mértékben a tanulók kialakult ismeretrendszerét, hogy felismerjék és kijavítsák saját tévképzeteiket.

A kutatás során tesztekkel töltöttem ki és félig strukturált interjúkat készítettem, egymástól földrajz érdemjegyeikben szignifikánsan különböző tanulókkal. A tesztek kiértékelésével és az interjúk elemzésével részletes kép alakult ki ezekről a területekről és a megértési nehézségekről. Ezek ismeretével a pedagógusok segíthetik a tévképzetek kialakulásának megakadályozását. Célom, hogy további területeket kerüljenek felmérés alá.

Kulcsszavak: csillagászat, tévképzet, tengerjárás, holdciklusok

Előadó(k) email címe: sgabriella0326@gmail.com

Sebestyén Krisztina

NYELVVÁLASZTÁSI ÉS -TANULÁSI MOTIVÁCIÓK – EGY PILOT MÉRÉS EREDMÉNYEI

Az idegennyelv-tanulás sikeressége szempontjából az egyik legmeghatározóbb kérdés, hogy milyen motivációkkal rendelkeznek a nyelvtanulók a nyelvválasztási és -tanulási folyamat során. A motiváció lehet például későbbi továbbtanulási vagy munkavállalási szándék (Veroszta 2010; Fekete et al. 2016), esetleg az ezekhez szükséges nyelvvizsga vagy érettségi megszerzése (Einhorn 2015).

Az előadásban bemutatott vizsgálat egy nagyobb Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében papír alapon végzett kérdőíves kutatáshoz készült 2018 decemberében. A vizsgálat során a 11. osztályosok közül a németet és/vagy angolt tanulókat valamint az ő nyelvtanáraikat kerestük meg. A pilot egy nyíregyházi gimnáziumban és egy szakgimnáziumban végeztük, összesen 91 tanuló és 9 tanár részvételével.

Az előadásban a tanulói adatbázisból az idegennyelv-választási és -tanulási motivációkat több háttérváltozó (például a nem és az iskolatípus) mentén mutatjuk be. Az eredmények alapján azt látjuk, hogy a tudatos nyelvválasztás és további tervek inkább a németet tanulókra és a nőkre jellemzők, akik általános iskolában főleg továbbtanulási, nyelvvizsgázási illetve érettségizési céllal és a szüleik hatására kezdtek el német nyelvet tanulni. A férfiak inkább angolt tanulnak, amit főként a barátaik hatására választottak. A nők iskolaválasztásánál az intézmény könnyű megközelíthetősége, míg a férfiaknál a szakma munkaerőpiaci keresettsége volt a meghatározóbb.

Kulcsszavak: idegennyelv-választás, idegennyelv-tanulás, motiváció, középiskola

Előadó(k) email címe: kriszti.se@gmail.com

Szalay Krisztina – Emri Zsuzsa

DROGPREVENCIÓ HATÉKONYSÁGA-KÁRENYHÍTÓ PROGRAMOK

Világszerte terjed a függőséget okozó drogok fogyasztása, és mind a legális mind az illegális szerek kipróbálása zömében a legveszélyeztetettebb életkorban történik¹. Emiatt az egészségfejlesztő programokban kiemelt szerepet kap a drogprevenció, amelynek kitüntetett helyszíne az iskola. A Nemzeti Drogellenes Stratégia² is hangsúlyozza fontosságát, vitatja az eddigi ismeretanyag átadásán alapuló programok hatékonyságát, de konkrét alternatívákat nem ajánl fel. A hatékony programok megvalósításához megfelelő forrás mellett az iskolai szemlélet átalakítására is szükséges lenne. A programoknak fejleszteni kellene az önismeretet, egészségtudatosságot és a szociális készségeket is³, ismeretanyagának szervesen kellene épülnie a természettudományos tárgyak tananyagára⁴. Kérdőívünkben azt vizsgáltuk, hogy mennyire pontos információkkal rendelkeznek kitöltőink a függőségről, és egyes szerekről. A vizsgált populáció szocioökonómiai státusza átlagos vagy annál jobb volt, szerfogyasztásuk hasonló volt az országos átlaghoz. Drogokkal kapcsolatos ismereteik felszínesek, helytelenek voltak, jellemzően a szerhasználat veszélyeit alulbecsülték, a rekreációs szerhasználat mértékével pedig általában nem voltak tisztában. Az ismeretátadás alacsony hatékonysága és az illegális szerek térhódítása indokolná a kárenyhítésre koncentrááló programok térnyerését egyes területeken. Ezek a programok a nemzetközi tapasztalat alapján hatékonyan tudják mérsékelni a szerfogyasztás egészségügyi kockázatait^{6,7}, ami indokolná bevezetésük a hazai prevencióba.

Kulcsszavak: drogprevenció, hatékonyság, kárenyhítés

Előadó(k) email címe: sz.krisztina@invitel.hu

Ladnai Attiláné Szerencsés Anita

A POSITIVE EDUCATION ÉS AZ INKLUZÍV KÖRNYEZET LEHETSÉGES ÖSSZEFÜGGÉSEI

A tanulmányban újszerű pedagógiai megközelítésmódok által felhasznált elméleti keretek humanisztikus és pozitív pszichológiai irányzat (Goleman 2009) egy szegmensének hozadéka kerül vizsgálatra pedagógiai kontextusban. A pszichológiai tőke individuális szinten fejlesztett seligmani modellje (Norrish 2015) szolgál alapul annak bemutatására, hogy a pozitív pedagógia egyén felől vizsgált pszichológiai tőkéjének és az inkluzív pedagógiai környezet hatásának mely összefüggései és milyen mértékben fordíthatók az oktatás javára (Varga 2015). A kutatás módszere desk research, illetve feltáró jellegű kvalitatív kutatási eredményeken alapuló kutatás közbeni jelentések feldolgozása. Az elméleti háttér feltárása során a cél az volt, hogy indikátorok alapján megfigyelés, mélyinterjú, valamint az adatredukció eszközeivel végzett kvalitatív adatelemzés segítségével láthatóvá váljanak jelentős tartalmi egyezőségek a pozitív pedagógia elemei (Norrish 2015) és az inkluzív környezet hatásának működése között (Arató 2017). Mindezeket a pedagógiai környezet jelentőségével kapcsolatos eredményekkel (Varga 2015) összevetve szintén releváns eredmények várhatók. Ezek detektálásának célja, annak felmutatása, hogy maga környezet is mozgósítja, generálja és fejlessze a tanulás során szükséges kompetencia elemeket. Ezáltal összeadódhatna a kooperatíván strukturált inkluzív környezet (Arató 2014, Varga 2014) és a pozitív pedagógiai fordulat hozadéka (Seligman 2012), és a mindenkire kiterjedő magasabb tanulási teljesítmény mellett a magasabb mentális kiegyensúlyozottság szélesebb körben jelenhetne meg az iskolás gyerekek körében. Így lehetőség kínálkozik arra, hogy a tanulói és pedagógusi csoportok fejlődése ne csak egy részében legyen kimutatható, hanem a környezetfókuszú megközelítésekkel összekapcsolva – minden egyes tanulóra és pedagógusra egyöntetűen.

Kulcsszavak: inkluzív környezet, positive education, pozitív pszichológia, pozitív pedagógia, érzelmi intelligencia, PERMA modell

Előadó(k) email címe: szerecsesanita5@gmail.com

Tráserné Horváth Annamária – Lénárd Sándor – Baráth Tibor – Bőczén Csaba – Nóbik Attila – Orosz László – Rapos Nóra – Saád Judit

A PEDAGÓGUSOKAT DIGITÁLIS TÉREN SEGÍTŐK SZEREPE ÉS LEHETŐSÉGEI

A nemzetközi példák azt mutatják, az IKT elnevezést átváltja a digitális megfogalmazás, illetve a kezdeti főleg technikai, kisegítő jellegű asszisztensi szerepkörhöz képest komplexebb módon értelmezik a pedagógusok munkáját segítő szakemberek feladatkörét (Shultz és Auld, 2009, Wasserman és Refaeli 2018). A megoldások több párhuzamos, vagy egymásra épülő digitális szerepkör alkalmazásának módját rajzolják ki (Avidov-Ungar és Shamir-Inbal 2017).

A DPMK megbízásából végzett kutatás célja, a Magyarország Digitális Oktatási Stratégiájában IKT-asszisztensként megnevezett feladat és szerepkör vizsgálata, fókuszálva a szerepkör szélesebb körű értelmezésére, betöltésének lehetséges alternatív megoldásmódjaira.

Módszerek: 1.) A nemzetközi gyakorlat és a hazai fejlesztések feltárása, 2.) képzési programok összehasonlító elemzése (digitális asszisztens képzés, pedagógia BA), 3.) vezetői és pedagógusi elvárások feltárása a digitális segítőkkal szemben (15 félig strukturált interjú).

Eredmények: A jelenlegi hazai helyzet azt mutatja, hogy az iskolákban tapasztalható tudás hiány nem rakható össze egy személybe, egy munkakörbe, realisabb, hogy a feladatokat elkülönítve legalább 2-3 segítő szerepkört kellene kialakítani (pl. digitális pedagógiai asszisztens, digitális módszertani mentor, digitális koordinátor, digitális szakmai vezető), melyek közül az adott intézmény tudna választani aktuális igényeinek a tervezett fejlődési útjának leginkább megfelelő szerepkörű és számú segítő szereplőt.

Kulcsszavak: digitális asszisztens, digitális mentor, digitális koordinátor, digitális szakmai vezető

Előadó(k) email címe: traser.ami@gmail.com

Zank Ildikó

JUST DO IT! - A PEDAGÓGUSOK ATTITÚDJÉNEK FELTÉRKÉPEZÉSE A LEMORZSOLÓDÁS ASPEKTUSÁBÓL

A „Pedagógusok módszertani felkészítése a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében” projekt keretében szervezett, egynapos képzések célja az volt, hogy a lemorzsolódással veszélyeztetett iskolák tanárai felismerjék a lehetőséget saját intézményük fejlesztésére a felkínált programban. Legfontosabb kérdésünk tehát az volt, hogy milyen módon szólítsuk meg a praxist, hogy valós és releváns problémák kerüljenek a felszínre. Választott módszertanunk a fókuszcsoporthoz vizsgálat egy olyan változata, amelyben az akciókutatás egyes elemei is megjelennek, hangsúlyozva a pedagógusokkal való partneri szövetkezést, miszerint nemcsak képesek részt venni a folyamatban és a döntéshozásban, de joguk is van erre (Csillag 2016).

A Just do it! szimulációs gyakorlat során a részt vevő pedagógusok megtapasztalhatták a diszkrimináció mechanizmusát és szembesülhettek a hátrányos helyzettel, ami nemcsak az egyének szintjén hozott felszínre érzelmeket és tett láthatóvá attitűdöket, hanem a feladatot követő beszélgetés során „a résztvevők felfedezhették a közös tapasztalatok erejét” (Vicsek 2006: 39). A Just do it! gyakorlatra adott reflexiókból kibonthatók voltak a résztvevő pedagógusok bizonyos rögzült nézetei, a folyamat közben átélt érzések artikulációja pedig szakmai énképük tudatosodását, vizsgálatát mozdította elő, valamint rávilágított egyéni felelősségükre és mozgásterükre. Az egynapos képzések fontos tanulsága, hogy a saját élményű, gyakorlatorientált megközelítés a praxisban tevékenykedők érzékenyítésének, problémára fókuszáltatásának egy lehetséges modellje.

Kulcsszavak: Kulcsszavak: lemorzsolódás, attitűd, praxis

Előadó(k) email címe: zank.ildiko@pte.hu

Ludányi Lajos

A KÉMIAI EGYENLETEK TANULÓI ÉRTELMEZÉSÉNEK VIZSGÁLATA

A kémia tantárgy megértésének legnagyobb – a szakirodalomban „johnstoni háromszögnek” nevezett – problémájának lényege, hogy oktatásunk során ugyanazon fogalmat egyidejűleg három fogalmi szinten (makro, atomi-molekuláris és szimbólumszint) is értelmezzük. A kémia megértésének egyik mutatója, hogy mennyire könnyen képes a tanuló váltani a három szint között. Vizsgálatom során a tanulói válaszütemeket is egy fontos faktornak tekintettem a helyes válaszok megadása mellett. A válaszütemek hossza arányos azzal, hogy a tanulók mennyire könnyen azonosítják az adott fogalmi szint reprezentánsait egy másik szintről indulva; azaz például mennyi időbe telik „átkapcsolni” a vízmolekula gömbcsont modelljét látva egy pohár vízre vagy a H_2O képletre. Felmérésem bemutatására kerülő részében a kémiai egyenlet jelentését vizsgáltam: modellekkel megadott kémiai folyamat esetében kellett kiválasztani a neki megfelelő egyenletet. Vizsgáltam, hogy mennyire mechanisztikus az azonosítási folyamat, mi történik, ha eltérünk a tankönyvekben és az oktatási folyamat esetében használt klasszikus jelölési módoktól.

Vizsgálatomat 494, 12-18 éves diák bevonásával végeztem a 2017/18-as tanév során. Az időmérés aktívtáblás tanulói szavazórendszer segítségével történt. Az eredmények értelmezhetővé teszik a kémia tantárgy tanulói elutasítottságát: évfolyamtól függetlenül a diákok ötöde képes csak arra, hogy a kémiai látásmódot elsajátítsa.

Kulcsszavak: válaszütem, kémiai egyenletek értelmezése, aktívtáblás tanulói szavazórendszer

Szerző(k) email címe: dr.ludanyi.lajos@gmail.com

Barabás Andrea

AZ EXTRAKURRIKULÁRIS TEVÉKENYSÉGEK HATÁSA A TANULÓI EREDMÉNYESSÉGRE

Az iskolai eredményességgel foglalkozó kutatások rávilágítanak arra, hogy a tanórán kívüli tevékenységek nagymértékben hozzájárulhatnak a tanulmányi eredményességhez, a kudarcok és a lemorzsolódás elkerüléséhez (Báthory, 1997; Bray, 1999, 2010; Pusztai, 2009, 2015; Páskuné, 2014; Imre et al, 2015; Fűz, 2018).

Kutatásunkban az iskola által szervezett, valamint az iskolán kívüli extrakurrikuláris tevékenységek hatásait vizsgáljuk a kompetenciamérések eredményeinek tükrében. Mivel Romániában az országos mérések során semmiféle háttérkérdőív nem kerül felvételre, saját készítésű tanulói kérdőívet készítettünk. Ennek segítségével térképezzük fel az eredményességet befolyásoló tényezőket. Vizsgálatunk kiindulópontját a Kovászna megyei magyar negyedikes diákok (N=1054) kompetenciamérésének eredményei és háttérkérdőív alapján elkészült adatbázis képezi.

Eredményeink rávilágítanak arra, hogy a kompetenciamérés eredményeire leginkább az iskolán kívül látogatott extrakurrikuláris tevékenységek vannak jótékony hatással.

Kulcsszavak: extrakurrikulum, egész napos iskola, árnyékoktatás

Szerző(k) email címe: andrea.barabas17@gmail.com

Novák Ildikó – Fónai Mihály

KELET-MAGYARORSZÁGI GIMNÁZIUMI ÉS SZAKGIMNÁZIUMI TANULÓK NYELVTANULÁSÁNAK EREDMÉNYESSÉGE

A hazai középiskolai nyelvoktatás eredményességének vizsgálata különösen fontos, miután a 2014-es törvénymódosítás értelmében 2020-tól a felsőoktatásba csak legalább középfokú nyelvvizsgálattal lehet bekerülni. A döntés óta néhány tanulmány vizsgálta az esetleges következményeket (Öveges, 2016), a középiskolai nyelvoktatás állapotát (Kuti és Öveges 2016), összegyűjtötte a javaslatokat (Öveges és Csizér, 2018) és feltárta az eredményesség mérésének lehetőségeit (Einhorn, 2015).

Kelet-magyarországi gimnáziumi és szakgimnáziumi tanulók idegennyelv-tanulási eredményességét vizsgáló kérdőíves pilot kutatásunk célja volt feltárni a tanulók nyelvtudását, eredményességét és a sikerek háttértényezőit. Kutatási kérdéseink voltak: 1. Milyen a vizsgált gimnáziumi és szakgimnáziumi tanulók nyelvtudása objektív és szubjektív sikertényezők szempontjából? 2. Milyen háttértényezők húzódnak meg a sikeres nyelvtanulás mögött? 3. Milyen iskolán kívüli eszközök és aktorok hatnak a tanulók nyelvtanulására?

Önértékeléssel többen számoltak be közép- vagy felsőfokú nyelvtudásról, mint a nyelvvizsgálattal rendelkezők száma. A tanulók jelentős többsége sikeres nyelvtanulónak vallotta magát sikeres nyelvvizsgájuk és beszédképességük miatt. Számos korábbi tanulmány rávilágított a szülői háttér hatására a nyelvtanulási sikerek mögött. Eredményeink is összefüggést mutattak a szülők iskolai végzettsége és a nyelvtanulási sikerek között. A gimnáziumokban kedvezőbb nyelvoktatási helyzetet tapasztaltunk, mint a szakgimnáziumokban.

Kulcsszavak: középiskolai nyelvoktatás, eredményesség, gimnázium, szakgimnázium, nyelvvizsga, nyelvi önértékelés

Szerző(k) email címe: ilyesnovakildiko@gmail.com

Tráserné Horváth Annamária – Orosz László – Böczén Csaba – Saád Judit – Baráth Tibor – Lénárd Sándor – Nóbik Attila – Rapos Nóra

A PEDAGÓGUS ÉS ISKOLAVEZETŐI DIGITÁLIS KOMPETENCIA ELVÁRÁSOK RENDSZERBE ILLESZTÉSE

A kutatás keretében hazai és nemzetközi szakirodalmi és szakpolitikai elemzésekre, a rendszerkörnyezet vizsgálatára, implementációs tapasztalatokra és szakértői interjúkra alapozva, az érintettek széles körét bevonó validáló műhelymunkák eredményei alapján finomított szakmai javaslatcsomag készült a DPMK megbízásából a pedagógusok és iskolavezetők digitális kompetenciaelvárásainak rendszerbe illesztése tárgyában. A kutatás első pillérében a hazai és nemzetközi példák elemzésén keresztül a rendszerkörnyezet, a digitális kompetenciák mérés-értékelésének lehetséges módjai, és a sikeres implementáció jellemzőinek feltárása történt. A második pillérben megvizsgáltuk, hogy hogyan illeszthetők a digitális kompetencia követelmények a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődése érdekében megfogalmazott elvárások közé, a harmadik pillérben pedig a pedagógusokra háruló többletfeladatok elismerésére, az ösztönzési és előmeneteli rendszerhez kapcsolódó digitális kompetencia szintek meghatározására, a digitális kompetenciák megszerzése és előmeneteli szabályok kapcsolódására vonatkozóan készültek ajánlások. Az eredmények alapján az inkrementális, szervezeti és egyéni differenciáltságot figyelembe vevő, a fejlesztő és támogató elemekre hangsúlyt helyező, fokozatosságot követő implementációra teszünk javaslatot.

Kulcsszavak: digitális kompetencia-elvárások/szintek, mérés-értékelés, ösztönzés, minősítés

Szerző(k) email címe: traser.ami@gmail.com

Csató Anita

KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK A NEVELÉSTUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN - A XIX. SZÁZAD MÁSODIK FELÉNEK GYERMEKKÉPE MUNKÁCSY MIHÁLY FESTÉSZETÉNEK TÜKRÉBEN

"A képzőművészeti alkotások a neveléstudomány egyik lehetséges forrását jelenthetik, a hazai szakirodalomban mégis kevés figyelem irányul a két terület közti kapcsolatra. Tanulmányomban a képzőművészeti alkotások, és a neveléstudomány közti lehetséges kapcsolat fontosságára igyekszem felhívni a figyelmet. A XIX. század második felében uralkodó gyermekkép sajátosságait járom körül, a kor egyik legjelentősebb festője, Munkácsy Mihály festményeinek tükrében, miközben kitérek a gyermek fogalmának alakulására a képzőművészetben, valamint lehetséges interpretációs utakat igyekszem bemutatni.

Kulcsszavak: neveléstörténet, gyermekkép, képzőművészet

Előadó(k) email címe: csato91@gmail.com

Szabóné Kozma Katalin

PARADIGMÁK A 19. SZÁZADI NŐNEVELÉSBEN – KÉT NŐNEVELŐINTÉZMÉNY-VEZETŐ NEVELÉSI PROGRAMJÁNAK ÉS SZÉPIRODALMI MUNKÁSSÁGÁNAK AZ ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Jelen tanulmányban a dualizmus kori nőnevelés helyzetéről adok számot két nőnevelőintézet-vezető nevelési programjának és szépirodalmi munkásságának az összehasonlításával. Csapliczky Lilla 1857-től vezette Pest belvárosában nőnevelő intézetét. Miután az intézet irányítását 1864-ben Kalocsa Róza átvette, a nőnevelde rövidesen átkerült a református egyház fenntartása alá, hogy abban megalakítsák az első református felső leányiskolát. Míg Csapliczky Lilla a gyakorlati képzés mellett érvelt (Csapliczky, 1858), addig Kalocsa Róza az elméleti tudásszerzés irányából közelített a leánynevelés felé (Kalocsa, 1862 és 1865). A tanulmányban összevetem a két nőnevelő intézet tulajdonosának a pedagógiai programját. Megvizsgálom, hogy milyen hasonlóságok, illetve eltérések mutathatóak ki a két nevelőintézet munkájában, nevelési elveiben. Megnézem továbbá, hogy a két személy nevelési koncepciója hogyan tükröződik vissza a szépirodalmi munkásságukban. Feltételezésem szerint a nőnevelde irányítóinak felfogásában tetten érhető a gyakorlati – elméleti képzés mentén való kettéválás, és ez a kettősség megmutatkozik mind a nevelési elveikben, mind pedig a szépirodalmi tevékenységükben. A kutatás során a forráskritika szempontjait szem előtt tartva végzek dokumentum- és forráselemzést (Kéri, 2001, Szabolcs, 2003). A két személy életrajzának és munkásságának a tanulmányozásába bevonom a korabeli sajtónak mint elsődleges forrásnak a vizsgálatát is.

Kulcsszavak: neveléstörténet, nőnevelés, nőnevelő intézetek

Előadó(k) email címe: kozma@oszk.hu

M. Pelesz Nelli

"A HIVATÁS SZELLEME" - ADALÉKOK A TANÍTÓI PROFESSZIÓ FEJLŐDÉSTÖRTÉNETÉHEZ

"Előadásom témája a tanítói szakma intézményesülésének folyamata: a meglehetősen összetett jelenségkörön belül az egyik legfontosabb professzionalizációs jegyet, a felsőfokú képzés kialakulását, a megvalósításáért folytatott küzdelmeket vizsgálom, különös tekintettel a két világháború közötti időszak történéseire, de ezen keresztül igyekszem megragadni az egész tanítóság helykeresését, a különböző aktorok ágenciáját is.

A pedagógus hivatás professzionalizációja ma sem zárult le, sőt, nemcsak további kérdéseket vet fel, hanem esetenként még deprofesszionalizációs jegyeket is mutat. A tanári pálya napjainkban egyre sürgetőbb önértelmezési kísérleteihez, érvényes újradefiniálásához érdemi segítséget adhat, ha a neveléstörténeti vizsgálódás során megfogalmazott eredményeket is felhasználjuk. Munkámban az elméleti megállapításokat konkrét szövegelemzéssel egészítem ki, elsősorban a szegedi tankerületben keletkezett iratok (értésítő, folyóiratcikkek, értekezleti jegyzőkönyvek) megállapításaira támaszkodva. Azok a modellek, elméleti és gyakorlati sémák, amelyeket bizonyos kérdésekkel kapcsolatban kidolgoztak- pl. képzési tartalmak, a képzés szintjei, kiválasztás szempontjai, alkalmazás feltételei, a közösségben betöltött szerep stb.- a napjainkban felmerülő problematikák megoldásában is segíthetnek. A korai iskolaelhagyás sajnos nem új keletű probléma, az ellene való küzdelem a fent említett korszakban különösen nagy hangsúlyt kapott, de a tanítóra számos más ügyben is számított a társadalom - ahogy ma is. A kihívásokra adható lehetséges válaszok történeti perspektivikus szempontú felvázolásával közelebb kerülhetünk aktuális problémáink megoldásához is.

Kulcsszavak: pedagógus professzió, tanítóképzés története, iskolán kívüli népművelés

Előadó(k) email címe: mpelesznelli@gmail.com

Molnár Ferenc

AZ UNGVÁRI SZEMINÁRIUM TÖRTÉNETE AZ 1848-49-ES ESEMÉNYEK FORGATAGÁBAN

"Az I. világháború előtti magyarországi ruszin intelligencia egy olyan egyházi környezetben szocializálódott, ahol a karrierépítés a magyar kultúrával való azonosuláson át vezetett. Annak a nemzetiségi fiatalnak, aki népe elitjéhez akart csatlakozni, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye ungvári székhelyén működő papképző szeminárium kínált lehetőségeket a továbbtanulás terén. Ide érkezésük kilépést jelentett zárt etnikai környezetükből: magyarul beszéltek a kollégiumban, az osztályokban, az utcákon és a város üzleteiben is. Az új társadalmi és kulturális környezetbe való beilleszkedéshez kitűnően el kellett sajátítaniuk a magyar nyelvet. Ennek eredményeként a ruszin értelmiség már az 1840-es évek erőteljes magyarosítási törekvései előtt jelentős mértékben asszimilálódott. Nem meglepő, hogy az 1848–1849-es események különösen népszerűek voltak az ungvári szeminárium hallgatói körében. Szinte az egész papnevelde a magyar forradalom és szabadságharc lázában égett.

Az előadás a hét vármegye területén joghatóságot gyakorló munkácsi püspökség ungvári szemináriumának és az ott tanuló kispapok életútjának 1848–1849-ben bekövetkezett sorsfordulóit, főbb eseményeit kívánja ismertetni. Ennek nyomán bemutatásra kerül, hogyan tudta betölteni funkcióját a ruszin értelmiség újratermelését végző szeminárium a magyar szabadságküzdelmek forgatagában. A kutatás alapvetően a munkácsi egyházmegye levéltári forrásaira és sematizmusára, valamint korabeli sajtótudósításokra épül."

Kulcsszavak: munkácsi egyházmegye, ungvári szeminárium, ruszin értelmiség, 1848-49

Előadó(k) email címe: molnarkmf@gmail.com

Nagy Adrienn

ANGOLKISASSZONYOK EGRI KERESKEDELMI LEÁNYISKOLA ÉS TANULÓINAK SORSA (1917-1932)

Az előadás célja, hogy bemutassa az Angolkisasszonyok egri érseki leány-középiskola tagozataként 1917-ben kapuit megnyitó középfokú kereskedelmi leányiskola miként őrizte meg önállóságát (nyilvánossági engedélyét) az 1920-as évek elején sorra megszűnő felső kereskedelmi leányiskolák sorában. A középfokú leányiskolák szervezetének megreformálását célul kitűző 1916. évi 86.100 szám alatt kelt VKM rendelet hatályba lépését követően az egri középfokú leányiskola volt az első, mely – Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter eredeti elképzeléseinek megfelelően a leány-középiskolákat a francia trifurkációs modell szerint – egy intézmény keretein belül működtetett gimnáziumot, felső leányiskolát és egy felső kereskedelmi leányiskolát. A kutatás során a rendelkezésünkre álló elsődleges (iskolai értesítők, tantestületi jegyzőkönyvek, MNL OL, MNL HML, Eger Főegyházmegyei Levéltár) és másodlagos források összehasonlító elemzése alapján arra kerestük a választ, hogy vajon az intézet vezetése által preferált önálló gimnáziummal szemben, milyen körülmények indokolták a háromtagozatú leányiskola megszervezését, valamint 1920-tól önállóvá váló négy évfolyamos női kereskedelmi iskola esetében a tagozati (kereskedelmi, közgazdasági) jelleg megtartását. Továbbá vizsgálatunk tárgyát képezte a kereskedelmi iskolai tanulók társadalmi összetételének, valamint annak feltérképezése, hogy milyen előzmények vezettek az iskola és tanárainak szakmai munkáját több alkalommal méltató Felső Kereskedelmi Iskolák Főigazgatósága által is támogatott kereskedelmi képzés tanfolyami formában történő átalakításához (1933).

Kulcsszavak: Eger, felekezeti oktatás, kereskedelmi iskola, nőnevelés

Előadó(k) email címe: adrienn.n.z@gmail.com

Darvai Tibor

SZAKMAI-PEDAGÓGIAI ÉS POLITIKAI-IDEOLÓGIAI ELEMEL A MAKARENKO-INTERPRETÁCIÓBAN AZ 1950-ES ÉVEKBEN

"Érthető módon az utóbbi bő két és fél évtizedben az oktatástörténeti, neveléstörténeti és oktatáspolitikai-történeti kutatások kevésbé reflektáltak Makarenkónak a magyar szocialista pedagógiában és oktatáspolitikában betöltött szerepére, s helyette más, de releváns témák – például reformpedagógiák és reformpedagógusok – kerültek a tudományos elemzések középpontjába.

Kutatásunkban az alábbi kérdésekre keressük a választ: 1. Az 1950-es évek elején kialakuló szocialista neveléstudományban referenciaponttá emelt Makarenkót és munkásságát az ekkor oktatásirányítói pozícióba kerülő neveléstudományi szakemberek hogyan interpretálták? 2. Makarenko munkásságából mely elemek lettek kiemelve: a pedagógus Makarenko, vagy a párt politikájához hű Makarenko? 3. S milyen mozzanat rejtett emögött?

Vizsgálatunk során elméleti keretként a két nagy társadalomtudományi paradigma közül a konfliktuselméleti modellt, metodológiaként pedig a politológia megközelítést használjuk (Nagy 1997, Sáska 2009, 2015, 2016).

Kutatásunk forrásai a Pedagógiai Szemle, a Köznevelés 1950-es évekbeli közleményei, a Szocialista Nevelés Könyvtára sorozat és a korszakban megjelent Makarenko írásait közlő pedagógiai művek (Székely 1955, 1956).

Eredményeink szerint az ötvenes években és részben a későbbiekben is a tudományos Makarenko-értelmezések magukon hordozták a sztálinista korszak pedagógiájának jellemzőit, vagyis a pedagógiai értelmezés csak a változó irányú és tartalmú szocialista politikai köntösben bontakozott ki."

Kulcsszavak: Makarenko, szocialista pedagógia, sztálini korszak

Előadó(k) email címe: darvai.tibor@gmail.com

Somogyvári Lajos

A SZOVJET OKTATÁS AZ USA KÜLÜGYMINISZTERIUMÁNAK JELENTÉSEIBEN (1946-1958)

Az előadás egy feltáró kutatás kezdeti szakaszát tükrözi: a cél a szocialista oktatáspolitikai nemzetközi környezetben történő bemutatása, a forrásbázist a Gale Primary Sources (a National Archives feloldott anyagai) jelentik, ebben az esetben az USA Külügyminisztérium összefoglaló jelentései a tárgyalt korszakból. A keleti blokkon belül a szovjetek álltak az amerikai érdeklődés fókuszában, a többi szocialista országot is ennek fényében szemlélték, ezért fontos tudni, hogy milyen információkkal rendelkezett az USA adminisztráció és ebből milyen következtetéseket vontak le. A vizsgálat a hazai oktatástörténetben hiányzó terület feltérképezését kezdi meg, eddig Borhi László foglalkozott érintőlegesen a kérdéssel (2018), a módszertant a transznacionális megközelítés adja (Popkewitz, 2013), mely a neveléstudományi komparatiztika tanulságait kamatoztatva a terület komplexitását, az aktorok egymásra hatását hangsúlyozza. A hidegháború tágabb kontextusában szemlélve az educational race (Somogyvári, 2018) gyökereit is megtalálhatjuk: a két világháború közötti kompetíció valamennyi területen, köztük az oktatás-nevelés kérdéseiben is érvényesült, átpolitizálva a pedagógiai témákat.

Kulcsszavak: transznacionális történelem, hidegháború, oktatási verseny

Előadó(k) email címe: tabilajos@gmail.com

Ozsváth Judit

KOLOZSVÁRI MAGYAR IFJÚSÁGI EGYESÜLETEK HELYKERESÉSE AZ IDEOLÓGIAI CSATÁROZÁSOK KERESZTTÜZÉBEN A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

"A kolozsvári magyar egyetemi ifjúságnak nyelvi és hitbéli identitásban való erősödést, a románná lett világban biztonságot jelentett az egyesületekbe való tömörülés. Mivel a város teljesen román nyelvűvé átalakult egyeteme nem engedélyezte az egyetemen belüli magyar diákegyesület megszervezését, így ez a feladat elsődlegesen a felekezetekre hárult. Aztán felekezeti ifjúsági egyesületeken kívüli szerveződés is kezdődött, amely ideológiamentes közösségi életet, illetve mozgalmat kínált. Az Erdélyi Fiatalok kezdetben nagy népszerűségnek örvendett, de hangsúlyos balra tolódása miatt rövid időn belül megtört az ilyen jellegű függetlensége. Tagjai és vezetői között voltak olyanok is, akik a felekezeti mozgalmak életében, sőt azok vezetésében is részt vettek, s a kialakult helyzet őket is választás elé állította. 1932 a nagy szakadás éve volt. Az új konstelláció nyomán minden oldalról sajátos viszonyulások születtek.

Jelen előadás a szemléletváltás okainak feltárására, illetve az annak nyomán kialakult helyzet a bemutatására, elemzésére fókuszál. Mindez fontos kiegészítést jelent az ifjúsági élettel foglalkozó korábbi kutatásaimhoz, de minden bizonnyal fontos információkkal szolgál a két világháború közötti társadalom- és neveléstörténeti vizsgálódásokhoz, elemzésekhez is.

A kutatás elsődlegesen levéltárakban és korabeli folyóiratokban fellelhető primér forrásokra támaszkodik.

Kulcsszavak: egyetemi ifjúság, Kolozsvár, egyesület, mozgalom

Előadó(k) email címe: ozsvathjudit@gmail.com

Rébay Magdolna

KÁPOLNAI JÓZSEF – EGY CSERKÉSZTISZT A XX. SZÁZAD ELSŐ FELÉBŐL

"A cserkészlet története elsősorban Gergely Ferencnek köszönhetően (1989) jól feldolgozott, de új szempontok alapján (vö. Virág 2013, Bajcsi 2017) vagy mikrotörténeti elemzések végzése révén (vö. Csarkó 2018) a korábbiakat kiegészítő megállapítások tehetők.

Előadásunkban Kápolnai József (cserkész)életébe kívánunk bepillantást adni Budapest Főváros Levéltárában őrzött hagyatékán (7 doboz) keresztül. Személyét érdekessé teszi nemzetközi és országos szintű aktivitása, valamint felekezeti hovatartozása.

Módszerünk a dokumentumelemzés volt. Kutatási kérdéseink: 1. Milyen periódusokra osztható Kápolnai József cserkészlete; 2. Hogyan jellemezhető cserkésztsízként, mit tartott fontosnak a cserkészmunkában; 3. Mi volt az oka nemzetközi aktivitásának; 4. Hogyan látta a magyar és a világ cserkészmozgalmát?

Megállapíthattuk, hogy az életút hat aktív szakaszra osztható: 1. 1913-tól tagság, majd tiszti pozíció budapesti csapatoknál (Keresztyén Ifjúsági Egylet, evangélikus főgimnázium), 2. Elnöki titkár a Magyar Cserkészcsapatok Háborús Bizottságánál; 3. Külügyi titkár az Osztrák Cserkészszövetségnél (1920-21?); 4. A Mikéfe 310. Jócai Cserkészcsapat parancsnoka 1927-ig; 5. 436. Illés próféta csapat parancsnoka 1940-ig; 6. 1945?–1948-ig szervezői munka a Cserkészszékházban.

Kápolnai itthon a háború után nem tudott a Szövetségnél pozícióba kerülni, viszont a Magyar Cserkész és a Vezetők Lapja c. folyóiratok munkatársaként befolyásos személyiségnek tekinthető. Mivel csak a neki írt írások maradtak fent, világlátásáról, cserkészesszméiről keveset tudunk. Ami megállapítható: elhivatott és lelkes cserkésztsízt volt, a Boden-Powell féle cserkészlet szellemiségének képviselője, akit magyar nemzeti érzelmeitől, sőt valószínűsíthető cionista törekvéseitől függetlenül megfogott a nemzetközi cserkésztestvériség eszméje.

Külföldi aktivitásának háttérében részint tudományos, részint gyakorlati érdeklődés állt. Gyűjtötte a cserkészirodalmat, egyrészt mivel belefogott a cserkészlet világtörténelmének megírásába, másrészt mert hazai folyóiratokat tudósított az eseményekről. Kereste továbbá átvétel céljából a jó külföldi gyakorlatokat. S az indítékai között erősödött a külföldi munkahely találásának a célja.

Kulcsszavak: cserkészlet, Kápolnai József, Mikéfe

Előadó(k) email címe: rebay.magdolna@arts.unideb.hu

Drabancz Mihály Róbert

**NEMZETÉPÍTÉS, SAJTÓNYILVÁNOSSÁG ÉS A CSEHSZLOVÁKIAI KISEBBSÉGI MAGYAR ISKOLÁZTATÁS
LEHETSÉGES ÖSSZEFÜGGÉSEI (1927-1938)**

A történelmi Magyarország felbomlásával a magyar politikai elit szétesett és a hagyományos vezető szerepe megkérdőjeleződött a Kárpát-medencében. Az utódállamok eltérő társadalmi szituációi másfajta közösségi célokat jelöltek ki az elitek számára. Az anyaország politikai vezetői a két háború közötti időszakban nagy gondot fordítottak a megszerzett hatalmuk legitimációjára, melynek leghatékonyabb formáját a sajtó nyilvánosságban találta meg. A kisebbségbe kényszerült csehszlovákiai magyarság azonban nem rendelkezett azokkal az eszközökkel, amelyekkel hatékonyan tudta volna képviselni érdekeit a többségi nemzetekkel szemben. Előadásomban a két világháború közötti nemzetépítés sajátosságait vizsgálom a sajtónyilvánosság keretrendszerében, valamint a csehszlovákiai magyar iskolák témájában. A munka célja bemutatni a nemzetépítés új konstrukcióját, melyben a hagyományos többségi nemzetépítési stratégiák mellett megjelentek a kisebbségi nemzetépítés kulturális és politikai keretei. Ennek a keretrendszernek vált központi elemévé a sajtónyilvánosság, mely informálta a közösség tagjait, valamint itt vált hangsúlyossá az iskoláztatás kérdése is. Prezentációm tudományos kereteit adják a határon túli magyarság társadalomtörténeti kutatásai (Bárdi Nándor, Ablonczy Balázs, Papp Z. Attila, Bíró A. Zoltán, Kántor Zoltán), valamint a csehszlovákiai oktatástörténettel foglalkozó tanulmányok és monográfiák (Popély Gyula, Popély Árpád, Csanda Tibor, Tóth Károly). Természetes elemként jelenik meg a szövegben az identitáspolitikai környezet, mely segítségével (Huntington, Castells, Assmann) jól beilleszthető a téma a nemzetállamok kulturális környezetébe. Alátámasztotta a politikai tér átrendezésének szükségességét. Fontos egysége az előadásnak a hierarchikus nyilvánosság szerepének (Deetz, Keane) tisztázása a kisebbségi nemzetépítés folyamatban. Előadásomban a hagyományos esztétörténeti megközelítés mellett alkalmazom a politikai szövegek összefüggésének és fogalmi struktúráinak pragmatikai elemzését. A használt módszerek segítségével feltárom azokat a szimbólumokat és ikonikus (spirituális) tereket, melyekben a korszak szereplői megjelenítették a „elképzelt nemzet” egységét, valamint megalkották a patrióta gyökerű nemzetnevelés eszményét.

Kulcsszavak: nemzetépítés, sajtónyilvánosság, csehszlovákiai magyar iskolák

Előadó(k) email címe: drabancz.robert@nye.hu

Drabancz Mihály Róbert

TÖRTÉNELMI FILM ÉS A KULTURÁLIS TANULÁS METSZÉSPONTJAI A MŰVÉSZ MOZIK TÜKRÉBEN

A mozi elterjedése jelentette a 20. század első felének legnagyobb technológiai változását, mely jelentős vitákat indított el már saját korában is. A disputák a tömegfilm és a művészfilm jellege körül csúcsosodtak ki, valamint a technika és a gépesítés hatását vizsgálták a kor emberére. Néhány évtized alatt a mozi kialakította saját műfajait és intézményeit, így vált az emberek mindennapjainak részévé. A szórakoztatóipar részét alkotó mozgókép fejlődése jól példázza azt a folyamatot, amelynek során kialakul, hogy egy médium milyen technikai feltételek mellett milyen tartalmakat közvetít majd, és a folyamat eredményeként milyen módon változtatja meg a szórakozás új formáin keresztül a közönség ízlését. Előadásomban arra vállalkozom, hogy a modern világ kulturális életét uraló mozgóképet - akár művészeti formaként fogjuk fel, akár technológiai innovációként írjuk le -, jelenkorunk kultúráközvetítésének gyakorlatában helyezzem el. Célom az, hogy a történelmi film sajátosságainak bemutatásával értelmezzen a mozgókép és kulturális tanulás lehetséges metszéspontjait. Meggyőződésem szerint a történelem, mint „hivatkozásrendszer” kiemelt szerepet kap az közösségi identitások kialakításánál és a tanulás folyamatában is. Ennek a kapcsolatrendszernek a jellemzőit és az eszközrendszerét mutatom be a prezentációmban. A szöveg tudományos kereteit a kommunikációkutatás elméletei (Stuart Hall, George Gebner, Maxwell McCombs) és a filmelméleti iskolák legújabb modelljei (Bill Nichols, Eric Barnouw, Patricia Aufderheide) adják.

Kulcsszavak: tanulás, identitás, történelmi film

Előadó(k) email címe: drabancz.robert@nye.hu

Miklós Ágnes Kata

A MAGYAR ÓVODÁZTATÁS 19. SZÁZADI SZABÁLYOZÁSA AZ OKTATÁS- ÉS NEMZETPOLITIKA FÜGGVÉNYÉBEN

"Az óvodák társadalmi szervezetként történő vizsgálata során nem csak a lokális közösségekkel kialakított kapcsolatrendszer, de a törvények és rendeletek formájában érkező kormányzati irányítási stratégiák is kiemelt figyelmet érdemelnek. A kormányzati célok és közösségi igények kereszttüzében változó magyar óvodai rendszer ugyan nem a közoktatás része, mégis mindig az éppen kurrens oktatás- és nemzetpolitikai törekvések lenyomatát viseli magán. Ezek a politikai hatások elsősorban implicit módon jelennek meg az óvodáztatásban, de a törvényi szabályozás változásai (mint például a 3 éves kortól érvényes óvodalátogatási kötelezettség bevezetése vagy az ONAP 2018-as frissítése) explicit formában is erről tanúskodnak.

Az oktatás- és nemzetpolitikának az óvodáztatásra gyakorolt hatásai viszont nem újkeletűek. Ezek érhetők nyomon az óvodáztatás jelentőségéről és magyarosítási potenciáljáról vallott reformkori gondolatokban; az átmenetben a Samuel Wilderspin-féle Infant School és a Friedrich Fröbel-féle Kindergarten típusú óvodák között; sőt, az óvóképzésben részt vevők nemi arányának radikális megváltozásában is. A 19. század dokumentumai közül az óvodáztatást elsőként szabályozó, 1891/XV. „A kisdédóvról” törvény és annak képviselőházi vitájának elemzése különösen alkalmas annak bemutatására, milyen törekvések alakították (és alakítják) a magyar kisgyermek-nevelési rendszert."

Kulcsszavak: oktatáspolitikai, nemzetpolitika, köznevelés, kisdédóvó

Előadó(k) email címe: miklos.agnes.kata@btk.ppke.hu

Virág Irén

A SCHNEPFENTHALI FILANTROPINUM A KORABELI LÁTOGATÓK SZEMÉVEL

"Az előadás a németországi filantropinumok közül a schnepfenthali filantropinumban folyó nevelés és oktatás jellegzetességeit mutatja be. A téma a filantropizmus magyarországi recepciójára irányuló kutatás része, mely során elsőként a filantropizmus németországi megjelenését kutattuk (Overhoff, 2004), majd néhány kiválasztott képviselőjének pedagógiai tevékenységére fókuszáltunk (Basedow, Salzmann, Campe,). Ezt követően jutottunk el a bentlakásos nevelőintézetek, a filantropinumok vizsgálatához. Basedow 1774-ben alapított dessau-i intézete 1793-ban megszűnt ugyan, de mintájára több filantropinum is létrejött az országban (Schmitt 2007), ezek között a legjelentősebbek Marchlins, Colmar, Dessau, Heidesheim, Hamburg és Schnepfenthal (Friedrich 2008). Az előadás arra vállalkozik, hogy Salzmann schnepfenthali intézményének belső világát a korabeli látogatók – Schmeelke, Scheitlin, Gruner, Röckl és Lange – feljegyzései alapján rajzolja meg. A kutatás jelenlegi szakaszában a német nyelvű nyomtatott forrásanyag feltárására és feldolgozására helyeztük a hangsúlyt, a forrás- és dokumentumelemzés módszerei kerülnek előtérbe. A filantropizmus Németországban új alapokra helyezte a tanítás tartalmát és módszereit, a megerősödő polgári réteg szükségleteit figyelembe véve. A filantropinumok világának bemutatásával a korszak átfogóbb megismeréséhez szeretnénk hozzájárulni.

Kulcsszavak: pedagógiatörténet, nevelés, oktatás, filantropizmus

Előadó(k) email címe: virag.iren@uni-eszterhazy.hu

Pusztafalvi Henriette

TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTÉS MAGYARORSZÁGON, FÓKUSZBAN AZ URÁNIA MAGYAR TUDOMÁNYOS EGYESÜLET TEVÉKENYSÉGE ISKOLÁN KÍVÜLI ÉS ISKOLAI TEVÉKENYSÉGE

"Magyarországon, a tankötelezettség bevezetése után a 19. század végén igény merült fel a tömegek (felnőtt lakosság) műveltségének emelésére is. Ezt a gazdaság fejlődése kényszerítette ki, hogy a tömegek tájékozottabbak legyenek a tudomány és technika fejlődésében is. Ezt az igényt kívánta kielégíteni az URÁNIA néven alapított egyesület (Uránia Magyar Tudományos Egyesület). Az egyesület az iskolán kívüli nevelésnek adott teret, mind a fővárosban és vidéken egyaránt, azonban hamarosan az iskolás gyerekek számára is szervezetek külön előadásokat, így ért össze az ismeretterjesztés és az egészségügyi propaganda tevékenység.

Az egyesületnek célja volt a tudományos és társadalmi ismeretek történetét és fejlődését oly módon bemutatni, hogy az mindenki számára vonzó és szórakoztató legyen, ugyanakkor az erkölcsi érzéket is szem előtt tartotta.

Kutatási célom bemutatni az Uránia egyesület működését 1899- 1945 közötti időszakban. Fókuszban az egészségneveléshez kapcsolódó ismeretterjesztő és vetített képekkel kísért előadásokon, oktató filmekben és az 1901-ben létrejött Uránia Könyvtár tevékenységén van. Mind az iskolán kívüli és az iskolai nevelésben.

Kutatási módszerként elsődleges és másodlagos forrásokat használtam fel.

Az Uránia Egyesület berlini mintára jött létre, elnöke Molnár Viktor volt, aki a hazai tudományos ismeretterjesztés úttörőjévé vált. Az Uránia előadások nagyon népszerűek voltak az egész országban. Nem csak az előadásokat lehetett látogatni, hanem kiadvány is készült a rendszeresen megjelentetett Uránia folyóirat. Ebben a sikerben jelentős szerepe volt gróf Klebersberg Kúnónak VKM miniszternek, aki támogatta az Egyesület működését. Az iskolán kívüli szórakoztató előadások sikerén felbuzdulva az iskolai nevelésbe is beemelte a vetített képes előadásokat, majd az 1924. évi 37 335/III. számú oktatófilm rendeletével pedig kötelezővé tette 6-8 filmelőadás vetítését a középfokú iskolákban, amit 1925-ben kiterjesztett a népiskolákra is. A világ első oktatási céllal megalakuló filmgyára 1913-ban a magyar Pedagógiai Filmgyár volt Ágoston Béla vezetésével.

Az egészségügyi propaganda és a tudományos ismeretterjesztő előadások, filmvetítések a szemléltetés új módját adták az oktatásnak és ezt a hazai neveléstudományi szakemberek örömmel fogadták."

Kulcsszavak: ismeretterjesztés, egészségnevelés, iskolán kívüli nevelés

Előadó(k) email címe: [tigyi.heni@gmail.com](mailto:tigy.heni@gmail.com)

Cseppentő Krisztina

NEVELÉSI TÉNYEZŐK, NEVELŐ HATÁSOK ÉS NEVELÉSI MÓDSZEREK A VARÁZSHEGY RENDJÉBEN

"Az oktatáskutatásban ma talán kevésbé népszerű nevelődési regényekkel foglalkozni. Ez az előadás mégis ezt teszi: a rend és a rende(zet)lenség viszonyát és ezeknek a nevelési folyamatban elfoglalt helyét kívánja megvizsgálni egy nevelődési regény példáján keresztül az alábbi fő kutatási kérdések mentén: milyen eltérő nevelésfilozófiák jelennek meg a szövegben? Milyen gyakorlati nevelés zajlik? Milyen direkt és indirekt módszertani elemek jelennek meg az ábrázolt szituációkban? Kibontható-e ezek alapján a regénynek önálló pedagógiai programja?

Ugyan a vizsgálandó szöveg a társadalom majd száz évvel ezelőtti adottságait tükrözi, mondanivalóját és nevelési kérdéseit illető érvényességét ez aligha érinti. Sőt, éppen tőlünk való viszonylagos távolsága ad lehetőséget a reflexióra. Noha műalkotás, kutatási anyagként való vizsgálatát legitimálja, hogy a nevelés világához tartozó valóságseleket mutat be: nemcsak neveléstörténeti, hanem tudománytörténeti dokumentumként is olvasható. Szerzője látszólag informális nevelési szituációkon keresztül a klasszikus comeniusi-herbarti modell különböző mozzanatain át az életreform mozgalom elemeiig több évszázad nevelésméleti irányzatainak, és nevelési koncepcióinak tablóját - és szintézisét adja.

Mivel a szöveg szerkezetét és neveléstudományi vonatkozásait tekintve egyaránt bonyolult és szerteágazó, ez a tanulmány csupán arra vállalkozhat, hogy felvillantsa a benne kódolt rend(szer)es nevelés rejtett, lappangó formáit.

Ezen elméleti történeti kutatás keretét a nevelésfilozófia, a művelődéstörténet és a pedagógiai antropológia adja, fő módszerét tekintve a kvalitatív tartalomelemzésre épít. Fő feladatát és értelmét abban látja, hogy a kutatás eredményeivel "a nevelés-oktatás minőségi-tartalmi oldalai a jelenleginél jobban az érdeklődés előterébe kerüljenek" (Angelusz, 12).

Kulcsszavak: pedagógiai antropológia, összehasonlító pedagógia

Előadó(k) email címe: cseppentokrisztina@gmail.com

Balogh Gizella

NEVELÉSELMÉLETI ÉS NYELVI KÉSZSÉGFEJLESZTÉS A 18. SZ. VÉGI DEBRECENI TANRENDBEN

A reformációból, mint nyelvi eseményből (Csepregi, 2013) kinőtt debreceni kollégiumi tanrend - ahogyan más egyházi iskolában is - a keresztyén nevelési célkitűzés eléréséhez klasszikus antik eszközöket is alkalmaz, állandósítva ezzel bizonyos elvi ellentmondást. A 18. sz. közepén lendületet vett nevelési-tantervi reform egyaránt szorgalmazta az erősebb hitéleti buzgóságot, az eredményes tudományos előrehaladás érdekében a tiszta latinságot és a hétköznapi hasznosság érdekében az anyanyelvűséget. Ennek jegyében egy-egy professzor (pl. Maróthi, Szilágyi, Budai) híres nyugati teológusok hitéleti vagy teológiai írását jelenteti meg magyarul, klasszikus auktorok szövegeit rendezti sajtó alá Debrecenben, liturgiai segédkönyvet ír, vagy új éneklést honosít meg, antik életbölcsségeket adaptál keresztyén ifjak tanítására, vagy éppen a modern francia irodalomból fordít (GSzabó, 1996). Így teszi ezt Piskárkosi Szilágyi Sámuel is, akinek tolla alól imádságos könyvek, agenda, kétnyelvű, görög-latin auktorkiadás, antik florilégium, Voltaire-fordítás egyaránt kikerült. Az általa megjelentetett Keresztyén Seneca és Tabula Cebetis hosszú időn keresztül közvetítette az antik életbölcsség keresztyén adaptálását a felnövekvő ifjúságnak. Utóbbit a tántoríthatatlan latinista Sinai professzor évtizedeken át órarendjén tartotta a filozófiai osztályban. (Révész 1959). Ez a tantervi pozíció azt jelentette, hogy egyúttal a tanítói szerepre való felkészülését is segítette a pár évre rektóriákra menő vagy a kollégiumban préceptorkodó ifjaknak. Mindkét mű a klasszikus oktatás visszaszorulásáig közismert és kedvelt darabja volt a bölcsségirodalomnak, a magyar iskolákból viszonylag későn szorult ki. Melyek ennek a görög szynkretikus filozófikus munkának a gondolati csomópontjai, mutat-e a mű gondolatmenete olyan irányba, mely az antik pogány és a keresztyén bölcsségfogalom ellentétét áthidalni képes, egyúttal megvilágíthatja a nyelviség középpontba kerülését a reformáció pedagógusainak munkásságában? – e kérdésekre keres az előadás kvalitatív vizsgálat útján választ.

Kulcsszavak: neveléstörténet, neveléstudomány, nyelvi készség,

Előadó(k) email címe: balogh.zella@gmail.com

Hornyák Ágnes

A „BOTTOM UP” TÍPUSÚ OKTATÁSI INNOVÁCIÓK TERMÉSZETÉNEK VIZSGÁLATA A KÖZÖSSÉGI TANULÁS ASPEKTUSÁBÓL

"Az elmúlt évtizedek oktatásban bekövetkező változásaira történő hatékony reagálás egyfajta tanulási folyamatként írható le; meghatározó kapcsolati formává válik a hálózatos együttműködés (Hámori-Szabó, 2018). Kutatásunk arra fókuszál, hogy az oktatási intézmények saját tudásanyagukat hogyan képesek a változásokhoz igazítani. Ahhoz, hogy az oktatási innovációk mechanizmusait feltárjuk, fontos megvizsgálni a közösségi innovációk születését, terjedését és hatásait (Kozma, 2018). Az oktatási és a közösségi innovációt újító szándék hozza létre, miután egy adott közösség/oktatási intézmény szembesül a markáns környezeti kihívásokkal, melyekkel meg kell küzdeniük, tehát megújulásra készítetik őket (Kopp-Széll, 2018); továbbá ezen innovációk kulcskérdése, hogy a horizontális összekapcsolódás révén hogyan tudnak hatékonyan terjedni. Feltételezzük, hogy az alulról jövő, „bottom up” típusú innovációk elterjedésében jelentős szerepet játszik a kapcsolati háló ki/átépítése, a rugalmas hálózati együttműködés, amely egyfajta közösségi tanulás révén valósul meg. Kutatásunkban SPSS adatbázis létrehozásával az OH által bejegyzett jó gyakorlatokat elemezzük azon megyék szakgimnáziumaiban, szakiskoláiban, ahol országosan legmagasabb a HH, HHH és a lemorzsolódással sújtott tanulók száma, hogy miként küzdenek meg azokkal a jelenségekkel, amelyek negatívan hatnak az oktatási folyamatokra. Vizsgáljuk, hogy a jó gyakorlatok keletkezésének, hatásainak és elterjedésének folyamatában milyen mutatókat tudunk azonosítani összevetve a közösségi tanulás jellemzőivel.

Kulcsszavak: „bottom up” típusú oktatási innováció, közösségi tanulás, horizontális összekapcsolódás

Előadó(k) email címe: agneshornyak07@gmail.com

Bacskai Katinka

ADAPTIVITÁS AZ ESÉLYTELENSÉGGEL SZEMBEN. SAJÁTOS MEGOLDÁSOK, AMELYEK CSÖKKENTIK AZ ISKOLAI LEMORZSOLÓDÁST.

"Végzettség nélküli iskolaelhagyás – ha kutatói oldalról nézzük, akkor sok statisztika, rengeteg szakirodalom, az egyéni, családi és rendszerszintű okok hosszas sorolása (Lamb et al., 2011; Levin, 2011). De minden végzettség nélküli iskolaelhagyó saját történettel bír, mint ahogyan azok az iskolák is, akik küzdenek a diákjaikért. Ebben az előadásban az a célunk, hogy innen, az iskolák, a résztvevő tanárok oldaláról közelítsük meg a problémát. Kvalitatív vizsgálatunkat olyan észak-alföldi iskolákban végeztük, ahol hatékonyan védik meg a diákokat a hosszú távú lemorzsolódástól. A kutatás során hét iskolában készítettünk esettanulmányokat, amelyek bőséges adattal szolgálnak a reziliens iskolák erőforrásainak azonosítására. Ebben az előadásban elsősorban arra fektetjük a hangsúlyt, hogy bemutassuk, hogy mennyire különböző választ adnak az intézmények ugyanarra a problémára annak megfelelően, hogy milyen az a társadalmi közeg, amelyben az intézmény működik, milyen az igazgató személyisége, hogyan dolgozik együtt a pedagógusokkal. Az eltérő válaszok természetesen besorolhatóak különböző típusokba, de hogy ezek közül melyik lesz eredményes és melyik nem az az résztvevő személyek adaptációs készségétől függ.

Kulcsszavak: lemorzsolódás, reziliencia, hátrányos helyzet

Előadó(k) email címe: bacskai.katinka@gmail.com

Ács-Bíró Adrienn

eIMeNŐK

"A lifelong learning célja egyrészt az egyének szubjektív-életrajzi, másrészt az egész társadalom politikai-szerkezeti változása a társadalmilag kötelező tanulási idő egész életre való kiterjesztésével (Óhidy 2006). Alapja a mindenki számára biztosított, jó minőségű alapoktatás, mely során el kell sajátítani a tudás alapú társadalom által megkövetelt új alapismereteket és készségeket. Vajon a börtönlakók milyen iskolai tapasztalattal, végzettséggel rendelkeznek? Birtokában vannak-e a szükséges alapismereteknek? Milyen speciális korlátaik és igényeik vannak?

Az élethosszig tartó tanulás minőségének egyik kritériuma, hogy az oktatási és képzési rendszerek milyen mértékben tudják eredményesen felvértetni az embereket azzal a tudással, amelynek segítségével le tudják győzni az életük során jelentkező nehézségeket, és meg tudják oldani az újabbnál újabb feladatokat is (Harangi 2004, 77.). A börtönnevelés célja kettős: reszocializál és dekarcerizál; azaz egyrészt a társadalomba való visszailleszkedést segíti elő, másrészt a börtönártalmakat csökkenti. Milyen tanulási környezetet és fejlődési színteret biztosít a fogvatartottak számára a büntetés-végrehajtás? Mi motiválja az elítélteket? Mennyire hatékony a tanulás a rácsok mögött? Szabadulást követően hogyan járul hozzá a képzés a reintegrációhoz?

Az előadás ezen kérdésekre keresi a válaszokat. A magyar büntetés-végrehajtáson belül zajló felnőttképzést vizsgálja induktív módon a megfigyelés, és a félig strukturált interjú módszerét alkalmazza – a megkérdezett 139 fő női fogvatartott esetében. A kutatás először az iskola funkcióját és szerepét taglalja a büntetés-végrehajtásban, majd az élethosszig tartó tanulás lehetőségeit tárja fel a börtönben. Összefoglalást ad a börtönoktatás jelenlegi gyakorlatáról, a motiváció kialakításának lehetőségeiről, a női fogvatartottak képzésének hiányosságairól és iskolafejlesztési javaslatáról."

Kulcsszavak: börtönoktatás, reintegráció, andragógia

Előadó(k) email címe: acs.adri001@gmail.com

Csók Cintia – Németh Dóra Katalin – Hrabéczy Anett

FÓKUSZBAN A LEMORZSOLÓDOTT HALLGATÓK KÖZÉPISKOLAI TAPASZTALATAI ÉS PÁLYAORIENTÁCIÓJUK JELLEGZETESSÉGEI

"A Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ NKFI-kutatásának keretében, a lemorzsolódott hallgatók körében végzett kérdőíves kutatás adatbázisát (DEPART 2018) felhasználva végeztük elemzéseinket. A Kutatócsoport a lemorzsolódott hallgatók négy csoportját alakította ki, s ezek mentén vizsgáltuk a felsőoktatásba belépést megelőző időszakot. A középiskolai tanulmányok elemzésekor figyelembe vettük a lemorzsolódottak érettségi osztályának típusát, tagozatát és az iskolaváltások számát. Feltártuk, hogy azok a lemorzsolódott hallgatók, akik nem közvetlenül érettségi után kezdték meg felsőfokú tanulmányaikat, mit csináltak a középiskola befejezését követően. Továbbá vizsgáltuk a továbbtanulási aspirációkat és a felvételi során igénybe vett többletpontokat. Eredményeink segítséget jelenthetnek a felsőoktatásba érkező hallgatók hatékonyabb lemorzsolódás elleni védelmének kialakításában, mind a köz- és felsőoktatási intézmények, mind a pályorientáció szempontjából.

„Az előadás az 123847 számú projekt keretében készült, ami a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K-17 pályázati program finanszírozásában valósult meg.”

Kulcsszavak: felsőoktatás, lemorzsolódás, középiskolai tanulmányok, pályorientáció, többletpontok

Előadó(k) email címe: csokcintia@gmail.com

Demeter-Karászi Zsuzsanna

HASONLÓSÁGOK ÉS KÜLÖNBSEGEK AZ EGYHÁZI FENNTARTÁSÚ ÉS EGYHÁZI SZELLEMISSÉGŰ FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK KÖZÖTT

"Gottfried Adam bécsi professzor szavait idézve a vallás és az oktatás mindig két, ám összefüggő területként tartható számon, hiszen a teológia újítoi az oktatás reformátorai is voltak egyben. Az állami felsőoktatás egészétől megkülönböztetjük az egyházi felsőoktatást, mint a magán-felsőoktatás egy részét. A rendszerváltás után ismét teret nyernek az egyházak által létesített felsőoktatási intézmények, de fontos kiemelnünk, hogy egy intézmény nem csupán fenntartásában, de szellemiségében is hordozhat egyházi jegyeket.

Jelen tanulmányban az egyházi fenntartású és egyházi szellemiségben működő felsőoktatási intézmények különbségeire kívánjuk felhívni a figyelmet, ugyanis lényeges különbséggel számolhatunk a felsőoktatási intézmények formális és informális jegyeit vizsgálva. Ezen gondolatból kiindulva honlapelemzést végeztünk a magyarországi, illetve a romániai felsőoktatási intézmények esetében.

Tanulmányunkban arra vállalkozunk tehát, hogy egy átfogó képet nyújtsunk az egyházi fenntartású és egyházi szellemiségű felsőoktatási intézményekről, kiemelve hasonlóságait és különbségeit a magán-felsőoktatás ezen részéhez tartozó intézményeknek, egy olyan kvalitatív módszert alkalmazva, mely olyan adatokat tár elénk, melyek kvantitatív vizsgálati módszerekkel nem mérhetők.

Eredményeink rávilágítottak arra, hogy a misszió szerinti diverzitás lényeges elemként tűnik fel a felsőoktatási intézményi sokféleségben."

Kulcsszavak: egyházi fenntartás, egyházi szellemiség, felsőoktatás, magán-felsőoktatás

Előadó(k) email címe: zsuzsanna.karasi@gmail.com

Pusztai Gabriella –Fényes Hajnalka – Szigeti Fruzsina – Pallay Katalin

LEMORZSOLÓDOTT HALLGATÓK ÉS A LEMORZSOLÓDÁSI DÖNTÉS

A relatíve nagyarányú, s az emberi és anyagi tőke össztársadalmi, egyéni, intézményi veszteségét jelentő, hallgatói lemorzsolódás jelenségének értelmezése lehetetlen a lemorzsolódott hallgatók vizsgálata nélkül. Jelen tanulmányban 605 lemorzsolódott hallgató adatait tartalmazó DEPART 2018 adatbázis elemzése során elsősorban a felsőoktatási lemorzsolódási szcenáriók azonosítására törekedtünk felhívva a figyelmet arra, hogy a lemorzsolódás összetett jelenség. A hallgatók saját lemorzsolódásuk értelmezése és értékelése tárgyában adott válaszaira támaszkodva előbb négy hallgatói klasztert alkottunk, majd összehasonlítottuk a csoportokat társadalmi-kulturális háttérük és a felsőoktatási lemorzsolódással kapcsolatos döntéseik és értékelésük mentén. A tanulmány legfontosabb eredménye, hogy a nemzetközi lemorzsolódás-típusokon túl új csoportot is azonosít, valamint plasztikus képet nyújt a csoportok közötti sokszínű különbségekről túllépve ezáltal a lemorzsolódott hallgató túláltalánosított képén.

Kulcsszavak: lemorzsolódás, lemorzsolódással kapcsolatos attitűdök, lemorzsolódási jellemzők, felsőoktatás

Előadó(k) email címe: gabriela.pusztai@gmail.com

Nagy Ádám

MARGÓN KÍVÜL AZ IFJÚSÁGKUTATÁSRÓL

"Az ezredforduló óta megvalósuló nagymintás (8000 fős) ifjúságkutatási program – amely a 15-29 éves korosztály élethelyzetét igyekszik négyévenként rögzíteni – alkalmas eszköz lehet arra, hogy átfogó képet festhessen a magyar fiatalokról. Akkor is így van ez, ha ez a kép néhol homályos: az ifjúság ennél bővebb korosztályt jelent, sőt maga is változó korcsoport. Ebben az önálló életszakaszban megjelenő élethelyzetbeli állapotok, életmódbeli folyamatok, sarkalatos életesemények, jellegzetes problémák elemzése a jövőre vonatkozó következtetéseket alapozhatja meg. A Magyar Ifjúság Kutatás – amelynek adataira kutatócsoportunk is támaszkodott – a fiatalok életének számos területét vizsgálja és fontos következtetéseket fogalmaz meg a magyar tizen- és huszonévesekre vonatkozóan.

A kép azonban jóval árnyaltabb, mint a hivatalos jelentések azt bemutatják. Ehhez az árnyaláshoz - a nagymintás ifjúságkutatások szolgálta adatok értelmezéséhez - igyekszik hozzájárulni az előadás."

Kulcsszavak: ifjúságkutatás,

Előadó(k) email címe: adam@nagydr.hu

Pallay Katalin

SZÜLŐFÖLD IRÁNTI ELKÖTELEZŐDÉS ÉS MAGYARSÁGTUDAT A NEMZETKÖZI ELŐKÉSZÍTŐ INTÉZET EGYKORI KÁRPÁTALJAI HALLGATÓI KÖRÉBEN

Az előadás célja a Nemzetközi Előkészítő Intézet egykori kárpátaljai magyar hallgatói szülőföld iránti elköteleződésének, nemzeti identitásának és magyarságtudatának feltárása. Ennek során bemutatásra kerül, hogy a kárpátaljai hallgatók nemzettudata milyen hatást gyakorol arra, hogy Magyarországon vagy szülőföldön kívánnak letelepedni tanulmányaik befejezését követően. E döntések vizsgálatakor olyan fontos tényezőket veszünk górcső alá, mint etnicitás, nemzeti, közös történelmi, vallási és anyanyelvi azonosságtudat. Az előadás második részében a szülőföld iránti elköteleződés és a tanulmányi célú mobilitás kapcsolatát mutatjuk be. A kisebbségi, kulturális, nemzeti, nyelvi, vallási és állampolgársági identitáselemek vizsgálatát a MOZAIK2001, MOZAIK2011, Kárpát Panel 2007, Genezys 2015 kutatásokra alapozva kérdőíves vizsgálattal végeztük a Nemzetközi Előkészítő Intézet egykori hallgatói körében. A felmérésben arra keressük a választ, hogy a Nemzetközi Előkészítő Intézet egykori kárpátaljai hallgatói körében milyen különbségek és hasonlóságok fedezhetők fel a magyarságtudatban, illetve szülőföld iránti elkötelezettségben a hazatérő és a Magyarországon letelepülő/külföldön elhelyezkedő egykori hallgatók között, s mely szociokulturális, demográfiai tényezőknek van szerepük. Összegzésképp a felmérés eredményeit kívánom ismertetni.

Kulcsszavak: Kárpátalja, identitás, szülőföld, magyarságtudat, Nemzetközi Előkészítő Intézet

Előadó(k) email címe: p.katinka16@gmail.com

Vida Gergő

TANULÁSI ZAVAROK ÉS LEMORZSOLÓDÁS – PROTEKTÍV FAKTOROK AZ SNI MÖGÖTT

"A vizsgált mintába olyan sajátos nevelési igényű tanulók tartoztak, akik a 2016/17-es tanévben, valamint a 2017/18-as tanévben a Baranya Megyei Szakértői Bizottság felülvizsgálatán vettek részt. A 158 tanulási zavarral küzdő középiskolás a teljes mintának tekinthető. A felülvizsgálaton való részvétel, mint a minta körül határolásának szempontját az indokolta, hogy a be nem jelentett intézményváltások, a kognitív profilban bekövetkezett változások is láthatók lettek. A teljes minta vizsgálat tárgyát képezte, így a vizsgált populációban szereplő tanulók száma, az adatok mennyisége a kvantitatív módszertani eljárásokat indokolta.

A vizsgálat célja az volt, hogy az adatok feldolgozása után láthatóvá váljék, hogy a meghatározott populációra vonatkozóan hányan kerülnek olyan intézménybe, melyből potenciálisan a felsőoktatásba vezet út és hányan maradhatnak a szakképzés területén az érettségi megszerzése után. Az alkalmazott kvantitatív, rangsorolási elven alapuló elemzési eljárás alkalmas volt a minta elemzésére (Vargha, 2002). Arra kerestük a választ, hogy milyen faktorok (Varga, 2018) mentén választanak adott oktatási formát az SNI diákok, illetve milyen protektív faktorok fedezhetők fel, mi teszi őket rezilienssé (Forray, 2014) az iskolaelhagyással és a lemorzsolódással (Mártonfi, 2014) kapcsolatban. Mindez megmutathatja, hogy ebben a tekintetben van-e különbség SNI és nem SNI tanuló között. Hatással lehet a vizsgálati protokollra azzal, hogy a valós befolyásoló tényezőkre és a releváns faktorokra irányítja a figyelmet."

Kulcsszavak: SNI, kvantitatív, reziliens, faktor

Előadó(k) email címe: vida.gergo@pte.ji

Tódor Imre

VALLÁSOSSÁG ÉS ÉRTÉKREND. A TANULÓK KÖZÉPISKOLA-VÁLASZTÁSI DÖNTÉS MECHANIZMUSAI SEKTORKÖZI METSZETBEN

"A vallásszociológusok és az ifjúságkutatások (nemzetközi és hazai: magyarországi és erdélyi) elemzői (Tomka 2000; 2005; Gereben 2003; Tomka – Zulehner 2008; Pusztai 2009; Kiss 2003; Fejes 2018; Rosta – Tomka 2010 stb.) a vallásosság mérését leggyakrabban két módszer igénybevétele mentén végzik el: egyrészt az önbesorolós, másrészt a vallásosság dimenzionálása mentén. Kutatásunkban mi is e két módszer alapelveit követjük. Az önbesorolós módszer az egyén szubjektív véleményén alapul, amely arra kérdez rá, hogy az egyén mennyire tartja magát vallásosnak. A dimenziós modell kapcsán mi csupán a rituális dimenzióra (vallásgyakorlat) kérdeztünk rá: a közösségi és az individuális vallásgyakorlás tényére. A továbbiakban a vallásgyakorlat fentebb elemzett két dimenzióját a tanulói értékrenddel hasonlítottuk össze.

Kutatásunk célja a felekezeti és a nem felekezeti középiskolába jelentkező tanulók vallásosság és értékrend vizsgálata szektorközi megvilágításban, Székelyföldön. Korábbi kutatásainkban (Tódor 2018) azt találtuk, hogy a vallásos értékrend a többitől jól elkülönült és az a felekezeti iskolát választó tanulókra illik. Kutatásunkban arra a kérdésünkre kerestük a választ, hogy a vallásos értékrend korrelál-e a vallásgyakorlat formáival, valamint a többi értékrend esetében mindez hogyan alakul. Kérdéseinkre a 9. és a 12. osztályos felekezeti és a hozzárendelt nem felekezeti iskolás tanulók körében lekérdezett 1912 elemszámú vizsgálat adatainak elemzésével kerestünk választ. Az eredményeink értelmében a vallásos értékrend és a vallásgyakorlat (közösségi és individuális szintű) között pozitív irányú közepes erősségű korreláció valósult meg."

Kulcsszavak: iskolaválasztás, vallásosság, értékrend, Székelyföld

Előadó(k) email címe: imretodor@gmail.com

Demeter-Karászi Zsuzsanna – Pusztai Gabriella

EGYHÁZI HOZZÁJÁRULÁS A KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPAI FELSOÓKTATÁSI TÉRSÉGBEN

"A rendszerváltást követően a posztkommunista országokban a megváltozott szerepkörök lehetővé tették az államon kívüli, más fenntartók intézményalapításának lehetőségét (Pusztai, Farkas 2016). Az egyházak hozzájárulása ezáltal döntő fontosságúnak bizonyult az új felsőoktatási rendszer kiépülésében. Első sorban azért, mert olyan új szemlélettel éltek, melyet nem befolyásolt a korábbi pártideológia, másodszor pedig, mert olyan társadalmi csoportokat, rétegeket szólítottak meg, és tették lehetővé számukra a felsőoktatási rendszerbe kerülést, melyeket ezen ideológia kirekesztett. Mindezek tükrében az egyházak igen fontos aktoraivá váltak az új felsőoktatási rendszer kiépülésének, fejlődésének Közép- és Kelet-Európában.

Kutatásunkban arra keressük a választ, hogy az egyházi felsőoktatási intézmények jelenlegi vezetői hogyan látják és ítélik meg intézményeik betöltött szerepét a hazai és nemzetközi felsőoktatási rendszer kapcsolathálójában. Ezen kérdés megválaszolása érdekében egyházi felsőoktatási intézményvezetőket kérdeztünk meg, Magyarországon, illetve Romániában és készítettünk velük félig strukturált interjút.

Eredményeink rámutattak arra, hogy a két ország intézményei eltérő küldetésekkel rendelkeznek, míg egy magyarországi egyházi felsőoktatási intézmény számára egy olyan egyetemi közösség kialakítása a cél, melyben gyökerezik a keresztényi értékrend, addig a romániai intézményekben ezen felül a romániai magyar felsőoktatás életben tartása, a romániai magyar fiatalok oktatása, fejlesztése és munkaerőpiaci versenyképessége is fő célként nevezhető meg."

Kulcsszavak: egyházi szerepvállalás, felsőoktatási rendszer, egyházi felsőoktatás

Szerző(k) email címe: zsuzsanna.karaszi@gmail.com

Kocsis Zsófia

DUÁLIS KÉPZÉS- KETTŐS ÚT A SIKERHEZ?

"A munka és a tanulmányok kapcsolata kimondottan fontos a tanulmányi befektetések jövőbeli megtérülése szempontjából. Ha a hallgatók a tanulmányaikhoz fűződő munkát végeznek, jóval nagyobb a valószínűsége annak, hogy olyan képességekre és tapasztalatokra tesznek szert, amelyekre a felsőoktatási intézményben nem lenne lehetőségük (Beerkens, 2011; Perna, 2012; Pusztai, 2011; Sanchez-Gelabert et al., 2017). Ez az előny főként a munkaerőpiacra lépés idején jelentős. A nemzetközi szakirodalom szerint a gyakorlati tudás megszerzését a duális képzés segítheti elő, melynek többek között a német szakképzésben vannak hagyományai. A téma aktualitása a hallgatói diverzitáson valamint a munkaerőpiac és a felsőoktatás összehangolásának problémakörében gyökerezik. Jelen kutatás során a duális képzést olyan értelmezési keretben vizsgáljuk, hogy az, milyen módon támogatja a hallgatók egyetemi pályafutását, eredményességét, hogyan járul hozzá a későbbi munkavállalás sikerességéhez. Hogyan hat az egyéni attitűdök alakulására, miként jelenik meg a munkavállalás identitásképző szerepe? Továbbá azt vizsgáljuk, hogyan alakítja a hallgatók egyetemi kultúrába és vállalati közösségbe való beágyazódását, s a fizetett munka vonzása nem jár-e a lemorzsolódás nagyobb kockázatával. Komplex módon közelítjük meg a vizsgálati területet, mind kvantitatív, mind kvalitatív módszerekkel. Kutatásunk célja a hallgatói egyetemi és munkaerő-piaci sikerességének a feltárása. Továbbá a hallgatók, az oktatók és a munkaadók perspektíváinak bemutatása, amelyek alapját képezhetik a munkavégzés és tanulmányok, a munkaerőpiac és a felsőoktatás összehangolását célzó intézményi politikák kidolgozásának.

Kulcsszavak: duális képzés, hallgatói munkavállalás, eredményesség, munkaértékek

Szerző(k) email címe: zsofikocsis6@gmail.com

Makrai Kata

"KI MIT SZAKÍT, AZT SZAGOLJA" NŐK A "KETTŐSHÁZI" CIGÁNY KÖZÖSSÉGBEN - A FÉRFI ÉS NŐ ÖSSZEHAISONLÍTÁSÁBÓL KIBONTAKOZÓ KÉP

"„Kettősháza” egy közép-magyarországi község, mely bár több nagyvárostól van néhány tíz kilométernyi távolságra, tömegközlekedéssel nehezen megközelíthető. A környező falvakhoz hasonlóan többnemzetiségű. 2007-es népszámlálási adatok alapján, egy körülbelül 150 főt felölelő romungró közösség él itt. Ahogy Bakó (2017, p.62) fogalmaz, „a munka, a tisztaság és az alkalmazkodás az a három alapérték, mellyel a kárpáti cigányok egy kívülállónak jellemzik közösségüket, és ez az a három alapsztereotípa egyben, mellyel a velük együtt élő többségi társadalom is kategorizálja őket.” Ez a három alapérték erősen köti a közösséghez tartozó nőket, és így esetükben hatványozottan érvényesül a tradicionális nemi szerepek korlátozó volta (Burn, 1996).

Előadásom középpontjában e közösség néhány tagja áll. Ők voltak forrásaim egy, az oral history módszertanát alkalmazó életútinterjúból, a körülmények hatására kiscsoportos interjúvá lett beszélgetés során, melynek főfogalmai, a női nemi szerepek, nőkkel szembeni elvárások, a nők feladatrendszer, a női szerepszocializáció, és a nők szexuális nevelése voltak. E fogalmakat kívánom körüljárni prezentációm során is. Úgy vélem, hogy egy-egy fogalom jelentéstartalmát kiválóan fel tudjuk tárni egy annak ellentmondó fogalom meghatározása ismeretében. Így egy, interjúalanyaim által gyakran használt ellentétpár, a férfi és nő összehasonlításából kibontakozó képet fogom e szűk időkeretben ismertetni."

Kulcsszavak: roma/cigány, nő, nemi szerepek, nemi szerepszocializáció

Előadó(k) email címe: makrai.kata1@gmail.com

Csillei Béla

HELYZETFELTÁRÁS ÉS PROGRAMJAVASLAT A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ – KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A CIGÁNY-ROMA SZÁRMAZÁSÚ –, KOLLÉGISTA FIATALOK CSOPORTFOGLALKOZÁSON KÍV

A kollégiumi élet fontos része a tanórán kívüli nevelés, a szabadidő. Szükséges, hogy kollégisták érdeklődési körüknek, életkoruknak megfelelően tölthessék ezt el. A folyamatban lévő kutatás elkészülő zárótanulmánya a megvalósított kutatás eredménye lesz. Ez a kérdőívek, a helyszíni felmérés és a személyes interjúk következtében helyzetelemzést, arra épülő javaslatot, a kollégiumi diákok nevelése érdekében kidolgozott programcsomagot tartalmazza majd. Célja a hátrányos helyzetű roma/nem roma fiatalok számára a társadalmi esélyteremtés megvalósítása, a tanulás segítése, a felzárkózás megkönnyítése, a továbbtanulás lehetőségének biztosítása, a szabadidő hasznos eltöltése, programjainak és eszközrendszerének eredményes felhasználása. Az információk összegzése, az erre épülő tanulmány szerkesztése ennek érdekében valósul meg. Erősödhetnek a kapcsolatok a helyi társadalom, a civil szervezetek és a kollégiumok között. A megvalósításhoz értéknek tekinti a belső tartalékok feltárását, az innovációt és az együttműködést. A cél, hogy ismereteket szerezzünk a kollégisták elképzeléseiről saját életével, a tanulással, az önképzéssel, a szabadidő hasznos eltöltésével kapcsolatban is. A kollégisták közössége számára kell olyan elfoglaltságot találni a szabadidő mennyiséggel összefüggésben, ami lehetővé teszi, hogy a hasznos eltöltés motivációja, a tanulás/továbbtanulás folytatása, a pályaválasztás megtervezése és megvalósítása megerősítést kapjon. A kollégistának autonóm joga eldönteni, hogy kíván-e élni az indíték–szándék– lehetőség - feltételeivel, ennek vizsgálata kihagyhatatlan. A bemutató a lefolytatott kutatás eredményeiről és a megkezdett kutatás jelenlegi állásáról nyújt képet.

Kulcsszavak: hátrányos helyzet, roma, kollégium, szabadidő, tanórán kívüli nevelés

Előadó(k) email címe: belacsillei@gmail.com

Cséke Katalin

A KÁRPÁTALJAI MAGYAR ANYANYELVŰ ROMA GYEREKEK LEXIKÁLIS BÁZISÁNAK SAJÁTOSságAI

"A magyarországi roma kutatások jelentős része foglalkozik a nyelvi különbségekkel és az ezekből a különbségekből adódó hátrányokkal. Réger Zita kutatásai (1974; 1978; 1990; 2001), majd az ő nyomdokain tanulmányok egész sora (Derdák–Varga 1996; Orsós 2018, 2005, Szalai 1999; Gúti 2001; Bartha 2002; 2007; 2010; Nemesné 2008; Arató 2012; 2014; Heltai 2015) felhívja a figyelmet arra, hogy a cigány gyerekek iskolai nehézségeinek egyik jelentős része nyelvi eredetű. Az iskolában elvárt nyelvhasználat és az otthon elsajátított nyelvhasználat, ill. beszélési minták különböznek és ez a hátrány más területekre is áttevődő hátránnyá csak halmozódik. A nyelvi hátrányt Bartha Csilla nyelvi másságként definiálja (Bartha 2007).

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy egy sajátos helyzetben lévő cigány közösségben élő gyerekek milyen szókészlettel rendelkeznek azonos korú nem roma társaikhoz viszonyítva. A sajátos helyzet alatt értem azt, hogy egy kisebbség kisebbsége a kárpátaljai magyar anyanyelvű romák, vagyis szóhasználatukban gyakoriak a kétnyelvű környezetre jellemző interferenciajelenségek és megtalálhatók a cigány nyelv egyes változatainak kifejezései is. A kárpátaljai magyar anyanyelvű romákra egy kulturális és nyelvi sokszínűség jellemző, és ez a sokszínűség eddig még nem képezte nagyobb kutatás tárgyát.

Vizsgálatom tényfeltáró, helyzetelemző kutatás. Céлом feltérképezni a kárpátaljai roma tanulók nyelvi sajátosságait különös tekintettel a lexikális különbségekre. Továbbá felmérni, hogy mennyire képesek megnevezni a negyedik osztályos tanulók olyan elvont fogalmakat, amelyek bizonyosan előfordulnak ötödik osztályban az egyes tantárgyak szövegezéseiben, tankönyveiben.

A vizsgálat gerince egy feladatlap, melyet roma gyerekek és nem roma gyerekek oldottak meg. Az eredmények tükrözik a szakirodalmi állításokat. A döntően szóbeli kultúrából jövő roma gyerekek és a dominánsan írott kultúrából jövő magyar gyerekek szóhasználata különbözik az általam vizsgált 4 oktatási intézményben (N=103). Különbség van a települési körülmények között élő roma gyerekek és a településeken kívül élő roma gyerekek szóhasználata között. Ezek a különbségek hosszabb távon a beszélők érvényesülési esélyeit veszélyeztethetik."

Kulcsszavak: lexikális bázis, kisebbség, Kárpátalja

Előadó(k) email címe: cseke.katalin85@gmail.com

Gergye Eszter

BEÁS ÉS ROMANI NYELVEK A KÜLÖNBÖZŐ TANULÁSI, TANÍTÁSI TEREBEN

"A beás és romani nyelvek presztízsének és így fent maradásának kulcsfontosságú kérdése, hogy megjelennek-e a többségi társadalom által is elfogadott formális terekben. „A nyelvi tájkép (Lingusitic Landscape, azaz a vizuális nyelvhasználat) leírásában a szakirodalom leggyakrabban idézett meghatározás Landry & Bourhis (1997:25) kutatók nevéhez fűződik, mely szerint egy település, régió, helység nyelvi térképét a hivatalos útjelző táblák, a reklámtáblák, utcanevek, helynevek, kereskedelmi egységek feliratai és kormányzati épületek hivatalos táblái alkotják.” (Tódor, 2014). A nyelvi tájképet elemezve számos nyelvhasználati szokásról, az ott megjelenő, vagy éppen nem megjelenő nyelvek viszonyairól, és az azokat beszélő csoportok kapcsolatairól, státuszáról árulkodhatnak. Jelen kutatás elsősorban a különböző tanulási terek nyelvi tájképeire fókuszál. A schoolscape (Brown, 2015) fogalma a nyelvi tájképen alapul, adott oktatási intézmény nyelvi tájképét jelenti. A kutatás célja felkeresni olyan formális, non-formális és informális tanulási tereket, melyekben megjelennek a romani és/vagy beás nyelvek, szimbólumok.

Kulcsszavak: hátrány, lehetőség, roma, cigány, nyelvi tájkép, schoolscape, kisebbségi nyelvek, presztízs

Előadó(k) email címe: eszter.gergye@gmail.com

Gulyás Klára

ROMA ÉRTELMISÉGI SZEREPLEHETŐSÉGEK. KULTÚRA-KONCEPCIÓK ÉS SZEREPÉRTELMEZÉSEK ÖSSZEFÜGGÉSEI MISKOLCI ROMA ÉRTELMISÉGIÉK KÖRÉBEN.

"A roma értelmiségek szerepvállalásait, cselekvéseit, magatartását döntően befolyásolják a kultúráról vallott nézeteik, a ""romakép""-pel kapcsolatos elképzeléseik. Hipotézisünk szerint az általános kultúrakoncepció és romakép nagyban befolyásolja a roma értelmiségek problémaértelmezését, értelmiségi szereplehetőségeit. A kultúrára vonatkozó megfontolások együttese különösen fontos vizsgálati terep. A kultúra ebben az értelemben társadalmi konstrukció, tehát viszonylagos, változó és kontextusfüggő. A kutatás arra kereste a választ, hogyan definiálja a saját (roma) kultúráját a különböző szakterületekről érkező, miskolci roma értelmiségi réteg? A kutatást fókuszcsoporthoz tartozó interjútechnikával végeztük. A vizsgált probléma elemzése során az interpretív antropológia elméletére támaszkodtunk. A Clifford Geertz nevéhez kötődő irányzat azt mondja, hogy a kultúra az értelmezésen keresztül létezik, de ezeket az értelmezéseket nem a kutató állítja elő, hanem az adott kultúra bennszülöttei hozzák létre. Ezek az értelmiségi aktorok magukat a roma kultúra részeként határozzák meg, ez a közös pont bennük. De ehhez a „roma kultúrához” való viszonyuk egy sajátos perspektívában fogalmazódik meg. A kutatás eredményei alapján kirajzolódott, hogy vannak, akik az etnikai kultúra „gyógyító” erejét a hagyománytiszteltetésben látják, és vannak, akik a folyamatos megújulásban."

Kulcsszavak: roma kultúra, roma értelmiségek, romakép

Előadó(k) email címe: zsgulyasklara@gmail.com

Kiss Zoltán – Bognár József – Csáki István

A LABDARÚGÓ EDZŐK NEVELŐMUNKÁJA A JÁTEKOSOK, A SZÜLŐK ÉS AZ EDZŐK NÉZETEI ALAPJÁN

A tudomány és a szakma által is igazolt, hogy a tehetséggondozás során a sportszakmai ismeretek mellett az edzők pedagógiai tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír. Mindeddig kevésbé kutatott területnek számít, hogy az utánpótlás labdarúgó edzők hogyan viszonyulnak a fiatal sportolók életének egyéb területeihez. Vizsgálatunk célja az edzők, a sportolók és a szülők nézeteinek és tapasztalatainak összehasonlítása abban a tekintetben, hogy az edzők mennyire foglalkoznak a fiatal játékosok sporton kívüli életével.

A vizsgálatot egy kiemelt magyar labdarúgó akadémián végeztük el (N=185). A zárt végű kérdőívet edzők (n=18), fiatal labdarúgók (n=87) és szüleik (n=80) töltötték ki. A minta jellemzéséhez leíró statisztikát, az alminták különbözőségeinek bemutatására varianciaanalízist alkalmaztunk ($p < 0,05$).

Az edzők sportszakmán túli tevékenységét vizsgálva megállapítható, hogy az edzők, a labdarúgók és a szülők is kiemelt fontosságúnak tekintik, hogy a sportolók kötelességtudóan végezzék el feladataikat ($M=3,50$; $SD=0,67$) és hasonló véleményt fogalmaznak meg arra az állításra vonatkoztatva is, hogy az edzők legkevésbé a játékosok magánéletével foglalkoznak ($M=2,61$; $SD=0,86$). A szülők szerint az edzők komoly figyelmet szentelnek a labdarúgók káros szenvedélyeinek elkerülésére ($M=3,14$; $SD=0,91$). Az edzők magas értékkel jellemezték azt az állítást, hogy foglalkoznak a játékosok magatartásával, viselkedésével ($M=3,72$; $SD=0,46$).

Fontos pedagógiai kérdés elméleti és gyakorlati oldalról is, hogy az edzők a fiatal labdarúgók sporton túli egyéb tevékenységszféráiban milyen mértékben vannak jelen, vagyis mennyire valósul meg a sport általi nevelő hatás.

Kulcsszavak: tehetséggondozás, labdarúgás, edzők pedagógiai tevékenysége

Előadó(k) email címe: kiss.zoltan@pfla.hu

Thür Antal

A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS A PEDAGÓGIAI PROGRAMOKBAN ÉS TELJESÍTMÉNYRE GYAKOROLT HATÁSA KÜLÖNBÖZŐ ISKOLATÍPUSOKBAN

A mindennapos testnevelés bevezetésre került, melynek célja, hogy egészséges életmód szemlélet alakuljon ki és visszaszoruljon az elhízás aránya, minden tanuló életében jelentős szerepet kapjon a rendszeres fizikai aktivitás, továbbá élethosszig tartó egészségtudatos aktív életvezetésre neveljen. A törvény lehetőséget biztosít a mindennapos testnevelés különböző típusú felépítésére, mely függ a helyi adottságoktól, amit nem csak az infrastrukturális helyzet, hanem a pedagógusok száma, az adott pedagógus beállítottsága, illetve az iskola irányultsága is befolyásol.

Egy központi, művészetoktatási és egy egyházi fenntartású általános iskolában vizsgáltam a mindennapos testnevelés felépítését és hasonlítottam össze motoros képességeket a Netfit mérés módszerének segítségével.

A Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt alapján minden felső tagozatos tanuló négy profil alapján került felmérésre. A profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak. A négy profil egészében jellemzi a tanulók egészségközpontú fittségi állapotát, valamint motoros képességeinek szintjét.

Hipotézisem szerint azok a tanulók, akik 5 órában naponta kapnak testnevelés órán terhelést és képzést és e mellett a pedagógiai program keretében sportköri foglalkozáson is részt vesznek, fejlettebbek lesznek a vizsgált motoros képességek tekintetében, mint azok a tanulók, akik a mindennapos testnevelés keretein belül vesznek részt sportköri foglalkozáson vagy külső sportegyesületben teljesítenek két órát és csak három testnevelés órájuk van.

Eredményeink alapján kijelenthető, hogy azok a tanulók, akik mindennap testnevelés órán vesznek részt alsó tagozatos koruktól illetve sportkörökben is lehetőségük van mozogni jobban teljesítettek a teszteken, mint, azok a tanulók, akik csak 3+2 óra formájában vettek részt a tanórákon. Minden profil, így minden általam vizsgált motoros képesség tekintetében lemaradnak azok a tanulók, akiknek nincs lehetőségük mindennap mozgás- és képességfejlesztésre testnevelés órán. Tehát intézményi szinten nagy felelősség, hogy milyen módon szervezzük a mindennapos testnevelést. A pedagógiai program tervezése magas szakmai elhivatottságot igényel, és a testnevelés órák megfelelő szervezése fontos szerepet játszik az egészséges életmód szemlélet kialakításában.

Kulcsszavak: Mindennapos testnevelés, pedagógiai program, egészséges életmód, motoros képességek

Előadó(k) email címe: thurantal@freemail.hu

Bognár József

A NEM ÉS A TESTVÉREK, MINT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK A SPORT KOMPLEX HATÁSRENDSZERE TEKINTETÉBEN: ÁLTALÁNOS ISKOLÁSOK A CÉLKERESZTBEN

Empirikus kutatások igazolták, hogy a rendszeres sporttevékenység pozitív hatással van a motorikus képességek és a fittség mellett az egészségre, az érzelmekre, a társas kapcsolatokra és a kognitív képességekre is. Jól ismert, hogy az általános iskola évei különösen fontosak a motorikus képességek megalapozásában és a sport iránti motiváció felkeltésében, mely együttesen meghatározó tényező az egész életen át tartó egészségtudatos sporttevékenység megalapozásában. Jelen kutatás célja sport komplex hatásrendszerének bemutatása egy megyeszékhely felső tagozatos tanulóinak véleménye alapján (N=274). A minta 51,5% fiú és 48,5%-a lány, 31,0%-nak nincs testvére, míg 69,0%-nak van. Eredményeink alapján elmondható, hogy a válaszadók teljes mértékben vagy nagymértékben egyetértenek azzal, hogy „a sport minden életkorban edzettebbé tesz” (84,6%) és „szeretnének felnőttkorukban sportolni” (85,1%). Egyértelmű az a szemlélet, hogy aki rendszeresen sportol, annak „egészségesebb és erősebb az immunrendszere” (89,4%), „jobb a tartása (89,4%), „szebb a teste” (83,9%), „pozitívabb az életfelfogása” (71,5%) és „jobb a felfogóképessége” (57,0%). A fiúk szignifikánsan többen hiszik, hogy „aki rendszeresen sportol, annak jobb a felfogóképessége” ($t=2,157$; $p=0,032$), mint a lányok. Ezzel szemben a lányok többen jelölték, hogy „szeretnének felnőttkorukban sportolni” ($t=-2,104$; $p=0,036$), mint a fiúk. Akinek van testvére, az jobban hisz abban, hogy „aki rendszeresen sportol, annak pozitívabb az életfelfogása”, ($t=2,288$; $p=0,024$) és ők szignifikánsan többen jelölték, hogy „szeretnének felnőttkorukban sportolni” ($t=-2,258$; $p=0,025$) mint akinek nincs testvére. Elmondható, hogy a minta véleménye pozitív a sport általi komplex hatásrendszerek tekintetében. Bizonyos különbségek a nem és a testvérek száma tekintetében izgalmas módszertani javaslatokra és következtetésekre adnak lehetőséget.

Kulcsszavak: sport hatásrendszere, nemi különbség, testvérek, felsőtagozat

Előadó(k) email címe: bognar.jozsef@uni-eszterhazy.hu

Klára Kovács – Demeter-Karászi Zsuzsanna – Váradi Judit

AZ EXTRAKURRIKULÁRIS, A SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEK ÉS A VALLÁSOSSÁG ÖSSZEFÜGGÉSEI A LEMORZSOLÓDÁS OKAIVAL

A felsőfokú tanulmányok megszakítása, a lemorzsolódás csökkentése évek óta központi kérdése az oktatásszociológiának és az oktatáskutatásnak. A lemorzsolódás lehetséges okainak feltárása jelentősen hozzájárulhat egy csökkenő tendencia kialakításához. Tanulmányunk célja feltérképezni a lemorzsolódás okai és az individuális tényezők közötti összefüggéseket, így az extrakurrikuláris és szabadidős tevékenységek, az egészségmagatartás, valamint a vallásosság lemorzsolódással kapcsolatos összefüggéseire keressük a választ. Mindezt azzal indokoljuk, hogy a lemorzsolódással foglalkozó szakirodalom egyik alaptétele, hogy a közösségi, civil kapcsolathálókhöz tartozás erősíti a tanulmányok sikeres befejezése melletti elkötelezettséget.

Elemzéseinkhez a Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD-H) 123847 számú Társadalmi és szervezeti tényezők szerepe a hallgatói lemorzsolódásban című NKFIH projekt keretében, 2018-ban végzett kutatás során készült adatbázist használtuk fel (DEPART 2018, N=605). Eredményeink azt mutatják, hogy a tanulmányi kötelezettségek elhanyagolása a szakban és továbbtanulásban csatlódók körében szoros összefüggést mutat az értékpreferenciák eltolódásával, a szórakozással, bulizással töltött idő megnövekedésével. Szintén megállapíthatjuk, hogy hogy csekély számban vesznek részt a különböző extrakurrikuláris tevékenységekben, s a részvétel, valamint a vallásosság különböző formái nem állnak összefüggésben a lemorzsolódás okaival.

Kulcsszavak: lemorzsolódás, extrakurrikuláris, szabadidős tevékenységek, vallásosság

Előadó(k) email címe: kovacs.klarika87@gmail.com

Mácsár Gábor – Bognár József – Plachy Judit

RENDESZETI EGYETEMI HALLGATÓK PÁLYAVÁLASZTÁSÁT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

A rendészeti pálya iránt érdeklődő fiatalok a bonyolult felvételi eljárás során részt vesznek, fizikai (kondicionális), egészségügyi és pszichológiai szűrővizsgálatokon. A pályaválasztás során számos tényező hat a fiatalokra, ami befolyásolja döntésüket és későbbiekben természetesen az egyetemi előmenetelüket is. Kutatásunk célja annak bemutatása, hogy a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara 1. évfolyamoshallgatói miért választották a rendészeti pályát. Mintánkban (N=175) a nemek aránya (FFI=65,1% és NŐ=34,9%), ebből kedvtelési (hobby) szinten sportol 66,9%. Zárt végű kérdőívünk eredményei azt mutatták, hogy a Hivatástudat (91,5%), a Biztos megélhetés (83,5%) nagymértékben befolyásolta hallgatókat a pályaválasztásban. A férfi és női hallgatók között és az édesapa foglalkozása tekintetében nem találtunk különbséget a pályaválasztást befolyásoló tényezők között. Viszont akinek a családjában van rendészeti dolgozó, azok Hivatástudata magasabb ($t=1,978$; $p=0,50$). Emellett a szellemi foglalkozást végző édesanyák gyermekei szignifikánsan többen jelezték, hogy a Kedvezményes ösztöndíj és támogatási rendszer nagymértékben befolyásolta őket a pályaválasztásban ($F=2,603$; $p=0,038$). A kedvtelési sportolók hivatástudata pedig magasabb, mint a versenysportolóké ($F=2,759$; $p=0,029$). Eredményeink igazolják azt a felvetést, hogy érdemes a pályaválasztást befolyásoló tényezőket alaposabban és több szempontból vizsgálni a rendészeti pálya iránt érdeklődő fiatalok esetében. Ezen tényezők közé tartozik a szülői minta és foglalkozás, a kortárscsoport és a sportolási szokások.

Kulcsszavak: rendészet, pályaalakmasság, pályaaorientáció, pedagógia

Előadó(k) email címe: macsarekszer@gmail.com

Demeter Antal – Ozsváth Miklós – Béki Piroska

SÍ SPORTÁG AZ ISKOLAI TESTNEVELÉSBEN

A világ számos területén léteznek elfogadotti utak, melyeken a tanítványoknak végig kell menniük ahhoz, hogy egy speciális sportmozgást megtanuljanak. Ilyen a sí mozgásanyaga is. Az oktatónak egyfajta sorvezetőre van szüksége, hogy egyes állomások után mi következik, hogyan haladjon tovább. Ebben a rendszerben ritkán kerül előtérbe az egészségre ható ártó vagy javító gyakorlatok mérlegelése, inkább a sportágspecifikus technika számít.

Az iskolai testnevelésben viszont az új trendek megkövetelik az egészséges ifjúság kinevelését, az egészséges életmódra nevelést, ezért ma már elengedhetetlen ezzel a gondolattal is foglalkozni. A sokszínű nevelőmunka továbbá nem mellőzheti az egyes speciális sportágak mozgásanyagát sem a testnevelésben. Ilyen kell hogy legyen a sízés is, ezért meg kell teremteni azt a lehetőséget, hogy a testnevelő ne különálló mozgásanyagként kezelje az egyes sportágakat, hanem hasonló alapokra építse azokat. Ilyen lehet a természetes mozgások tárháza is melyeket a sportok megalapozásánál kiválóan lehet alkalmazni. Erre az elvre alapozva létrehoztunk egy rendszert, melyet uniformizáltunk és szeretnénk bemutatni. Ezt az anatómiai élettani funkcionális alapokra épülő rendszert strong basenek neveztük el, mely stílusosan magába foglalja azokat a prioritásokat, melyeket szem előtt tartva olyan alapokat tudunk kiépíteni a tanulónknál, melyre nem kizárólag a sí mozgást tudja építeni, hanem számos egyéb sportágnál is a hasznát veszi,

Kulcsszavak: funkcionális alapok, sí, iskolai testnevelés

Előadó(k) email címe: beki.piroska@uni-eszterhazy.hu

Orbán Zoltán – Hideg Gabriella

SPORTOLÁSI SZOKÁSOK ÉS A MODERN TELEKOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZÖK NÉPSZERŰSÉGÉNEK ÖSSZEHALONLÍTÓ VIZSGÁLTA ÁLTALÁNOS ISKOLÁSOK SZEMSZÖGÉBŐL

"Az Eurobarometer adatokat vizsgálva megállapíthatjuk, hogy 2013-ban Magyarországon 44% volt a lakokosság azon az aránya, akik inaktív életmódot folytattak, 2017-re ez az adat 9%-kal emelkedett, tehát már 53% volt azoknak az aránya, akik nem végeznek fizikai tevékenységet, nem sportolnak. Az unió tagországaira általában az a tendencia a jellemző, hogy a sporttal, aktív szabadidős tevékenységgel töltött idő csökken. A rendszeres sportolás vonatkozásában azt a megállítást tehetjük, hogy adataink az Unió átlag felett van 2 %-kal. Magyarországon a rendszeresen sportolók aránya 9% volt 2017-ben.

Ez részben érhető, az infokommunikációs technika fejlődése alapjaiban változtatja meg a szabadidő-eltöltési szokásokat. Ugyanakkor komoly problémát jelent, hogy nemcsak a mozgásszegény tevékenységek száma bővül tovább, hanem az is, hogy a sport keretein belül elsajátítható készségek és értékek nem jelennek meg az új tevékenységek tartalmában.

Kutatásunk középpontjában egyrészt a fiatalok (7. és 8. osztály) sportolási szokásainak felmérése, másrészt pedig az infokommunikációs eszközök fontosságának vizsgálata áll.

Kutatási módszerünk kérdőíves vizsgálaton alapul. Kérdőívünk 28 kérdést tartalmazott, mely kérdések kitértek a diákok és szüleik sportolási szokásaira, szabadidős tevékenységükre, mindennapos testnevelésről alkotott véleményükre, valamint a modern telekommunikációs eszközök (okos telefon, tablet, laptop, videojátékok) szerepére az életükben.

Várható eredményként tisztább képet kaphatunk, a megkérdezett általános iskolások sportolási szokásairól, kötelező testnevelésről alkotott véleményükről, valamint az okos telefonok, tabletek, virtuális játékok szerepéről életükben. Az eredmények összehasonlítását vidéki és városi iskola relációjában is elvégezzük.

Kulcsszavak: sportolási szokások, modern telekommunikációs eszközök, értékek, fair play, e-sport

Előadó(k) email címe: orbanzoltan98@gmail.com

Szabó Péter – Bognár József

TESTNEVELŐ TANÁROK PÁLYAVÁLASZTÁSA A NEMEK ÉS A PÁLYÁN ELTÖLTÖTT ÉVEK TEKINTETÉBEN

Az utóbbi évek társadalmi, pedagógiai és szakmai változásai miatt a pályán lévő testnevelőknek egyre újabb és komplexebb kihívásokkal kell megbirkóznuk. Többnyire ezen okokból kifolyólag a testnevelő tanár utánpótlás-képzés nehézkes, így a pályaaorientáció és a pályaválasztás témaköre kiemelt jelentőségű napjainkban. Jelen tanulmányban célunk a testnevelő tanárok pályaválasztásának jellemző jegyeinek bemutatása. Egy korábbi kutatás (Bognár és mtsai, 2005) kérdőívének módosított változatát felhasználva kérdeztünk meg aktív testnevelő tanárokat (N=105). A testnevelők pályán eltöltött éveinek átlaga $19,54 \pm 10,16$, míg a nemek aránya 60%-40% (férfi-nő). A kérdőív pályaválasztásra vonatkozó részénél 18 állítást kellett 1-től (legkevésbé ért vele egyet) 4-ig (teljesen egyetért vele) értékelni. A pályaválasztást meghatározó tényezők közül legmagasabb értékeket a „sport szeretete” ($3,96 \pm 0,19$) és a „szeret gyerekekkel foglalkozni” ($3,82 \pm 0,14$) kapott. A legalacsonyabb értékeket a „pálya anyagi vonzata” ($1,29 \pm 0,29$) valamint a „barátja is testnevelőnek készült” ($1,39 \pm 0,55$) kapta. Minél több évet töltött a pályán a testnevelő, annál kevésbé befolyásolta a pályaválasztásban az, hogy a „barátja is testnevelőnek készült” ($F=5,604$; $p=0,002$), viszont annál jobban befolyásolta a „sportolói múlt” ($F=4,523$; $p=0,013$) és a „biztos állásnak tűnt” ($F=4,124$; $p=0,019$). A legtöbb tanítási tapasztalattal bíró testnevelők szignifikánsan többször jelölték, hogy „szeret gyerekekkel foglalkozni” ($F=6,386$; $p=0,002$) és „tanár javasolta” ($F=3,159$; $p=0,047$), ugyanakkor a legkevesebb oktatási tapasztalattal rendelkezők nem jelölték az „edző is szeretett volna lenni” ($F=4,124$; $p=0,019$) választ. A pályaválasztásban a nemek között nem találtunk különbséget. Mindezek alapján érdemes a kérdést más befolyásoló szempontok szerint is vizsgálni, valamint testnevelő tanárképzésben részt vevő hallgatók pályaválasztását is megvizsgálni.

Kulcsszavak: testnevelő tanár, pályaválasztás, testnevelés

Előadó(k) email címe: peet.szp@gmail.com

Tánczos Zoltán – Bognár József

EGÉSZSÉGMAGATARTÁS JELLEMZŐI BUDAPESTI KATOLIKUS FENNTARTÁSÚ ISKOLÁKBA JÁRÓ GYEREKEK SZÜLEI KÖRÉBEN

Az egészségfejlesztés és egészségmagatartás témaköre jól kutatott területnek számít az iskoláskorúak körében, mert ebben az életkorban lehet (kell) megalapozni az egészségtudatos és aktív szokásrendszert. Azonban a vizsgálatok többsége nem veszi figyelembe a szülői minta és az iskola fenntartója okozta jellemző jegyeket. Kutatásunk célja, hogy bemutassuk katolikus iskolába járó tanulók szüleinek egészségtudatos magatartását a családi környezetükben és a munkahelyükön is annak érdekében, hogy megállapítható legyen milyen mintát adnak gyermekeiknek. Mintánkat a budapesti egyházi fenntartású iskolák, azon belül is a katolikus egyház tanintézményében tanuló diákok szüleit célozta meg (N=137). A minta 76,5%-a nő, 23,5%-a férfi és 73,9%-nak van egyetemi vagy főiskolai végzettsége. Eredményeink alapján elmondható, hogy saját bevallásuk szerint a szülők mindössze 18,0% folytat fizikailag aktív életmódot, emellett jellemzően nem vesz részt semmiféle családi szabadidős sporttevékenységben (70,5%). A minta 90,0%-a nem sportol a munkahelyén a kollégákkal, otthon végez valamilyen rendszeres fizikai aktivitást 7,9%, a szabadban végez főleg állóképességi sporttevékenységet 28,8%, illetve sportklubban vagy fitneszteremben sportol 15,8%. A válaszadók véleménye szerint a munkaadó nem szervez szabadidős és egészségfejlesztő programokat sem (69,8%). A káros szenvedélyek tekintetében a szülők példaértékűek, emellett munkahelyükön nem stresszesek. Korábbi kutatások alapján a család szociokulturális háttere jelentős befolyásoló tényezőnek számít az egészségmagatartás irányában. Jelen kutatás alapján a szülők kifejezetten gyenge mintát adnak a fizikai aktivitás terén gyermekeiknek.

Kulcsszavak: Egészségmagatartás, prevenció, egészségfejlesztés

Előadó(k) email címe: tanczos.zoltan@tf.hu

Klára Kovács

KITARTÓBBAK-E A SPORTOLÓK A TANULMÁNYAIKBAN (IS)?

"Tanulmányunk célja, hogy feltárja a sportolás különböző formáinak összefüggéseit a tanulmányok melletti kitartás szubjektív mutatójára Magyarországon az Észak-Alföldi Régió, illetve kárpátaljai, felvidéki, vajdasági, valamint erdélyi és partiumi, elsősorban kisebbségi magyar intézmények felsőoktatási intézményeinek hallgatói körében. Kutatásunk elméleti háttérét a fejlődési modell, valamint az intézményi integrációs modell elmélete adta. A perzisztenciát egy kilenc itemes kérdéssorral mértük, melynek keretében kíváncsiak voltunk arra, hogy mennyire határozottak a hallgatók tanulmányaik befejezését, hasznosságát, illetve elkötelezettek az órai és vizsgakövetelmények teljesítését illetően. Az elemzésekhez a Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Intézet (CHERD-H) egy öt országgal határos régió felsőoktatási intézményeinek hazai és kisebbségi magyar hallgatóit vizsgáló kutatásának adatbázisát használtuk fel (IESA 2015, N=2017).

Eredményeink szerint az integrációs modellel ellentétben az egyetemen belüli sportklubtagság csökkenti a perzisztencia mértékét függetlenül a nem, a hallgató intézményének országa, és a legfontosabb társadalmi háttérváltozók hatásától. Bár a regressziós elemzések nem mutatták ki az egyetemen kívüli egyesületben, sportkörben, illetve mindkét helyen sportolás hatását, de az összehasonlító elemzésekből egyértelműen kiderült az egyetemen kívüli sportkörtag hallgatók előnye a tanulmányaik hasznosságát, illetve kiemelkedő erőfeszítésüket illetően az órai és vizsgakövetelmények sikeres teljesítésének érdekében."

Kulcsszavak: sport, perzisztencia, eredményesség, felsőoktatás

Előadó(k) email címe: kovacs.klarika87@gmail.com

Fenyő Imre – Rábai Dávid

LABDARÚGÓ AKADÉMIÁK PEDAGÓGIAI PROGRAMJAINAK ELEMZÉSE

"Kutatásunk során a magyarországi labdarúgó akadémiák pedagógiai programjainak elemzését végeztük el. Korábbi kutatásaink során feltártuk az akadémiák kialakulásának történetét (Rábai, 2018) és kísérletet tettünk jogszabályi környezetük feltérképezésére is (Fenyő-Rábai, 2016). Kutatásunkkal igyekszünk feltárni a labdarúgó akadémiák növendékeit körülvevő életvilág pedagógiai aspektusait, mert korábbi kutatásaink során egyértelműen kiderült számunkra, hogy ez a terület a tudományos kutatás számára még teljesen feltáratlan, ugyanakkor az akadémiák által másodlagos fontosságúnak tekintett terület, pedig növendékeik szempontjából jelentősége túl nem becsülhető.

Kutatásunk célja az akadémiák pedagógiai programjainak dokumentum- és tartalomelemzési megközelítésű elemzése nyomán formai és tartalmi jegyek mentén történő összehasonlító elemzése, illetve az akadémiák pedagógiai-és szociális részlegének a vezetőivel felvett interjúk elemzése során a kapott tapasztalatok cáfolása vagy megerősítése.

Kutatásunk eredményei hozzájárulnak ahhoz, hogy miképpen a közoktatás esetében a helyi pedagógiai programok elkészítése során ezt a kutatók elvégezték (például Brezsnaynszky és mtsai, 2000), jobban megértsük a labdarúgó akadémiák pedagógiai világának elemeit, érték-orientált összetevőit, gyermekképét, koherenciáját.

Kutatásunknak része továbbá a pedagógiai programok összehasonlító funkcionális és cél-analízise is, melynek során felmutatjuk az akadémiák működési gyakorlatának azokat az elemeit, melyeknek klienseik (a növendékek és szüleik) számára döntő gyakorlati jelentőséggel kellene bírniuk például az akadémiák munkájának minőségbiztosítási mozzanatainak tekintetében, de a valóságban aluldefiniáltságuk többféle bizonytalanságot is szül.

A kutatásunk eredményeképpen elmondható, hogy az egyes labdarúgó akadémiák pedagógiai programjai mind a formai, mind pedig a tartalmi jegyek mentén erősen heterogénnek bizonyultak, így alig fedezhető fel közöttük egységesség ilyen tekintetben. Az interjúelemzés során kapott eredmények megerősítették a levont konzekvenciákat, hiszen az akadémiák szinte kivétel nélkül saját maguk elgondolásai alapján írják meg a pedagógiai programjaikat, erősen kétségbe vonva ezzel az egyes intézmények közötti kooperációt, az ebből fakadó egységesség lehetőségét, illetve a pedagógiai munka minőségét.

Kulcsszavak: Labdarúgó akadémia, pedagógiai program, dokumentumelemzés

Előadó(k) email címe: fenyo.imre@ped.unideb.hu

Varga Attila – Herpainé Lakó Judit

NAPPALI ÉS LEVELEZŐ TAGOZATOS TESTNEVELŐ TANÁRKÉPZÉSRE FELVÉTELIZŐK IKT ATTITÚDJÁ

A 21. század gazdasági és társadalmi folyamatainak egyik legfontosabb mozgatórugója az infokommunikációs technológiák térhódítása. Az IKT eszközök jelenléte nemcsak a hétköznapi életünkre, de az oktatásra is közvetlen hatást gyakorolnak. Az iskolai tantárgyak között a testnevelés sem lehet mentes a digitális eszközök használatától, lényeges kérdés tehát a testnevelő tanári pályára készülő beállítódása, értékelő viszonyulása. Kutatásuk célja volt megvizsgálni az Eszterházy Károly Egyetem testnevelő tanár szakára felvételizők attitűdjét az IKT eszközök használatával kapcsolatban. A kutatás helyszíne az egri Eszterházy Károly Egyetem Sporttudományi Intézete volt, ahol a 2016/17-es és 2017/18-as tanévben osztatlan testnevelő tanár szakra felvételizőket vizsgáltunk. A vizsgálatban összesen N= 130 fő vett részt, melyből 83 fő (63,8 %) nappali, 47 fő (36,2 %) pedig levelező tagozatra felvételizett. A mintában 91 férfi (70 %) és 39 nő (30 %) szerepelt. Vizsgálatunk alapján megállapíthatjuk, hogy a férfiak és a nők egyaránt pozitív attitűddel rendelkeznek az IKT eszközök használata iránt. Kutatásunkban Goktas (2012) korábbi eredményeivel ellentétben azt találtuk, hogy a férfiak pozitívabb attitűddel bírnak az IKT eszközök használatával kapcsolatban. A nappali és a levelezős hallgatók attitűdjében nem találtunk szignifikáns különbséget. Vizsgálatunk alapján megállapítható, hogy a jelentkezők pozitív attitűdjére építve, egyetemi tanulmányaik során megfelelő módszertani felkészítésben kell részesíteni a hallgatókat az IKT eszközök alkalmazását illetően. Eredményeink hozzájárulhatnak a kutatási terület pontosabb megismeréséhez, s egyben újszerű is, hiszen testnevelő tanár szakra felvételizők körében hasonló jellegű vizsgálat eddig még nem történt hazánkban.

Kulcsszavak: IKT, testnevelés, tanárképzés, attitűd

Előadó(k) email címe: varga.attila@uni-eszterhazy.hu

Herpainé Lakó Judit – Varga Attila – Fodor Éva

A TÁJÉKOZÓDÁSI SPORTOK HELYE ÉS SZEREPE A MINDENNAPOS TESTNEVELÉSBEN

A mindennapos testnevelés infrastrukturális kihívásainak leküzdésére kiváló lehetőséget nyújt a tájékozódási ismeretek és a tájékozódási sportok oktatása (Dosek, 1997), hiszen amennyiben nincs lehetőség az indoor foglalkozások megtartására, akkor kiváló helyszín lehet az iskolaudvar, a szabadtéri sportpálya, az iskolaépület és a közeli park is.

Kutatásunk célja megvizsgálni, hogy a tájékozódási sportok milyen mértékben vannak jelen a tanulók életviteli kompetenciájának fejlesztésében a kerettantervi lehetőségek tükrében (1-4. o, 5-8.o, 9-12 o. kerettanterv). Arra a kérdésre kerestük a választ, hogy a tantervekben hogyan és milyen módon jelennek meg a tájékozódási sportok, illetve milyen lehetőségek vannak a tájfutás és a tájékozódási ismeretek oktatására a gyakorlatban. Dokumentumelemzés segítségével a hazai tantervek komparatív elemzésével kívánjuk alátámasztani a tájékozódási sportok meghatározó szerepét a sokoldalú személyiségfejlesztésben és a kompetencia-fejlesztésben.

Kutatásunk során bizonyítást nyert, hogy a tájékozódási sportok oktatására sokkal több lehetőség adódik a kerettantervben, mint ami nevesítve megjelenik annak tartalmi elemeiben. A gyakorlati kivitelezésben a legnagyobb kihívást az előkészítő munka jelenti a testnevelők számára. Ennek a problémának a megoldására ma már többféle lehetőség is kínálkozik (appok, programok, sportegyesületek segítségnyújtása). Hasznos lenne minél több olyan ingyenes, széles körben elérhető kiadványt készíteni a pedagógusok részére, mely a módszertani kérdéseket taglalja és konkrét óratervezetekkel, feladatokkal, elektronikus segédletekkel, e- anyagokkal segítik a pedagógiai munkát. A fiatal generáció igényeit figyelembe véve a mindennapi oktatásba érdemes lenne bevonni azokat az IKT-ra épülő (pl.okostelefon – geocatching, mobil-O, QR kód, GPS, vagy egyéb útvonalkövető alkalmazások, online térképek stb.) lehetőségeket, melyek színesebbé teszik az oktatást és ráirányíthatják a digitális nemzedék figyelmét a tájékozódási sportok értékeire.

Kulcsszavak: mindennapos testnevelés, tájékozódási sportok, kerettanterv

Előadó(k) email címe: lako.judit@uni-eszterhazy.hu

Blatt Péterné

SPORTOLÓ TANULÓK TÁRSAS KAPCSOLATAI

A testnevelés és sport az egyetlen a műveltségterületek között, melynek fő feladata az egészség megőrzése és a testi képességek fejlesztése. Az iskolai testnevelés órák speciális közösségi terei az oktatásnak. Vajon ad ez a közeg valamilyen többletet a társas kapcsolatok terén?

A sportolás által kitágulnak az egyén tapasztalási területei: új szociális környezetbe kerül, új érték és normarendszerrel találkozik. Mindezek formálják a személyiségét, egyéniségét is. A sportolók mindennapjainak része a másokhoz való alkalmazkodás. Véleményem szerint, ennek a személyiségvonásnak a birtokában szélesebb kapcsolati hálóval rendelkeznek.

Az általam olvasott tanulmányok többsége a sportolók személyiségvonásaira, példaképeikre, környezetük sportolási szokásaira koncentrált. A sport és a kapcsolati háló közötti összefüggést vizsgáló kutatók egyetemisták és középiskolás tanulók körében végeztek vizsgálatokat. Én a felső tagozatos diákok társas kapcsolatait vettem górcső alá.

Dolgozatomban arra kerestem a választ, vajon a sportoló gyerekek társas kapcsolatai extenzívebbek és intenzívebbek-e, mint nem sportoló társaiké?

A kérdőíves kutatás eredményei egyértelműen a sportolás pozitív hatását mutatták a társas kapcsolatok szempontjából. Ezért úgy gondolom, nélkülözhetetlen, hogy a gyerekekkel már kiskorukban megszerettessük a mozgást, hogy az a későbbiekben a mindennapi életük szerves részévé válhasson, s minél többen élvezhessék annak jótékony hatásait. Ebben jelentős szerepe főleg az alsó tagozaton testnevelést tanítóknak van, ezért lenne fontos, hogy már ezen az iskolafokozaton is testnevelés szakos tanárok oktassák a tantárgyat.

Kulcsszavak: testnevelés, sportolók, szocializáció, társas kapcsolatok

Előadó(k) email címe: blatt.barbara@szentmor.hu

Révész-Kiszela Kinga

TANKÖTELES KORÚ GYERMEKEK ISKOLAÉRETTSÉGE TANULÁSI- ÉS MOTOROS KÉPESSÉGEIK FÜGGVÉNYÉBEN

"Napjaink egyik legsürgetőbb oktatásmódszertani kihívása: a változó gyermekpopuláció változó igényeihez való alkalmazkodás. Az iskolaérettségi vizsgálat és a tanulási képességek mérése régóta a kutatások központi témája. Mind több és több tanulmány igyekszik rávilágítani arra, hogy a motoros képességstruktúra-beli eltérés sok esetben társul tanulási részképesség-zavarokkal és idegrendszeri éretlenséggel (Marton-Dévény, 2005; Blythe és mtsai, 2017), azonban az a mai napig sem megoldott, hogy az iskolaérettségi vizsgálatnak motoros képességmérés is szerves, kötelező része legyen (Lakatos, 2005).

A kutatás célja feltárni a tanköteles korú nagycsoportos óvodások tanulási – és motoros képességeinek szintjét. A vizsgálatban 73 fő, 6-7 éves gyermek vett részt.

Tanulási képességeiket a DIFER teszttel (Nagy és mtsai, 2004), motoros képességeiket pedig az Alapozó Terápia tájékoztató vizsgálatával (Alapozó Terápiák Alapítvány, 2009), és csecsemőkori reflexvizsgálattal végeztük (Blythe, 2006).

Feltételeztük, hogy a motoros teszteken rosszul teljesítő nagycsoportos óvodásoknak a tanulási képességei alatta maradnak az országos átlagnak, valamint hogy a megtartott csecsemőkori reflexekkel élő nagycsoportos óvodások a többi motoros teszten rosszabbul teljesítenek, mint a perzisztáló csecsemőkori reflexeket nem mutató társaik, és tanulási képességeik is alatta maradnak az országos átlagnak. Az első hipotézisünk részben, míg a második teljes mértékben beigazolódott.

Kulcsszavak: tanulási- és motoros képességek, tankötelezettség, iskolaérettség

Előadó(k) email címe: revesz-kiszela.kinga@uni-eszterhazy.hu

Kovács Karolina Eszter

TANULMÁNYI EREDMÉNYESSÉG A SPORT, INTÉZMÉNYI TAGSÁG ÉS MENTÁLIS JÓLLÉT TÜKRÉBEN

A tanulmányi eredményesség mérése állandó napirendi téma a közoktatás-kutatás palettáján. Annak vizsgálatára azonban még nem láthattunk példát, hogyan manifesztálódik mindez a hazánkban 2012 óta működő új típusú sportiskolai rendszerben, pontosabban a köznevelési típusú sportiskolák esetében. Kutatásunkban (Sportiskolák és Hagyományos Sportiskolák és Hagyományos Köznevelési Intézmények Tanulóinak Egészségmagatartása 2017, N=3015) a tanulmányi eredményességet egy országos reprezentatív mintán vizsgáltuk, a megelőző tanév-végi tanulmányi átlagokra támaszkodva. Feltételeztük, hogy a tanulmányok tekintetében a nők eredményesebbek, a sportiskolai tagság (Kovács 2018), a versenysport (Kovács 2018), a jobb szocio-ökonómiai státusz (Morvai 2015; Fényes & Pusztai 2016), valamint az átlag feletti mentális egészség (átlag feletti egészségi és edzettségi állapot, átlag feletti egészségtudatosság, megküzdés, jóllét és spirituális jóllét, valamint átlag alatti szorongás) pozitívan hat (Kovács & Nagy 2017; Kovács 2015; Landers & Arent 2011). A lineáris regresszióanalízis eredményeink alapján hipotézisünk részben beigazolódott. A sportiskolai intézményi tagság hatása önmagában is szignifikáns, ám negatív, s ezt a negatív hatást őrzi a szakgimnáziumi besorolás és a versenysportolói lét mellett is. A szakgimnáziumi besorolás hatása szintén jelentős, s ezt nem változtatják meg a szocio-demográfiai és a pszichológiai mutatók sem. A versenysportolói lét hatása jelentős és negatív, ám a sportiskolai intézményi tagsághoz hasonlóan a további egyéni változók semlegesítik azt. A nem és az anya iskolai végzettségének hatása is végig jelentős. Továbbá az átlag feletti objektív anyagi helyzet hatása negatív, amelyet a pszichológiai mutatók semlegesítenek. A pszichológiai faktorok tekintetében az általános és spirituális jóllét, valamint a szorongás, a hatása is egyértelműen szignifikáns: az átlag feletti jóllét és spirituális jóllét pozitív, míg az átlag feletti szorongás negatív hatással van a tanulmányi eredményességre. A kutatás hozzájárul a tanulmányi eredményesség országos feltérképezéséhez, az eredmények gyakorlati haszna a sportiskolai intézményi rendszer fejlesztésében, a sportiskolai tanulók tanulmányi eredményességének javításában válik értelmezhetővé.

Kulcsszavak: tanulmányi eredményesség, mentális jóllét, köznevelési típusú sportiskola

Előadó(k) email címe: karolina92.kovacs@gmail.com

Borbély Szilvia

VÉLEMÉNYEK A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS MEGVALÓSULÁSÁRÓL AZ ÉSZAK ALFÖLD RÉGIÓ INTÉZMÉNYEIBEN

Kutatásunk aktualitását a tanterv legújabb változását érintő beavatkozási folyamatának megismerése adja, amely a testnevelés tantárgy mindennapossá válásának folyamatát vizsgálja. Értelmeztük a szakmai és társadalmi környezet reagálását a mindennapos testnevelés bevezetésére, amelyben elsősorban a szakpolitikai változásokban érintett, érdekelt és ezeket befolyásolni tudó szereplők magatartásán keresztül tettünk meg.

Kutatásunkban az értékpreferenciákat a nem, kor, a sportolási szokások, beosztás, és a település típusa alakították. Olyan intézményi hatásokat és jellemzőket is bevonunk a vizsgálatba, mint az infrastruktúra, a tanuló- és pedagógus létszám. Vizsgáltuk továbbá a folyamatban résztvevő szereplők (szülők, pedagógusok, testnevelő munkaközösségek, intézményvezetők) illetve a többdimenziós skálázással kialakított pedagógus csoportok támogató attitűdjét a mindennapos testnevelés bevezetéséről, megvalósulásáról, a testnevelők és a testnevelés tantárgy megítéléséről.

A mindennapos testnevelés bevezetésével való egyetértés minden szereplő véleményében pozitív attitűddel jelenik meg. Az intézményvezetők és a szülők a legerősebb támogatói a folyamatnak. A jó infrastruktúra hatása fordított összefüggést mutatott az elégedettséggel. Kutatásunkkal rámutattunk azokra a válaszokra, amelyek egy oktatásügyi reformintézkedés eredményes bevezetésében fékező vagy támogató értékkel jelennek meg.

Kulcsszavak: mindennapos testnevelés, implementáció, testnevelő

Előadó(k) email címe: urbinneszilvi@gmail.com

Révész-Kiszela Kinga

A DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉS HETEROGÉN TANULÓCSOPORTBAN TANÍTÁSI-TANULÁSI STRATÉGIA HELYE A KOMPLEX ALAPPROGRAM CÉLRENDSZERÉBEN

A korai iskolaelhagyás csökkentésére irányuló EU 2020 stratégia célkitűzéseihez illeszkedő hazai stratégiák mentén került kialakításra a Komplex Alapprogram. (Európai Bizottság 2010:13; Magyarország Kormánya 2015; Magyarország Kormánya 2015; Magyarország Kormánya 2014) A program a korai iskolaelhagyás preventív kezelését célozza a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók kiemelt, komplex támogatása révén, fókuszba helyezve a korai iskolaelhagyással kiemelten érintett nevelési-oktatási intézmények fejlesztését. A projekt ezen intézmények és pedagógusai számára szakmai szolgáltatásokat biztosít. Az előadás első része a Komplex Alapprogram főbb céljait mutatja be, második része a program egyik fő elemét, a Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportban tanítási-tanulási stratégiát.

A projekt keretében a pedagógusok módszertani támogatása céljából olyan nevelési-oktatási program került kidolgozásra, melynek egyik meghatározó fontosságú pedagógiai eleme a differenciált fejlesztés széleskörű alkalmazása heterogén összetételű tanulócsoportokban. A Komplex Alapprogramot bevezető iskolák a Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportban (DFHT) tanítási-tanulási stratégia néven ismerhették meg azt a pedagógiai eljárásrendet, mely a tanulók státuszkezelésén keresztül kívánja kedvező irányba befolyásolni a diákok iskolatapasztalatát. (GSC 2015:5)

A DFHT tanítási-tanulási stratégia a diákok tanulását középpontba helyezve épít a pedagógusok meglévő tudására, kreativitására, önfejlesztési törekvéseire. A megvalósítás során lehetőség nyílik a pedagógusi kompetenciák fejlesztésére, a tantestületen belüli pedagógiai kultúra gazdagítására, az esetlegesen szükséges attitűdváltás elősegítésére, támogatására. A DFHT tanítási-tanulási stratégia implementálásával fejleszthető a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók együttműködési készsége, kezelhetővé válnak a tanulók közötti státuszkülönbségek, feloldhatók a feszültségkeltő státuszproblémák. (Európai Bizottság 2017:7) A tanítási-tanulási stratégia középpontjában a személyre szabott differenciálás áll, ami a korai iskolaelhagyás megelőzését segítheti. (Európai Bizottság 2016) A DFHT a tanulást olyan aktív tevékenységként értelmezi, amelyben a tanuló a már meglévő tudásrendszerekbe beágyazott ismeretei segítségével egyéni módon értelmezi az új ismereteket.

Szerző(k) email címe: revesz-kiszela.kinga@uni-eszterhazy.hu

Hajdicsné Varga Katalin

GÉPÍRÁS TÍZ UJJAL - TANÍTSUK? EGY KUTATÓTANÁRI VIZSGÁLAT EREDMÉNYEI

A tízujjas vakírás létjogosultságát, tanításának eredményeit vizsgálom kutatási tervemben (2016-2020), amelyet szaktanári gyakorlatom és az INTERSTENO konferenciák tapasztalatai nyomán állítottam össze.

A közgazdasági szakmacsoport 9. évfolyamán csaknem 900 tanuló válaszaiból leszűrhettem, hogy a vakírás tanulására jelenleg is megvan a szándék. Azonban azt is megállapítottam, hogy a diákok nagy százaléka az egy évnyi tanulás után vissza fog térni az kisgyermekkorától alkalmazott gépelési technikához. Leszögezhető, hogy ekkor már késő elkezdni a berögzült ujjhasználat miatt a vakírás tanítását, a készség szintre műveletek a tanulók számára kimondottan monotonok és fárasztóak, kevéssé tudnak koncentrálni (figyelmük terjedelme kicsi, fegyelmezettségük alacsony), és a tantárgynak a fő jellemzői miatt is megkérdőjelezzük annak létjogosultságát.

Kutatásomnak vizsgálati előzménye nincs, mivel a gépírást csak Magyarországon tanították formális keretek között a XX. század közepétől a végéig. A korszak tantervei tanúsítják, hogyan szorultak ki a hazai oktatásból a gépírást alkalmazó szakmák a szövegszerkesztők rohamos fejlődése miatt annyira, hogy napjainkban csupán az Irodai titkár képzésben tanulják a gépírást magas óraszámban. 4-5 képzésben egy évet szánnak az oktatására, ám van köztük olyan is, ahol 10 órában kívánják megalapozni, de a megszilárdítás hiányzik. Voltak törekvések az általános iskola 5-6. osztályában való tanítására, ezek azonban nem valósultak meg.

Szakközépiskolai, gimnáziumi tantervek vizsgálatával, kérdőíves megkérdezéssel, valamint az interneten fellelhető, nem vizsgálaton alapuló írások segítségével végeztem a kutatást.

Kulcsszavak: irodai szakmák, gépírástanítás, tízujjas vakírás

Előadó(k) email címe: hajvarka@gmail.com

Molnár György – Szűts-Novák Rita

ELVÁRÁS- VAGY IGÉNYORIENTÁLT? A TANÁRI KOMPETENCIÁK VÁLTOZÁSA IMRE SÁNDORTÓL NAPJAINKIG

Az oktatási rendszerek tanulási eredményen alapuló vizsgálata napjaink egyik fő fókuszpontjában álló és fejlesztendő pedagógiai területét jelenti, melyhez a kompetenciaalapú és kimeneti szabályozású keretek adják meg a szabályozási feltételeket. E terület egyik fontos eleme a megfelelő tanári kompetenciák kialakítása és továbbfejlesztése a képző intézmények oldaláról, amely ma különös aktualitással bír, amikor a „pedagógusképzés fejlesztése” című vitaanyag az EMMI, MRKB és az ezzel kapcsolatos szakmai fórumokon napirenden van. Kutatásunk középpontjában annak a vizsgálata áll, hogy hogyan változtak a tanári kompetenciák Imre Sándor pedagógiájától egészen napjainkig, mik voltak a prioritások akkor és ma. Szakirodalmi elemző és elsődleges források felkutatására alapozott kvalitatív kutatási módszereinkre építkezve megfogalmazhatjuk, hogy Imre Sándor által sajátosan felállított nemzetnevelés-koncepció központjában a „nevelői gondolkodás” megteremtése és elterjedése állt. Az általa megfogalmazott pedagógusi kompetenciaelvárás volt a tanító feladata: diák és a tanító relációban; hivatás és a hivatal: a tanító szabadsága; tanítói személyiség kialakulása: tanítói egyéniség, tanítói személyiség; a tanító tanulmányai; tanítóságra való előkészülés: az előkészülést kiegészítő önművelés és a tanító tekintélye.

Ezek alapjaiban tulajdonképpen ma is megtalálhatóak az új tanári kompetenciák leírási rendszerében és a KKK-ban. (8/2013 EMMI rendelet, 139/2015 Korm.rendelet), bár ezek száma és megfogalmazása némiképpen változott, de a megfogalmazások mögött ugyanazokat vagy hasonló értékeket találhatunk meg (pl. pedagógiai személyiség fejlesztése). Jelenleg nyolc tanári kompetenciaterület hatályos, ugyanakkor a környezeti fenntarthatóságra illetve a digitális kompetenciára vonatkozó elkülönülő terület még nem került nyugvópontra, de a jövőbeli utak kijelölésénél érdemes lenne figyelembe venni a cikkünkben tárgyalt összehasonlítások eredményeit."

Kulcsszavak: tanári kompetencia, pedagógus fejlődése, szakmai tanárképzés, Imre Sándor nevelési elve

Előadó(k) email címe: molnar.gy@eik.bme.hu

Holik Ildikó

MÉRNÖKHALLGATÓK ÉRZELMI INTELLIGENCIÁJÁNAK VIZSGÁLATA

Napjaink egyik munkaerő-piaci elvárása, hogy a munkavállalók a szakmai tudáson kívül olyan képességekkel, készségekkel, jártasságokkal is rendelkezzenek, amelyek segítségével könnyen megállják helyüket a munka világában (Kolmos, 2006). Ugyanakkor a felsőoktatás nem helyez elég nagy hangsúlyt a soft skillek fejlesztésére (Schomburg, 2007). A mérnökképzésben különösen aktuális ez a probléma, pedig a személyiségjellemzők fontos szerepet töltenek be a munkaképesség és az elégedettség szempontjából, továbbá a mérnöki foglalkozás kulcsfontosságú jellemzőinek számítanak (Williamson és mtsai, 2013).

Kutatásuk célja a mérnökinformatikus hallgatók érzelmi intelligenciájának feltérképezése volt. A szakirodalmi előzmények és az oktatási tapasztalataink alapján azt a hipotézist állítottuk fel, hogy a mérnökinformatikus hallgatók alacsony érzelmi intelligenciával rendelkeznek.

A kutatást 475 első éves mérnökinformatikus hallgató körében végeztük. A mérésére Mayer és Salovey (1997) modelljét használtuk.

Az eredmények alapján a vizsgált hallgatók 13,8%-a átlag alatti, 69,6%-a pedig átlagos érzelmi intelligenciával rendelkezik, azonban mind a férfiak, mind a nők alacsonyabb átlagpontoszámot értek el, mint egy korábbi vizsgálatban (Nagy, 2012) részt vevő egyetemisták. A kutatás arra mutat rá, hogy az érzelmi intelligencia fejlesztésére is hangsúlyt kell helyezni a mérnökképzésben. Az előadás a kutatás eredményeinek bemutatása mellett módszertani ajánlásokat is megfogalmaz.

Kulcsszavak: érzelmi intelligencia, mérnökinformatikus hallgatók

Előadó(k) email címe: holik.ildiko@tmpk.uni-obuda.hu

Pogátsnik Monika

A PROBLÉMAMEGOLDÓ KÉPESSÉG VIZSGÁLATA MÉRNÖKHALLGATÓK KÖRÉBEN

Napjaink munkaerőpiacán felértékelődtek az úgynevezett 21. századi készségek. Ezen nem-kognitív készségek fejlesztésére, bár sok diskurzus folyik róluk, még mindig nagyon kevés idő és energia fordítódik a hagyományos oktatásban. Kutatásunk során célul tűztük ki, egy a mérnöki pályán is kulcsfontosságú puha készség, kulcskompetencia, a problémamegoldó képesség vizsgálatát. Vállalati környezetben folyamatosan jelentkeznek problémák, ezért a munkáltatóknak kreatív problémamegoldó személyiségű munkatársakra van szükségük. A problémamegoldás nemcsak analitikus, kreatív és kritikus készségeket igényel, hanem egy meghatározott gondolkodásmódot is.

A konferencián ismertetett kutatás egy komplex felsőoktatási kompetencia vizsgálat egyik eleme. A vizsgált minta az Óbudai Egyetem különböző alapképzési és felsőoktatási szakképzési szakjain tanuló első éves nappali tagozatos mérnökhallgatói. A kvantitatív kutatás online mérőeszközzel történt, a problémamegoldó képességet vizsgáló kérdőív 16 itemből áll. A kérdések a problémamegoldó folyamat egyes elemeit vizsgálják: a megoldási mód megtervezését (problémák keresése, előzetes információgyűjtés, kérdések megfogalmazása, alternatív megoldási módok közötti mérlegelés, a szükséges lépések sorrendjének megtervezése), a problémamegoldás folyamatát (támogató kommunikáció, ellenvélemények és akadályok ellenére való kitartás, ellenőrzés és visszacsatolás).

Kulcsszavak: nem-kognitív készségek, problémamegoldó képesség, felsőoktatás, mérnökképzés, munkaerőpiac

Előadó(k) email címe: pogatsnik.monika@amk.uni-obuda.hu

Darvai Sarolta – Nagy Melinda – Dancs Gábor – Balázs Pál

ELSŐSEGÉLY OKTATÁS PEDAGÓGUSHALLGATÓK KÖRÉBEN A SELYE JÁNOS EGYETEMEN

Az elsősegélynyújtáshoz szükséges ismeretek oktatása a pedagógusképző intézmények egyik feladata. A koragyermekkori balesetek, rosszullétek esetén a gyors és szakszerű elsősegélynyújtás életmentő lehet.

Kutatásunk célja a Selye János Egyetem Tanárképző Karán a 2. évfolyamos, nappali tagozatos, 71 óvodapedagógus hallgató körében, az Elsősegély alapjai kurzus keretében, a gyermekkori balesetek megelőzése mellett az alapvető elsősegélynyújtási ismeretek átadása volt, a Team-Based Learning (TBL) módszer segítségével. Számos szerző ismerteti a TBL módszer alkalmazásának eredményességét az egészségtudományi kurzusok keretében (Nieder et al, 2005, Vasan et al, 2011, Gullo et al. 2015). A féléves kurzus első és az utolsó óráján felmérést végeztünk a hallgatók körében. Az első felmérés során tájékozódunk a hallgató elsősegélynyújtási ismereteiről és a segítségadás hajlandóságáról. Utolsó órán a TBL módszer kapcsán az órákra való felkészülésről, a csoportok együttműködéséről, az oktatói és a kognitív jelenlétről adtak visszajelzést a hallgatók.

A kurzus elején a hallgatók 70%-a úgy érezte, hogy rendelkezik alapvető ismeretekkel, de csak 12%-a volt elégedett előzetes tudásával. A hallgatók 22%-a cselekedett már elsősegélynyújtóként. Akik még nem, azok között felmerültek az alábbi okok, bizonytalan volt, nem akart bajt okozni, félt, a gyakorlat hiánya miatt nem akart beavatkozni. A kurzus végén a hallgatók 91%-a egyetért, vagy teljesen egyetért azzal az állítással, hogy a megszerzett tudást alkalmazni tudja majd az óvodai, egészségnevelési munkája során.

Kulcsszavak: elsősegélynyújtás, óvodapedagógus képzés, Team-Based Learning

Előadó(k) email címe: darvai.sarolta7@gmail.com

Szentes Erzsébet

A TOVÁBBTANULÁSI SZÁNDÉK, A TANULÁSI SZOKÁSOK ÉS AZ ISKOLAI KÖZÉRZET VIZSGÁLATA ROMÁNIAI MAGYAR KÖZÉPISKOLÁSOK KÖRÉBEN

A romániai magyar 10. osztályos tanulók körében vizsgáltuk a tanulási szokásokat, a továbbtanulási szándékot, és a tanulók iskolai közérzetét, valamint feltártuk a tanulás kognitív és affektív tényezőit. Az adatok statisztikai elemzése során összefüggést kerestünk a tanulási szokások, az iskolai közérzet és a továbbtanulási szándék között, valamint vizsgáltuk az iskolatípusok szerinti eltéréseket.

A továbbtanulási szándék vizsgálata során a fejlődési elvet hangsúlyozó pályaválasztási elméletekre támaszkodtunk (Szilágyi, 2003). Ugyanakkor figyelembe vettük, hogy kisebbségi helyzetben jelentős tényező a nyelvi környezet (Gergely 2012), és a tannyelvválasztás kérdése a továbbtanulásra vonatkozó döntésnek jelentős tényezője (Szentes 2016). Mivel a tanulás affektív és kognitív tényezői befolyásolják a tanulás hatékonyságát és eredményességét (Horváth – Szentes 2018), ezeknek jelentős szerepet tulajdonítunk a továbbtanulással kapcsolatos célok kialakulásában és megvalósulásában is.

Kulcsszavak: továbbtanulás, pályaválasztás, tanulás, iskolai közérzet

Előadó(k) email címe: eszentes@ms.sapientia.ro

Kanczné Nagy Katalin – Csehi Agáta

A SELYE JÁNOS EGYETEM TANÁRKÉPZŐ KAR HALLGATÓINAK EGYETEMI ÉLETBE VALÓ BEÁGYAZÓDÁSÁNAK ELŐSEGÍTÉSÉRE IRÁNYULÓ MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK

A Selye János Egyetem Tanárképző Karán működő Ratio Kutatócsoport 2017-től folytat kutatómunkát az egyetemi hallgatók lemorzsolódási körülményeinek feltárásával kapcsolatban. A vizsgálatok során olyan tényezők álltak a fókuszban, melyeket a nemzetközi szakirodalom a lemorzsolódás igazolt, illetve lehetséges okaiként jelölt meg (Vossensteyn et al., 2015; Kerby, 2015; Hausmann et al., 2009). Felhasznált mérőeszközeink részben standardizált, részben pedig saját fejlesztésű tesztek és kérdőívek voltak. Eredményeink folyamatosan publikálásra kerülnek. Jelen tanulmány szerzői az eddig feltárt információk birtokában olyan eljárásokat dolgoznak ki, melyek a hallgatók egyetemhez való kötődését erősítik. Eddigi kutatásainkra alapozva a társas – a kortárs és az oktatókhoz fűződő – kapcsolatok, a tanulás és a tananyag területeken kívánunk megerősítést nyújtani számukra a művészet- és az élménypedagógia felsőoktatásban alkalmazható eszközeinek felhasználásával. Módszertani ajánlásainkat az óvodapedagógus, a tanító és a tanár szakos hallgatók képzésében kívánjuk megvalósítani. Hatékonyságuk mérésére a lemorzsolódásra irányuló, a hallgatók egyetemi pályafutását követő longitudinális vizsgálataink között kerül sor. A hallgatók egyetemi életbe való beágyazódásának elősegítésével célunk a lemorzsolódás arányának csökkentése.

Kulcsszavak: lemorzsolódás, önkép, elkötelezettség, önbizalom, hivatástudat

Előadó(k) email címe: kancznenagykatalin@gmail.com

Tomory Ibolya

AZ ISKOLAEELHAGYÁS ARÁNYAI ÉS HÁTTÉRTÉNYEZŐI MAGYAR ÉS KELET-AFRIKAI VONATKOZÁSBAN

Napjainkban az iskolai lemorzsolódás jelensége világszintű jelenség és az oktatás minden szintjén jelentkezik Európában és Európán kívül egyaránt. A nemzeti statisztikák romlást mutatnak a korai iskolaelhagyás területén Európában, többek között Magyarországon, ahol a szakképzésben is állandóvá válik ez a jelenség.

Ugyanez a fejlődő országokat még inkább sújtja, Ugandában például a legmagasabb az iskolai lemorzsolódás aránya Kelet-Afrikában, de az iskolaelhagyás az egyenlőtlenségeket táplálja a térség többi országában is.

Azt feltételezhetnénk, hogy a probléma egészen más és más szférákat érint nálunk, és az ennyire eltérő gazdasági és kulturális háttérű országokban. Mégis találunk alapvető hasonlóságokat, néhány hasonló ok-okozati összefüggést is. Eltérés az egyes arányokban és a szociokulturális háttértényezőkben, kiváltó okokban lelhető fel.

A tanulmány erről ad képet a nemzeti és nemzetközi adatbázisokra, valamint a szerző Kelet-Afrikában végzett terepmunkáira támaszkodva, azzal a szándékkal, hogy a háttértényezők megértése közelebb vigyen a megoldási lehetőségek megtalálásához.

Kulcsszavak: beiratkozás és iskolaelhagyás, Afrika, motiváció, egyenlőtlenség

Előadó(k) email címe: tomory.ibolya@tmpk.uni-obuda.hu

Harangus Katalin – Horváth Zsófia-Irén

PROBLÉMAMEGOLDÓ KÉPESSÉG FEJLETTSÉGE MÉRNÖKSZAKOS HALLGATÓK KÖRÉBEN

Napjaink digitalizálódó világában egyre nyilvánvalóbbá válik a szakemberek számára, hogy nagyobb hangsúlyt kell fektetni a hallgatók körében a problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére. Nemcsak a munkaerőpiac szempontjából elengedhetetlen az olyan hallgatók képzése, akik életszerű, összetett problémahelyzetekben képesek eredményesek lenni, hanem az információs társadalom felszíne mögötti történések megértéséhez is szükséges a képesség fejlesztése.

Előadásunkban azon eredmények kerülnek bemutatásra, amelyeket „A problémamegoldó képesség vizsgálata különböző műveltségi területeken (szövegértés, szövegalkotás, matematikai /számítógépes gondolkodás)” empirikus vizsgálat keretében kaptunk (Pletl, 2018). A felmérést a 2017 - 2018-as tanév második felében, az I. éves tanárképzős hallgatók körében végeztük, azzal a céllal, hogy feltárjuk a reál és a humán szakos hallgatók problémamegoldó képesség fejlettsége közötti különbségeket, illetve hasonlóságokat.

Mérőeszközként feladatlapot használtunk, összeállításánál arra törekedtünk, hogy a problémamegoldáson belül a feladatok a számítógépes gondolkodást (kriptológiai eljárás, topológikus rendezés, párhuzamos végrehajtás, kényszerek) mérjék és szaktudástól, alkalmazásoktól függetlenek legyenek.

A kapott eredmények támpontot nyújtanak arra vonatkozóan, hogy melyek azok a kognitív képességek, amelyeket fejleszteni kell a hallgatók körében ahhoz, hogy működjön a tudástranszfer a gyakorlati, életszerű problémák megoldásában.

Kulcsszavak: problémamegoldó képesség, számítógépes gondolkodás, tudástranszfer

Előadó(k) email címe: katalin@ms.sapientia.ro

Horváth Kinga – Tóth Péter

HATÁRON TÚLI PEDAGÓGUSHALLGATÓK VÉLEMÉNYE A TANÁRI INTERAKCIÓRÓL

Az interakciót kommunikációelméleti, pszichológiai és szociológiai szempontból is a társas érintkezés nélkülözhetetlen megnyilvánulási formájának tekintjük. Az oktatás folyamata személyek (tanár-tanulók, tanulók-tanulók) közötti interakciók láncolata (Buda, 1992; Morel et al., 2000; Vörös, 2004; Vincze, 2013). Wubbels és mtsai (1987) a Watzlawick-féle kommunikáció (1967), illetve a Leary-féle interperszonális viselkedés nyomán saját modellt (IPC-T), illetve mérőeszközt (QTI) dolgoztak ki, ami képes leírni, illetve mérni a tanár tanórai interakciós viselkedését.

A QTI három dimenzióban (adott pedagógus tanulók általi értékelése, az adott tanár önértékelése, az ideális tanárról alkotott kép) az interakció komplex vizsgálatára helyezi a hangsúlyt. Kutatásunk az ideális tanári interakció megítélése kapcsán folyt, melyhez a Fisher és mtsai. (1995) által kidolgozott 48 ítemes mérőeszköz magyar változatát alkalmaztuk.

Célunk volt (1) felvázolni, hogy a kutatásban résztvevő 336 határon túli pedagógushallgató a QTI változók alapján miként vélekedik az ideális tanári interakcióról, (2) szignifikáns eltéréseket kimutatni az egyes háttérváltozók vonatkozásában.

A kapott eredmények alapján megállapítható, hogy (1) az ideális tanári interakciók jellemzője a határozottság, a segítőkészség, az empátia, míg a szigorúság és az engedékenység vonatkozásában eltérő vélemény fogalmazódott meg. A (2) háttérváltozókat (nem, tagozat, szak, évfolyam, ország, középiskola típusa) figyelembe véve csak az ország, illetve a középiskola típusa vonatkozásában kaptunk szignifikáns eltéréseket az egyes QTI változókat illetően.

Kulcsszavak: pedagógusképzés, interperszonális viselkedés, tanári interakció, QTI

Előadó(k) email címe: horvathki@uj.ssk
tothp@uj.ssk

Nagy Melinda

TANÁRI KOMPETENCIA-VIZSGÁLAT A LEMORZSOLÓDÁS KAPCSÁN A SELYE JÁNOS EGYETEM TANÁRKÉPZŐ KARÁN

Célul tűztük ki, hogy megvizsgáljuk a Selye János Egyetem Tanárképző Kar hallgatóinak véleményét a tanári kompetenciákról. Ehhez kérdőívet állítottunk össze, amelyet a hallgatók elektronikusan töltöttek ki. Az így nyert adatokat a pályorientáció, a pályalkalmasság és a hallgatói lemorzsolódás vonatkozásában is vizsgáltuk, hiszen egyetemünkön, mint ahogy sok más felsőoktatási intézményben is, problémát jelent a hallgatók lemorzsolódása. A lemorzsolódás okainak feltárásával és részletes elemzésével tervezünk lépéseket tenni a probléma megoldására.

Kulcsszavak: Tanári kompetenciák, lemorzsolódás, kérdőív, felsőoktatás, Szlovákia

Előadó(k) email címe: nagymelinda@gmail.com

Simonics István

AZ INTERNETEN ELÉRHETŐ FORRÁSOK BIZTONSÁGÁNAK ELEMZÉSE

A mentortanár hallgatók munkájában gyakran van szükség olyan előadások és bemutatók tartására is, ami nem tartozik közvetlenül a szakmai ismereteikhez. Az elmúlt időszakban gyakran tapasztaltuk, hogy komoly hiányosságaik, néha félelmeik is vannak ezen a területen. 2017-ben a mentortanárok körében – első, második és harmadik féléves hallgatók, összesen 109 fő – felmérést végeztünk a prezentációs készségekről. Vizsgáltuk, és visszajelzést kértünk arról, hogy milyen forrásokat használnak előadásaik készítése során. Kutatási kérdésként fogalmaztuk meg, hogy a prezentációkészítéskor, mennyire tartják fontosnak az internetes források biztonságát, megbízhatóságát. Statisztikai módszereket alkalmaztunk a válaszok értékelésénél és elemzésénél. A válaszadók 86%-a jelezte, hogy használ interneten elérhető tartalmakat, ugyanakkor az internetes források biztonságának kritikai elemzése gyakran elmaradt. A válaszolók alig több mint fele tartotta fontosnak a prezentációhoz felhasznált szakmai tartalmak forrásainak megadását és jelölését. E problémák elemzése során vizsgáltuk, hogy mennyire fontos a hallgatók számára az internetes biztonság kérdése. A felhasznált adatok biztonságának elemzése azért is fontos, mert a tanárok példát kell, hogy mutassanak tanítványaiknak, illetve a hamis, elavult adatok alkalmazása a szakmai megbízhatóságot is megkérdőjelezhetővé teszi. A kutatás során, elsősorban interneten megtalálható szakirodalmakat használtunk fel, a téma újszerűsége és aktualitása miatt.

Kulcsszavak: mentortanár, prezentáció, internethasználat, források biztonsága

Előadó(k) email címe: simonics.istvan@tmpk.uni-obuda.hu

Bartalis Izabella

A KURRIKULÁRIS ZENEI NEVELÉS MEGVALÓSULÁSA AZ ERDÉLYI ÁLTALÁNOS ISKOLAI OKTATÁSBAN

Napjainkban a társadalom a művészeti nevelést a kurrikuláris keretek között létrejövő, vagyis iskolai rendszerben történő műveltség elsajátításával hozza párhuzamba. Ennek értelmében olyan zenei készségek és képességek fejlesztését szükséges megvalósítani az általános iskola keretei között, amely hatással van a személyiség komplex fejlődésére, a szociális képességek kialakulására, valamint az esztétikai nevelés kompetenciájának kibontakoztatására (Dohány, 2010).

Romániában az 3.371/ 12.03.2013 Tanügyi Törvényben meghatározott kerettanterv értelmében, az elemi osztályokban az ének-zene órákat a mozgással párosították így a tantárgy elnevezése Ének-zene és mozgás lett.

Dolgozatunkban az erdélyi elemi oktatás kurrikuláris zenei nevelését térképeztük fel az új tanterv elemzésével, majd egy kvalitatív kutatással, amelyet az elemi osztályokban tanító pedagógusokkal végeztünk. Feltételezéseink, miszerint az új ének-zene és mozgás tanterv pozitív hatással volt az iskolai zenei nevelésre beigazolódtak. Az erdélyi iskolai zenei nevelés pozitív irányban változott az utóbbi időben, annak köszönhetően, hogy az ének-zene és mozgás tanterv szerves részét képezi a vidék nagyon gazdag népdal és néptánc kincse. A mozgás bevezetésével a pedagógusok, kiemelt hangsúlyt fektettek a népi gyermekjátékok és a néptánc oktatására.

Kulcsszavak: ének-zene oktatás, zenei nevelés, ének-zene és mozgás, Tanügyi törvény Romániában

Előadó(k) email címe: izabellabartalis2018@gmail.com

Bíró István Ferenc

A MAGYARORSZÁGI NÉPZENETANÁR-KÉPZÉS TÖRTÉNETI ELŐZMÉNYEI ÉS ELSŐ ÉVEI

A rendszerváltást előidéző gazdasági, társadalmi, politikai változások a felsőoktatás területét is jelentős mértékben érintették. A Magyar Felsőoktatás című folyóirat 1990-es évek első felében megjelent számait áttanulmányozva azt láthatjuk, hogy a hazai felsőoktatás törvényi szabályozásának kérdése, valamint finanszírozásának lehetőségei hosszú időre meghatározták a tárgyalt időszak diskurzusát. Az időszak számos új lehetőséget és kihívást teremtett az érintett szektor számára.

A magyarországi népzene tanár-képzés kialakulásának részletes feltárásával mindeddig adós maradt a zenepedagógiai történetírás. Kutatásunkkal ezt a hiányt kívánjuk pótolni, kísérletet teszünk az 1991-ben induló népzene tanár-képzés előzményeinek, valamint a képzés megindulását követő éveknek a rekonstruálására. A dolgozat elkészítéséhez elsősorban a Nyíregyházi Egyetem központi irattárában és az egyetem Zenei Intézetének irattárában megtalálható dokumentumok tartalmára, valamint általunk készített interjúkra támaszkodtunk.

Az e témában megjelent csekély számú szakirodalom közül kettőt kell mindenképpen kiemelni. Egyfelől Richter Pál a Népzeneoktatás és népzene tanár-képzés a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen című 2011-es tanulmányát, melyben a nyíregyházi oktatásra a zeneakadémiai képzés előzményeként tekint (Richter, 2011), másfelől Ferencziné Ács Ildikó Újra „szól a figemadár” – a népzene tanár képzés múltja és jelene a Nyíregyházi Egyetemen című munkáját, melyben az egyes oktatási periódusok szakmegnevezéseit, valamint törvényi háttérét mutatja be nagy alaposággal (Ferencziné, 2016).

Vizsgálatunk eredményei rámutattak a népzene tanár-képzés kialakulásának körülményeire, nehézségeire. Igyekeztünk – a források által nyújtott lehetőségeknek megfelelően – alapos képet festeni a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán elindított népzene tanári képzésről.

Kulcsszavak: Népzene tanár-képzés, társadalmi igény, rendszerváltás

Előadó(k) email címe: istvanferenc.biro@gmail.com

Dragony Gábor

A NÉPZENEOKTATÁS MEGJELENÉSE A MŰVÉSZETI SZAKGIMNÁZIUMOK PEDAGÓGIAI PROGRAMJAIBAN

A népzeneoktatás a művészeti nevelés részeként az iskolai oktatásban alap- és középfokon is megvalósul. Az iskolák pedagógiai tevékenységét központilag és helyileg a Nemzeti Alaptanterv, a kerettantervek és a pedagógiai programok szabályozzák. Felmerül a kérdés, az intézményes népzeneoktatás mennyiben része ezeknek a szabályozó dokumentumoknak. Korábbi vizsgálataimban már szerepelt a NAT és a kerettantervek népzeneoktatással való összefüggése, kapcsolata, most szakgimnáziumok pedagógiai programjait elemeztem és hasonlítottam össze. Ma Magyarországon nyolc olyan intézmény működik, melyben megvalósul a népzeneoktatás, és a pedagógiai programjuk szerint elhelyezkedésük, növendéklétszámuk, múltjuk nem vagy kevésbé ad sajátosságokat a zenei nevelésnek, benne a népzeneoktatásnak. A dokumentumok elemzésében közös jellemvonások rajzolódtak ki, esetenként kisebb-nagyobb hangsúlykülönbséggel. A kutatásom azért lehet fontos, mert egy-egy intézmény ugyan megalakulhatott akár több évtizede is, de szakgimnáziumként a 2016/2017-es évtől működnek csak. Ezért erről a működési formáról tudomásom szerint alig van kutatási eredmény, szakirodalom.

Kulcsszavak: népzeneoktatás, művészeti nevelés, pedagógiai program, dokumentumelemzés

Előadó(k) email címe: dragon.gabor@gmail.com

Bredács Alice

A PSZICHOLÓGIAI IMMUNITÁS ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA AZ ÉNEK-ZENE ÉS A VIZUÁLIS NEVELÉSEL FOGLALKOZÓ MENTORI ÉS MENTORÁLT CSOPORTOKBAN

Pedagógiai fejlesztési célzatú pszichológiai immunitás vizsgálatokat 2004-től végzek. Eredményeim szerint a zenei és a vizuális művészet tanulása pozitívan hat a fiatal tanulók pszichológiai immunitására, bár kontroll- és társas-képességeik gyengébbek, és az optimizmus és a növekedésérzés területein sem jeleskednek a tanulók.

E tanulói eredmények miatt, 2017-2019 között megvizsgáltam a zenei és a vizuális művészeti területeken tevékenykedő mentorok és mentoráltak pszichológiai immunitását is, azzal a feltevéssel, hogy erősen közvetítik a fejlettebb és a kevésbé fejlett tulajdonságaikat a pályaszocializáció folyamatban, valamint feltételeztem, hogy vannak különbségek, de hasonlóságok is a két művészeti területen a jelzett csoportokban.

A vizsgálattal nem csak a fiatalok és a mintaadók pszichológiai immunitása hasonlítható össze, hanem e két művészeti terület mintaadóié is. Az eredmények szerint a zenész mentorok kontrollképességei jobbak mint a vizuálisoké, de a mentoráltaké gyengébbek. A társas képességek majdnem minden csoportokban gyengébbek, mint a személyes képességek. A mobilizálás, alkotás és a végrehajtás területén csak minimálisan jobbak a vizuális művészetekkel foglalkozók, vagyis mindkét területen jól mobilizálódnak az alkotói-végrehajtói tevékenységek. Mindez azt mutatja, hogy az erősödő individualizáció miatt a korábbi társas kapcsolati kutatási eredményeket újra meg kell vizsgálni, valamint azt is, hogy a tanulók – a szocializációs folyamatban – erőteljesebben reagálnak nevelőik kevésbé erős pszichológiai immunitás mintáira.

Kulcsszavak: pszichológiai immunkompetencia, megközelítő-monitorozó alrendszer, végrehajtó-mobilizáló alrendszer, kontrollfolyamatok, mentori és mentorálti minta

Előadó(k) email címe: alice.bredacs@gmail.com

Asztalos Andrea

A ZENEI KÉPESSÉGFEJLESZTÉSRŐL ÉS A BEÉNEKLÉSRŐL ALKOTOTT ÉNEK-ZENE TANÁRI NÉZETEK

A tanárok pedagógiai tevékenységét nézetrendszerük határozza meg (Calderhead, 1996; Richardson, 1996; Falus, 2001; Kimmel, 2007; Dudás, 2007), mely nézetek szűrőként funkcionálnak az elméleti ismeretek befogadását és a gyakorlat szervezését tekintve (Zeichner és Liston, 1996; Falus, 2001). Mivel a tanári nézetek hatással vannak a diákok zenei képességfejlesztésére és a beéneklés hatékonyságára (Shouldice, 2013; Olesen, 2010), így kutatásom célja a nyolc évfolyamos általános iskolákban ének-zene tantárgyat tanító pedagógusok nézeteinek feltárása a tanulók zenei képességeinek fejlesztésével és a beénekléssel kapcsolatban. A vizsgálatban 176 tanító és 272 ének-zene szakos tanár vett részt. Az adatfelvétel online kérdőíves módszerrel zajlott. Az adatok feldolgozása kvantitatív módszerekkel történt, összefüggés-, illetve különbségvizsgálatokat folytattam le faktoranalízissel és egyszempontos varianciaanalízissel. A tanítók és az ének-zene tanárok nézetei között szignifikáns különbséget tártam fel a zenei percepciók képességei és a zenei írás-olvasás fejlesztési mértékét és a beéneklés filozófiát tekintve. Összefüggést találtam a pedagógusok képzettsége, életkora, gyakorlata és a zenei képességfejlesztésről illetve a beéneklésről alkotott nézeteik között. Fontos tudni mindazokat a gátló / fejlesztő pedagógus nézeteket, melyek befolyásolják a tanulók zenei képességfejlesztését, hiszen ezek tudatában van lehetőség e nézetek alakítására.

Kulcsszavak: általános iskola, beéneklés, ének-zene, tanári nézetek, zenei képességfejlesztés

Előadó(k) email címe: asztalos.andrea@jgyphk.szte.hu

Szűcs Tímea

A ZENEI NEVELÉS HATÁSA A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉRE

Az oktatáskutatás nemzetközi szakirodalmában (Bresler 2002, Catterall – Chapleau – Iwanaga 1999, Miksza 2007) fontos kutatási terület a gyermekek szocio-ökonómiai státusának, a zenetanulásnak és a diákok eredményességének kapcsolata. A magyarországi kutatások (Bácskai – Manchin – Sági – Vitányi 1972, Barkóczi – Pléh 1977, Gévainé 2010) is számos képesség és készség fejlődésével hozták összefüggésbe a zenetanulást, például az eredményesség, egészség, jóllét, reziliencia területein.

Az empirikus kutatás elemzésének alapját önállóan tervezett és felvett adatbázis képezte: a „Zenetanulás Magyarországon 2017”. A kutatás során kvantitatív módszert alkalmaztunk, önkitöltős, papír alapú kérdőív formájában.

A zenetanulás kompenzáló hatásának megerősítésére megvizsgáltuk, hogy az alacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyermekeinél is megfigyelhető-e a jobb tanulmányi eredmény, vagy csak a szülők magasabb iskolázottságának köszönhetően kiemelkedő a zenét tanuló diákok eredménye. Tantárgyi szinten vizsgálva az eredményeket arra jutottunk, hogy minden tantárgyból a zenét tanulók teljesítenek jobban a szülők iskolai végzettségétől függetlenül. A természettudományos tantárgyak eredményeiben mutatkoztak a legnagyobb különbségek (kb. 1 jegy) és a készségtárgyakban a legkisebbek (kevesebb, mint fél jegy) a két csoport között.

Tehát arra a valószínűsíthető következtetésre juthatunk, hogy a zenetanulás hosszútávon felemelkedési lehetőséget biztosít, amellyel leküzdhetők a társadalmi hátrányok.

Kulcsszavak: alapfokú művészeti iskola, zenei nevelés, transzferhatás, szocio-ökonómiai státus

Előadó(k) email címe: szucstimea77@gmail.com

Héjja Bella Emerencia – Ripcse-Karácsony Anna

A ZENEMŰVÉSZETI SZAKGIMNAZISTÁK TÁMOGATÓI KÖRE

A zeneművészeti szakgimnazistákat pedagógiai és pszichológiai szempontból megközelítő felméréseinket 2015 őszén kezdtük el, azóta több kérdőíves felmérést is végeztünk közöttük. Eddigi megfigyeléseink a fiatalok énképére, továbbtanulási terveikre, iskolaválasztási motivációikra valamint a szüleikkel való kapcsolatra irányultak.

2019. január 28-án és március 13-án fókuszcsoportos felmérést végeztünk, két településen két-két csoporttal. Zeneművészeti szakgimnazistákat, valamint grafika szakon tanuló 9. és 11. évfolyamos diákokat vontunk be a beszélgetésekbe. A szakok és évfolyamok kiválasztásán túl a nemek eloszlására, továbbá a beszélgetés helyszínének kiválasztására is gondot fordítottunk. Az interjú vezérfonalát a fiatalok hétköznapi életére, egészségmagatartásukra, a tanárok és a családi háttér szerepére, a szakmájukhoz szükséges adottságokra, a pályán maradás motivációs tényezőire valamint a választott pályához való elköteleződés idejére irányuló kérdések adták.

Jelen elemzésünk során a fiatalokat támogató személyekre fókuszálunk. A beszélgetés alapján mind a két szakon tanulóknak fontos a szülői támogatás, valamint a barátok állandó segítő jelenléte (Zsiros, Arnold, Huhn, Költő, Simon és Németh, 2013). A zeneművészeti szakgimnazisták esetében kiemelkedő a főtárgytanár személye, aki nem csak szakmailag, hanem lelki támaszként, továbbá emberi és szakmai példaképként szolgál a tanulók számára (Hornyák, 2018; Masopust, 2012).

Kulcsszavak: zeneművészeti szakgimnázium, fókuszcsoport, szülői támogatás, barátok, főtárgytanár

lőadó(k) email címe: bellaemerencia@gmail.com

Váradi Judit – Kerekes Rita

AZ EXTRAKURRIKULÁRIS MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉG LEHETŐSÉGEI TÉRSÉGI ÖSSZEHALONLÍTÁSBAN

Az oktatáskutatások jelentősen hozzájárulnak a tanítás-tanulás koncepciójának fogalmi rendszerének megújulásához. Ezen kutatások egyik meghatározó szegmense a kurrikuláris és extrakurrikuláris tevékenységekkel kapcsolatos vizsgálatok, amelyek feltárják az egyén individuális és szociális fejlődése szempontjából meghatározó szemléletváltozások lehetőségeit, metódusait, technikáit. A tanórán kívüli iskolai és iskolán kívüli programok jelentős szerepet töltenek be a tanulók nevelésében, ízlésformálásában, a kulturális attitűd kialakításában.

Kutatásunk fókuszában a tanulók kurrikuláris és extrakurrikuláris szintéren megvalósuló művészeti tevékenységei, valamint a művészeti eseményeken való részvételi lehetőségeik feltérképezése áll. Elemzéseinkhez egy régiós kutatás előkészítése során készített pilot felmérés adatait használjuk. Eredményeink egy megyeszékhelyen és egy kisebb településen felvett nyílt és zárt kérdéseket tartalmazó kérdőív adatainak komparatív elemzését tartalmazza.

Kulcsszavak: extrakurrikuláris oktatás, művészeti tevékenység, kulturális attitűd

Előadó(k) email címe: judit.varadi.06@gmail.com

Váradi Judit – Kovács Klára – Demeter-Karászi Zsuzsanna

AZ EXTRAKURRIKULÁRIS, A SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEK ÉS A VALLÁSOSSÁG ÖSSZEFÜGGÉSEI A LEMORZSOLÓDÁS OKAIVAL

A felsőfokú tanulmányok megszakítása, a lemorzsolódás csökkentése évek óta központi kérdése az oktatásszociológiának és az oktatáskutatásnak. A lemorzsolódás lehetséges okainak feltárása jelentősen hozzájárulhat egy csökkenő tendencia kialakításához. Tanulmányunk célja feltérképezni a lemorzsolódás okai és az individuális tényezők közötti összefüggéseket, így az extrakurrikuláris és szabadidős tevékenységek, az egészségmagatartás, valamint a vallásosság lemorzsolódással kapcsolatos összefüggéseire keressük a választ. Mindezt azzal indokoljuk, hogy a lemorzsolódással foglalkozó szakirodalom egyik alaptétele, hogy a közösségi, civil kapcsolathálókhoz tartozás erősíti a tanulmányok sikeres befejezése melletti elkötelezettséget.

Elemzéseinkhez a Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD-H) 123847 számú Társadalmi és szervezeti tényezők szerepe a hallgatói lemorzsolódásban című NKFIH projekt keretében, 2018-ban végzett kutatás során készült adatbázist használtuk fel (DEPART 2018, N=605). Eredményeink azt mutatják, hogy a tanulmányi kötelezettségek elhanyagolása a szakban és továbbtanulásban csatlódók körében szoros összefüggést mutat az értékpreferenciák eltolódásával, a szórakozással, bulizással töltött idő megnövekedésével. Szintén megállapíthatjuk, hogy hogy csekély számban vesznek részt a különböző extrakurrikuláris tevékenységekben, s a részvétel, valamint a vallásosság különböző formái nem állnak összefüggésben a lemorzsolódás okaival.

Kulcsszavak: lemorzsolódás, extrakurrikuláris, szabadidős tevékenységek, vallásosság

Előadó(k) email címe: judit.varadi.06@gmail.com

Szalai Tamás

AZ ORFF KONCEPCIÓ ÉS A KODÁLY KONCEPCIÓ MÓDSZERTANI IMPLEMENTÁCIÓJÁNAK ÖSSZEHAONLÍTÓ ELEMZÉSE

„Kodály országában” kevés tudományos ismerettel rendelkezünk a különböző 20. században kialakuló alternatív zenepedagógiai módszerekkel. Egyrészt azért, mert a hazai ének-zene oktatás a Kodály koncepcióra épül, másrészt ebből fakadóan az egyéb zenepedagógiai rendszerek kevésbé terjedtek el, illetve vannak használatban Magyarországon, ezáltal kevés gyakorlati tapasztalattal rendelkezik arról a hazai zenepedagógia. Tanulmányunkban arra vállalkoztunk, hogy az Orff koncepció és a Kodály koncepció komparatív vizsgálatát végezzük el az egyes koncepciók módszertani implementációjának mentén, ezáltal mélyebb ismereteket szerezhethetünk a vizsgált módszertani szegmensekről az adott koncepciókra vonatkozóan, valamint az összehasonlítás mentén fényt deríthetünk az említett zenei nevelési rendszerek módszertani erényeire és hiányosságaira. A tanulmány másik fő célja az ezzel a témával foglalkozó hazai és nemzetközi szakirodalmi példák összegyűjtése és áttekintése. Ennek következtében szélesebb képet kaphatunk arról, hogy a témát eddig milyen mélységeiben vizsgálták, valamint milyen módszer alapján hasonlították össze azokat. Vizsgálatunkban az Orff koncepció és a Kodály koncepció összehasonlítását végeztük el, elemelve az adott módszertanra vonatkozó eszközhasználatot, improvizációt és mozgásos tevékenységet. Az Orff koncepció módszertani elemzéséhez a Musik für Kinder kottakötet első részét tartottuk relevánsnak, a Kodály koncepció esetében az Ádám Jenő: Módszeres énektanítás a relatív szolmizáció alapján című munkáját. Kutatásunk eredményeképp megállapítottuk, hogy mindkét koncepció esetében a zenei nevelés kezdeti szakaszában az élménypedagógia a legjelentősebb perspektíva, valamint a Kodály koncepció módszertanában is nagy mértékben megjelenik az eszközhasználat és a mozgásos tevékenység.

Kulcsszavak: komparatív zenepedagógia, Orff koncepció, Kodály koncepció

Előadó(k) email címe: szalai.tamas@music.unideb.hu

Czemmel Antónia Mária

ÉRTÉKKÖZVETÍTÉS GYERMEK ÉS PEDAGÓGUS KÖZÖTT A ZENEOKTATÁSBAN

Kutatásomban többek között arra keresem a választ, hogy milyen tanári attitűdök, értékek kellenek egy tanárnak ahhoz, hogy a 14-16 éves tanulók érdeklődését felkeltse a klasszikus zene iránt, a zenei tanulmányukat hogyan befolyásolja, milyen módon képes a zene iránti elköteleződést még jobban elmélyíteni. A zenei érték, zenei minőség végső soron mérhetetlen. Zeneoktatásunk módszereinek az a célja, hogy a tanításra kerülő ismeretanyagot minél korszerűbben és minél jobb hatásfokkal sajátítsák el a tanulók. A művészeti nevelés általános emberformáló jelentősége minden korban fontos szerepet töltött be. Az emberek nagy tömegeinek az értékes zenéhez való viszonyában nincs lényeges változás a fiatalabb korosztályokban sem. A komoly zenei koncerteket látogatók száma változatlanul a társadalomnak csak kis töredékét teszi ki. Sajnálatos tény az, hogy a művészeti iskolába járó növendékek esetében is - akik pedig heti szinten rendszeresen találkoznak a zenével - van egyfajta elfordulás a komolyzenétől, népzeneitől. Sok tanulmány készült azzal kapcsolatban, hogy milyen fontos a mindennapi éneklés, a zene, a művészetekben való jártasság. A vizsgálatok többsége arra az idilli gyermekkorra fókuszál, ami a kisgyermekkor. Ez az a korszak, amikor még nem tudatos az ízlésformálás. A szülők részéről egyfajta elvárás az, hogy gyermekük zenei képzésben részesüljön - intézményi szinten. A tanulmány pedagógiai szempontból tekinti át a 14-16 éves tanulók zenei attitűdjét. A tudományos érdeklődés arra is irányul, akik csak iskolai szinten, -tehát nem specifikusan művészeti iskolába járnak - heti egy órában találkoznak a zenével, azokban milyen impulzusok alakulnak ki. A kutatás kvantitatív, saját fejlesztésű kérdőív alapján készült, feldolgozása SPSS formában történt. A mintát (N=300) a Komárom-Esztergom megyében tanuló 14-16 éves diákok köre adja. A diákok megkérdezésén kívül, a tanárok számára is készült kérdőív, amely a zenei illetve művészeti képzéssel kapcsolatban arra keresi a választ, hogy a tanárok hogyan látják a mai zeneoktatást, művészeti nevelést, a tanulók érdeklődését, műveltségi szintjét.

Kulcsszavak: művészeti nevelés, tanári attitűd, értékközvetítés, képességfejlesztés, műveltség, zeneoktatás

Előadó(k) email címe: mentormentor826@gmail.com

Kapusi Kálmán

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK LEMORZSOLÓDÁSÁNAK VIZSGÁLATA AZ ALAPFOKÚ ZENEOKTATÁSBAN

Kutatásunkban egyrészt az alapfokú zeneoktatásban tanuló hátrányos helyzetű gyermekek lemorzsolódásának vizsgáljuk, másrészt a szülők motiváló szerepét gyermekük zenetanulásban.

Tudomásunk szerint az alapfokú zeneoktatásban tanuló hátrányos helyzetű gyerekek szülői motivációjával kapcsolatban annak ellenére nem folytak még kutatások, hogy egyre súlyosbodó problémát jelent.

Kutatásunkban keressük a magyarázatot az év közbeni lemorzsolódás problémájára. Szeretnénk igazolni azon feltevésünket is, hogy összefüggés mutatható ki az alacsony státusú diákok családi körülményeiben és zeneiskolai lemorzsolódásukban.

Az előadásban azok a kérdések kerülnek előtérbe, amelyek az előzetes kvalitatív kutatás során, mint problémafeltáró kérdések szerepeltek, és amelyek feldolgozását követően előkészíthető egy teljesminta kvantitatív kérdőíves kutatás.

Kulcsszavak: zeneoktatás, lemorzsolódás, hátrányos helyzet

Előadó(k) email címe: kapusi74@gmail.com

Révész**KOKAS KLÁRA EMBERKÉPÉNEK ELEMZÉSE**

Az előadás a középiskolai kollégiumokban élő tanulókkal folytatott fókuszcsoporthoz tartozó interjúk eredményeit elemzi.

A téma/jelenség alapú foglalkozásszervezés kollégiumi bevezetésére irányuló kutatótanári program egyik kiemelt célja, hogy a kollégista tanulók ne felesleges plusz elfoglaltságként éljék meg a kollégiumban szervezett foglalkozásokat. Vagyis olyan témákkal találkozassanak, amelyek érdeklik őket, és látják azok közvetlen hasznát, valamint olyan módszerekkel közelítsük e témákat, hogy azok feldolgozásában érdemben részt tudjanak venni. Ezzel javulhat a kollégiumok megtartó képessége, ami közvetve az iskolaelhagyás megelőzéséhez is hozzájárulhat.

Az interjúkon felmértük azokat a témákat, amelyekkel a tanulók szívesen foglalkoztak, és azokat, amik nem voltak jelen a kollégiumi életükben, de fontosnak tartanák azok tárgyalását.

A kutatás során korábban felmértük a kollégiumpedagógusok releváns kompetenciáit.

Székely Csilla Imola

KOKAS KLÁRA EMBERKÉPÉNEK ELEMZÉSE

Kokas Klára (1929-2010) zenepedagógus, zenepszichológus öt kiválasztott írása alapján foglaljuk össze azokat az aspektusokat, amelyek emberképét körvonalazzák. Ezzel a kutatással teljes körűvé válik az a három dimenzióban megfogalmazott kokasi életmű-elemzés, amely kvalitatív tartalomelemzéssel igyekszik kikövetkeztetni az istenképre, ember- illetve gyermek-reprezentációra vonatkozó kokasi nézeteket – jelen kutatás előzményeként az Isten- és gyermekkép elemzése megtörtént.

Kokas Klára igen gazdag és változatos életművéből öt írás képezi kutatásunk adatforrását (Kokas, 1992; 1998; 2002; 2009; 2012), mely művek alapján az általánosan értelmezett emberkép kokasi interpretációja mellett megrajzoljuk a szülő, a pedagógus illetve a művész (zenész) sajátos képét is, illetve ötödik aspektusként kitérünk a felnőttek és gyerekek közötti hasonlóságok és különbségek megállapítására is. A témában hasonló, a kokasi antropológia körvonalazására vonatkozó kutatásokról nem tudunk.

Kutatásunk célja: megállapításaink eredményeképpen megragadható lesz a Kokas-koncepció antropológiai háttere, és megismerhető lesz Kokas Klára világ- és emberképe, amely alapját képezi a Kokas-módszernek.

Az elemzés munkamódszere: az Atlas.ti7-es szövegelemző szoftver, kódok, indikátorok segítségével sajátos szövelemzési koncepciót állítunk fel. A kokasi nevelésfilozófiai illetve antropológiai tanítás megfogalmazását segítő szövegeket kvalitatív, interpretatív tartalomelemzés módszerével értelmezzük, amelynek következtében megállapítjuk Kokas Klára emberképének sajátosságait.

Kulcsszavak: Kokas Klára, emberkép, antropológia

Előadó(k) email címe: szcsillaimola@gmail.com

Bredács Alice

MI A POZITÍV PEDAGÓGIA: NEVELÉSMÓDSZERTANI GYŰJTEMÉNY VAGY PEDAGÓGIAI RENDSZER?

Gyakran fogalmazzák meg a tanárképzésbe jelentkező hallgatók a motivációs elbeszéléseikben a pozitív iskolai élményeiket. Ez inspirálja őket a tanári pályára. Elbeszéléseik kitérnek a pedagógus személyére, a jó iskolai klímára, az eredményes módszertani újításokra és a kitűnő osztályközösségekre. A tanárképzés mellett a közoktatásban is megjelent az igény arra, hogy a tanulók a tanulást örömteli tevékenységként éljék át és ezzel az attitűddel gazdaságosabb, eredményesebb ugyanakkor felelősegtelibb legyen a tanulás, amely közben a tanulók jól-létet, boldog társas kapcsolatokat és kiteljesedést is megélhetnek.

Feltételezhető, hogy a pozitív paradigma hozzájárul a közoktatási, a tanárképzési és a tanártovábbképzési gyakorlat megújításának megalapozásához. Létrehozható egy olyan pozitív paradigmára épülő nevelési modell, amely nem reked hívül a tanórai foglalkozásokon, hanem alapvető részévé válik az oktatásnak és a nevelésnek.

Ezek megállapítására tanulmányoztuk a korábbi és a mai nevelési modelleket és módszereket bemutató bőségesnek mondható szakirodalmakat. Azt tapasztaltuk, hogy ezek általában csak a nevelés bizonyos részterületeire terjednek ki és, ha rendszerszemléletűek is, a mai viszonyok között kevésbé alkalmazhatóak. Lényegüket egybevetve azonban kialakítható egy olyan komplex modell, amely megalapozhatja – nem csak „legyen”, hanem megvalósítható szinten a pozitív szemléletű nevelési programokat, valamint egy platformra helyezi a heurisztikus, heteronóm pedagógiákat.

Kulcsszavak: pozitív pedagógia, pedagógiai rendszer, növekedésérzés, kiteljesedés

Előadó(k) email címe: alice.bredacs@gmail.com

Lehotka Ildikó

ZENEHALLGATÁSI ANYAG AZ ALSÓ TAGOZATOS, ÁLTALÁNOS TANTERVŰ TANKÖNYVEKBEN, AZ AUDITÍV KIADVÁNYOK ÉS A KERETTANTERVI AJÁNLÁS ALAPJÁN

Az alsó tagozat számára több, általános tantervű ének-zene tankönyv készült, mindegyik tankönyv része a zenehallgatási anyag. Az első két évfolyam tankönyvei közül négy, a harmadik és negyedik osztályéi közül mindössze két kiadvány közül választhat az ének-zene tantárgyat tanító. Kutatásunk alapját e tény mellett az is képezte, hogy a tankönyvek zenehallgatási anyaga között bár van egyezés az évfolyamok anyagában, mégis más-más koncepciót követnek a tankönyvszerzők. A tankönyvek egy-egy évfolyam számára készültek, a kerettanterv azonban kétéves intervallumban, „A” és „B” változatban közli a zenehallgatási anyagot. A legszembetűnőbb tény azonban az, hogy a kerettantervben javasolt műjegyzék alig egyezik meg a tankönyvek zenehallgatási anyagával. A javasolt művek mellett vagy helyett a tantárgyat tanítók más darabokkal is megismertethetik a tanulókat. A tankönyvek zenehallgatási anyaga és a kerettanterv „A” és B” változatában javasolt művek összevetését két évfolyamonként végezzük el, igazodva a kerettantervben megjelenő ciklikus bontáshoz. Új auditív kiadványok nem segítik a tanárok munkáját, nem jelennek meg CD-lemezek az átdolgozott tankönyvekben szerepeltetett zenehallgatási anyaghoz. A tantárgyat tanítók vagy a korábbi lemezsorozatok anyagából választhatnak műveket, vagy az Internetről töltenek le darabokat, illetve saját, vagy kölcsönzött lemezeket visznek be a tanórákra.

Kulcsszavak: ének-zene tankönyvek, kerettanterv, auditív kiadványok

Előadó(k) email címe: lehotkaildiko@gmail.com

Prevenção, intervenção e compensação

HuCER 2019

Eszterházy Károly Egyetem

Eger, Eszterházy tér 1.

2019. május 23-24.

A rendezvény szervezője:

Magyar Nevelés- és Oktatóskutatók Egyesülete

A rendezvény társszervezői:

Magyar Tudományos Akadémia Nevelésszociológia Albizottsága

Kultúrász Közhasznú Egyesület, Debrecen

Magyar Tudományos Akadémia
Nevelésszociológia Albizottsága

